APSTIPRINĀTS ar Sakas novada domes
2008.gada 29.maija lēmumu Nr.8

METRUM

SIA „Metrum”
Reģ. Nr.40003388748
Vienības gatve 87, Rīga, LV-1004
Tālr. 67609030, fakss 67609044
E-pasts: metrum@metrum.lv,
http://www.metrum.lv

Sakas novada dome
Reģ. Nr.90000059438
Dzintaru iela 73, Pāvilosta
Liepājas rajons, LV-3466
Tālr./fakss 63484567
E-pasts: dome@saka.lv
http://www.pavilosta.lv/

Pasūtījums Nr.10-6-00388 (2006.gada 01.martā)

LIEPĀJAS RAJONA SAKAS NOVADA

PĀVILOSTAS PILSĒTAS TERITORIJAS PLĀNOJUMS 2008-2020

(4 SĒJUMOS)

I SĒJUMS
PASKAIDROJUMA RAKSTS

Teritorijas plānojuma izstrādes vadītājs, *Sakas novada domes priekšsēdētājs* — Uldis KRISTAPSONS
Projekta vadītāja, *Arch.* — Inguna JEKALE
Konsultante, *Dr.hab.geogr.* — Aija MELLUMA
Konsultants, *Arch., Dr.phil.* — Jānis TAURENS
Transporta speciālists, *Eng.* — Vilnis SALENIEKS
Kartogrāfe, *Arch.* — Liene ROZENFELDE

Rīga, 2008

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads		6
I	**PĀVILOSTAS PILSĒTAS PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS, PRIEKŠNOTEIKUMI UN ATTĪSTĪBAS IESPĒJAS**	**7**
1.	**Teritorijas plānojuma izstrādes nosacījumi**	**7**
1.1.	**Tiesiskais satvars**	**9**
1.2.	**Institūciju nosacījumi un prasības**	**12**
1.3.	**Vēsturiskā pilsētas plānošanas pieredze**	**13**
1.3.1.	Plānotās attīstības sākumposms	13
1.3.2.	Zvejnieku ciemata „Dzintarjūra" projekts (1955)	14
1.3.3.	Ģenerālplāns zvejnieku kolhoza „Dzintarjūra" ciematam (1961)	15
1.3.4.	1980. - to gadu ģenerālplāni	17
1.3.5.	Pāvilostas attīstības plāns 1996.-2005	18
1.3.6.	Citi plānošanas dokumenti un detālplānojumi	21
1.3.7.	Secinājumi	24
1.4.	**Metodika**	**25**
1.4.1	Izpētes posms	26
1.4.2.	Plānošanas posms	27
1.4.3.	Īstenošanas posms	29
2.	**Teritorijas vispārējs raksturojums**	**30**
2.1.	**Dabas apstākļi**	**31**
2.1.1.	Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve	31
2.1.2.	Aktuālie dabas procesi	33
2.1.3.	Klimats	34
2.1.4.	Ūdeņi	34
2.1.5.	Meži	35
2.2.	**Satiksmes infrastruktūra un sakari**	**37**
2.2.1.	Ceļi un ielas	37
2.2.2.	Transports	40
2.2.3.	Ūdens satiksme	40
2.2.4.	Gājēji un velotransports	40
2.2.5.	Sakaru iestādes	42
2.3.	**Publiskās apbūves teritorijas**	**42**
2.3.1.	Izglītības un kultūras iestādes	42
2.3.2.	Veselības un sociālās aprūpes iestādes	43
2.3.3.	Valsts aizsardzības teritorijas un objekti	43
2.3.4.	Baznīcas	43
2.3.5.	Komerciestādes	43
2.3.6.	Sporta būves	43
2.3.7.	Civilā aizsardzība un ugunsdrošība	44
2.4.	**Mājoklis**	**44**

2.5.	**Inženiertehniskā apgāde**	**46**
2.5.1.	Ūdensapgāde	46
2.5.2.	Kanalizācijas sistēma	47
2.5.3.	Enerģētika	48
2.5.4.	Telekomunikācijas (elektronisko sakaru būves)	49
2.6.	**Atkritumu apsaimniekošana**	**49**
2.7.	**Vides stāvoklis**	**49**
2.7.1.	Gaisa kvalitāte	49
2.7.2.	Ūdeņu kvalitāte	49
2.7.3.	Pazemes dzeramā ūdens kvalitāte	50
2.7.4.	Vides kvalitātes karstie punkti	51
2.8.	**Īpašumu apdraudējuma riski**	**52**
2.9.	**Būvniecībai nelabvēlīgās teritorijas**	**53**
3.	**Ainavas**	**54**
3.1.	**Ainavu veidošanās vēsture**	**55**
3.2.	**Ainavu telpiskā struktūra**	**58**
3.2.1.	Lielās dabas ainavu vienības	58
3.2.2.	Ainavu elementi	63
3.3.	**Biotopi**	**65**
3.3.1.	Piekrastes (aizsargjoslas) biotopi	65
3.3.2.	Biotopi pārējā teritorijā	67
3.4.	**Zaļumu platības**	**67**
4.	**Aizsargājamie dabas un kultūrvēsturiskie objekti**	**68**
4.1.	**Aizsargājamās dabas teritorijas un objekti**	**69**
4.2.	**Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi**	**70**
5.	**Pāvilostas attīstības resursi**	**72**
5.1.	**Cilvēkresursi**	**73**
5.2.	**Dabas resursu izmantošana**	**76**
5.2.1.	Lauksaimniecība	76
5.2.2.	Mežsaimniecība	76
5.2.3.	Zvejniecība	76
5.3.	**Ekonomiskais potenciāls**	**77**
5.3.1.	Osta	77
5.3.2.	Uzņēmējdarbības attīstība	80
5.4.	**Atpūtas saimniecība**	**82**
5.5.	**Zemes izmantošana un īpašuma struktūra**	**85**
5.5.1.	Zemes īpašumu struktūras un izmantošanas vēsturiskais konteksts	85
5.5.2.	Zemes īpašumu piederība	89
5.5.3.	Pašvaldības lietojumā esošo zemju īpatsvars	89
5.5.4.	Teritorijas izmantošanas bilance	89
5.6.	**Nekustamā īpašuma tirgus aktivitātes un zemes vērtību ietekmējošie faktori**	**92**
6.	**Kopējais vērtējums**	**94**

II	**PĀVILOSTAS PERSPEKTĪVĀ ATTĪSTĪBA**	**97**
7.	**Pāvilostas attīstības redzējums**	**97**
7.1.	**Teritoriālais konteksts**	**98**
7.1.1.	Nacionālais konteksts	98
7.1.2.	Reģionālais un rajona konteksts	100
7.1.3.	Novada konteksts	107
7.1.4.	Vēsturiskais konteksts	108
8.	**Teritorijas attīstības mērķi un virzieni**	**111**
8.1.	**Pilsētas attīstības programmā noteiktās attīstības prioritātes**	**112**
8.2.	**Pilsētas telpiskās struktūras galvenie elementi un vērtības**	**112**
8.2.1.	Pāvilostas telpiskā struktūra	112
8.2.2.	Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības	113
8.3.	**Problēmu un vizuāli jūtīgās vietas pilsētas telpiskajā attīstībā**	**123**
8.4.	**Pāvilostas telpiskās attīstības koncepcijas**	**123**
8.4.1.	Koncepcija „Trīs Pāvilostas”	124
8.4.2.	Koncepcija „Sakas ceļš”	125
9.	**Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana- risinājumi un pamatojumi**	**127**
9.1.	**Teritorijas izmantošanas veidu iedalījums**	**128**
9.1.1.	Teritorijas, kur apbūve nav galvenais tās izmantošanas veids	128
9.1.2.	Apbūves teritorijas	130
9.2.	**Plānojuma risinājumi un pamatojumi**	**132**
9.2.1.	Galvenie plānotie risinājumi	132
9.2.2.	Precizētie atsevišķu teritoriju izmantošanas risinājumi	133
9.2.3.	Mezglu un problēmu vietas plānojumā	141
9.2.4.	Teritorijas izmantošanas bilance plānotajā situācijā	144
9.3.	**Aizsargjoslas un tauvas joslas**	**145**
9.3.1.	Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas	147
9.3.2.	Ekspluatācijas aizsargjoslas	147
9.3.3.	Drošības aizsargjoslas	147
9.3.4.	Sanitārās aizsargjoslas	147
9.3.5.	Tauvas joslas	147
10.	**Pilsētas teritorijas administratīvās robežas**	**149**
11.	**Norādes turpmākajai pilsētas attīstības plānošanai un plāna īstenošanai**	**151**
11.1.	**Kopīgās interešu teritorijas**	**152**
11.2.	**Rekomendācijas turpmākajam plānošanas procesam**	**153**
11.3.	**Teritorijas plānojuma grozīšana**	**153**
11.4.	**Teritorijas plānojuma īstenošana**	**153**
11.5.	**Civilā aizsardzība un ugunsdrošība**	**154**
Izmantotie avoti		
Pielikumi		**160**
1. pielikums		**161**
2. pielikums		**167**
3. pielikums		**174**
4. pielikums		**178**
5. pielikums		**181**
III	**IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS (VIDES PĀRSKATS)**	**191**

Pāvilosta ir kā smilšu pulkstenis, kuru var pagriezt kā vēlamies.

Smilšu pulkstenī smiltis krīt uz leju, cilvēki Pāvilostā teicas uz jūru.

Laiks saprast vērtīgo.

Laiks Pāvilostas jaunam redzējumam.

IEVADS

Pāvilostas pilsēta aizņem 6,33 km^2 no Sakas novada 318 km^2 lielās teritorijas. 2006. gadā Pāvilostas pilsētā ir 1255 iedzīvotāju. Līdz 1951. gadam Pāvilosta ir Sakas pagasta administratīvajā pakļautībā. No 1951. gada Pāvilosta ir patstāvīga administratīva vienība ar pilsētciemata statusu un noteiktām robežām. Pilsētas tiesības Pāvilosta ieguva 1991. gada 28. novembrī, saglabājot iepriekšējās robežas. 2004. gada 16. novembrī tiek izveidots Sakas novads ar centru Pāvilostā, kurā ir apvienota Pāvilostas pilsēta un Sakas pagasts.

2004.gada 7.septembrī, ievērojot likuma „Par pašvaldībā" 14.pantu un Teritorijas plānošanas likuma 7.panta 6.daļu, pieņemts pašvaldības lēmums Nr.13 par jauna teritorijas plānojuma izstrādi Pāvilostas pilsētas teritorijai, apstiprinot par atbildīgo amatpersonu Uldi Kristapsonu, un 2005.gada 28.septembrī apstiprināts Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma darba uzdevums, kas precizēts 2006.gada 23.februārī pēc sabiedriskā apspriešanas pirmā posma (no 2005.gada 2.jūnija līdz 5.jūlijam).

Pāvilostas teritorijas plānojuma 2007.-2019. gadam ir izstrādāts kā ilgtermiņa teritorijas attīstības dokumentu kopums saskaņā ar šiem Sakas novada domes lēmumiem.

Šajā Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma izstrādē tika nospraustī šādi mērķi:

Izpēte. Izpētīt teritorijas vēsturisko attīstību un pašreizējo situāciju, nodrošinot plānošanas pēctecību. Definēt kritērijus un to pielietojumu, nosakot, kas ir pašreizējā situācija.

Izvērtējums. Izvērtēt pilsētas attīstības vajadzības un iedzīvotāju vēlmes, nodrošinot pamatu daudzveidīgai un līdzsvarotai pilsētas attīstībai.

Plānojums. Profesionāli godīgi un atklāti izstrādāt pilsētas teritorijas plānojuma un telpiskās struktūras principus, kas nodrošinātu tās ilgtspējīgu attīstību – darba un dzīves vidi nākamajām paaudzēm.

Plānojuma īstenošana. Ar plānojumu nodrošināt pilsētas telpiskās, ekonomiskās un sociālās attīstības īstenošanu, kas būtu pārskatāma un saprotama tās iedzīvotājiem.

Teritorijas plānojuma projekts sagatavots 12 gadu periodam, ievērojot Pāvilostas pilsētas attīstības plāna 1996.–2005.gadam pēctecību un jaunā pilsētas teritorijas plānojuma izstrādes procesā veikto izpētes darbu. Plānojuma izstrādē ņemtas vērā normatīvo aktu prasības, aplūkots nacionālo, reģionālo un rajona, novada pašvaldības plānošanas dokumentu konteksts, izvērtēti institūciju nosacījumi[2] un atsevišķu personu intereses[3], informatīvo sanāksmju ietvaros, uzklausīts sabiedrības viedoklis par pilsētas pašreizējām vērtībām, iespējamiem telpiskās attīstības virzieniem un pilsētas teritorijas zemes izmantošanas alternatīvām.

Atbilstoši Latvijas Republikas Teritorijas plānošanas likumam (2002) Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojumā rakstveidā un grafiski ir attēlota pilsētas teritorijas pašreizējā un noteikta perspektīvā atļautā izmantošana, pilsētas attīstības iespējas, virzieni un izmantošanas aprobežojumi.

Teritorijas plānojuma saturs izveidots, ņemot vērā Latvijas Republikas Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumus Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi". Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojums sastāv no četriem savstarpēji saistītām sastāvdaļām – četriem sējumiem, kas ietver teksta un grafiskās daļas.

1.sējums. Paskaidrojuma raksts sastāv no Ievada un divām saistītām galvenajām daļām, kur plānojuma paskaidrojošā informācija ir atspoguļota atbilstoši Pāvilostas specifiskajai situācijai. Ievadā norādīts izstrādes pamatojums, mērķi un teritorijas plānojuma struktūra.

Paskaidrojuma raksta I daļā sniegts Pāvilostas pilsētas pašreizējās situācijas raksturojums un teritorijas attīstības priekšnoteikumi – apskatīti teritorijas plānojuma izstrādes nosacījumi, izvērtēta agrāk plānoto attīstību ietekme uz pilsētas telpiskās struktūras pārveidēm, aprakstīti plānošanas principi, sniegts teritorijas vispārējs raksturojums. Šajā daļā arī pētīta pilsētas ainavu veidošanās vēsture un to telpiskā struktūra, parādīts zemes īpašumu struktūras un izmantošana vēsturiskais konteksts. Analizēti Pāvilostas attīstības resursi – cilvēkresursu, dabas resursu izmantošana, dabas aizsardzības, pilsētas zemju

izmantošanas, nekustamā īpašuma tirgus attīstības kontekstā. Šajā daļā apzinātas problēmu vietas un vizuāli jūtīgās vietas pilsētas telpiskajā attīstībā, kā arī īpašumu apdraudējumu riski. I. daļas nobeigumā parādītas pilsētas pašreizējās vērtības un dots kopējais vērtējums par attīstības iespējām, ierobežojumiem, pašattīstības resursiem un ārējām ietekmēm.

II daļā aprakstīts Pāvilostas perspektīvās attīstības redzējums, pilsētas loma un intereses teritorijas attīstības un plānošanas jautājumos nacionālajā, reģionālā un rajona, novada, kā arī vēsturiskajā kontekstā. Atspoguļotas plānošanas procesā izstrādātās Pāvilostas telpiskās attīstības koncepcijas un iespējamās zemes izmantošanas alternatīvas. Šajā daļā paskaidrota un pamatota pilsētas telpiskās struktūras attīstība, kā arī konkrēto teritoriju izmantošana. II daļas nobeigumā norādīti teritorijas plānojuma galvenie īstenošanas principi, kas nosaka turpmāko detalizēto zemes izmantošanas plānošanu, zemes izmantošanas kontroli un šī teritorijas plānojuma izvērtēšanas un grozīšanas kārtību.

2..sējums. Grafiskajā daļā ietilpst Latvijas Republikas Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumu Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi" 24.punktā prasītie kartogrāfiskie materiāli, kā arī tematiskās kartes, kas papildina paskaidrojuma rakstu. Grafiskās daļas plānos parādīts pilsētas teritorijas iedalījums atbilstoši noteiktajiem atsevišķiem teritorijas izmantošanas veidiem un ierobežojumiem.

3.sējums. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi nosaka prasības pilsētas teritorijas izmantošanai, nosacījumus turpmākajam plānošanas procesam un noteikumus būvniecībai.

4.sējums. Pārskatā par teritorijas plānojuma izstrādes procesu ietverts visa plānojuma procesa un lietvedības dokumentu apkopojums – pašvaldības lēmumi, kas attiecas uz plānojuma izstrādāšanu, izsniegtie nosacījumi plānojuma izstrādāšanai, sabiedriskās apspriešanas materiāli, t. sk., priekšlikumi, kuri tika saņemti, uzsākot teritorijas plānojuma izstrādi, kā arī teritorijas plānojuma izstrādes laikā līdz 1.redakcijas sagatavošanai.

Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojums izstrādāts, analizējot Valsts zemes dienesta kadastra datus. Plānojuma izstrādāšanai izmantota SIA „Metrum" sagatavotā topogrāfiskā karte mērogā M 1:2000, kas izstrādāta LKS-92 koordinātu sistēmā. Šī topogrāfiskā plāna izstrādei izmantoti LR Valsts zemes dienesta Dienvidkurzemes reģionālās nodaļas dati un ortofoto uzņēmumus M 1:2000, 1:10000, SIA "JVK" Pāvilostas pilsētas aerofotogrāfijas.

Pēc teritorijas plānojuma apstiprināšanas Sakas novada domē tā grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi tiks izdoti kā pašvaldības saistošie noteikumi, bet paskaidrojuma raksts, kas ir teritorijas plānojuma nozīmīgākā daļa, kalpos kā dokuments pašvaldības darbam pilsētas plānošanas jautājumos.

Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojums būs tās turpmākās attīstības dokuments līdz 2020. gadam, kas palīdzēs pašvaldībai izvērtēt katru attīstības ieceri, šo ieceru iesniedzējiem, saskaņot savu darbību ar pilsētas attīstības kopējām interesēm, iedzīvotājiem uzņēmējiem – iegūt informāciju par pilsētas nākotnes attīstības iespējām un nosacījumiem.

Plānojuma projekta izstrādes vadības un pārraudzības funkcijas pilda pašvaldība. Teritorijas plānojuma projektu, sadarbībā ar Sakas novada domes pašvaldības speciālistiem un Pāvilostas iedzīvotājiem izstrādāja SIA "Metrum" speciālisti: projekta vadītāja – arhitekte Inguna Jekale; ģeogrāfijas profesore Aija Melluma, filozofijas doktors, Latvijas Mākslas akadēmijas asociētais profesors – arhitekts Jānis Taurens; arhitekte Liene Rozenfelde, ceļu būves inženieris Vilnis- Salenieks.

I DAĻA
Pāvilostas pilsētas pašreizējās situācijas raksturojums, priekšnoteikumi un attīstības iespējas

1. Teritorijas plānojuma izstrādes nosacījumi

1.1. Tiesiskais satvars

Latvijas Republikas normatīvie akti pašreiz nosaka, ka galvenie plānošanas dokumenti, kas vada vietējās pašvaldības attīstību, ir tās attīstības programma un teritorijas plānojums.

Saskaņā ar likuma *„Par pašvaldībām"* 14.panta otrās daļas 1.punktu vietējai pašvaldībai, pildot savas funkcijas, likumā noteiktajā kārtībā ir pienākums izstrādāt pašvaldības teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošināt teritorijas attīstības programmas īstenošanu un teritorijas plānojuma administratīvo pārraudzību.

Pašvaldības darbību attīstības un telpiskās plānošanas jomā, kā arī plānošanas dokumentu saturu, īpaši, teritorijas plānojuma dokumentu, vistiešākajā veidā ietekmē likumi un citi normatīvie dokumenti. Tās nevar realizēt šo darbību, neievērojot normatīvo aktu prasības.

Atbilstoši *Reģionālās attīstības likuma* 10.03.2005. grozījumiem vietējās pašvaldības attīstības programma ir ilgtermiņa (divpadsmit gadi) plānošanas dokuments, kas galvenos vilcienos atspoguļo konkrētās teritorijas sociālās, ekonomiskās sfēras, kā arī dabas vides un kultūrvides attīstības tendences un iespējamo nodrošinājumu sociālo mērķu sasniegšanai un noteiktas vietējās pašvaldības attīstības prioritātes, norādot galvenos virzienus telpiskās struktūras attīstībai.

Savukārt, saskaņā ar *Teritorijas plānošanas likuma* (2002) nostādnēm teritorijas plānojums ir teritorijas plānošanas dokumentu kopums, kas izstrādāts 12 gadiem un stājies spēkā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Šajā dokumentu kopumā atbilstoši plānošanas līmenim un plānojuma veidam rakstveidā un grafiski parādīta teritorijas pašreizējā un plānotā (atļautā) izmantošana un šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumi. Teritorijas plānojums sniedz priekšstatu par pašvaldībā esošajiem resursiem, fiksē šos resursus telpiskajā aspektā, nosaka teritorijas izmantošanas nosacījumus un iezīmē perspektīvu. Tas ietver sevī visu veidu apbūves, transporta un citu inženierkomunikāciju izvietojumu un attīstību, ainavu veidošanu, nosaka teritorijas izmantošanas veidus un vides aizsardzības pasākumus.

Ņemot vērā šo plānošanas dokumentu un plānošanas procesā apskatāmo jomu ciešo saistību, šos abus plānošanas dokumentus lietderīgi izstrādāt paralēli.

Plānošanas procesā tiek apskatītas ļoti dažādas konkrētās pašvaldības teritorijas, tādējādi teritorijas plānojuma izstrādi un apdzīvotās vietas attīstību nosaka virkne normatīvo aktu.

Latvijas Republikas Satversmes 105.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu un ka īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu.

Teritorijas plānošanas likums (22.05.2002.) nosaka teritorijas attīstības plānošanas principus, mērķus un uzdevumus, teritorijas attīstību plānu veidus, plānošanas kārtību, valsts institūciju un pašvaldību kompetenci, kā arī sabiedrības līdzdalību plānošanas procesā. Šī likuma 3.pantā ietvertais ilgtspējības princips nosaka, ka teritorijas plānojuma izstrāde nodrošina esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību un saglabāšanu. Ilgtspējības principam piemīt izteikta, uz nākotni vērsta darbība – tam jāaizstāv nākamo paaudžu tiesības uz resursu pieejamību. Kā cits būtisks plānošanas princips minams atklātības princips. Vadoties no likuma „Par pašvaldībām" 3.panta otrās daļas, pašvaldībām jādarbojas, „ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses". Līdz ar to pašvaldībām ir jāuzņemas „vidutāja" loma teritorijas attīstības jautājumos. Normatīvajos aktos noteikts, ka sabiedrības līdzdalība ir obligāta plānošanas procesa sastāvdaļa. Ar sabiedrības līdzdalību Teritorijas plānošanas likuma 9.panta izpratnē tiek saprasts, ka ikviena fiziska un juridiska persona, kam ir tiesības iepazīties ar spēkā esošajiem un sabiedriskajai apspriešanai nodotajiem teritorijas plānojumiem, var piedalīties to sabiedriskajā apspriešanā, izteikt un aizstāvēt savu viedokli un iesniegt priekšlikumus. Ikviena fiziskā un juridiskā persona ir tiesīga noteiktā termiņā iesniegt rakstveida priekšlikumus un atsauksmes par teritorijas plānojumiem un saņemt rakstveida atbildi par tiem. Tieši šā principa īstenošana sagādā vislielākās problēmas. Līdzšinējā prakse liecina, ka parasti sabiedrības viedokļa uzklausīšanai piemīt vairāk formāla daba.

Ministru kabineta noteikumi *Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi"* (19.10.2004.) nosaka teritorijas plānojumu izstrādāšanas, saskaņošanas, spēkā stāšanās, grozīšanas, detalizēšanas un sabiedrības līdzdalības organizēšanas kārtību, kā arī prasības teritorijas plānojuma saturam. Tie ir pēc skaita piektie, teritorijas plānošanu reglamentējošie Ministru kabineta noteikumi. Šī tiesību politika, kad teritorijas plānošanas jomā desmit gadu laikā tiek izdoti pieci Ministru kabineta noteikumi, attiecīgi iepriekšējiem zaudējot spēku, ir ļoti neefektīva, tā neveicina ne pašvaldību, ne arī teritorijas plānotāju iniciatīvu un pat kavē plānošanas procesa norisi. *(Čepāne I., Statkus S. 2005.)*

Saskaņā ar Teritorijas plānošanas likuma 6.panta 4.daļu teritorijas plānojumu izstrādā saskaņā ar:
1) tās rajona pašvaldības politikas plānošanas dokumentiem un teritorijas plānojumu, kurā ietilpst attiecīgā vietējā pašvaldība;
2) to vietējo pašvaldību politikas plānošanas dokumentiem un teritorijas plānojumiem, ar kurām robežojas attiecīgā vietējā pašvaldība;
3) attiecīgās vietējās pašvaldības politikas plānošanas dokumentiem.

Būvniecības likums (10.08.1995.) nosaka, ka zemes gabalu drīkst apbūvēt, ja tā apbūve nav pretrunā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, detālo plānojumu un šo plānojumu sastāvā esošajiem apbūves noteikumiem. Būvniecības ierobežojumus atsevišķos zemes gabalos reglamentē likumi, Ministru kabineta noteikumi, vietējās pašvaldības teritorijas plānojums un detālais plānojums (3.pants). Saskaņā ar likuma 2.pata 4.daļu izdoti Ministru kabineta noteikumi *Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi"* (01.04.1997.). Šie noteikumi nosaka vispārīgas prasības un kārtību visu veidu būvju projektēšanas sagatavošanai, būvprojekta izstrādāšanai un būvdarbu veikšanai, kā arī būves nojaukšanai. Virkne speciālo normu, kā Ministru kabineta noteikumi Nr.409 „Noteikumi par LBN *211-98 „Daudzstāvu daudzdzīvokļu dzīvojamie nami"* (20.10.1998.), Ministru kabineta noteikumi Nr.411 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu *LBN 208-00 „Publiskās ēkas un būves"* (28.11.2000.), Ministru kabineta noteikumi Nr.241 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu *LBN 223-99 „Kanalizācijas ārējie tīkli un būves"* (15.06.1999.), Ministru kabineta noteikumi Nr.38 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu *LBN 222-99 „Ūdensapgādes ārējie tīkli un būves"* (01.02.2000.) un citi normatīvi reglamentē ēku un būvju projektēšanu, būvniecību, rekonstrukciju vai renovāciju, ņemot vērā konkrētās teritorijas plānojumu.

Likums *„Par vides aizsardzību"* (06.08.1991.) nosaka pašvaldību atbildību par vides aizsardzību un dabas resursu izmantošanu, uzsverot, ka viens no nodrošinājuma veidiem vides aizsardzībā ir teritorijas plānošana. Tas paredz, ka dažādas nozīmes aizsargjoslas tiek projektētas katram konkrētajam gadījumam.

Aizsargjoslu likums (05.02.1997.) nosaka aizsargjoslu veidus, to izveidošanas principus un īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumus tajās ap dabas un tehniskās infrastruktūras objektiem. Visu veidu aizsargjoslu konkrētās robežas nosaka teritorijas plānojumos, ievērojot teritorijas plānošanas noteikumus un aizsargjoslu noteikšanas metodiku (33. un 59.pants). Ir pieņemta virkne Ministru kabineta noteikumu, kas reglamentē prasības konkrētu aizsargjoslu noteikšanai. Aizsargjoslu likuma 35.pantā norādīts, ka vispārīgās saimnieciskās darbības aprobežojumus aizsargjoslās nosaka likumi un Ministru kabineta noteikumi, kā arī pašvaldību saistošie noteikumi.

Plānošanas procesā savstarpēji mijiedarbojas daudzi citi likumi *Meža likums* (2000), *Sugu un biotopu aizsardzības likums* (2000), *Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām* (1993), *Zvejniecības likums* (1995), *Likums par ostām* (1994), *Par autoceļiem* (1992), *Par kultūras pieminekļu aizsardzību* (1992) u.c., tāpat kā Ministru kabineta noteikumi, kuri ir izdoti uz šo likumu pamata.

Kopumā vērtējot, plānojuma izstrādes procesu un plānojuma saturu ietekmē apmēram 50 likumi un Ministru kabineta noteikumi. Normatīvo tiesību aktu apjomam pieaugot, plānojuma izstrādes un īstenošanas process kļūst arvien komplicētāks. Tajā pašā laikā jāatzīst, ka likumi un tiem pakārtotie tiesību akti nereti ir pretrunīgi un tādējādi ir apgrūtināta to piemērošana.

Bez normatīvajiem aktiem, kas tieši reglamentē teritorijas attīstības un telpiskās plānošanas principus, mērķus un uzdevumus, ir arī starptautiskie un Latvijas stratēģiskie dokumenti, kuru ieteiktie telpas veidošanas principi Eiropas un Baltijas jūras telpā ir būtiski katras teritorijas telpiskajā plānošanā. Šajos dokumentos par prioritātēm tiek izvirzīts atbalsts ilgtspējīgai un līdzsvarotai attīstībai. Tajā pašā laikā

starptautiskie dokumenti tiek izmantoti telpiskajā plānošanā kā vadlīnijas, izstrādājot dokumentus, kas skar dzīves telpas attīstību.

1992.gada Riodežaneiro Pasaules vides un attīstības konferences *Deklarācija par vidi un attīstību un Ilgtspējīgas attīstības rīcības programma 21.gadsimtam* jeb *Agenda 21* uzsver, ka ilgtspējīgas attīstības centrā ir cilvēks. Tajā teikts, ka tiesības attīstīties jāīsteno, nodrošinot esošo un nākamo paaudžu attīstības un vides vajadzības.

1996.gada Stambulas Pasaules apdzīvoto vietu konferences *Deklarācijai par apdzīvotām vietām* un *Apdzīvoto vietu dienaskārtībai* jeb *Habitat II* ir divi galvenie mērķi: atbilstošs mājoklis katram un ilgtspējīgas cilvēku apmetnes jeb apdzīvotas vietas urbanizētā pasaulē. Attiecībā uz apdzīvotām vietām šeit panākta vienošanās, ka jāaizsargā un jāsaglabā vēsturiskas apdzīvojuma struktūras, ieskaitot kultūras un dabas mantojumu un ainavas, jāveicina līdzsvarotāku apdzīvojuma struktūru, stimulējot produktīvas investīcijas, darba vietu radīšanu un sociālo infrastruktūru ciemos, mazās un vidējās pilsētās. Dokuments atzīmē, ka dzīves kvalitāte un ekonomiskā attīstība apdzīvotās vietās ir cieši saistīta ar iedzīvotāju skaita izmaiņām un demogrāfisko raksturojumu, kā arī tādiem attīstības aspektiem kā izglītība, veselība, dabas resursu izmantošanas līmenis, vides stāvoklis, ekonomiskās un sociālās attīstības raksturs un kvalitāte.

Latvijas Nacionālajā ziņojumā pasaules konferencei par cilvēkapmetnēm (apdzīvotām vietām) Habitatt II (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 1996) viena no prioritātēm ir noteikta līdzsvarota un policentriska apdzīvoto vietu tīkla veidošana, īpaši veicinot tādu pasākumu īstenošanu, kas veidotu pamatu apdzīvoto vietu un teritoriju ilgtspējīgai attīstībai, Latvijas pilsētu un ciemu vides humanizēšanai.

ANO Pasaules komisijas *Ziņojums par pilsētu nākotni 21.gadsimtā*, ko 2000.gadā akceptējusi Pasaules konference *Urban 21* Berlīnē, pievēršas apdzīvoto vietu globālajām tendencēm un to ekonomiskajai bāzei, atzīmējot, ka pašreizējās izmaiņas Austrumeiropas apdzīvotajās vietās raksturo divi īpaši simboli – „privātā automašīna" un „vienģimenes māja". Minētais dokuments atzīst, ka neskatoties uz globalizāciju, pieaug vietējās ekonomikas nozīme, kuras ietekmē svarīgi kļūst tādi vietējie faktori kā: labas kvalitātes mājokļi un infrastruktūra, elastīgs darba tirgus, elastīgi, uzticami un efektīvi noteikumi uzņēmējsabiedrībām, labs pilsētas tēls, kas ietekmē uzņēmējsabiedrību tēlu, atraktīva kultūras dzīve un kvalitatīva arhitektoniskā vide.

Eiropas Padomes Ministru kabineta 1989.gada rekomendācija *Nr.11 „Par apdzīvoto vietu neapbūvēto telpu"* atzīst, ka apdzīvoto vietu vides kvalitāte ir atkarīga no to veida, mēroga, funkcijām, sasniedzamības, kā arī no neapbūvētu (atklāto) un sabiedrisku telpu pieejamības. Dokumentā uzsvērts, ka pilsētas nav tikai ēkas – atklātās telpas ir būtiska pilsētas un tās kultūras mantojuma sastāvdaļa.

Eiropas Padomes Ministru kabineta 1989.gada rekomendācija Nr.15 *„Par racionālu zemes izmantošanu: mūsu attīstības pamatu un ierobežojošo faktoru"* ietver zemes izmantošanas politikas principus, kas attiecībā uz apbūvētām teritorijām uzsver šādus mērķus: saglabāt apdzīvotās vietas to esošajās robežās, samazināt attīstības spiedienu uz zaļajām teritorijām, pavērst attīstības spiedienu uz citām, mazāk attīstītām teritorijām.

Eiropas Padomes Parlamentārā asambleja 1982.gada rezolūcijā *Nr.781 „Par pilsētu politiku"* atzīst, ka pilsētu kultūras mantojums ir nenovērtējama sabiedrības vērtība, kas ir jāaizsargā ne tikai kā atsevišķas ēkas un vietas, bet arī kā pilsētu centri.

1999.gada Potsdamas Eiropas Savienības dalībvalstu teritorijas plānošanas ministru sanāksmes akceptētais dokuments *Eiropas Telpiskās attīstības perspektīva* ietver attīstības politikas mērķus arī pilsētai un apdzīvoto vietu struktūrām. Viena no dokumenta vadlīnijām ir nodrošināt dabas un kultūras mantojuma aizsardzību, kas globalizācijas laikmetā veicina pilsētu un reģionu kultūras dažādības un reģionālās identitātes saglabāšanu.

Eiropas Ainavu konvencijā (2000) uzsvērts, ka Eiropas Padomes mērķis ir panākt lielāku vienotību starp tās dalībvalstīm, lai aizsargātu un īstenotu ideālus un principus, kas ir to kopīgais mantojums, lai panāktu ilgtspējīgu attīstību, sociālo vajadzību, saimniecisko darbību un vides savstarpēju līdzsvaru un harmoniju. Tajā pašā laikā apzinoties, ka ainavām ir nozīmīga sabiedriskā loma kultūras, ekoloģijas, vides un sociālajā jomā, ka tās ir saimnieciskajai darbībai labvēlīgs resurss un ka to aizsardzība, apsaimniekošana un

plānošana var radīt jaunas darba vietas. Konvencijā norādīts, ka ainavas ir svarīga cilvēku dzīves kvalitātes daļa jebkurā vietā: pilsētās un laukos, gan noplicinātos, gan labas kvalitātes apgabalos, gan arī apgabalos, kas atzīti par izcili skaistiem, un tādos apgabalos, kas tiek izmantoti ikdienā. Savukārt pārmaiņas arī reģionālajā un pilsētu plānošanā, transportā, infrastruktūrā, tūrismā un atpūtā, kā arī pārmaiņas pasaules ekonomikā vispārīgākā līmenī daudzos gadījumos paātrina ainavu pārveidošanos. Tiek apstiprināts, ka Eiropas ainavu kvalitāte un daudzveidība ir kopīgs resurss un ka ir jāsadarbojas, lai tās aizsargātu un apsaimniekotu, kā arī veiktu plānošanu, uzskatot, ka ainavas ir galvenais indivīdu un sabiedrības labklājības elements un ka to aizsardzība, apsaimniekošana un plānošana ikvienam piešķir tiesības un atbildību.

Saskaņā ar *Agenda 21* tika izstrādāta *Baltijas jūras reģiona dienaskārtība 21.gadsimtam (Baltic 21)* (1998), kas ir nozīmīgākais dokuments ilgtspējības principu ieviešanā Baltijas jūras valstu reģionālajā un vides politikā. *Baltic 21* satur netiešus ieteikumus plānošanas jomā. Tā paredz, ka, virzot ekonomisko un sociālo attīstību, vienlaikus jānodrošina dabas vides un kultūras mantojuma aizsardzība un saglabāšana. Plānošanas procesā jānodrošina sabiedrības iesaistīšana, savstarpējas partnerības un pakārtotības principu respektēšana, kā arī jāveicina katra no reģiona apvidiem konkurētspēja ES un pasaulē, vienlaikus veicinot sociālo un ekonomisko apstākļu izlīdzināšanos starp vairāk un mazāk veiksmīgiem apvidiem, kā arī starp pilsētām un laukiem.

Ainavu līmenim pievērš uzmanību Eiropas Padomes Biotopu direktīvā (92/43/EEC). Tās preambulā norādīts, ka „... teritorijas plānošanai un attīstības stratēģijām jāveicina to dabas ainavu raksturīgo elementu saglabāšana, kuriem ir liela nozīme savvaļas faunas un floras pastāvēšanā", bet 3.panta 3.daļā- „... uzturēt, un kur tas nepieciešams, veidot ainavu elementus, kuriem ir būtiska nozīme savvaļas florai un faunai".

Vīzija un stratēģija apkārt Baltijas jūrai 2010 (VASAB) ietvaros 1998.gadā sagatavots dokuments *„Telpiskā plānošana Baltijas jūras reģiona ilgtspējīgai attīstībai"*, kurā ietveri telpiskās plānošanas pamatprincipi: teritorija jāplāno tā, lai tiktu parādīta funkcionālā, ekonomiskā, administratīvā un kultūras vienotība un saites, lai atdalītu nesavienojamus zemes izmantojuma veidus un samazinātu traucējumus, sadalītu teritoriju zonās un regulētu zemes izmantošanu, kā arī apbūves blīvumu, nodrošinot iedzīvotājiem brīvu telpu un pieeju teritorijai.

Eiropas Kopienu komisijas *Paziņojumā Padomei un Eiropas Parlamentam par pilsētvides tematisko stratēģiju* (11.01.2006.) norādīts, ka pilsētu teritorijās krasāk izpaužas vides problēmas, bet pilsētas ir arī ekonomiskais virzītājspēks, jo tajās tiek veikta uzņēmējdarbība un izdarīti ieguldījumi.

Vides aizsardzības politikas vadlīnijas nosaka *Vides aizsardzības politikas plāns (VAPP) Latvijai*, apstiprināts Latvijas Republikas Ministru kabineta sēdē 1995.gada 25.aprīlī. VAPP ir izvirzīti četri ilgtermiņa vides aizsardzības mērķi:

- ✓ *vides kvalitātes būtiska uzlabošanās teritorijās, kur tā rada paaugstinātu risku cilvēka veselībai un ekosistēmu stabilitātei, vienlaikus nepieļaujot vides kvalitātes pasliktināšanos pārējā teritorijā;*
- ✓ *esošās bioloģiskās daudzveidības un Latvijai raksturīgās ainavas saglabāšana;*
- ✓ *dabas resursu ilgtspējīga izmantošana;*
- ✓ *vides aizsardzības politikas integrācija visās nozarēs un dzīves sfērās (tautsaimniecībā kopumā un nozaru stratēģiskajos plānos, likumdošanā un sabiedriskajā apziņā), tādējādi radot pamatu sabiedrības un valsts ilgtspējīgai attīstībai.*

1.2. Institūciju nosacījumi un prasības

Ministru kabinets 2004.gada 19.oktobra noteikumu *Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi"* norādītas tās institūcijas, no kurām teritorijas plānojuma izstrādes laikā jāsaņem nosacījumi teritorijas plānojuma izstrādei un atzinumi par izstrādāto plānojumu.

Uzsākot Pāvilostas teritorijas plānojuma izstrādes procesu 2005.gadā, tika saņemti nosacījumi no šādām institūcijām:

- ✓ *Liepājas reģionālā Vides pārvalde,*

- ✓ *VA „Sabiedrības veselības aģentūra" Liepājas filiāle,*
- ✓ *Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija,*
- ✓ *Valsts zemes dienesta Dienvidkurzemes reģionālā nodaļa,*
- ✓ *VAS Latvijas Valsts ceļi Kurzemes reģiona Liepājas nodaļa,*
- ✓ *VAS „Latvenergo" Rietumu elektriskie tīkli Liepājas elektrotīklu rajons,*
- ✓ *SIA „Lattelecom",*
- ✓ *AS „Latvijas Gāze",*
- ✓ *Liepājas rajona ugunsdzēsības un glābšanas dienests Liepājas brigāde,*
- ✓ *Valsts meža dienesta Liepājas virsmežniecība,*
- ✓ *AS „Latvijas Valsts Meži",*
- ✓ *Valsts vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra,*
- ✓ *Kurzemes attīstības padome,*
- ✓ *Liepājas rajona padome.*

Institūcijām, kuras izsniegušas nosacījumus, teritorijas plānojuma projekts iesniegts izskatīšanai un atzinuma sniegšanai.

4.sējumā „*Pārskatā par teritorijas plānojuma izstrādes procesu"* ietverti institūciju izsniegtie nosacījumi plānojuma izstrādāšanai un to apkopojums, kuri tika saņemti, uzsākot teritorijas plānojuma izstrādi. Šajā sējumā ievietoti un apkopoti arī institūciju atzinumi, kas saņemti teritorijas plānojuma 1.redakcijas sabiedriskās apspriešanas laikā.

1.3. Vēsturiskā pilsētas plānošanas pieredze

1.3.1. Plānotās attīstības sākumposms

Plānošanas pabeigtība vienmēr būs relatīva, jo tas ir nepārtraukts darba process. Nepārtrauktības un pēctecības principi garantē, ka plānošanas dokumenti reaģē uz mainīgo situāciju, bet tajā pašā laikā, mainoties spēkā esošā plānojuma pamatojumam, tiek saglabātas tās daļas, kuru pamatojums nav mainījies. Tāpēc, lai sekmīgāk plānotu Pāvilostas telpisko attīstību, tika izvērtēti agrākie Pāvilostas attīstības risinājumi, plānošanas principi un to īstenošanas gaita.

Pāvilostā par plānotas attīstības sākumu uzskatāmas *1870-to gadu beigas*, kad, saskaņā ar „iepriekš sastādītu plānu, kura pamatā bija ortogonāla ielu struktūra ar izdalītu tirgus laukumu vidū" *(Latvijas pilsētas, 1999, 336.lpp.)*, vienlaicīgi ar jūras ostas būvniecību tika celts ciemats jūras krastā, pie Sakas upes grīvas ostas celtniekiem, namdariem, maizniekiem, tirgotājiem jūrniekiem. Galvenās ciemata ielas orientētas rietumu–austrumu virzienā, bet pārējās – perpendikulāri dienvidu–ziemeļu virzienā. Ņemot vērā ciemata novietojumu jūras piekrastē un plānojuma struktūru, pa visām ielām iespējams nokļūt līdz jūrai. Pirmā tika apbūvēta Vītolu iela. Būvniecībai tika izdalīti 0,36 ha lieli, kvadrātveida zemes gabali ar malu izmēriem 60x60 m. Seši šāda izmēra un konfigurācijas zemes gabali veidoja pilnu apbūves kvartālu, kuru ietvēra ielu tīkls. Šāda kvartāla uzbūve nolasāma arī mūsdienās, aplūkojot pilsētas plānā zemes īpašumu robežu struktūru vecās Pāvilostas daļā.

19.gs. beigās un 20.gs. sākumā Pāvilostā bija arī noteikta zemes izmantošanas un būvniecības kārtība: „Gruntsgabalu nodeva, bet nepārdeva. Uz gruntsgabala bez kunga atļaujas nedrīkstēja ierīkot dzirnavas, krogus, fabrikas un tml. Par gruntsgabalu maksāja katra gada 1.jūlijā – 5 rbļ. Nevar nodot mantiniekiem bez kunga atļaujas. Trīs gadu laikā jāuzceļ dzīvojamā ēka pēc muižā apstiprināta plāna. Jumtiem jābūt tikai vai nu no dakstiņiem, vai skārda, sienas koka vai mūra, pamatiem jābūt 2 pēdu augstiem. Gabals jāiežogo ar mūri vai dzīvžogu, vai koka sētu, ielas apstādāmas ar kokiem, jāiekārto trotuāri. Ja nav mantinieku, tad būves un celtnes bez atlīdzības nonāk atpakaļ kungam. Zemes saņēmējs pakļauts miesta policijas noteikumiem. Tiesības uz zemi saņēmējs zaudē, ja nav samaksāta 2 gadu rente, nav kaut vienu gadu pildījis sabiedriskās klaušas un nodevas, nav pienācīgā laikā uzcēlis dzīvojamo ēku un žogu, ja gribējis nodot savas tiesības citam bez kunga piekrišanas." *(Pāvilostas muzeja materiāli.)*

1926.gadā izstrādāts plāns „Pāvilostas bieži apdzīvotās vietas paplašināšanai izdalītās zemes (1926–1928)", pēc kura aiz tā laika Pāvilostas robežām paredzēja papildus izdalīt jaunas apbūves zemes un

zemes vasarnīcām, kā arī sīkdārzsaimniecībām, sakņu dārziem, amatnieku saimniecībām un zemnieku saimniecībām. *(Sk. 5.5.1. Zemes īpašumu struktūras un izmantošanas vēsturiskais konteksts.)*

No 1925. līdz 1929.gadam Pāvilostā dzīvoja apmēram 1000 iedzīvotāju, tika uzceltas 200 dzīvojamās mājas un izbūvētas 8 ielas. Vēlāk iedzīvotāju skaits samazinājies un 1936.gadā ciematā bija 791 iedzīvotājs. Ciematā šajā laikā ir pasta nodaļa, sešgadīgā skola, 10 pārtikas preču tirgotavas, 3 rūpniecības preču tirgotavas, frizētava, veselības punkts un aptieka. Ciemata teritorijā darbojās zāģētava un galdniecības darbnīcas. Pārējās darba vietas bija saistītas ar zvejniecību un vīna darītavu un atradās aiz pilsētas robežām. (*Ģenerālplāns 1983–2010, 13.lpp.)*

Enciklopēdijā „Latvijas pilsētas" (336.lpp.) un Attīstības plānā 1996.–2005.gadam atrodama norāde: „1937.gada ciemata plānā paredzēja tā attīstību gar jūras krastu un uz augšu gar Sakas upes labo krastu, bet 2.pasaules karš pārtrauca šīs ieceres". Diemžēl minētais plāns šī teritorijas plānojuma izstrādes laikā netika atrasts.

1.3.2. Zvejnieku ciemata „Dzintarjūra" projekts (1955)

Pēckara gados Pāvilostas ciemats kļuva par zvejnieku kolhoza „Dzintarjūra" centru. Pēc *1955.gadā* izstrādātā zvejnieku ciemata „Dzintarjūra" projekta, atsevišķi no vēsturiskās daļas, dienvidaustrumu virzienā gar Dzintaru ielu, Sakas upes labajā krastā tika plānota jauna dzīvojamā un sabiedriskā zona. Šodien šo Pāvilostas daļu iedzīvotāji dēvē par *Jauno ciemu.*

Ciemata daļas kopplatība bija 34,38 ha, no kuriem 5,25 ha bija paredzēta administratīvi saimnieciskajam centram, 3,42 ha – divstāvu dzīvojamo ēku apbūves zonai, 5,74 ha – parkam un zaļumu joslai, 8,10 ha – ielām un laukumiem, 11,87 ha – individuālo būvētāju zonai ar augļu dārziem. Ciematam paredzēja centralizētu ūdensapgādi un kanalizācijas sistēmu. Šajā projektā plānoto iedzīvotāju skaits bija 1400 cilvēki.

Projektā tika iecerēts, ka vairākstāvu dzīvojamās mājas līdzās sabiedriskajām ēkām veidos jaunā projektētā ciemata centrālo rajonu. Katrai vairākstāvu dzīvojamai ēkai paredzēja zemes gabalu 0,23 ha platībā. Individuālās dzīvojamās mājas plānoja būvēt jaunā ciemata dienvidrietumu malā pie Sakas upes. Katrai individuālajai dzīvojamai mājai tika noteikts 0,12 ha liels zemes gabals. Projektā norādīts, ka visas dzīvojamās mājas jāceļ kā 2-stāvu ēkas pēc tipa projektiem ar 12, 18 un 26 dzīvokļiem, vai arī kā divistabu un trīsistabu individuālās dzīvojamās mājas.

1955.gadā izstrādātajā plānā sabiedriskās celtnes tiek grupētas ap centrālo laukumu ar pārvaldes ēku centrā. Sabiedriskajā sektorā paredzēja virkni ēku arī ar noteikta lieluma zemesgabalu katrai no tām. Klubam 450 vietām tika iecerēts rezervēt zemes gabalu 1,10 ha platībā; skolai 340 vietām – 1,5 ha platībā, pārvaldes ēkai – 0,20 ha, viesnīcai, ēdnīcai un veikalam – 0,23 ha, pastam un komunālo pakalpojumu iestādei – 0,23 ha, bērnudārzam 96 vietām – 0,60 ha, bērnu silei 780 vietām – 0,45 ha, aptiekai un poliklīnikai – 0,25 ha, invalīdu namam 48 vietām – 0,25 ha.

Nedaudz sāņus no galvenā laukuma plānoja novietot ugunsdzēsēju depo ar zemes gabalu 0,23 ha platībā, auto garāžas ar zemes gabalu (0,40 ha), maizes ceptuvi (0,23 ha), pirti un veļas mazgātavu (0,28 ha). Sporta stadionu iecerēja Sakas upes kreisajā krastā, kuram līdzās paredzēja peldētavu.

Plānā atzīmēts, ka galvenās ielas un projektētās ielas jāapstāda ar lapu kokiem: liepām, ozoliem, kļavām, atsevišķās vietās paredzot dzīvžogu joslas. Apstādījumu josla tika plānota arī gar Pāvilostas–Kursas dzelzceļa līniju (pašlaik – Dzelzceļa iela). Projektā norādīts, ka ēkas atdalāmas ar dzīvžogiem 1,2 m augstumā vai arī ar latu žodziņu.

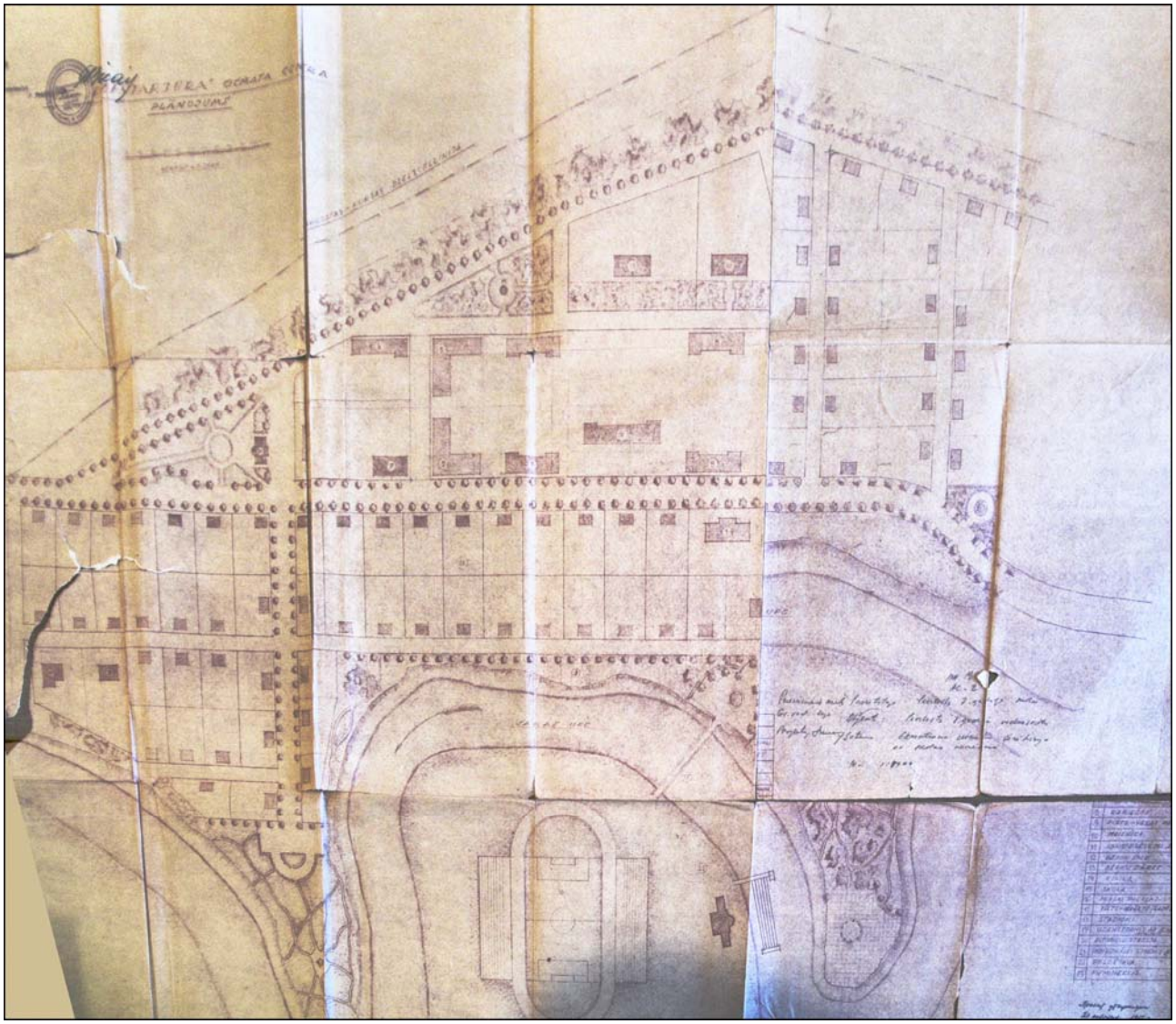

1.attēls. Zvejnieku ciemata „Dzintarjūra" projekta (1955) plāna materiāla fragments.
Avots: Pāvilostas muzeja fondi;
Foto: V. Salenieks, SIA „Metrum", 2007.

1.3.3. Ģenerālplāns zvejnieku kolhoza „Dzintarjūra" ciematam (1961)

1961.gadā institūtā „Latgiproseļstroi" („Laukuprojekts") izstrādāts ģenerālplāns zvejnieku kolhoza „Dzintarjūra" ciematam, kurā plānota teritorijas attīstība tās pašreizējās robežās. Iedzīvotāju skaits 1961.gadā bija 1012 cilvēki. Šis plāns paredzēja iedzīvotāju skaita pieaugumu līdz 4000. *(Ģenerālplāns 1983–2010, 18.lpp.)* Ciemata apbūve tika plānota aiz 1 km piekrastes aizsargjoslas starp ziemeļos esošo meža masīvu (Zaļkalna mežs) un Sakas upi. Vēsturisko pilsētas daļu bija paredzēts likvidēt. Kā galvenā transporta iela tika plānota jauna iela bijušās dzelzceļa trases vietā (tagad – Dzelzceļa iela). Uz ziemeļiem no šīs plānotās ielas apmēram 800 metru attālumā gar meža masīvu tika plānoti ciemata un tā piegulošā rajona apkalpes objekti.

Kā atzīmēts 1983.gadā izstrādātajā Pāvilostas ciemata ģenerālplānā (18.lpp.), galvenie šī 1961.gada ģenerālplāna trūkumi ir nepamatoti palielināts iedzīvotāju skaits plāna aprēķina periodā, pilsētas vēsturiskās daļas (pilsētas plānojuma un apbūves kultūras vērtības) likvidēšana, telpiski organizēta centra neparedzēšana. Reizē kā šī plāna pozitīvie risinājumi atzīmēta jaunas ielas paredzēšana bijušā dzelzceļa vietā un jaunu dzīvojamās apbūves (komunālās un individuālās) kvartālu plānošana. Diemžēl plāna materiāla kvalitātes dēļ nav iespējams skaidri identificēt visas tajā parādītās zonas.

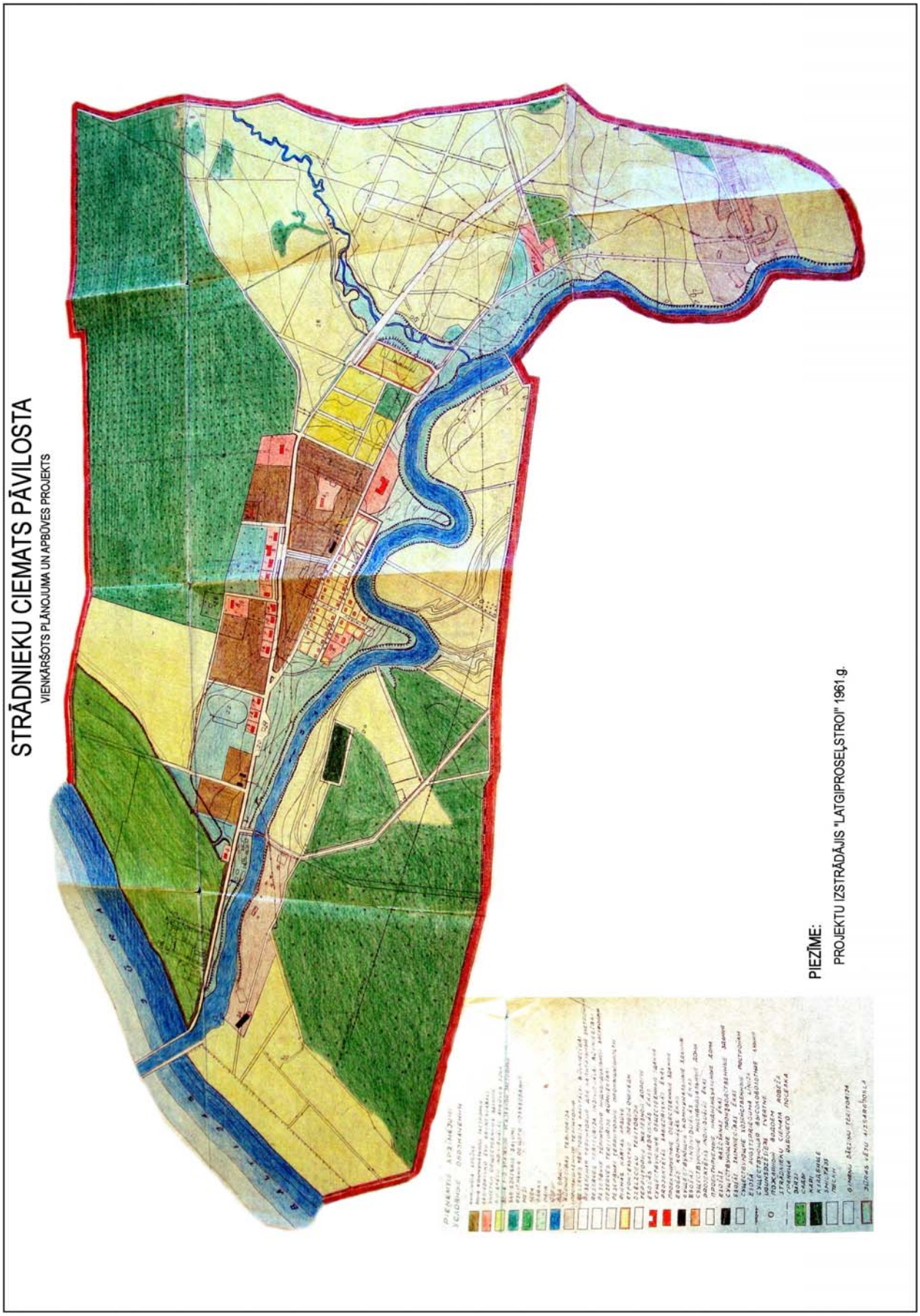

2.attēls. Ģenerālplāna zvejnieku kolhoza „Dzintarjūra" ciematam (1961) materiāla fragments.
Avots: Pāvilostas muzeja fondi;
Foto: V. Salenieks, SIA „Metrum", 2007.

1.3.4. 1980-to gadu ģenerālplāni

1981.gadā institūtā „Latgiproseļstroi" („Laukuprojekts") izstrādāts **ģenerālplāns mazstāvu dzīvojamām mājām** rajonā starp meža masīvu un Orgu (Malduguņu strautu), lai izbūvētu kolhoza „Centība" dzīvojamās mājas un kultūras-pakalpojumu objektus Pāvilostas ciematā. 1980-to gadu sākumā šajā rajonā, ko šodien iedzīvotāji dēvē par „līvānietēm", uz 1200 m^2 lieliem zemes gabaliem tika uzbūvētas Līvānu tipa mājas ar saimniecības ēkām.

1983.gadā institūtā „Latgiprogorstroi" („Pilsētprojekts") izstrādāts nākošais **ģenerālplāns Pāvilostas pilsētciematam**. Ģenerālplāns izstrādāts laika periodam no 1983. līdz 2010.gadam, paredzot pirmo būvniecības kārtu līdz 1993.gadam. 1983.gadā Pāvilostas ciemats ar 1300 iedzīvotājiem ir apkalpes centrs tuvākajai apkārtnei ar 1100 iedzīvotājiem. 1983.gadā ciemata kopējā teritorija ir 637 ha, no kuriem 25% ir pilsētas apbūves un koplietošanas zemes, 20% lauksaimniecībā izmantojamās zemes, 16% kāpu zona un Sakas upes ieleja, 38% mežs.

Ģenerālplānā tiek izdalītas trīs raksturīgās pilsētciemata daļas: 1) ciemata vēsturiskā daļa, 2) jaunais dzīvojamais un pakalpojumu rajons pie Sakas upes aiz Baltijas jūras 1 km krasta aizsargjoslas, 3) Upesmuižas rajons, kas novietots bijušā muižas teritorijā, ietverot Upesmuižas parku un bezalkoholisko dzērienu rūpnīcas teritoriju. Kā šo atsevišķo pilsētas daļu apvienojošais elements ir Sakas upes ieleja un galvenā Dzintaru iela.

Šajā ģenerālplānā tika noteikti šādi galvenie telpiskās struktūras un teritorijas izmantošanas risinājumi.

- ✓ Vēsturiskā pilsētciemata daļa, kas tajā laikā ir pilsētbūvniecības piemineklis, pilnībā saglabā ortogonālo ielu un šīs daļas laukumu struktūru, apbūves līnijas un raksturu, paredzot neapbūvēto laukumu apbūvi gar Smilšu ielas dienvidu pusi un teritorijas inženiertehnisko labiekārtošanu. Kā obligāta prasība tiek noteikta atklāto ielu perspektīvu saglabāšana uz jūras un upes pusi.
- ✓ Vēsturiskajam centram ziemeļos piegulošā kāpu teritorija un Sakas upes kreisā krasta piekrastes zona tiek noteiktas kā piekrastes aizsargjoslas.
- ✓ Jaunais dzīvojamās apbūves rajons paredzēts gar ciemata ziemeļos esošo mežu (Zaļkalna mežu) un Sakas upi, paplašinoties gar Orgas strauta labo krastu, pirmajā kārtā plānojot apbūvēt teritoriju, kur iesākta 3-4 stāvu dzīvojamo māju būvniecība. Starp mežu un Orgas labo krastu paredzēta kolhoza „Centība" individuālo dzīvojamo māju un saimniecības ēku apbūve. Arī Orgas kreisajā krastā rezervēja zemes individuālajai dzīvojamai apbūvei, kuras Pāvilostas iedzīvotāji tajā laikā izmantoja kā sakņu dārzus.
- ✓ Teritorija starp vēsturisko centru un jauno dzīvojamo rajonu noteikta kā pilsētciemata centrs, kurā paredzēja jaunu tirdzniecības un pakalpojumu objektu, kultūras nama 450 vietām, administratīvo iestāžu, autoostas un autostāvvietu būvniecību.
- ✓ Ciemata dienvidu daļas teritorija, kas robežojas ar Liepājas–Ventspils dzelzceļu un Upesmuižas parku, plānota kā ciemata ražošanas un noliktavu zona. Šajā zonā jau atradās Liepājas rajona starpkolhozu apvienības bezalkoholisko dzērienu rūpnīca.
- ✓ Paredzēja likvidēt autotransporta kustību Upesmuižas parkā, kas jau tajā laikā ir valsts aizsardzībā, un tam blakus esošajā Dzintaru ielas posmā.
- ✓ Sakas upes kreisajā krastā pie upes plānots zvejnieku kolhoza „Boļševiks" saimnieciskais sektors.
- ✓ Lai sakārtotu transporta kustību, iecerēts izveidot jaunu ielu pa bijušā dzelzceļa trasi (pašlaik – Dzelzceļa iela), Dzintaru ielas posmā no parka ielas līdz Upesmuižas parka austrumu robežai – kā ielu gājējiem un velobraucējiem, jaunu tiltu pāri Sakai ciematā teritorijā uz dienvidiem no Upesmuižas parka, kas savienotu Liepājas–Ventspils autoceļu ar Sakas upes kreisā krasta teritorijām.
- ✓ Sakas upes ieleja, kas ģenerālplānā atzīta par Pāvilostas zaļumu sistēmas mugurkaulu un rekreācijas telpu, saglabāta kā pļavu parka teritorija, kuru iespējams izmantot ganībām.

Ģenerālplānā paredzēja Pāvilostas 150 ha lielu meža teritoriju (Zaļkalna mežu) izslēgt no ciemata robežām, plānojot jauno ciemata ziemeļu robežu. Pēc šādiem robežu grozījumiem ciemata teritorija kļūtu 487 ha liela.

Pēc 2.pasaules kara pilsētas attīstību ietekmēja vēl viens būtisks faktors – padomju armijas objektu klātbūtne pilsētas teritorijā. Tā lielā mērā noteica plāna zonējumu, atstājot teritorijas, kas saistītas ar armiju, sīkāk neraksturotas (visas armijas objektu teritorijas plānos tika parādītas kā zaļumu zonas).

1.3.5. Pāvilostas attīstības plāns 1996.–2005.

1996.gadā izstrādātajā Pāvilostas attīstības plānā 1996.–2005. (arhitektu birojs „GINTS & Co"), novērtējot, ka pilsētas telpiskās struktūras karkass ir Baltijas jūras piekraste, Sakas upes ieleja un piejūras meži, un, ka uz šī karkasa balstās trīs raksturīgie pilsētas rajoni – vēsturiskā ciemata rajons, jaunais rajons, bijušā Upesmuižas centra rajons –, tika piedāvāti konkrēti pilsētas telpiskās struktūras attīstības virzieni.

- ✓ Vēsturiskajā centrā nostiprināt pilsētas daudzfunkcionālo raksturu (mājokļu, pilsētas nozīmes sabiedriskās, rekreācijas, ostas funkcijas un sabiedrisko zaļumu teritorijas), tajā pašā laikā saglabājot vēsturiskā ciemata plānojuma struktūru un intensificējot apbūvi esošajos dzīvojamos kvartālos. Uz ziemeļiem no Brīvības ielas līdz Smilšu ielas turpinājumam, izveidot jaunus mazstāvu, dzīvojamos kvartālus. Pie Dzintaru ielas, posmā no muzeja līdz sakaru mezglam, koncentrēt pilsētas nozīmes administratīvos, kultūras un apkalpes objektus. Plānā noteikts, ka nepieciešams turpināt apzaļumošanas un labiekārtošanas darbus – Piejūras parkā, vecajā tirgus laukumā, Piecdesmitgades un Simtsgades parkā, kā arī jūrmalas kāpu nostiprināšanā. Kultūras nama ēku atjaunot kā telpisku dominanti.
- ✓ Ostas teritorijai nepieciešams izstrādāt tās perspektīvās attīstības plānu ar teritorijas detalizāciju. Attīstības plānā sabiedrībai pieejamās ostas teritorijas un administrācijas telpas plāno izvietot Sakas labajā krastā, bet visas teritorijas, kas saistītas ar tās turpmāko teritoriālo attīstību, paredzēt upes kreisajā krastā. Plānā rezervēta teritorija ostas attīstībai Sakas kreisajā krastā ārpus jūras piekrastes 300 m aizsargjoslas bijušo padomju armijas noliktavu laukumu vietā, neskarot meža masīvus. Plāns nosaka, ka ostas teritorijas objektiem jānodrošina inženiertehniskā apgādes, t.sk. kanalizācijas notekūdeņu savākšana un attīrīšana.
- ✓ Jauno rajonu organiski iekļaut pilsētas plānojuma un telpiskās kompozīcijas struktūrā, kā arī veidot vienotu komunikāciju struktūru. Šajā rajonā plānots izvietot jauno dzīvojamo apbūvi, intensīvāk izmantojot esošās dzīvojamo kvartālu teritorijas, uz a/s „Pāvilosta" bijušo garāžu bāzes paredzēts izveidot automašīnu tehniskās apkopes staciju un saimniecības sektoru, teritoriju starp sakaru mezglu un jaunā kvartāla dzīvojamiem rajoniem – rezervēt sabiedriskiem objektiem, daļu teritorijas paredzot tūrisma un atpūtas kompleksa iekārtošana. Pie Dzintaru ielas pretī skolai – rezervēt teritoriju veikalam un sadzīves pakalpojumu objektiem. Paredzēts arī rezervēt teritorijas skolas un stadiona attīstības vajadzībām.
- ✓ Bijušā *Upesmuižas* centra rajonā paredzēts saglabāt vēsturiski izveidojušos plānojuma struktūru. Noteikt *Upesmuižas* kompleksam (*Upesmuižas* parks, muižkunga un muižas mežniecības ēkas ar saimniecības ēkām, *Ostbahas* teritorija, aleja no parka līdz *Spirtnīcai* un cara laika kazarmu ēka, kas celta pirmās *Upesmuižas* spirta dedzinātavas vietā) vietējās nozīmes vēstures pieminekļa statusu. Lai slēgtu transporta kustību *Upesmuižas* parka teritorijā, plānots izbūvēt jaunu ceļa posmu no Dzintaru ielas, gar parka dienvidu malu līdz alejai. Paredzēts rezervēt teritoriju automašīnu novietošanai un tirdzniecības kioskiem iepretī *Upesmuižas* parkam, Dzintaru ielas ziemeļu pusē. Bijušajās *Upesmuižas* ražošanas un tām pieguļošajās teritorijās, līdzās pastāvošiem uzņēmumiem, paredzēts izveidot jaunus uzņēmumus un amatnieku darbnīcas.
- ✓ Pilsētas centra attīstība paredzēta teritorijās gar Dzintaru ielu no muzeja līdz sakaru mezglam. Tās posmā no muzeja līdz Viļņu ielai izvietot objektus, kas saistīti ar kultūras, atpūtas un tūrisma funkcijām, kā arī ostas dienestus. Tirgus ielas rajonā pilnveidojams tirdzniecības un pakalpojumu centrs ar satiksmes autobusu gala pieturu un automašīnu stāvvietām. Sakas labais krasts, no jūras līdz zivju

pārstrādes ceham, labiekārtojams kā brīvi pieejama rekreācijas teritorija. Pretī Vītolu ielai, kur atrodas ostu dienesti, izveidojama pasažieru kuģu un jahtu piestātnes. Pretī muzejam un Tirgus ielai paredzēts iekārtot laivu piestātnes. Laivu piestātnē pretī Tirgus ielai ierosināts organizēt zivju tirdzniecību no zvejas laivām. Centra austrumu gala rezervēta teritorija esošo tirdzniecības un pakalpojumu objektu paplašināšanai un jaunu objektu izvietošanai.

- ✓ Teritorijas pie pagrieziena no Liepājas–Ventspils autoceļa uz Pāvilostu paredzēta degvielas uzpildes stacijas iekārtošanai.
- ✓ Tūrisma un atpūtas kompleksam rezervēta teritorija starp vēsturiskā ciemata rajonu un jaunā rajona dzīvojamiem kvartāliem. Uz austrumiem no sakaru mezgla, starp Dzintaru un Brīvības ielām paredzēta teritorija tūrisma centra iekārtošanai, dzīvojamo piekabju kempinga laukuma izveidošanai, spēļu un atrakciju laukumiem, viesnīcu celtniecībai. Uz ziemeļrietumiem no dzeramā ūdens ņemšanas zonas rezervēta teritorija atpūtas mājiņu un telšu pilsētiņas iekārtošanai. Pie Smilšu un Kalna ielas krustojuma paredzēts iekārtot sērfingu centru. Sakas upes kreisajā krastā, teritorijā, kur līdz 1990.gadam atradās padomju armijas objekti, rezervēta teritorija tūrisma un atpūtas objektu izvietošanai.
- ✓ Kā turpmākās izpētes jeb rezerves zemes gabali perspektīvai dzīvojamai apbūvei paredzētas teritorijās austrumos no jaunā rajona starp meža masīvu un Orgu, kā arī pretī jaunajam rajonam Sakas kreisajā krastā.

Attīstības plānā analizēta arī pilsētas telpiskā kompozīcija – pilsētas plānojuma struktūras trešā dimensija, kas ir tās izpausme pilsētas ainavās. Atzīstot, ka Pāvilostas pilsētas apbūve ir pakļauta dabas ainavas elementiem, kuri gan vizuāli, gan emocionāli dominē pār to un nosaka pilsētas koptēlu, plānā atzīmēti galvenie ainavas elementi: jūras horizonts, pludmale ar kāpu joslu, Sakas upes ieleja, piejūras mežu silueti, *Upesmuižas* parks.

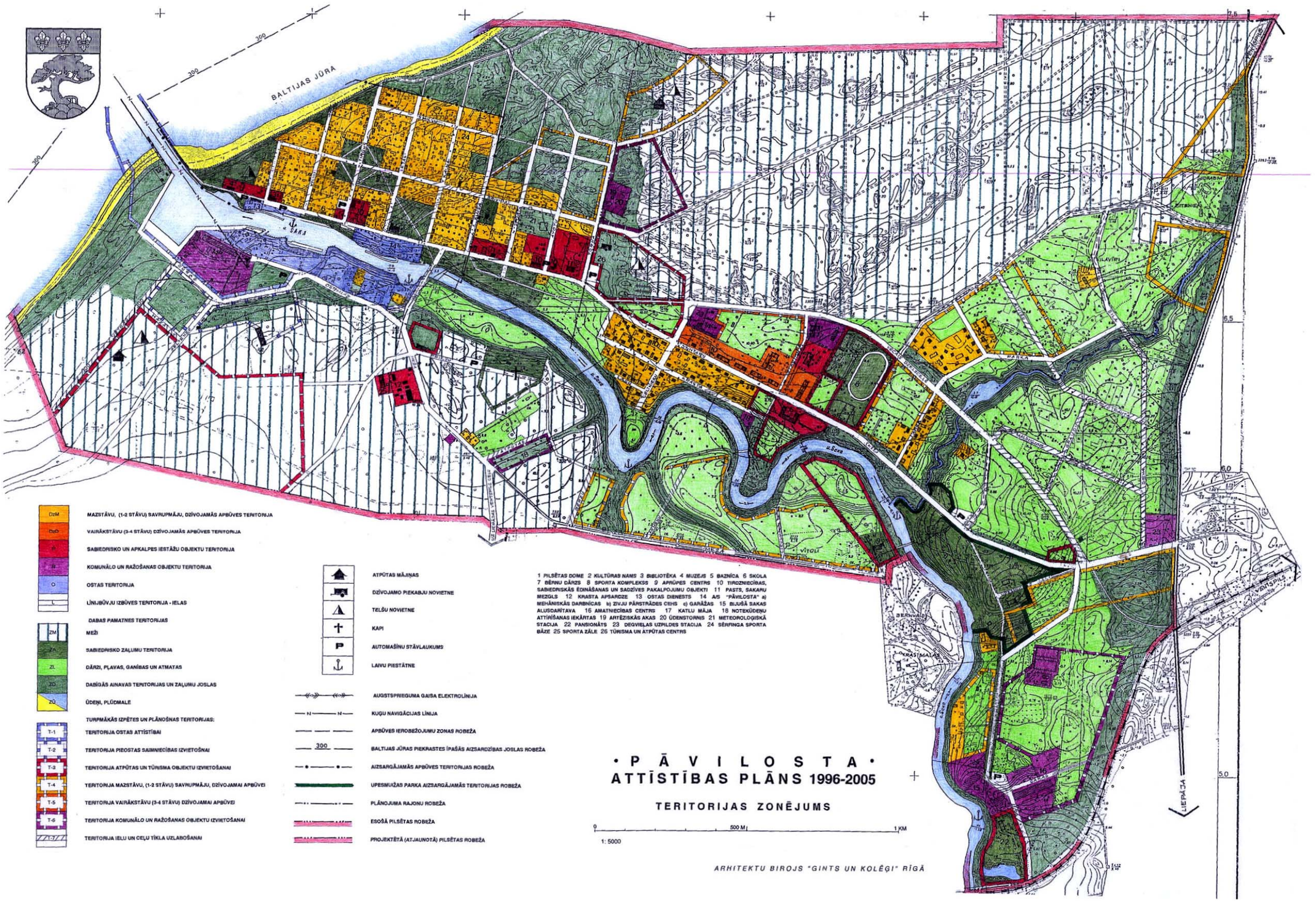

3.attēls.Pāvilostas attīstības plāns 1996.–2005. (arhitektu birojs „GINTS & Co", dipl.arhitekts Gunārs Lūsis- Grīnbergs)
Avots: Sakas novada dome, 2006.

1.3.6. Citi plānošanas dokumenti un detālplānojumi

Balstoties uz 18.07.1996. līgumu, tika izstrādāta ***Pāvilostas ostas attīstības koncepcija*** (SIA „Jūras projekts"). Darba mērķis bija izstrādāt ostas attīstības ģenerālā plāna shēmu, nosakot hidrotehnisko būvju un ostas saimniecības krasta objektu izvietojumu, intensificējot ostas komerciālo darbības virzienu. Šajā koncepcijā ostā paredzēja:

- ✓ apstrādāt kokmateriālus (zāģmateriālus, papīrmalku), šķeldu, kūdru, šķembas, ģenerālās kravas konteinerus un arī Ro-Ro tipa kuģu pieņemšanu;
- ✓ ņemot vērā jahtu tūrisma attīstību, pieņemt un apkalpot kreisera jahtas;
- ✓ saglabāt tās tradicionālo izmantošanu zvejniecībai.

No diviem iespējamiem ostas attīstības variantiem, koncepcijas autori izvēlējās saglabāt esošo Dienvidu molu un būvēt jaunu Ziemeļu molu, pārnesot to aptuveni par 200 m uz ziemeļiem no esošā Ziemeļu mola un izveidojot ostas akvatoriju pretī pilsētas vēsturiskā centra rajonam (*Vecajai Pāvilostai).* Šajā koncepcijā paredzēja arī jaunu autoceļu 5,3 km garumā (no tiem 3,8 km pa jaunu trasi, bet 1,5 km pa esošu ceļu) uz ostu no autoceļa P111 Ventspils–Grobiņa dzelzceļa stacijas Saka rajonā pa Sakas upes kreiso krastu, atbilstoši pilsētas *Attīstības plāna 1996.–2005.* norādēm, ka kravu plūsma uz ostu tiek pārvietota uz Sakas upes kreiso krastu. Projektētā autoceļa klātnes platumu plānoja 10 m, brauktuves platumu 7 m.

12.12.1996. Pāvilostas pilsētas dome pieņem lēmumu *Nr.174 „Par Pāvilostas ostas turpmāko attīstību"*, kurā nolemj, ka ostas valdē pieņemtais lēmums par Ziemeļu mola izbūvi ir pretrunā ar pilsētas *Attīstības plānu* un, iepazīstoties ar konkursā iesniegtiem abiem attīstības variantiem, visas priekšrocības ir otrajam variantam, kurā paredzēts nostiprināt Ziemeļu molu, paplašināt jūras vārtus un ostas akvatoriju, perspektīvā izbūvējot jaunu Dienvidu molu.

1997.gada 15.maijā Pāvilostas pilsētas dome lēmumā *Nr.78 „Par Pāvilostas teritoriālplānu"*, izvērtējot ģenerālplānu atbilstoši 06.09.1994. MKN nr.194 „Teritoriālās plānošanas noteikumi" 33.punkta prasībām, nolemj „atzīt par spēkā esošu 1996.gada 31.jūlijā pieņemto „Pāvilostas pilsētas attīstības plānu". Tajā pašā sēdē pilsētas dome lēmumā *Nr.90 „Par Pāvilostas ostas attīstības plānu"* nolemj „atbalstīt projektu galvenajos virzienos un nosaka, ka saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu tas uzskatāms par lokālplānu un saskaņā ar teritoriālplānu izskatāms un pieņemams atklātā domes sēdē." Atbilstoši šim lēmumam, nav izstrādāts plānošanas dokuments ostas attīstībai, kas būtu apstiprināts pašvaldībā.

Savukārt, 2002.gada 26.septembrī Pāvilostas pilsētas dome lēmumā *Nr.10 „Par Pāvilostas ostas un piegulošās krasta teritorijas detālo plānojumu"* nolemj „teritorijas plānojumā ietvert SIA „Jūrasprojekts" izstrādāto „Pāvilostas ostas attīstības koncepcijā" paredzēto ostas attīstības pirmo kārtu, saglabājot Ziemeļu molu."

Pāvilostas ostas un piegulošās krastu teritorijas detālais plānojums (2002) (SIA „Reģionālo Studiju Centrs"). Detālā plānojuma izstrāde uzsākta 2001.gadā. Šis plānojums aptvēra ostas teritoriju tās juridiskajās robežās, Baltijas jūras 300 m krasta aizsargjoslu, kā arī teritorijas uz ziemeļiem no *Vecās Pāvilostas* apbūves, atzīmējot, ka detālā plānojumā analizējamā teritorija ir 51,8 ha. Detālā plānojumā kā kritiskās vietas norādīta ostas teritorija tās juridiskajās robežās, *Piejūras parka* teritorija (aiz muzeja un Vītolu ielas apbūves), tauvas josla no *Piejūras parka* līdz *Jūrakmenim un Jūrakmens* piekrastes kāpas (stāvlaukums, vējdēļu apmetne, biotopu mikroliegums). Plānojuma autori paredz tā realizācijai paralēli izstrādāt tehniskos projektus un uzsākt atsevišķu objektu realizāciju vietās, kas sakrīt ar teritorijas plānojumā paredzēto atļauto izmantošanu, un kuru realizācijai apspriešanas gaitā saņemts sabiedriskais akcepts (slips, stāvlaukums ar labiekārtošanas elementiem, biotopu ainavas nožogošana, u.c.) *(Detālais plānojums,2002, 7.lpp.)*

Detālā plānojuma projekta priekšlikumi konkrētajās teritorijās:

- ✓ Ņemot vērā, ka ostas ekstensīvai attīstībai nav izteikta ekonomiskā pamatojuma, saglabāt pēc iespējas kompaktu un sakārtotu ostas ainavu skatos no Dzintaru ielas promenādes, saglabājot zaļumu teritorijas ostā un perspektīvā pārejot uz sabiedrisku funkciju patreizējā zivju apstrādes rūpnīcā. Akceptēt ostas attīstības koncepciju līdz paredzētajai pirmajai kārtai (saglabājot Ziemeļu mola novietojumu). Ostas teritorijas publisko funkciju kulminācijas centrs un sabiedriskās telpas pāreja uz

parka raksturu tiek veidota ap jahtu piestātni Dzintaru ielas nobeigumā (perspektīvā pasažieru piestātnes vieta).

- ✓ Posmā starp *Piejūras parku* un *Jūrakmens krasta kāpām*, kur paredzētas stāvlaukums un vējdēļu pludmale, tiek akcentēta tauvas josla kā lineāra telpa, uzsverot priekškāpu kā publiski nozīmīgu un aizsargājamu teritoriju. Tauvas josla *Vecās Pāvilostas* daļā tiek noteikta mehāniski, 10 m platumā, šķērsojot esošās apbūves teritorijas un neizvērtējot konkrēto apbūvi atbilstoši Zvejniecības likuma (1995) 9.panta 13.daļas prasībām.
- ✓ Paredzēts izveidot divus mikroliegumus piekrastē: dienvidu daļā no ostas teritorijas 300 m platā joslā, ietverot priekškāpas jeb baltās kāpas, pelēkās kāpas un mežainās kāpas, un ziemeļu daļā pelēkās kāpas biotopu.
- ✓ Iesaka izmaiņas teritorijas plānojumā: 1) Vītolu ielā no dabas pamatnes uz savrupmāju apbūves teritoriju ar īpašām prasībām. 2) Jaunajā ielā paralēli Smilšu ielai no Kalna līdz Klusajai ielai – „legalizēt nepilnīgi noformēto savrupmāju parcelāciju, saglabājot izveidojušos ielas sarkano līniju un būvlaidi. Starp šo ielu un stāvlaukumu Kalna ielā 43 paredzēt apzaļumotu buferzonu savrupmāju funkcijas nodalīšanai no publiskajām aktivitātēm vējdēļu pludmalē. Tādējādi pilsēta iegūst šo ielu kā jaunu fasādi, apturot tālāku apbūves ekspansiju, kā arī pilnībā pabeigtu kvartāla apbūves funkcionālo zonējumu". *(Detālais plānojums, 2002, 32.lpp.)* Gar Smilšu ielu (pie Klusās ielas) paredz sabiedriskās apbūves zonu.
- ✓ Apbūves noteikumos noteikts, ka Vītolu ielas Piejūras parka frontei, Kalna un Smilšu ielas fasādēm īpaši nosacījumi tiek izvirzīti caur arhitektūras plānošanas uzdevumu, kā arī obligāta ir būvniecības ieceres sabiedriskā apspriešana.

2002.gada 26.septembrī Pāvilostas pilsētas dome pieņem lēmumu par „Pāvilostas ostas un piegulošā krasta teritorijas detālo plānojumu" (sēdes protokola izraksts Nr.10., 2.), kurā apstiprina detālā plānojuma 2.redakciju un nolemj ieviest korekcijas spēkā esošajā Pāvilostas attīstības plānā (1996–2005) konkrētās pilsētas teritorijās: ostas teritorijās juridiskajās robežās, teritorijā starp Dzintaru, Vītolu ielām un pludmali līdz Brīvības ielai (Piejūras parks), Baltijas jūras piekrastē no Brīvības ielas līdz pilsētas ziemeļu robežai, Kalna ielā, nosakot perspektīvo atļauto izmantošanu – mazstāvu dzīvojamā apbūve. 2002.gada 24.oktobrī pašvaldība lēmumā „Par valsts mērķdotāciju" (sēdes protokola izraksts Nr.11., 5.) nolemj, papildinot domes sēdes Nr.11. lēmumu Nr.2, no 26.09.2002. par Pāvilostas ostas un piegulošās krasta teritorijas detālā plānojuma apstiprināšanu, veikt korekcijas detālajā plānojumā saskaņā ar LRVP priekšlikumiem (atzinums Nr. 3.-8./864, 22.10.2002.) un uzdot SIA Reģionālo Studiju Centram (PGA Eg.Bērziņš) līdz 30.10.2002 izdarīt korekcijas detālā plānojumā saskaņā ar LRVP priekšlikumiem un iesniegt Pāvilostas domei koriģētos projekta sējumus līdz 30.10.2002. Pašvaldība 31.10.2002. laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" lūdz publicēt šādu paziņojumu: Pāvilostas pilsētas dome ir pieņēmusi lēmumu apstiprināt Pāvilostas ostas un piegulošās krasta teritorijas detālo plānojumu. Šis detālais plānojums ir saistošs visiem, kuri vēlas šajā teritorijā veikt likumdošanā atļautās darbības.

Šobrīd atsevišķo teritoriju faktiskā izmantošana ir īstenota atbilstoši šī detālā plānojuma risinājumiem un iepriekš minētajiem pašvaldības lēmumiem.

***Detālais plānojums nekustamā īpašumā Celtnieku ielā, 1B teritorijai (2004*)** (arhitekts G.Jurjāns) izstrādāts 2003. un 2004.gadā. Tā teritorija ir Celtnieku ielas galā, Sakas upes līkumā (tās labajā krastā). Ar detālā plānojuma risinājumiem tika iecerēts Pāvilostas attīstības plānā (1996–2005) plānoto teritorijas izmantošanu – dabas pamatnes teritorija (dārzi, pļavas, ganības un atmatas) – daļā teritorijas mainīt uz mazstāvu, 1–2 stāvu savrupmāju dzīvojamo apbūvi. Plānojumā piedāvā veikt konkrētā zemes gabala daļēju apbūvi, saglabājot zaļās zonas dominējošo faktoru un sabiedrisko izmantošanu un precizējot dabas pamatnes teritorijas robežu (ZA-1) un mazstāvu apbūves zonu (DzM-1). Plānots esošo gājēju un transporta plūsmu noslēgt pie zemes gabala Celtnieku ielā 1B robežās, nosakot, ka jāizveido šajā vietā automašīnu stāvvieta ar skatu laukumu un gājēju celiņus, kas organizētu publisku pieeju upes labajam krastam.

Detālā plānojuma teksta daļā atzīmēts, ka šajā teritorijā paredz izveidot ūdenstūrisma un zvejniecības kompleksu, kurā ietilptu ūdenstūristu pansija ar kempinga mājiņām un viesu māju un zivju kūpinātavas ēka,

kurā izvietots veikals. Upes krastā iesaka projektēt laivu piestātnes, kur iespējams nomāt laivas un zvejniecības inventāru. (*Detālais plānojums, 2004, 9.lpp.)*

Detālā plānojuma ietvaros plānotajai teritorijai tiek izstrādāti apbūves noteikumi, norādot, ka tie detalizē un papildina spēkā esošos Pāvilostas pilsētas apbūves noteikumus (1998), un ģenplāna skice. Ar ZA-1 apzīmētajā dabas pamatnes (sabiedrisko zaļumu) teritorijā atļauts izmantot zemi un būvēt atpūtas mājiņas, telšu novietni, laivu novietnes, gājēju celiņus un laukumus, mazās arhitektūras formas. Savukārt, DzS-1 – mazstāvu, 1–2 st. ēkas. Savrupmāju dzīvojamās apbūves teritorijas daļā atļauts izmantot zemi un būvēt savrupmāja (vienas vai divu ģimeņu dzīvojamā māja), atsevišķā zemes gabalā pie maģistrālām ielām – vietējas nozīmes objektus: viesu namu jeb tūristu mītni, mazumtirdzniecības un pakalpojumu objektu, sporta un atpūtas objektu, atsevišķā zemes gabalā pie maģistrālām ielām – vietējās nozīmes ielām – ar detālplānojumu pamatots, ka var atrasties tūrisma un zvejnieku viesu māja, laivu mājiņas un zvejas inventāra novietne, mazumtirdzniecības un pakalpojumu objekts, sporta un atpūtas objekts, individuālais darbs, neliela ražotne (mājražošana), kas saistīta ar piekrastes zvejniecību. Šajā teritorijā atļauta arī saimniecības ēka, dzīvoklis kā palīgizmantošana un sporta būve kā palīgizmantošana.

Pašvaldība 27.05.2004. ir pieņēmusi lēmumu par detālā plānojuma Celtnieku ielā 1B, Pāvilostā apstiprināšanu. Savukārt, 23.08.2004. šis lēmums ir atcelts un pieņemts jauns lēmums „Saistošie noteikumi Nr.2 „Par detālā plānojuma saistošās daļas apstiprināšanu Celtnieku ielā 1B, Pāvilostā, Liepājas raj.", norādot, ka detālplānojums izstrādāts ar mērķi mainīt Pāvilostas pilsētas attīstības plānā (1996–2005) noteikto teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu no dabas pamatnes (pļavas, ganības) teritorijas uz mazstāvu, (1–2) savrupmāju dzīvojamo apbūvi.

Tajā pašā laikā, izņemot paskaidrojuma rakstu, ne detālā plānojuma precizētajos apbūves noteikumos, ne arī galvenajā plānā m 1:500, netiek parādīta zivju kūpinātava, kura faktiski 2006.gadā tiek šajā teritorijā uzcelta, kas tiek konstatēts, apsekojot pilsētas teritoriju.

Detālplānojums jahtu servisa centra izveidei (nekustamā īpašumā Pāvilostā, Ostmalas ielā 1a un Ostmalas ielā 4, teritorijā, 2004) (SIA „EgG") izstrādāts SIA Ziemeļeiropas jahtu aģentūras "Rietumu Krasts" iznomātajai Pāvilostas ostas teritorijai Ostmalas ielā 1a un Ostmalas ielā 4 Sakas upes kreisajā krastā.

Atbilstoši Pāvilostas attīstības plāna (1996–2005) teritorijas zonējumam un apbūves noteikumiem, detālplānojuma teritorijā atrodas: *ostu teritorijas* (O) zonā, kur noteiktā atļautā izmantošana ir zvejas ostas, kravu ostas nelielu kravu pārvadāšanai, jahtu ostas, patvērumu ostas ar glābšanas dienestu, navigācijas būves, hidrotehniskās būves, ražošanas uzņēmumi, noliktavas, degvielas uzpildes stacijas; tirdzniecības un pakalpojumu iestādes – kā palīgizmantošana; *turpmākās izpētes un plānošanas teritoriju ostas attīstībai* (T) zonā zemes un būvju izmantošanas veidu nosaka lokālajā plānojumā vai jaunā ģenerālplānā; *dabas pamatnes teritorijas* (Z) zonā atļauto izmantošanu un to noteikumus, atkarībā no ekoloģiskajiem apstākļiem, pamato ar attiecīgās teritorijas detālplānojumu.

Detālplānojumā norādīts, ka tas izstrādāts, pamatojoties uz spēkā esošo Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojumu, Pāvilostas ostas un piegulošās krasta teritorijas detālplānojumu, precizējot un detalizējot tos minētās teritorijas robežās, kā arī nemainot noteiktās atļautās izmantošanas mērķi. Atzīts, ka pilsētas attīstībai kreisajā krastā ir nepieciešama pievilcīga aktivitāte un investīcijas, kas veicinātu jaunu un kvalitatīvu piekrastes infrastruktūras veidošanos, līdzsvarojot to ar pienācīgi apsaimniekotām dabas vērtībām. Tādēļ detālplānojumā paredzēts izmantot šeit saglabājušos militāros objektus tūristu un atpūtnieku piesaistei kā papildinājumu esošajai pludmales apmeklētāju autostāvvietai Jūras ielas nobeigumā. Jūras ielai tiek paredzēta nozīmīga loma, kā kreisā krasta attīstības asij. Uzsvērts, ka konceptuāli nozīmīga ir arī otras svarīgākās – Vētras ielas pagarināšana līdz Sakas upei. Tādejādi abas ielas vestu pie galvenajiem ūdeņiem.

Detālplānojums paredz šādu plānoto (atļauto) teritorijas izmantošanu: jahtu servisa kompleksa teritorija Pāvilostas ostā (O1); dabīgās ainavas teritorijas un zaļumu joslas (ZD); dabīgās ainavas teritorijas un zaļumu joslas ar labiekārtojuma elementiem (ZD1); līnijbūvju izbūves teritorijas (L).

Plānojumā būvniecības pirmajā posmā paredz izbūvēt jahtu piestātni, slipu un ar *Larssen* profila rievsienu nostiprinātu palīgpiestātni pie Sakas upes kreisā mola. Plānotais piestātnes garums 125 m. Blakus

piestātnei paredzēts izveidot laukumu jahtu un motorlaivu ziemošanai. Būvniecības otrajā etapā iecerēta komunikāciju izbūve un jahtu centra administrācijas un apmācības kompleksa celtniecība, kurā atradīsies biroja telpas, informācijas centrs, kā arī dušas, tualetes un veļas mazgātava utt. Pāvilostas jahtu servisa centra funkciju nodrošināšanai paredzēta degvielas uzpildes stacijas (DUS) izveide kuģu, zvejas laivu un jahtu uzpildei Pāvilostas ostas teritorijā. Ņemot vērā Pāvilostas ostas pārvaldes 30.03.2004. saskaņojumu DUS novietne plānota zemes gabalā Ostmalas ielā 8, Sakas upes kreisajā krastā, paredzot piebraucamā ceļa izbūvi no Ostmalas ielas.

Galvenā piebraukšana teritorijai paredzēta no Jūras ielas un atzara līdz Dienvidu molam, kas nodala jahtu servisa centra teritoriju no aizsargājamām dabas teritorijām. Papildus paredzēta iespēja izveidot īsāku un funkcionāli loģisku piebrauktuvi, izmantojot grāvja aizsargjoslu Vētras ielas turpinājumā, kas nevar būt problēma, jo ieguvums, izbūvējot šo brauktuvi Vētras ielas turpinājumā, ir sabiedrības interesēs – tas nodrošina tiešu piekļuvi Sakas upei un iespējas krastā izvietot pievilcīgu publisku objektu un skatu perspektīvi starp abiem tās krastiem.

27.12.2004. pašvaldība pieņem lēmumu Nr.2. „Par detālplānojuma apstiprināšanu", kurā nolemj apstiprināt saistošos noteikumus Nr.1 „Par detālā plānojuma saistošās daļas apstiprināšanu Ostmalas ielā 1A un Ostmalas ielā 4, Pāvilostā, Sakas novadā, Liepājas raj."

1.3.7. Secinājumi

1) *Attīstības plāns* kā pilsētbūvniecības dokuments akcentē svarīgākos pilsētas struktūras elementus un funkcionālos mezglus, kā arī atsevišķu zonu pieslēguma vietas pilsētas maģistrālēm un vizuālās uztveres asīm. Pāvilostas plānojuma struktūras un telpiskās kompozīcijas pamats ir zaļo un apbūves teritoriju savstarpējā attiecība un mijiedarbība.

2) *Pāvilostas Attīstības plāns 1996–2005*. ir uzskatāms par kvalitatīvu pilsētas teritorijas plānošanas dokumentu, kurš tika izstrādāts atbilstoši tā laika piedāvātajām iespējām un nosacījumiem. Tomēr tā īstenošanā novērojams zināms principialitātes trūkums pielāgojoties investoru, zemju īpašnieku un īpašumu pārpircēju interesēm, kas reizēm ir pretrunā ar pilsētas ilgtspējīgas attīstības noteikumiem. Plāna ietvaros tika plānoti risinājumi dabas vides saglabāšanai un attīstībai. Diemžēl līdz šim bieži ir notikusi neprofesionāla un nepamatota dabas teritoriju transformēšana. Nereti ir tikušas apbūvētas piekrastes platības, un joprojām nav pietiekami skaidra attieksme pret nelikumīgām darbībām un atsevišķu detālplānojumu nekonsekvenci attiecībā pret spēkā esošo *Pāvilostas Attīstības plānu 1996.–2005.*

3) Šajā plānā tika iestrādātas turpmākās izpētes teritorijas. Šodien, zinot kā šī ideja tika iztulkota, šis elastības ieviešanas mēģinājums ir vērtējams kā neveiksmīgs un tāpēc no tā jāatsakās. Lielākā problēma šajā jomā ir nesaskaņotā pašvaldības īstenotā nodokļu politika. Tādēļ būtu ieteicams turpmāk nekustamā īpašuma nodokli noteikt pēc reālās jeb faktiskās zemes nekustamā īpašuma izmantošanas, ievērojot, kāda atļautā izmantošana noteikta teritorijas plānojumā.

4) Iekļaujot nepieciešamos papildinājumus un korekcijas, jaunais Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojums ir izstrādājams kā loģisks spēkā esošā *Pāvilostas Attīstības plāna 1996.–2005.* turpinājums. Turklāt tam būtu jābūt cieši saistītam ar pieguļošo novada lauku teritoriju, jūras piekrastes, Sakas upes, tās ielejas un gravu, pilsētas un piepilsētas mežu masīvu izmantošanas un transporta organizācijas plānojumu, kā arī bijušo padomju armijas teritoriju iekļaušanu pilsētas funkcionālajā apritē.

5) Respektējot dabas vērtības un kultūrvēsturisko mantojumu, viens no *Attīstības plāna 1996.–2005.* pamatuzdevumiem bija nodrošināt strukturālo pamatu pilsētas ilgtspējīgai attīstībai. Pagaidām gan visas aktivitātes lielākoties tiek virzītas uz *Veco Pāvilostu* un jūras piekrasti, kas gan ir tikai viens no pilsētas telpiskās uzbūves pamatelementiem. Jaunā teritorijas plānojuma viens no galvenajiem uzdevumiem ir atrast racionālu pieeju zemes un teritorijas izmantošanai, lai nodrošinātu teritoriāli līdzsvarotu pilsētas attīstību.

6) *Attīstības plāns 1996.–2005.* paredzēja Pāvilostas vēsturiskā centra iekļaušanu pilsētbūvniecības pieminekļu sarakstā (1997), apliecinot šīs pilsētas daļas kā kultūras objekta īpašo vērtību. Diemžēl šī iecere nav īstenojusies. Šāda nostāja radīja un joprojām rada spiedienu vēsturiskā centra saglabāšanai – notiek ēku patvarīgas pārbūves gadījumi, pašvaldība ir bezspēcīga pret dažādiem dzīvojamo namu

arhitektoniskajiem risinājumiem, kas neiekļaujas vēsturiskās apbūves apjomos un ir sveši *Vecās Pāvilostas* videi.

7) Šobrīd pašvaldība uzņēmusies iniciatīvu teritorijas plānojumā noteikt nosacījumus, lai saglabātu un attīstītu pilsētbūvnieciskā pieminekļa zonu, pilsētas centru kā harmonisku kultūrvēsturisku vienību, kas īpaši svarīgi attiecībā uz vēsturisko koka apbūvi, kā arī pilsētas centra apbūvi kopumā. Šis fakts ir veicinājis interesi un nopietnāku attieksmi pret kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu pilsētā. Tādējādi jaunajā teritorijas plānojumā īpaša vērība jāpievērš izmantošanas un apbūves noteikumu izstrādāšanai, lai saglabātu un atjaunotu kultūrvēsturisko mantojumu. Kultūrvēsturiskajam mantojumam līdzvērtīga vērtība Pāvilostā ir zaļo teritoriju ainaviskās kvalitātes, kas kopā ar to veido pamatu pilsētas ilgtspējīgas un līdzsvarotas attīstības nodrošināšanai.

1.4. Metodika

Šis materiāls var tikt izmantots kā palīgs teritorijas plānojumu izveides metodoloģijai. Šo metodi var pielāgot interesējošās teritorijas vajadzībām. Metodikā īpaša uzmanība pievērsta plānošanas procesam, veidojot Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojumu, kas ir piemērs, kādā veidā plānošanas teorija var tikt izmantota praksē.

Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojums piedāvā iespējas vēlamajai telpiskajai attīstībai nākotnē. Tādējādi, tas nodrošina bāzi tādu lēmumu sagatavošanai, kam ir telpiska nozīme, to novērtēšanai un īstenošanai. Teritorijas plānojuma saturs ir noteikts normatīvajos aktos, tas sastāv no apraksta daļas, vēlamās telpiskās struktūras daļas un saistošās daļas, kā arī plānošanas procesa pārskata daļas. Apraksta daļai ir jānodrošina pietiekami daudz informācijas vēlamās telpiskās struktūras attīstībai. Vēlamās telpiskās struktūras daļa ir vēlamās telpiskās attīstības vīzijas apraksts, vēlamās telpiskās struktūras formulējums un pamatojums. Saistošā sadaļa nosaka nepieciešamo pasākumus vēlamās telpiskās struktūras sasniegšanai. Galaproduktu nedrīkst uzskatīt kā teritorijas plānojumu plānojamajai teritorijai, bet gan drīzāk kā ilgtermiņa vīziju, kas tulkojama ar nepārtrauktu koncepciju virzīšanu un pielāgošanu. Tā ir struktūra, kurā var atpazīt ikdienas darbības, attieksmi pret kvalitāti un ilgtspēju, un kurā tiek saņemti piedāvājumi un tiek uzrādīta ietekme.

Pilsētas vīzija varētu tikt ietverta sekojošā metaforā: „Pāvilosta ir kā smilšu pulkstenis, kuru var pagriezt kā vēlamies. Smilšu pulkstenī smiltis krīt uz leju, cilvēki Pāvilostā teicas uz jūru. Laiks saprast vērtīgo. Laiks Pāvilostas jaunam redzējumam."

Telpiskajai plānošanai ir savstarpēji jāsaista sociālās, ekonomiskās, vides un citas dimensijas, kas saistītas ar izmaiņām pilsētas uzbūvē – veselais ir daudz vērtīgāks par tā daļu summu. Tādēļ ir vajadzīga saikne, kas aptver visas šīs sastāvdaļas, kas atļauj dažādu sektoru bieži pretrunīgās prasības līdzsvarot. Plānošana ir jāizmanto kā saskaņots mehānisms un tā ir viena no telpiskās plānošanas stiprajām pusēm.

Telpiski konflikti regulāri rodas tādā attīstības teritorijā kā Pāvilosta. Ir jāpieņem daudzi svarīgi telpiski lēmumi, kas ir pietiekami sarežģīti daudzo ieinteresēto pušu dēļ, kuras katra vēlas apmierināt savas intereses. Pilsētas telpa piedāvā iespējas jaunu ekonomisko aktivitāšu un nodarbinātības attīstībai. Tā arī palīdz noteikt tās vides kvalitāti, kā arī ir svarīgs elements sociālā un vēsturiskā mantojuma pareizā izmantošanā. Šo iemeslu dēļ visi lēmumi ir jāpieņem, paturot prātā to, kur notiks jauna attīstība un kā tā tiks īstenota. Ņemot vērā potenciālo konfliktējošo pušu interešu apjomu, nav iespējams bez saprātīgas kompromisa pieejas apmierināt visu iedzīvotāju slāņu vajadzības, kā arī sasniegt kaut vai nelielu daļu no vēlamās telpiskās struktūras. Bijušo militāro bāzu, dabas rezervātu, nepietiekamas dzīvokļu apgādes u.c. problēmu pastāvēšana piedāvā iespējas, taču šīs attīstības iespējas un darbības ir jāpārdomā un jāizvieto saistošā struktūrā, kas beigu beigās veicinātu paaugstinātu telpisku kvalitāti. Šodien pieņemtie politiskie lēmumi nedrīkst sagraut nākotnes attīstības potenciālu. Telpiskās plānošanas mērķis ir sasniegt funkcionēt spējīgu un saistošu telpisku struktūru, kas nodrošinātu kvalitāti un ilgtspējību.

Lai izstrādātu vēlamo pilsētas attīstības modeli, tiek izmantoti visdažādākie darba paņēmieni. Telpiskajai plānošanai piemīt dažas īpatnības, tai ir jālīdzsvaro visbiežāk konfliktējošās dažādu grupu vajadzības (kā,

piemēram, pašvaldības, zemes īpašnieku, uzņēmēju, attīstības plānotāju u.c.), izmantojot pārrunas. Tai ir jābūt saskaņotai savā pieejā, kā arī jābūt reālai, stratēģiskai un elastīgai.

Ar ierobežotām zināšanām par iespējamo attīstību un ierobežotu informāciju par tendencēm un prognozēm, ir ļoti sarežģīti, izveidot priekšstatu par nākotnes vidi. Neviens nespēj pareģot ekonomisko pārmaiņu un migrācijas plūsmu izvēršanos, vai arī, kāda līmeņa resursi būs pieejami sociālai, ekonomiskai un telpiskai attīstībai. Šo iemeslu dēļ telpiskajiem plāniem ir jābūt pielāgojamiem esošai situācijai. Tādēļ arī telpiskā plānošana nevar piedāvāt pilnīgu risinājumu jebkurai problēmai. Drīzāk tā ir jāskata kā nepārtraukta un visu laiku notiekoša aktivitāte.

Būtiska telpiskās plānošanas sastāvdaļa ir teritorijas konteksta izpratne, kura robežās ir jāizveido telpiskais plānojums. Šis konteksts sevī ietver teritorijas problēmu un iespēju izpēti, kas atspoguļota esošos plānos, pētījumos, dokumentos, iespējamos ar pilsētām un reģionu kopumā saistītos attīstības projektos. Ļoti svarīga plānošanas sastāvdaļa ir analīze, lai spētu definēt konkrētus attīstības mērķus, un izpratne par esošās situācijas svarīgākajām tendencēm. Būtiska plānošanas procesa sastāvdaļa ir radošā pieeja (intuīcija, pieredze, zināšanas), kas palīdz saskatīt alternatīvas iespējas. Pieredzes un zināšanu saistība ir ļoti svarīga plānošanas procesā, tādā veidā nodrošinot tā kontrolējamību un demokrātiskumu.

Lai īstenotu plānošanas procesu, tajā izmantotie šādi materiāli un informācija *(sk. I sējums. Izmantotie informācijas avoti)*:

- ✓ pašreiz spēkā esošie normatīvie akti;
- ✓ pieejamie agrāko laiku plānošanas dokumenti, kā arī dažādi attīstības projekti;
- ✓ dažāda mēroga un izdošanas laika topogrāfiskās kartes;
- ✓ Pāvilostas muzeja materiāli par pilsētas vēsturiskās attīstības gaitu;
- ✓ Valsts vēstures arhīva materiāli;
- ✓ dažādos enciklopēdiskos izdevumos un ceļvežos apkopotā informācija par pilsētas un novada teritoriju;
- ✓ valsts un pašvaldību institūciju sniegtā informācija par plānojamo teritoriju;
- ✓ intervijas ar iedzīvotājiem.

Teritorijas plānojums ir plānošanas procesa gala produkts un paliek spēkā noteiktu laika periodu (līdz 12 gadiem). Tādēļ arī process ir tas, kas veido plānojuma saturu. Tas ir process, kur notiek vēlamās telpiskās struktūras izstrāde, un ko ir iespējams panākt ar sazināšanās, diskusiju, pārrunu un lēmumu pieņemšanas palīdzību.

Plānošanas process sastāv no vairākiem soļiem. Plānošanas principu pamatā ir Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma izstrādes procesa, kas iesākts 2006.gada martā, sadalīšana trīs posmos: 1) izpētes posms; 2) plānošanas posms; 3) īstenošanas posms.

1.4.1. Izpētes posms

1) Pāvilostas topogrāfiskā plāna m 1:2000 sagatavošana (uz ortofoto, aerofoto ainu pamata, apsekojot teritoriju dabā un veicot nepieciešamos papildmērījumus 2006.gada martā–maijā).

SIA „Metrum" izstrādāts Pāvilostas pilsētas topogrāfiskais plāns ar mēroga noteiktību m 1:2000, LKS-92 koordinātu sistēmā, Baltijas augstumu sistēmā, izmantojot LR Valsts zemes dienesta Dienvidkurzemes reģionālās nodaļas datus un ortofoto uzņēmumus m 1:2000, 1:10000; izmantotas arī SIA "JVK" Pāvilostas pilsētas aerofotogrāfijas.

2) Teritorijas plānojuma izstrādes mērķu definēšana.

3) Iesniegumu, nosacījumu un citas informācijas apkopošana un attēlošana kartēs. Tiek apkopota šāda informācija:

- ✓ Valsts Zemes dienesta kadastra informācija *dgn.* un *excel* formātā par nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem un īpašniekiem;
- ✓ iedzīvotāju iesniegumi;

- ✓ institūciju nosacījumi un informācija (kopā ar pašvaldību organizēta informācijas pasūtīšana un saņemšana no inženierkomunikācijas ekspluatējošām organizācijām);
- ✓ būvvaldes informācija par apstiprinātajiem būvprojektiem un izsniegtām būvatļaujām.

Balstoties uz iegūto informāciju, tiek veidotas kartes par:

- ✓ zemes sadalījums pa īpašumu veidiem pēc īpašnieku vai lietotāju juridiskā statusa (pēc datiem uz 01.01.2006.);
- ✓ Zemes sadalījums pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem (pēc datiem uz 01.01.2006.);

4) Vēsturisko materiālu un dokumentu izpēte nozīmē:

- ✓ vēsturiskā kartogrāfiskā materiāla, fotogrāfiju un aprakstu analīze;
- ✓ agrāk izstrādāto attīstības plānu un citu attīstības projektu izpēte;
- ✓ kultūrvēsturiskā mantojuma apsekošana un izpēte;
- ✓ iedzīvotāju intervēšana.

5) Teritorijas telpiskās plānošanas ietekmējošo starptautisko un Latvijas stratēģisko dokumentu un tiesību normu analīze.

6) Informācijas analīze par nekustamajiem īpašumiem, kas īpaši svarīga:

- ✓ problēmvietās (tai skaitā, plānotajā *Pelēkās kāpas* teritorijā, jūras piekrastē – 300 m zonā, upes ielejas pļavās);
- ✓ vēsturiskā centra teritorijā (kur jāanalizē zemes gabalu vēsturiskā struktūra, zemes gabalu lielums, apbūves blīvums u.c.).

1.4.2. Plānošanas posms

1) Notiek pilsētas teritorijas apsekošana (2006.gada maijs–oktobris) ar mērķi veikt:

- ✓ pašreizējās situācijas izpēti un tās precizēšanu;
- ✓ grafisko materiālu aktualizāciju;
- ✓ pilsētas teritorijas un atsevišķu objektu profesionālu novērtēšanu dabā (dabas un kultūrvēsturisko vērtību, satiksmes infrastruktūras un inženierinfrastruktūras u.tml.).

2) Notiek teritoriju izmantošanas veidu definēšana, kas sevī ietver:

- ✓ pieredzes izvērtēšana teritoriju izmantošanas noteikšanā citos teritorijas plānojumos;
- ✓ lietoto terminu izpēte tiesību aktos, kas skar būvniecības, nekustamā īpašuma vērtēšanas un nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšanas jomas;
- ✓ iepriekš izstrādātā *Pāvilostas Attīstības plāna 1996.–2005.gadam* analīze;
- ✓ teritoriju izmantošanas veidu noteikšana Pāvilostai.

3) Teritorijas pašreizējās izmantošanas noteikšana.

- ✓ Jēdziena *teritorijas pašreizējā izmantošana* definēšana. Šobrīd šo terminu lieto plānošanas normatīvajos aktos – MKN 883 „Vietējās teritorijas plānošanas noteikumi" (4.1.p.; 23.1.p.; 24.2.p.), bet netiek definēts, kas ar to jāsaprot.
- ✓ Definējot jēdzienu, tiek izmantoti šādi *kritēriji* pašreizējās izmantošanas noteikšanai un to pielietošana:

  1) faktiskā/ reālā teritorijas izmantošana jeb situācija „dabā" – aktuālais teritorijas stāvoklis tās apsekošanas brīdī (konkrētajā Pāvilostas projektā – 2006.gada jūnijs–augusts);

  2) teritorijas izmantošana, kas noteikta pašvaldības iepriekšējos teritorijas plānojumos (apstiprinātos likuma noteiktajā kārtībā: Pāvilostas attīstības plāns 1995.–2006; detālplānojumi);

  3) pašvaldības noteiktais galvenais nekustamā īpašuma lietošanas mērķis, kuram atbilstoši tiek aprēķināts nekustamā īpašuma nodoklis (Valsts zemes dienesta dati uz konkrētu datumu: 01.01.2006.).

  Kā papildus kritērijs atsevišķos iepriekšējo kritēriju savstarpējas neatbilstības gadījumos kalpo:

  4) būvvaldē akceptēts būvprojekts/ izsniegta būvatļauja, kas ir spēkā teritorijas plānojuma 1. redakcijas izstrādes laikā (Liepājas rajona apvienotās būvvaldes dati uz 01.09.2006.).
- ✓ Kritēriju lietojuma galvenie gadījumi.

1) Faktiskā/ reālā teritorijas izmantošana (1) atbilst iepriekšējos teritorijas plānojumos (2) un nekustamā īpašuma lietošanas mērķos (3) noteiktajai – tā arī ir pašreizējā teritorijas izmantošana.

2) Faktiskā/ reālā teritorijas izmantošana (1) sakrīt ar iepriekšējos teritorijas plānojumos (2) noteikto, bet nesakrīt ar pašvaldības noteikto nekustamā \ īpašuma lietošanas mērķi (3) – pašreizējā teritorijas izmantošana ir faktiskā/ reālā teritorijas izmantošana, ja nav būvvaldē akceptēts būvprojekts (izsniegta būvatļauja), kas vēl ir spēkā (4). Ja tāds būvprojekts (4) ir akcepts un nav anulēts, tad teritorijas pašreizējā izmantošana ir būvprojektā noteiktā izmantošana.

3) Faktiskā/ reālā teritorijas izmantošana (1) nesakrīt ar iepriekšējos teritorijas plānojumos (2) un/vai nekustamā īpašuma lietošanas mērķos (3) noteikto. Šajā gadījumā tiek ņemts vērā, vai ir būvvaldē akceptēts būvprojekts (izsniegta būvatļauja), kas vēl ir spēkā (4). Ja tāds ir, tad teritorijas pašreizējā izmantošana ir būvprojektā noteiktā izmantošana. Ja nav būvvaldē akceptēts būvprojekts, kas vēl ir spēkā (4), tad teritorijas pašreizējā izmantošana ir faktiskā/ reālā teritorijas izmantošana.

- ✓ Attīstības plāna 1995.–2006., būvvaldes izsniegtās informācijas par būvprojektiem un pašvaldības noteikto nekustamā īpašumu lietošanas mērķu analīze.
- ✓ Kartes sagatavošana par teritorijas pašreizējo izmantošanu.

4) Pilsētas telpiskās struktūras analīze.

- ✓ Pilsētas plāna analīze un vīzijas atrašana, kas Pāvilostas gadījumā ir „Smilšu pulkstenis".
- ✓ Telpiskās struktūras vēsturiskās attīstības izvērtējums un galveno telpiskās struktūras elementu apzināšana (proti, teritoriju robežas, ģeogrāfiskais novietojums, reljefs, dabas, kultūrainavas struktūra no ekoloģiskā, ainaviskā, ekonomiskā u.c. aspektiem, kultūrvides izmaiņas).
- ✓ Struktūras elementu savstarpējās sasaistes mūsdienās un to vēsturiskās attīstības kontekstā izvērtējums.
- ✓ Teritorijas potenciāla un resursu izvērtējums **(**iedzīvotāju, uzņēmēju, uzņēmumu, pašvaldību u.c. stāvoklis, attīstības plāni un ieceres, infrastruktūras, apkalpes objektu attīstības līmenis, garīgā un fiziskā spēka esamība teritorijā u.c.; visu dabas, infrastruktūras, kultūras u.c. resursu un elementu izmantojamība, piekļūstamība, popularitāte, teritorijas potenciālai izmantošanai traucējoši faktori, primāri attīstāmās lietas utt., lai parādītu konkrētās teritorijas esošās, attīstāmās un iztrūkstošās potences, dotu savstarpēju salīdzinājumu).
- ✓ Teritorijas attīstības tendenču noteikšana.
- ✓ Telpiskās struktūras galveno elementu grafiskā attēlošana.
- ✓ Dabas un kultūrvēsturisko vērtību izvērtējums:

  1) vizuālais, pievēršot uzmanību saskatāmajai ainavai;

  2) sociālais, kas ļauj iesaistīt ainavas struktūrā arī cilvēkus, viņu dzīvi un darbību ainavā no pagātnes līdz mūsu dienām;

  3) kultūras mantojuma skatījums, kas ietver ne tikai tiesiski aizsargātos pieminekļus, bet visu mantojumu kopumā, kas ir būtiska cilvēku dzīvesvides sastāvdaļa un veido cilvēkos identitātes sajūtu, saikni ar vietu;

  4) ekoloģiskais, pievēršot uzmanību dzīvesvides kvalitātei, ar cilvēka darbību saistīto risku samazināšanai un aizsardzībai no nelabvēlīgiem procesiem;

  5) specifiskais tiesiskās aizsardzības, kas saistās ar tiesību aktos nostiprinātām vērtībām (mūsu pieeja pilnībā saskaņojas ar *Eiropas ainavu konvencijā* (2000) paustajām idejām. Sevišķi svarīgi atzīmēt, ka konvencija attiecas uz dabiskām, lauku, urbānām un suburbānām teritorijām – gan uz ainavām, kas tiek uzskatītas par izcili skaistām, gan uz parastām, gan arī degradētām ainavām; *Eiropas ainavu konvencija* pievērš uzmanību tam, ka sabiedrības un plānotāju uzmanības lokā jābūt visām ainavām, ne tikai par *skaistajām* atzītām – tas ir ievērots Pāvilostas ainavu izpētē).
- ✓ Kartogrāfiskā materiāla sagatavošanu (*Teritorijas pašreizējā izmantošana plāns* m 1:2000, m 1:5000 un *Ielu un ceļu plāns* m 1:2000, m 1:5000, m 1:10000).

5) Iedzīvotāju uzklausīšana:

- ✓ tiek organizēta informatīva sanāksme (29.09.2006): *„Pilsētas teritorijas telpiskā struktūra un pašreizējā izmantošana"*, sagatavojot tās prezentācijas materiālu un to vadot;
- ✓ iedzīvotāju aptauja – anketēšana (anketu sagatavošana un apkopošana).

6) Pilsētas telpiskās attīstības vīzijas aktualizācija un attīstības alternatīvu izstrāde un salīdzināšana:
- ✓ plānojuma pirmais uzmetums – pilsētas telpiskās attīstības koncepciju „Trīs Pāvilostas" un „Sakas ceļš" izstrāde un sagatave (plānojuma 1.redakcijas projektam);
- ✓ zemes izmantošanas alternatīvu „Trīs Pāvilostas" un „Sakas ceļš" izstrāde, pašvaldības uzņēmēju, īpašnieku u.c. teritorijas attīstībai domāto projektu un ieceru izvērtējuma kontekstā.

7) Sabiedrības iesaistīšana plānošanas procesā:
- ✓ sabiedrības iepazīstināšana ar izstrādātajām pilsētas telpiskās attīstības koncepcijām „Trīs Pāvilostas" un „Sakas ceļš" pirms informatīvās sanāksmes, izdodot Sakas novada domes informatīvā izdevuma „Pāvilostas–Sakas Ziņas" speciālizlaidumu 2006.gada novembrī Nr.11 (21);
- ✓ informatīva sanāksme (01.12.2006): *Pāvilostas telpiskās attīstības virzieni un teritorijas izmantošanas alternatīvas,* sagatavojot tās prezentācijas materiālu un to vadot;
- ✓ iedzīvotāju aptauja- vērtējums par koncepcijām un tās datu apkopošana;
- ✓ sanāksme ar pašvaldības deputātiem un speciālistiem par telpiskās struktūras attīstības koncepcijas izvēli, kas ir pamatu plānojuma 1.redakcijas projektam.

8) Teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādāšana:
- ✓ apspriedes (pārrunas) ar pašvaldības un institūciju pārstāvjiem;
- ✓ teritorijas plānojuma 1.redakcijas projekta piedāvājuma izstrāde (grafiskās un teksta daļas), kas sastāv no *I sējuma. Paskaidrojuma raksta*, *II sējuma. Grafiskās daļas*, *III sējuma. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem* un *IV sējuma. Pārskata par teritorijas plānošanas procesu.*

9) Sabiedriskās apspriedes un teritorijas plānojuma pieņemšana:
- ✓ Pāvilostas teritorijas plānojuma (2007.–2019.) 1.redakcijas prezentācija pašvaldības domei un lēmuma pieņemšana par sabiedriskās apspriešanas 2.posma uzsākšanu;
- ✓ Sanāksme 01.06.2007., kurā notiek Pilsētas teritorijas plānojuma 1.redakcijas prezentācija iedzīvotājiem 2.sabiedriskā apspriešanas posma ietvaros;
- ✓ sabiedriskās apspriešanas 2.posms no 17.05.2007. līdz 01.07.2007.: atzinumu saņemšana no institūcijām un sabiedrības viedokļa uzklausīšana;
- ✓ sabiedriskās apspriešanas 2.posma rezultātu apkopošana;
- ✓ plānojuma 1.redakcijas iesniegšana pašvaldības domē lēmuma pieņemšanai;
- ✓ 30.08.2007. pieņemts pašvaldības lēmums „Par sakas novada Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma 2007.-2019.gadam pirmās redakcijas pilnveidošanu un galīgās redakcijas sagatavošanu, ņemot vērā par pamatu plānojuma 1.redakcijas 1.variantu, kurā ietverts pašvaldības priekšlikums plānotās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas „Pāvilostas pelēkā kāpa" robežām pilsētas teritorijā;
- ✓ galīgās redakcijas sagatavošanas laikā- 30.10.2007. Ministru kabinets pieņem noteikumus Nr.730 „Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumos Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem", ar kuriem tiek noteikta kā īpaši aizsargājamā dabas teritorija- dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa" ar tās robežām, kuras bija parādītas plānojuma 1.redakcijas 2.variantā;
- ✓ plānojuma 1.redakcijas pilnveidošana un galīgās redakcijas projekta sagatavošana, ievērojot noteiktā dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" robežas;
- ✓ pašvaldība rakstiski paziņo institūcijām un publicē laikrakstos paziņojumu par vietu un laiku, kurā var iepazīties ar sagatavoto plānojuma galīgo redakciju (vismaz 3 nedēļas);
- ✓ 2 nedēļas pirms plānojuma galīgās redakcijas izskatīšanas pašvaldības sēdē, paziņo sēdes norises vietu un laiku;
- ✓ pašvaldības lēmums par plānojuma redakcijas noteikšanu par galīgo un nosūtīšanu atzinuma saņemšanai no Kurzemes plānošanas reģiona padomes;
- ✓ pilsētas teritorijas plānojuma apstiprināšana un saistošo noteikumu pieņemšana.

1.4.3. Īstenošanas posms

Plānojuma īstenošanas galvenie instrumenti ir teritorijas plānotā (atļautā) izmantošanas grafiskie materiāli, tās izmantošanas un apbūves noteikumi, kuru risinājumi pamati plānojuma teksta daļā.

2. Teritorijas vispārējs raksturojums

2.1. Dabas apstākļi

2.1.1. Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve

Pāvilosta atrodas Baltijas jūras krastā, Sakas upes krastos. Ģeoloģiskā ziņā teritoriju var uzskatīt par jaunu – tā veidojusies Baltijas ledus ezera (tā ir senākā pašreizējās Baltijas jūras attīstības stadija) un Litorīnas jūras pastāvēšanas laikā.

Baltijas ledus ezers pastāvējis pirms 9–10 tūkstošiem gadu, tā kādreizējā gultne ir Pāvilostas teritorijā un austrumos no tās redzamais līdzenums. Valdošie zemes virskārtas nogulumi ir smilts, smilts ar granti un oļiem, to biezums ir mainīgs – no dažiem desmit centimetriem līdz 3–4 metriem. Zem smilšainajiem nogulumiem ir morēnas materiāls – mālaina smilts vai smilšains māls ar oļiem un akmeņiem. Zemes virskārtā šie mālainie nogulumi atsedzas pilsētas austrumos – aiz Malduguņu strauta, arī Sakas kreisajā krastā. Var domāt, ka tieši mālaino nogulumu izplatība, un līdz ar to iespēja nodarboties ar zemkopību Sakas upes tuvumā vēsturiski noteica to, ka te pirms vairāk kā trīs gadsimtiem izveidojās daudzās muižas.

Litorīnas jūra ir pēdējā no tagadējās Baltijas jūras attīstības stadijām, kas pastāvēja laikā pirms 7,6 tūkstošiem gadu līdz 3,5 tūkstošiem gadu, kad izveidojās tagadējā Baltijas jūra. Saprotams, ka šajā ilgajā laikā vairākkārt mainījās dabas apstākļi. Taču galvenais – Litorīnas jūras krastā jau atrodamas akmens laikmeta cilvēku apmetņu pēdas. Tāda ir arī Pāvilostas teritorijā – pazīstama kā valsts nozīmes kultūras piemineklis „Pāvilostas apmetne (Baznīckalns)". *(Sk. 4.nodaļā „Aizsargājamie dabas un kultūrvēsturiskie objekti".)*

Litorīnas jūras krasta stāvā nogāze ir visai iezīmīgs reljefa elements Pāvilostas teritorijā. Vecās Pāvilostas teritorijā tā šķērso pilsētu no ziemeļu robežas līdz Baznīckalnam, bet *Otrajā pusē* – no Ostmalas un Meža ielas krustojuma gar Zeltenes ielu līdz robežai. Atraktīvi reljefa veidojumi ir nelielās graviņas, kas saposmo senās jūras krasta nogāzi. Zemes virskārtas nogulumi ir sīkgraudauna pelēkdzeltena smilts, vietumis ar grants un oļu piemaisījumu.

Jaunākajos laikos smiltāju klajumos vējš sapūtis kāpas; arī pašreiz vietās, kur cilvēka darbības ietekmē bojāta zemes virskārtas augu valsts, veidojas smilts izpūtumu vietas jeb vējrāves. Jaunāko laiku veidojums, kas atrodas nepārtrauktā mainībā, ir pludmale. Dienvidos no moliem tā ir sausa, slīpa, smilšaina, vietām redzama rupja smilts (tādas pludmales reti sastop piekrastē). Ziemeļos – 20–40 m plata, plakana, nereti mitra, vietām pie kraujas redzami oļu un akmeņu klājumi. Pludmale te robežojas ar noskalotās kāpas krauju (tā ir 1–3 m augsta).

Pāvilostas teritorijā ir izveidojušies divi krasi atšķirīgi jūras krasta posmi – dienvidos no moliem un ziemeļos no ostas moliem. Pirms dienvidu mola notiek smilts sanešu uzkrāšanās, jaunu priekškāpu veidošanās, bet aiz ziemeļu mola notiek krasta noskalošanās, stāvkrasta veidošanās Tas tāpēc, ka moli pārtrauc dabisko jūras garkrasta sanešu plūsmu.

Baltijas ledus ezera un Litorīnas jūras līdzenumu Pāvilostas teritorija pāršķeļ Sakas upes ieleja. Tā ir šaura ne visai dziļa (maksimums ~8–10 metri), taču ar izveidotām terasēm, krastu kraujām upes līkumu jeb meandru galotnēs, kā arī ar sāngravām. Dažas no tām veidojušās vietās, kur kādreiz zemes meliorācijas nolūkā rakti grāvji, kas novadīja ūdeni uz Sakas upi.
Sakas upes ielejā izveidojušies aluviālie (upes veidotie) nogulumi – smilts un mālsmilts ar organisko piejaukumu, dūņu un dūņainas kūdras starpslāņiem. To biezums ir 4–5 metri, un to inženierģeoloģiskās īpašības padara upes ieleju par apbūvei nepiemērotu. *(sk. 4.attēls. Informācija par Pāvilostas pilsētas inženierģeoloģisko un hidroloģisko situāciju)*

Pilsētas robežās Sakas upei ir divas pietekas, kuru ielejas ir izteikti iegrauzumi zemes virsmā, bet tām nav terašu. Tās ir Orga jeb Malduguņu strauts (iezīmēts gandrīz visās senajās kartēs) ar ūdenskrātuvi un Remšu strauts kreisajā krastā.

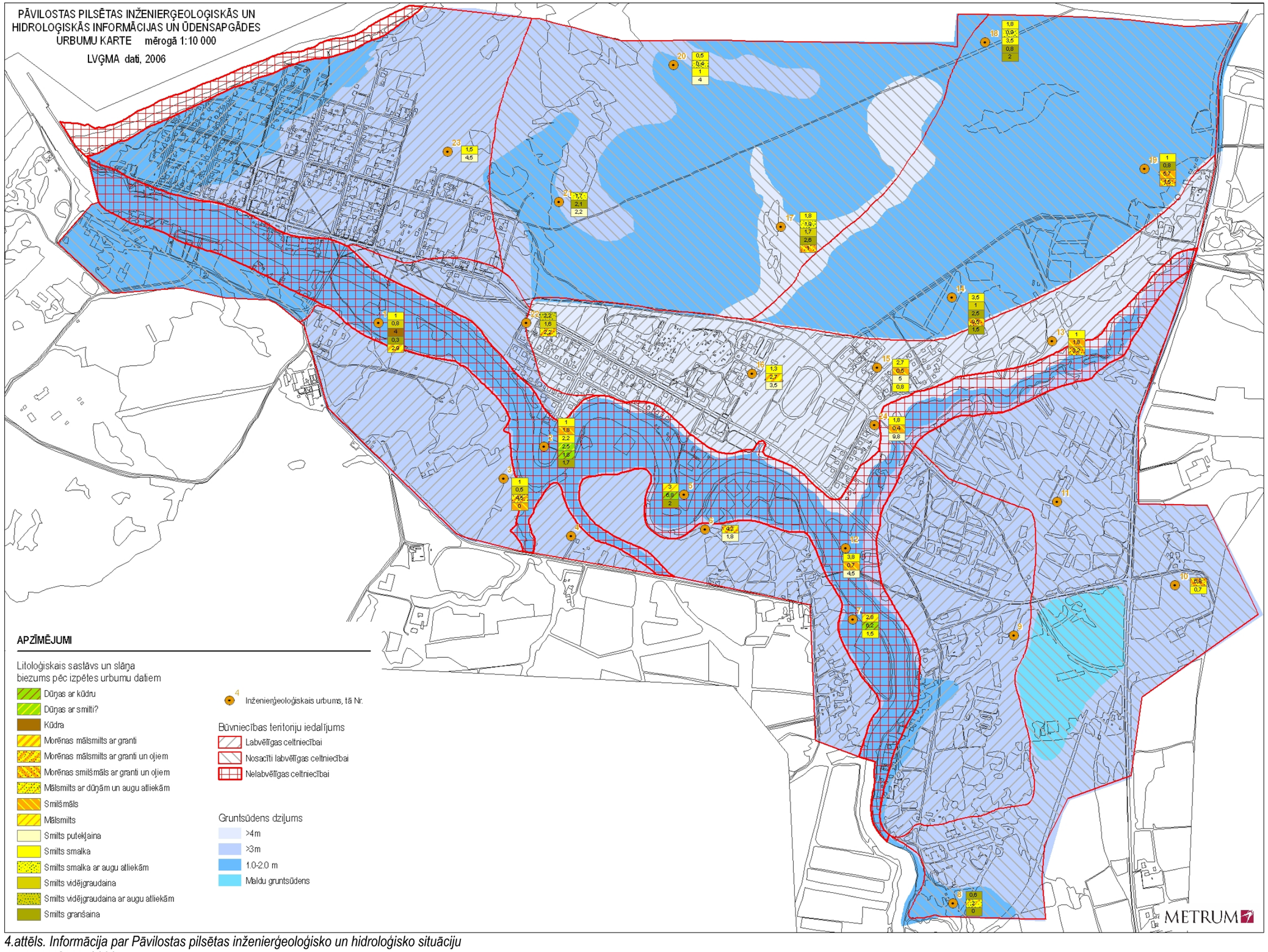

4.attēls. Informācija par Pāvilostas pilsētas inženierģeoloģisko un hidroloģisko situāciju
Avots: LVĢMA, 2006.

2.1.2. Aktuālie dabas procesi

Mūsdienu jeb aktuālie dabas procesi novērojami jūras krastā, Sakas upes ielejā, bet mazākos apmēros – pārējā pilsētas teritorijā.

Jau agrāk lielākā uzmanība tika pievērsta procesiem jūras krastā, un šajā kontekstā Pāvilosta pieskaitāma paaugstināta riska zonām Baltijas jūras piekrastē. Šī situācija attīstījusies laika gaitā, tādēļ īsumā jāpievēršas Pāvilostas molu izbūves vēsturei, jo moli pārtrauc dabisko jūras garkrasta sanešu plūsmu: pirms dienvidu mola notiek smilts sanešu uzkrāšanās, jaunas sauszemes veidošanās, bet aiz ziemeļu mola notiek krasta noskalošanās, stāvkrasta veidošanās.

Pirmie moli tika izbūvēti 1876.gadā vai 1878.gadā, nedaudz vēlāk – 1891.gadā tos pagarināja. Molu atjaunošana notika 1923.–1929.gadā, kad tie jūrā sasniedza 4–5 m izobatu. Jaunākos laikos moli nav pagarināti, bet ir remontēti.

Smilts masu uzkrāšanās pirms ostas dienvidu mola notiek tādēļ, ka moli pārtrauc garkrasta smilts plūsmu jūrā, tā palēninās un daļa nogulsnējas piekrastē un veido sēres. Pēc tam bangošanās laikā smiltis izmet pludmalē, tādējādi radot apstākļus vēja darbībai – tas pūš smiltis sauszemes virzienā, un laika gaitā veidojas priekškāpas (smilšu vaļņi).

Pēc R.Knapa pētījumiem (1950, 1965) pirmo 14 gadu laikā pēc molu pagarināšanas 1891.gadā sauszeme pirms dienvidu mola pieauga par 80 metriem. Turpmākajos gados līdz 1929.gadam būtiskas izmaiņas nenotika. Turpretim laikā no 1929. līdz 2000.gadam krasts vēl pieaudzis par 120–130 metriem *(Eberhards, 2003, 198. lpp.)*. Balstoties uz novērojumiem dabā un karšu analīzi, ir aprēķināts, ka laikā starp 1931./35. gadu un 1981./85. gadu Akmeņraga–Pāvilostas posmā jūras krasta pieauguma dominējošais ātrums gada laikā ir 0,4–0,5 m, bet maksimālais – 1,0 m *(Eberhards, 2003, 198. lpp.)*.

Tādējādi piekrastē pirms dienvidu mola ir izveidojies pašreiz redzamais izteiktais vēdekļveida priekškāpu masīvs, kurā vecākajām 2–3 metru augstajām priekškāpām jūras pusē piekļaujas jaunākās paaudzes priekškāpas. Šeit vērojamas visas kāpu aizzelšanas stadijas – no baltās kāpas līdz mežam. Priekškāpu masīvam ir izcila dabaszinātniskā un informatīvā vērtība, jo šeit uzskatāmi var redzēt dabas procesu norises jūras krastā.

Ziemeļos no ostas moliem notiek pretējs process – krasta noskalošanās. Arī šis process attīstījies laika gaitā. G.Eberhards (2003) uzskata, ka laikā līdz pagājušā gadsimta 30.–40.gadiem krasts tūliņ aiz ziemeļu mola praktiski neizmainījās. Pastiprināta krasta noskalošanās sākās pēc 1967. un 1969.gada postošajām vētrām, un turpinās joprojām. *(Sk. 2.8. Īpašumu apdraudējuma riski.)*

Ziemeļu virzienā aiz pilsētas robežām sākas Strantes–Jūrkalnes aktīvās krasta noskalošanās posms. 12 gadu laikā (1981–1993) šajā posmā noskalotās krasta joslas platums sasniedzis 20–40 metru, bet aprēķinātais gada vidējais erozijas ātrums ir 1,5–5,0 metru *(Eberhards, 2003, 135. lpp.)*.

Sakas ielejas un pieteku ieleju nogāzēs notiek lēna esošo gravu attīstība, jaunas graviņas veidojas vietās, kur pie ielejas nogāzes augšējās krants pienāk grāvji. Krasta stāvajos posmos, ko nesedz veģetācija, vērojama grunts slāņu noslīdēšana. Par šī procesa klātbūtni arī nesenajā pagātnē liecina koki krastu nogāzēs ar izliektiem stumbriem.
Teritorijā starp Malduguņu strautu, Upesmuižu un Liepājas–Ventspils ceļu vērojamas pārpurvošanās pazīmes. Īpaša uzmanība pievēršama vietai, kur konstatēti *maldu gruntsūdeņi. (Sk. 4.attēls. Informācija par Pāvilostas pilsētas inženierģeoloģisko un hidroloģisko situāciju)*

Vietumis pelēkajā kāpā (perspektīvā dabas lieguma teritorijā) konstatētas vējrāves. Jauni smiltāji vērojami *Raķešu mežā*, kur tie atbilst balto kāpu biotopam. Turpat blakus redzamas smiltāju aizzelšanas stadijas (ar sūnām, ar graudzālēm).

2.1.3. Klimats

Pāvilostas novietojums jūras krastā nosaka arī tās klimatisko apstākļu fonu. Te veidojies piejūras klimats – mitrs, ar salīdzinoši siltu ziemu un vēsu vasaru. Vidēji 179 dienas gadā šo vietu šķērso atmosfēras frontes (cikloni un anticikloni).

Ilggadīgā vidējā gaisa temperatūra ir +6,4 grādi, jūlija – +16,1 un janvāra vidējā gaisa temperatūra ir -2,9 grādi. Absolūtais temperatūras minimums ir -34,1 grāds. Kā visur Baltijas jūras krastā, arī Pāvilostā ir salīdzinoši liels saulaino dienu skaits, bet vidējais miglaino dienu skaits – 54.

Bezsala perioda ilgums 143–173 dienas. Sakas upes grīvā un piekrastē noturīga ledus sega parasti neveidojas. Īpaši bargās ziemās upes lejtece un jūras piekraste var aizsalt janvāra vidū, un ledus sega var noturēties vairāk par mēnesi. Sniega sega vidēji veidojas janvāra sākumā, bet sairst – marta vidū. Bieži noturīga sniega sega neveidojas vispār.

Valdošie ir rietumu virziena vēji. Ziemā vērojami dienvidu-dienvidaustrumu vēji, bet pavasarī un vasaras sākumā pieaug ziemeļu vēja, bet rudenī – rietumu un dienvidrietumu vēju atkārtojamība. Rudens mēnešos vēja ātrums sasniedz 5,6 m/sek. Gada vidējais dienu skaits ar stipru vēju (>17 m/sek.) ir 29. Pārsvarā ir ziemeļrietumu virziena vētras, tām pakļauta visa jūras piekraste.

Pēdējo 40 gadu laikā samazinās dienu skaits ar stipru vēju (>17m /sek.), samazinās gada vidējais ātrums, bet palielinās stipro vēju un vētru atkārtojamība – 1–3 dienu ilgas postošas vētras gadā ar vēja ātrumu 28–31 m/sek. atkārtojas ik pēc 3–9 gadiem. Pieaug arī vētru enerģija *(Eberhards, 2003,18 lpp.).*

2.1.4. Ūdeņi

Jūra apskalo Pāvilostas teritoriju, dažādos veidos to ietekmē, un ir neatņemams pilsētas tēla elements. Ūdenslīmeņi jūrā bezvētru periodos mainās maz. Konstatēts *(Pastors, 1994)*, ka diennakts plūdmaiņas jūrā 20–30 cm robežās (tā saucamās *seišas* – rodas atmosfēras spiediena maiņu dēļ), bet paisuma un bēguma ietekme izpaužas kā neregulāras līmeņu svārstības 10–13 cm robežās.

Maksimālie vēja uzplūdu līmeņi jūras piekrastē bija 1967.gada oktobra vētras laikā, kad Pāvilostā līmenis sasniedza +169 cm.

Taču galvenās neperiodiskās ūdens svārstības izraisa vējš, it sevišķi – ziemeļrietumu virziena, rudens un ziemas periodā. Vispirms stiprais vējš sadzen ūdens masas piekrastē, ceļas arī ūdens līmeņi grīvās. Pēc tam sākas jūras viļņošanās ietekme.

Vējviļņi atklātajā jūrā rudens un ziemas periodā var sasniegt 13 m augstumu, bet vasarā – 10,8 m. Viļņu garums – no dažiem desmitiem līdz 100 m. Viļņu ieskrējiena garums saistās ar vēja virzienu un krasta konfigurāciju. Tas tad arī ietekmē jūras ārdošo spēku un nosaka noskaloto krasta posmu izvietojumu jūras piekrastē.

Novērojumi pagaidām neliecina par strauju relatīvā ūdenslīmeņa celšanos Latvijas piekrastē, ko varētu saistīt ar Pasaules okeāna vidējā līmeņa celšanos par 25 cm. Baltijas jūras piekrastē ūdenslīmeņa pieaugums nepārsniedz 8–15 cm.

Sakas upe ir Durbes un Tebras satekupe. Vietvārds *Saka* tiek skaidrots kā „upes vai strauta atteka" *(Laumane, 1996, 95.lpp.)*. Sakas garums – 6 km, baseina platība 1110 kvadrātkilometri. Baseina robežas iziet tālu ārpus pilsētas teritorijas. 0,5% no baseina kopplatības aizņem urbanizētās teritorijas, 55,5% – lauksaimniecības teritorijas, kas rada lielākās slodzes.

Upes kritums līdz jūrai ir 3 metri, straumes vidējais ātrums 0,1 m/sek. Sakas platums grīvā ir 45 m. Maksimālais aprēķinātais (ar 1% nodrošinājumu) ūdens līmeņa kāpums upē ir 1,47 metri. Pāvilostas ostas attīstības koncepcijā norādīts *(Laumane,1996, 11.lpp.)*, ka ekstremālo līmeņu nodrošinājuma līmenis ir 2%, un tādā gadījumā ūdens līmenis Sakā var celties līdz 2,44 metriem. 1967.gada 18.oktobrī izmērītais ūdens līmenis bija 1,69 metri.

Pāvilostas teritorijā ir divas Sakas pietekas – Orga (Malduguņu strauts) ar udenskrātuvi labajā krastā un Remšu strauts kreisajā krastā.

Gruntsūdens dziļums ir 0,7 līdz 4 metri no zemes virsmas, piekrastes joslā un gar upju ielejām – 2–4 metri. Tālāk no jūras, aiz Orgas gruntsūdens līmenis paaugstinās, atrodas 0,7 līdz 1 m dziļumā, un tur novērojami pārpurvošanās procesi.
Īpatnēja parādība, ar kuru jārēķinās, plānojot saimniecisko darbību, ir t.s. maldu gruntsūdeņi. Tas nozīmē, ka vietas ģeoloģiskās uzbūves īpatnība – dažāda rupjuma un blīvuma nogulumu kārtojums – nosaka izteiktas gruntsūdens līmeņu maiņas vai nu pavasaros, vai arī lietus periodos. (*Sk. 4.attēls. Informācija par Pāvilostas pilsētas inženierģeoloģisko un hidroloģisko situāciju)*

Pāvilostas teritorijā gruntsūdeņi vispār nav vai ir ļoti vāji aizsargāti no virszemes piesārņojuma (tas atkarīgs no ūdeņu dziļuma), kas saistās ar visa veida saimniecisko darbību. Nav izslēgta savstarpēja ūdens apmaiņa – starp ūdensnesēju horizontiem, kā arī saldūdeņu apmaiņa ar Baltijas jūras ūdeņiem.

Pāvilostas teritorijas ūdens objekti ietilpst Ventas Upju baseina apgabalā. Ar 27.09.2006. Vides ministra rīkojumu tika apstiprināts personālsastāvs Lielupes, Gaujas un Ventas Upju baseinu apgabalu konsultatīvajām padomēm, kuru sastāvā ir iekļauti gan ministriju, gan pašvaldību, gan nevalstisko organizāciju pārstāvji. 2006.gada nogalē savu darbību ir uzsāka visas Upju baseinu apgabalu konsultatīvās padomes. Katram upju baseina apgabalam līdz 2009.gada beigām tiks izstrādāti apsaimniekošanas plāni, kuri noteiks katra baseina apsaimniekošanas principus, tā lai tiktu nodrošināta efektīva ūdens resursu izmantošana, kurus ik pēc 6 gadiem papildinās.

2.1.5. Meži

No pilsētas teritorijas 39,6% aizņem meži, zaļumi upes ielejās – 5,4%, zaļumi piekrastē – 8,6% un pārējās zaļumu teritorijas – 20%.

Saskaņā ar Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecības informāciju (22.05.2007.) pēc mežu ierīcības datiem Pāvilostas pilsētas teritorijā 257, 4 ha ir meža zemes.

Pilsētas telpiskajā struktūrā galvenā nozīme ir valsts mežiem, kas ir pārstāvēti ar diviem masīviem – Zaļkalna mežu ziemeļu daļā (tas turpinās Sakas pagasta teritorijā) un *Raķešu mežu* pilsētas dienvidrietumos (arī turpinās Sakas pagasta teritorijā).

Zaļkalna mežs pilsētas teritorijā pārstāvēts ar trīs kvartāliem – 72., 73. un 74., to kopplatība 138,4 ha. Liepājas rajona teritorijas plānojumā Zaļkalna mežs atzīmēts kā „bioloģiski vērtīgs mežs", ārpus pilsētas esošajos kvartālos ir izdalīti 12 dabiskie meža biotopi (skujkoku mežaudzes un atsevišķi koki). Savukārt meža inventarizācijas materiālos atzīmēts, ka te ir *meža parku* meži. Zaļkalna mežam ir arī liela kultūrvēsturiskā nozīme, jo uz tā piemēra var uzskatāmi parādīt, kā jūras piekrastē veikti smiltāju apmežošanas darbi.

Raķešu mežs, spriežot pēc dažādos laikos izdotajām kartēm, savās tagadējās robežās ir pastāvējis vismaz 100 gadus; par to liecina veco priežu klātbūtne (vecākas par 100 gadiem). Taču šis mežs ir bijis bojāts padomju varas gados, kad te bija dažādi armijas objekti un veidojumi. Visai atraktīvi ir uzbērtie *kalni,* no kuriem pāri koku galotnēm var saskatīt jūru. Vietās, kur bijusi atkailināta smilts, pašreiz ir izveidojušās pelēkās kāpas dažādās stadijās (ar sūnu un ķērpju segu, ar graudzālēm).

Pārējā pilsētas teritorijā ir pašvaldības un privātie meži, tie ir pārstāvēti ar nelieliem puduriem. Šo mežu inventarizācija pārsvarā nav veikta.

Izmantojot VAS *Latvijas valsts meži* sniegto informāciju, detalizētāk raksturoti valsts meži, jo tie ir ļoti nozīmīgs elements pilsētas telpiskajā un funkcionālajā struktūrā.

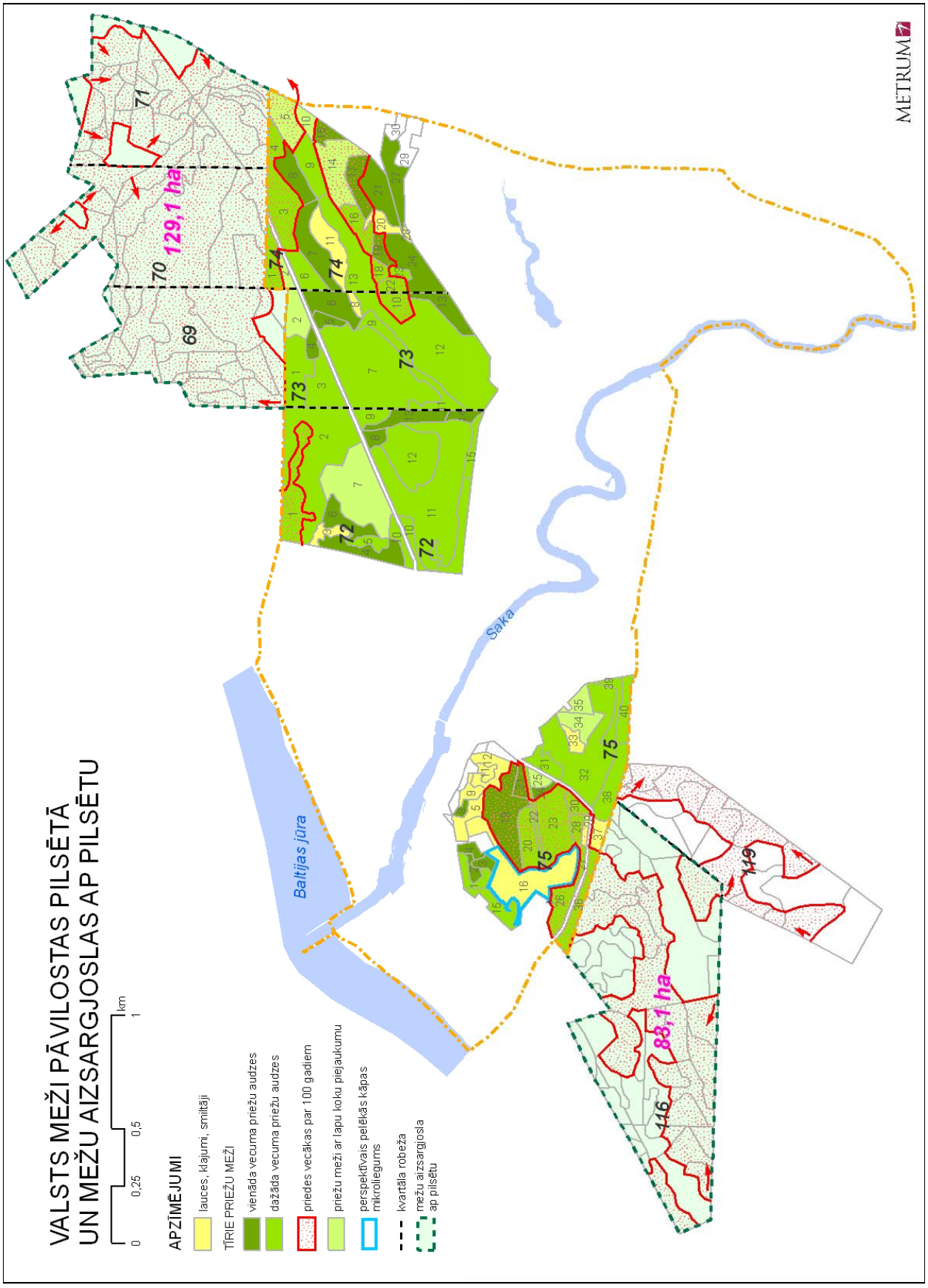

5.attēls. Valsts meži Pāvilostas teritorijā un mežu aizsargjosla ap pilsētu
Avots: AS „Latvijas Valsts Meži", 2007.
A.Melluma, SIA „Metrum", 2007.

Meža masīvos pēc taksācijas aprakstiem nodalītas lauces un smiltāji (vietas, ko nesedz mežs) un ar mežu klātās platības. To robežās savukārt mežaudzes grupētas pēc šādām pazīmēm:
- ✓ tīrie priežu meži: a) vienāda vecuma kokaudze, b) dažāda vecuma kokaudze;
- ✓ priežu meži ar lapu koku piejaukumu (ja priežu piedalība audzes sastāvā ir mazāka par 7);
- ✓ lapu koku meži.

Papildus raksturojumam izmantotas šādas pazīmes: 1) veco priežu klātbūtne, 2) kadiķu klātbūtne pamežā. Tās ir pazīmes, kas palielina mežu pievilcību, to daudzveidību.

Pilsētas teritorijā mežiem to novietojuma, konfigurācijas un īpašību dēļ piemīt nozīmīgas sociālās un ekoloģiskās funkcijas, un tās samazina arī pilsētas mežu ekonomiskās jeb saimnieciskās funkcijas nozīmi.

Plānošanas skatījumā meža funkcijas dalāmas divās grupās:
- ✓ vispārējās funkcijas, ko meži pilda neatkarīgi no atrašanās vietas, bet kuras izpaužas konkrētās mijiedarbībās ar apbūvētām vai atklātām, neapbūvētām platībām;
- ✓ teritoriālās funkcijas, kas realizējas konkrētās vietās.

Ņemot vērā to, ka meži Pāvilostā atrodas jūras piekrastes aizsargjoslās, saimnieciskā jeb ekonomiskā funkcija izteikta vāji – tiktāl, lai tā nenonāktu pretrunā ar citām meža funkcijām, kas jūras piekrastē ir dominējošās.

Tādējādi meža sociālās un ekoloģiskās funkcijas iedalāmas divās grupās – vispārējās un teritoriālās.

Vispārējās *sociālās* funkcijas ir šādas:
- ✓ pilsētvides kvalitātes uzturēšana – pilsētas aizsargmeži, aizsardzība no vēja;
- ✓ savācēju atpūta (ogošana, sēņošana) jeb dispersā atpūta mežā, dabas vērošana, pastaigas, slēpošana.

Teritoriālās *sociālās* funkcijas ir šādas:
- ✓ ūdensobjektu aizsardzība no ārējās ietekmes – mazie mežiņi gravās, upju krastos;
- ✓ speciāli iekārtotas, intensīvi izmantojamās vietas (labiekārtojumi, pakalpojumi, specializētas programmas);
- ✓ atpūtas vietas, kas saistītas ar iezīmētiem pastaigu vai ceļojumu maršrutu tīkliem (ar *mazo* aprīkojumu, ar telšu vai ugunskuru vietām u.tml.).

Vispārējās *ekoloģiskās* funkcijas ir šādas:
- ✓ meža masīvu kopējās telpiskās struktūras uzturēšana;
- ✓ meža vides iekšējās daudzveidības uzturēšana;
- ✓ meža daudzveidības ekoloģisko priekšnosacījumu uzturēšana un pārvaldība.

Teritoriālās *ekoloģiskās* funkcijas ir šādas:
- ✓ raksturīgās meža ainavas saglabāšana;
- ✓ mežaudžu etalonu saglabāšana (dabiskie biotopi, saudzes kvartāli, mikroliegumi);
- ✓ savdabīgo meža struktūrelementu saglabāšana (koki, gravas, kāpas, lauces, smiltāji u.c.).

Teritorijas plānojumā kartē iespējams parādīt konkrētās vietas, kur katra no minētajam funkcijām lokalizējas.

2.2. Satiksmes infrastruktūra un sakari

2.2.1. Ceļi un ielas

Attālums no Pāvilostas līdz Rīgai, braucot pa maršrutu Pāvilosta–Apriķi–Aizpute–Skrunda–Rīga, ir 214 km, līdz Liepājai – 52 km un līdz Ventspilij – 69 km. Gar pilsētas austrumu robežu iet reģionālas nozīmes valsts 1.šķiras autoceļš P111 Ventspils (Leči)–Grobiņa, kas savieno Sakas novada un Pāvilostas teritoriju ar

Liepāju (rajona centrs) un Ventspili, kā arī nodrošina satiksmi ar valsts nozīmes autoceļiem A9 Rīga–Skulte–Liepāja un A10 Rīga–Ventspils.

Galvenā autotransporta satiksme pilsētā noris pa Dzintaru ielu, kas pilsētas teritorijā līdz Tirgus ielai ir valsts 2. šķiras autoceļš V1187 Pievedceļš Pāvilostai. Visā 3,5 km garumā Dzintaru ielai ir divas braucamās joslas ar asfalta segumu.

Saskaņā ar VAS „Latvijas Valsts ceļi" Kurzemes reģiona Liepājas nodaļas datiem, kustības intensitāte Dzintaru ielas posmā no autoceļa P111 Ventspils (Leči) – Grobiņa līdz Pāvilostas vēsturiskajam centram 2005.gadā vidēji diennaktī ir 849 automašīnas, 13% no šī skaita sastāda kravas autotransports.

Pāvilostas pilsēta ir viens tilts pāri Sakas upei, kas paredzēts autosatiksmei. Otrs tilts kājāmgājējiem šķērso Saku pie Upesmuižas parka, savienojot to ar Ostbahas teritoriju. Diemžēl nav informācija par šo tiltu tehnisko stāvokli.

1996.gadā tika projektēta alternatīva ceļa trase no autoceļa P111 Ventspils (Leči) – Grobiņa, kad saskaņā ar toreizējo Ostas attīstības koncepciju (1996) tika prognozēts smagā transporta satiksmes pieaugums. Plānoja savienot ostas teritoriju ar autoceļu P111 pa Sakas upes kreiso krastu, daļēji izmantojot esošo Meža ielu, un, izbūvējot jaunu, 3,8 km garu ceļa posmu.

Saskaņā ar pašvaldības datiem, pilsētā ir 54 ielas ar kopējais garums 36 km, no kuriem tikai 3,8 km ir asfaltēti. Divas no tām ir galvenās ielas – Dzintaru un Meža iela. Piecas ir pilsētas nozīmes ielas: Brīvības, Tirgus, Ostmalas, Zeltenes un Torņa iela. Pārējās pilsētas ielas kalpo kā dzīvojamās ielas un piebraucamie ceļi.

Apsekojot pilsētu 2006.gada vasarā un precizējot informāciju topogrāfiskajā kartē, konstatēts, ka tikai 21,6 km jeb 60% no pilsētas ielu kopgaruma varētu uzskatīt par izbūvētiem. *(skatīt 1.tabulu)* Lielākā daļa no tabulā nosauktajām, 49 ielām par izbūvētām uzskatāmas tikai atsevišķos posmos. Pārsvarā par izbūvētām uzskatāmas tikai to braucamās daļas, kuru platums ir mainīgs – no 3 līdz 7 m. Arī ielu platums starp kadastra robežām šobrīd ir mainīgs. Pārējās ielas un piebraucamie ceļi ir tikai autotransporta iebrauktas vai arī tikai redzamas pilsētas kadastra kartē.

1.tabula.
Ielas un ceļi pilsētas teritorijā

Nr.	Ielas nosaukums	Nozīme	Pašreizējais attālums starp kadastra robežām, m	Ielas garums, m
1	Dzintaru iela (no a/c P111 līdz muzejam)	galvenā pilsētas iela	10–18 (vēsturiskās apbūves rajonā) 15–22 (jaunajā rajonā)	3475
2	Meža iela (no Dzintaru līdz pilsētas robežai)	galvenā pilsētas iela	12–20	1135
3	Brīvības iela (no Tirgus līdz Torņa ielai)	rajona (pilsētas) nozīmes iela	15–16	878
4	Tirgus iela (no Dzintaru līdz Brīvības ielai)	rajona (pilsētas) nozīmes iela	15–18	185
5	Ostmalas iela (no Meža līdz Zeltenes ielai)	rajona (pilsētas) nozīmes iela	12–25	366
6	Zeltenes iela (no Ostmalas līdz Jūras ielai)	rajona (pilsētas) nozīmes iela	14–25	328
7	Torņa iela (no Brīvības līdz Dzintaru ielai)	rajona (pilsētas) nozīmes iela	12–19	184
8	Smilšu iela	vietējas nozīmes iela	15–19	489
9	Vītolu iela	vietējas nozīmes iela	15–16	185
10	Viļņu iela	vietējas nozīmes iela	14–16	299

11	Tirgus iela (virzienā no Brīvības uz Smilšu ielu)	vietējas nozīmes iela	11–16	241
12	Lejas iela	vietējas nozīmes iela	12–17	503
13	Kalna iela	vietējas nozīmes iela	13–17	502
14	Klusā iela	vietējas nozīmes iela	12–15	392
15	Sporta iela	vietējas nozīmes iela	13–17	246
16	Avotu iela	vietējas nozīmes iela	16	179
17	Torņa iela (virzienā no Brīvības uz Smilšu ielu)	vietējas nozīmes iela	11–16	74
18	Brīvības iela (no Vītolu līdz Tirgus ielai)	vietējas nozīmes iela	14–16	275
	Brīvības iela (no Torņa līdz Austrumu ielai)	vietējas nozīmes iela	13–17	104
19	Dzelzceļa iela	vietējas nozīmes iela	11–34	1691
20	Krasta iela	vietējas nozīmes iela	16–18	571
21	Celtnieku iela	vietējas nozīmes iela	20–21	374
22	Lašu iela	vietējas nozīmes iela	8–12	268
23	Stadiona iela	vietējas nozīmes iela	11–27	455
24	Zaļkalna iela	vietējas nozīmes iela	7–15	1282
25	Pļavas iela	vietējas nozīmes iela	5–12	166
26	Parka iela	vietējas nozīmes iela	12–16	734
27	Malduguns iela	vietējas nozīmes iela	8–15	591
28	Jūras iela	vietējas nozīmes iela	11–14	330
29	Zeltenes iela (no Jūras ielas līdz pilsētas robežai)	vietējas nozīmes iela	5–18	474
30	Ostmalas iela (no Zeltenes ielas līdz ielas sākumam)	vietējas nozīmes iela	7–12	352
31	Sēņu iela	vietējas nozīmes iela	10–16	1462
32	Priežu iela	vietējas nozīmes iela	10–14	357
33	Akmeņu iela	vietējas nozīmes iela	7–13	80
34	Cīruļu iela	vietējas nozīmes iela	7–17	54
35	Upesmuižas ceļš	vietējas nozīmes iela	10–14	713
36	Upesmuižas iela	vietējas nozīmes iela	13–15	223
	Sakas iela	vietējas nozīmes iela	10–14	139
37	Bendorfu ceļš	vietējas nozīmes iela	14–16	1280
38	Austrumu iela	vietējas nozīmes iela	9–20	-
39	Ķīvīšu iela	vietējas nozīmes iela	11–16	-
40	Ganību iela	vietējas nozīmes iela	8–9	-
41	Strautu iela	vietējas nozīmes iela	9–10	-
42	Sila iela	vietējas nozīmes iela	10–13	-
43	Siena iela	vietējas nozīmes iela	10–12	-
44	Vētras iela	vietējas nozīmes iela	11–14	-
45	Dienvidu iela	vietējas nozīmes iela	16–18	-
46	Kāpu iela	vietējas nozīmes iela	12–15	-
47	Viršu iela	vietējas nozīmes iela	16	-
48	Atpūtas iela	vietējas nozīmes iela	10–13	-
49	Bērzu iela	vietējas nozīmes iela	12–15	-
				21636

Avots: SIA „Metrum", 2006.

2.2.2. Transports

Pašreiz visus transporta pakalpojumus, kas saistīti ar piepilsētas un starppilsētu braucieniem, nodrošina autotransports. Līdz Liepājas–Ventspils dzelzceļa līnijas slēgšanai 1997.gada jūlijā pasažieru un kravas pārvadājumus nodrošināja arī pa dzelzceļu.

Nav datu par pašreizējo automobilizācijas līmeni pilsētas un novada teritorijā. Pēdējos 10 gados automobilizācijas līmenis Latvijā ir pieaudzis vairāk kā divas reizes. Tādējādi var pieņemt, ka, tāpat kā pārējā Latvijā arī Pāvilostā tas ir strauji pieaudzis salīdzinot ar 80to gadu vidu, kad iedzīvotāju individuālā lietošanā bija 75 vieglās automašīnas, 200 motocikli un motorolleri. *(1983.gada dati*, *Ģenerālplāns 1983–2010, 71.lpp.)*

Iedzīvotāji autotransportu novieto pie mājokļiem izbūvētās garāžās un stāvlaukumos. Iestāžu un uzņēmumu autotransports tiek uzglabāts uzņēmumu teritorijās. Automašīnu novietošanai tūrisma un atpūtas sezonas laikā, kā arī epizodisku masu pasākumu laikā nepieciešams paplašināt esošās autostāvvietas un izbūvēt jaunas, neparedzot automašīnu novietošanu Upesmuižas parka teritorijā.

Pilsētas attīstības programmā, kā galvenās transporta problēmas atzīmētas:
- ✓ visa transporta kustība pilsētā, tai skaitā tranzīta kravu transporta kustība saistīta ar pilsētas galveno ielu – Dzintaru ielu, kura šķērso dzīvojamās teritorijas un pilsētas centru;
- ✓ piekļūšana jūras ostai iespējama tikai pa vienīgo tiltu pāri Sakas upei pilsētas centrā.

Transporta izraisīto ietekmi uz vidi, it īpaši strauji pieaugoša automobilizācijas līmeņa apstākļos, var samazināt, veidojot racionālu plānojuma struktūru un attiecīgi ielu un ceļu tīklu, samazinot transporta pārbraucienu attālumus un līdz ar to arī piesārņojumu. Šis ir svarīgs apsvērums, pilnveidojot plānojuma struktūru saistībā ar jaunu apbūves zonu attīstību un transporta koridoru izveidi.

2.2.3. Ūdens satiksme

ES kopējo transporta politiku nosaka Baltā grāmata „Eiropas transporta politika līdz 2010: laiks izlemt" (*White paper – European transport policy for 2010: time to decide*). Baltajā grāmatā noteikts, ka ilgtspējīgas attīstības kontekstā ES līdzfinansējums primāri jānovirza dzelzceļam, iekšzemes ūdensceļiem un jūras transportam. Kā vien no risinājumiem tiek minēts piekrastes jūras transporta veicināšanas nepieciešamība. Piekrastes jūras transporta veicināšana atbilst arī ES mērķim ilgtspējīgas transporta sistēmas radīšanā, jo jūras transports tiek uzskatīts par vienu no videi draudzīgākajiem un drošākajiem transporta veidiem.

Jūra un Sakas novads senatnē izmantots kā ūdensceļš. Pateicoties izdevīgajam ģeogrāfiskajam novietojumam Pāvilosta atrodas netālu no tradicionālajiem jahtu un kuteru ceļiem, kuri ved no Vācijas un Polijas uz Tallinu, Helsinkiem un Sanktpēterburgu. No Pāvilostas ostas līdz Slites ostai Gotlandes salā ir 180 km, bet līdz Zviedrijas piekrastes pilsētas Kalmaras ostai – 360 km. Līdz 2006.gadam vasaras sezonā no Pāvilostas uz Gotlandi kursēja kuģītis. Maksājot 75 latus, 7 stundu laikā bija iespēja nokļūt Zviedrijas salā.

2006.gada 20.maijā, Sakas upes kreisajā krastā tika atklāta jahtu piestātne *Pāvilosta Marina*, kā arī TOPCAT katamarānu burāšanas mācību centrs. Pāvilostas osta ir vienīgā osta starp Liepāju un Ventspili, kur piestāt jahtām. *(Sk. 5.3.1. Osta.)*

2.2.4. Gājēji un velotransports

Pilsētas iedzīvotāju lielākā daļa ir gājēji, bet liela nozīme kā pārvietošanās līdzeklim ir arī velotransportam. Tikai gar Dzintaru ielu fragmentāri pa posmiem ir ietves gājējiem. Velotransporta infrastruktūra līdzīgi kā Latvijā kopumā praktiski līdzinās nullei. Pilsētā nav izbūvēts neviens veloceliņš, kā arī tikai pie dažām publiskāajām ēkām ir iespējams novietot velosipēdu. Tomēr vērojams, ka velosipēdu satiksmei ir tendence arvien pieaugt, šobrīd kā pārvietošanās vietu izmantojot ietves, brauktuves malu vai ceļa nomali. Tādējādi pieaugot transporta intensitātei, īpaši vasaras sezonā, gājēju un velosipēdu kustības kļūst bīstama un nepievilcīga.

Pāvilostas pilsētas teritorijā tūristiem tiek piedāvāti velomaršruti, pilsētas apskates objektu apmeklēšanai. Arī Sakas novada tūrisma attīstības stratēģijā (2006) atzīmēts, ka novadā ir izstrādāts maršruts gan velotūristiem, gan individuālajiem autotūristiem, kas aptver visu Sakas novadu un veido nosacītu astotnieku Pāvilosta–Rīvas–Akmensrags–Pāvilosta–Saļiena–Rīvas–Labrags–Pāvilosta. Taču šie maršruti pašlaik nav nodrošināti ar atbilstošiem velotransporta infrastruktūras elementiem (veloceliņiem, velonovietnēm, speciāli iekārtotām atpūtas vietām u.tml.)

6.attēls. EuroVelo 10 maršruta shēma pie Pāvilostas
Avots: Prezentācijas materiāli „Eiro Velo maršruts EV11Kurzemes plānošanas reģionā, Kuldīga, 25.09.2006., I.Šīrava

Velotransporta attīstības valsts programmas 1999.–2015.gadam apakšprogramma *Velotūrisma attīstība* paredz Latvijas iekļaušanos *EuroVelo* ceļu tīklā ar diviem starptautiskiem velotūrisma maršrutiem. Latviju šķērsos divi ceļi: 10.ceļš – Baltijas jūras loks un 11.ceļš – Nordkaps–Atēnas. Liela nozīme veloceļu tīkla attīstībā būs valsts nozīmes, reģionālo un vietējo veloceļu izveidošanai, kā arī speciālas veloservisa infrastruktūras iekārtošanai. *EuroVelo* 10.ceļa posms paredzēts arī gar Kurzemes piekrasti un ietvers Pāvilostu. *(Sk.6.attēls)*

Velotransporta sekmīgai attīstībai Pāvilostā, tāpat kā Latvijā, ir vairāki priekšnoteikumi:
- ✓ izdevīgais ģeogrāfiskais stāvoklis, maz pārveidotā daba un kultūrvēsturiskais mantojums, kas rada jaunas iespējas ne tikai ārzemju tūristiem, bet arī Latvijas iedzīvotājiem atpūsties;
- ✓ mērenais klimats, nereti ar bezsniega un bezsala periodiem ziemā, un līdzens reljefs, kas ļauj dažāda vecuma cilvēkiem lietot velosipēdu gan darbam, gan arī atpūtai;
- ✓ iespējas izmantot esošo ceļu un taciņu tīklu, lai daļēji būtu iespējams izvairīties no prāvu līdzekļu ieguldīšanas jaunu veloceliņu izbūvē;

- ✓ velotransporta ekoloģiskā tīrība, kas ir liela vērtība, ņemot vērā strauji pieaugošo cilvēka darbības radīto dabas piesārņojumu.

2.2.5. Sakaru iestādes

Pāvilostā ir viena pasta nodaļa, kur var saņemt pasta vai telekomunikāciju pakalpojumus. Dzintaru ielā 71 uzstādīta „Lattelekom" telefona sakaru kabīne.

2.3. Publiskās apbūves teritorijas

Iedzīvotāju apkalpi pilsētā veic gan pašvaldības iestādes, gan komerciestādes. Pašvaldības pārziņā ir izglītības, kultūras un sociālās aprūpes iestādes, sporta būves, brīvdabas estrāde u.tml. Iedzīvotāju vajadzības ar tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas un citiem pakalpojumiem nodrošina komerciestādes. Pašvaldības uzdevums ir rast optimālu šo iestāžu izvietojumu pilsētā un sekot, kā tiek apmierinātas iedzīvotāju vajadzības.

Vēsturiski gar Dzintaru ielu izvietojas pilsētas nozīmes sabiedriskie apkalpes objekti, sekojot pilsētas apbūves lineārās attīstības virzienam gar Dzintaru ielu. Vēsturiskajā pilsētas daļā – V*ecajā Pāvilostā* – sabiedriskie objekti koncentrējušies Dzintaru ielas rietumu galā pie Vītolu ielas, posmā pie Tirgus ielas un vēsturiskā centra austrumu galā. Šajā rajonā pie Dzintaru ielas atrodas Pāvilostas muzejs, bibliotēka, kultūras nams, Pāvilostas tūrisma informācijas centrs, autoosta, veikali, Sakas novada dome.

Vēsturiskā centra daļā blakus Dzintaru ielai esošajā Tirgus ielā darbojas veikali, pasta nodaļa un medicīnas iestāde, kā arī izbūvēts tirgus laukums.

Otrs apkalpes centrs, kas arī atrodas pie Dzintaru ielas, izvietots pilsētas jaunajā dzīvojamā rajonā, tā dēvētajā *Jaunajā Ciemā*. Te atrodas vidusskola, pirmsskolas izglītība iestāde „Dzintariņš", sporta halle, stadions, pašvaldības aģentūra „Pāvilostas komunālais uzņēmums", veikali.

Dzintara ielas noslēguma posmam piekļaujas Upesmuižas parks, kurā uzbūvēta brīvdabas estrāde.

2.3.1. Izglītības un kultūras iestādes

Pirmskolas vecuma izglītības iestādē „Dzintariņš", kas atrodas Stadionā ielā 6, darbojas trīs dažāda vecuma grupiņas ar 60 bērniem. Bērnu skaits, kas apmeklē bērnudārzu, pēdējo piecu gadu laikā svārstījies robežās no 51 (2001) līdz 65 (2002).

Skolas ēka Dzintaru ielā, kas bija projektēta 280 skolēniem, uzcelta 1950to gadu beigās. Kopš 1990.gada Pāvilostā ir vidusskola, kurā mācās ne tikai Pāvilostas, bet arī Sakas novada bērni. Pāvilostas vidusskolas audzēkņu skaits 2005./2006.gadā bija 255 audzēkņi, kas ir vismazākais skaits pēdējo sešu mācību gadu laikā. Kopš 2000./2001.mācību gada audzēkņu skaits samazinājies vidēji par 45 skolēniem. 2006.gadā pie skolas uzcēla sporta zāli.

Pāvilostas mākslas skola darbojas kopš 1993.gada. Mākslas skolā mācās bērni no Pāvilostas, Sakas un Vērgales pagasta. Skolai ir filiāle Vērgalē. 2005./ 2006.mācību gadā skolā mācījās 60 audzēkņi.

Pāvilostas mūzikas skola darbojas no 1978.gada kā Alsungas mūzikas skolas filiāle. Bet no 1991.gada – kā patstāvīga mūzikas skola. Mūzikas skolā mācās bērni no Pāvilostas, Sakas, Jūrkalnes un Vērgales pagastiem. Skolā 2005./ 2006.mācību gadā mācījās 55 audzēkņi.

Pāvilostas pilsētā kultūras nams atrodas uz Valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļa – Baznīckalna. Pāvilostas kultūras namu atklāj 1948.gada 1.maijā, bijušajā Brāļu draudzes namā, kas pārbūvēts kultūras nama vajadzībām. 1956.gadā zvejnieku kolhozs „Dzintarjūra" veic kultūras nama remontu un piebūvju celtniecību kinoaparatūras novietošanas telpai.

Sakas novadā kopumā darbojas piecas bibliotēkas. Kopš 2005.gada centrālā bibliotēka Pāvilostā atrodas jaunās telpās – Sakas novada domes ēkā. Pārējās četras bibliotēkas atrodas Pāvilostas vidusskolā, Sakā, Ulmalē un Rīvās. Pāvilostas bibliotēkai ir apmēram 500 lasītāji.

2.3.2. Veselības un sociālās aprūpes iestādes

Pāvilostā darbojas divas ģimenes ārstu privātprakses. Tuvākais neatliekamās medicīnas palīdzības punkts atrodas Aizputē (37 km) un Liepājā (50 km). Lielākā daļa Sakas novada iedzīvotāju griežas pēc medicīniskās palīdzības vai speciālistiem Liepājā. Pāvilostā nav pieejami zobārsta pakalpojumi.

Sociālās aprūpes centrs „Pāvilosta" atrodas bijušās Ostbahas muižas teritorijā, Sakas kreisajā krastā. Tajā uzturas 40 cilvēki no visas Latvijas (tikai 3 personas no Sakas novada).

Pāvilostā ir viena aptieka.

2.3.3. Valsts aizsardzības teritorijas un objekti

Pāvilostas pilsētas teritorijā atrodas arī 2 valsts aizsardzības objekti: 1) Ostmalas ielā 2 un 2) Meža ielā 7. Minētie objekti tiek izmantoti valsts aizsardzības funkciju veikšanai.

2.3.4. Baznīcas

Pāvilostā ir trīs baznīcas. 1900.gadā tiek dibināta Pāvilostas baptistu draudze. 1906.gadā Pāvilostā uzcēla baptistu draudzes lūgšanas namu. Tas atrodas Klusās un Brīvības ielas stūrī, pie vēsturiskā centra robežas. Baptistu draudze ir neliela – tajā reģistrēti 18 cilvēki.

Ev. Luteriskā baznīca atrodas pilsētas vēsturiskā centra teritorijā, Brīvības ielā. Tā celta 1930.gadā no labprātīgiem ziedojumiem. No 1933.gada baznīcā darbojas svētdienas skola. Pašlaik draudzē ir reģistrēti 95 cilvēki.

Jaunākā ir Sv. Pāvila baznīca, kas celta 1999.gadā Sakas upes kreisajā krastā, netālu no ostas teritorijas. Pāvilostas Romas katoļu draudze dibināta 1998.gadā. Tajā reģistrēti 25 draudzes locekļi.

2.3.5. Komerciestādes

Pāvilostā ir četri veikali ar pārtikas un pirmās nepieciešamības precēm, kuri atrodas gan vecajā jaunajā pilsētas daļā.

Pilsētā ir trīs uzņēmumi – krodziņš „Āķagals" (Dzintaru ielā), SIA „Priednieki 5" (Dzintaru ielā – skolas ēdnīca), motelis "Vēju paradīze" (Smilšu ielā), kas sniedz ēdināšanas pakalpojumus.

Pilsētas Attīstības programmā norādīts, ka pašreizējais ēdināšanas iestāžu skaits un jaudas neapmierina pieprasījumu vasaras sezonā.

Pāvilostā un Sakas novadā nav banku filiāles. Tuvākā vietas, kur iespējams veikt finansu operācijas atrodas Liepājā, Ventspilī, Kuldīgā.

2006.gada vasarā atvērta ūdens transporta degvielas uzpildes stacija ostas teritorijā, Sakas kreisajā krastā. Akceptēts arī būvprojekts degvielas stacijas būvniecībai pilsētas teritorijā pie autoceļa Ventspils–Grobiņa.

2.3.6. Sporta būves

1983.gadā izstrādātajā Ģenerālplānā tā aprēķina periodā līdz 2010.gadam tika paredzēta 18x36 m lielas sporta zāles, kā arī peldbaseina ar 2–3 celiņiem 25 m garumā un palīgtelpām būvniecība. Pašreiz Pāvilostā *Jaunā Ciema* teritorijā ir stadions un sporta laukums pie skolas, kā arī 2005.gada novembrī pie skolas nodota ekspluatācijai sporta zāle.

Pāvilostas labvēlīgais novietojums pie jūras un laika apstākļi aicina sērfotājus un kaitotājus no visas Latvijas. Pāvilostā ir ūdens transportu nomas punkts un pieejama apmācība.

Diemžēl ziemas sezonā Pāvilostā ir ļoti maz iespēju nodarboties ar sporta aktivitātēm.

2.3.7. Civilā aizsardzība un ugunsdrošība

Sadarbībā starp Liepājas rajona padomi, Liepājas rajona pašvaldībām, Liepājas pilsētas domi un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Liepājas brigādi, ir izstrādāts „Civilās aizsardzības plāns ārkārtēju situāciju gadījumos", kas saskaņots 2000.gada 27.jūnijā. Civilās aizsardzības sistēmai Liepājas rajonā jānodrošina civiliedzīvotāju, tautsaimniecības un vides aizsardzība no iespējamo ārkārtējo situāciju potenciālajām briesmām.

Saskaņā ar LR likumdošanu, par rajona civilās aizsardzības uzdevumu izpildi atbild Valsts Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Liepājas brigāde.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam sadarbībā ar pašvaldību ir jāizstrādā pašvaldības civilās aizsardzības plānu, saskaņā ar "Civilās aizsardzības likumu". Ja komersanta objekts vai iestāde ir paaugstinātas bīstamības objekts, vai tajā var atrasties vairāk nekā 50 cilvēku, saskaņā ar "Civilās aizsardzības likumu" jāizstrādā objekta vai iestādes civilās aizsardzības plāns.

Civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas izveide nodrošina iedzīvotāju brīdināšanu un informēšanu par katastrofām vai to draudiem, kā arī par ārkārtējās situācijas, izņēmuma stāvokļa vai mobilizācijas izsludināšanu. Atbilstoši katastrofas veidam izšķir – dabas katastrofas; cilvēku izraisītas katastrofas; epidēmijas, epizootijas, epifitotijas. Pāvilostā civilās trauksmes un apziņošanas sistēma ir ierīkota pie novada pašvaldības ēkas Dzintaru ielā 73.

Sakas novada domei ir viena ugunsdzēsības mašīna ar visu ekipējumu, kā arī tiek organizētas ugunsdzēsēju dežūras.

Ugunsdzēsības vajadzībām ir ierīkotas ūdens ņemšanas vietas pilsētas vēsturiskā centra *Vecā Pāvilosta* teritorijā- pretī muzeja ēkai Sakas upes krastā un Kalna ielā 15A (aiz Luterāņu baznīcas), kā arī Stadiona ielas galā pie Sakas un pie Dzelzceļa- Parka ielu krustojuma dīķa (meniķa) krastā. Hidranti izbūvēti Torņa- Brīvības ielas krustojumā, Krasta- Dzintaru ielas krustojumā un Stadiona ielā (pretī pirmsskolas izglītības iestādei) (*sk. Grafiskās daļas karti „ Pāvilostas teritorijas inženiertehniskās apgādes objekti" m 1:5000)*.

2.4. Mājoklis

Dzīvojamā fonda raksturojumam izmantoti pašvaldības, 1996.gada pilsētas Attīstības plāna un 2000.gada tautas skaitīšanas dati.

Pāvilostā, tāpat kā visā Latvijā, notiek ievērojamas pārmaiņas mājokļu jomā: praktiski ir pabeigti denacionalizācijas un privatizācijas procesi, sāk palielināties būvniecības apjomi, pieaug būvniecības izmaksas, mainās pieprasījums, veidojas dzīvokļu tirgus. *(Sk. nekustamā īpašuma tirgus raksturojumu – 5.6. Nekustamā īpašuma tirgus aktivitātes un zemes vērtību ietekmējošie faktori.)*

1995.gadā pilsētas pašvaldības uzskaitē bija 458 mājokļi: 207 dzīvokļi daudzdzīvokļu mājās un 251 privātās ģimenes dzīvojamās mājas ar kopējo platību 16315 m^2. Tajā laikā dzīvojamā fonda kopējā platība bija 25,6 tūkst.m^2. Iedzīvotāju nodrošinājums ar mājokli bija 18,8 m^2/cilv. Attīstības plānā 1996.–2005.gadam tika prognozēts, ka tā aprēķina periodā līdz 2005.gadam nepieciešams papildus uzbūvēt 102 dzīvokļus vai ģimenes dzīvojamās mājas. Attīstības plānā norādīts, ka pašvaldības viedoklis ir veicināt ģimenes dzīvojamo māju būvniecību, intensificējot jau esošās dzīvojamās teritorijas, kā arī paredzot šim nolūkam pilsētā jaunas teritorijas. Šajā plānošanas dokumentā pieņemts maksimālais variants, ka visi 102 mājokļi izvietojas privātās ģimenes dzīvojamās mājās. Vienas ģimenes mājas vidējā kopējā platība pieņemta 75 m^2, kurā dzīvotu caurmērā 2,5 cilvēki. Tika rēķināts, ka mājokļa platība sastādītu 30 m^2 uz vienu iedzīvotāju. Tādējādi no jauna iegūtā, kopējā mājokļu platība būtu 7650 m^2. Vienas ģimenes mājas celtniecībai paredzēja 1200 m2 lielu zemes gabalu, nosakot, ka 102 ģimenes māju būvniecībai nepieciešams rezervēt 12 ha pilsētas teritorijas.

Saskaņā ar *2000.gada* Tautas skaitīšanas rezultātiem 454 mājokļos (šeit ietvertas gan ģimenes dzīvojamās, gan daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas) no pilsētā esošā iedzīvotāju kopskaita (1207) privātās mājsaimniecībās dzīvo 1204 cilvēki. Kopējais privāto mājsaimniecību skaits 464. No tām ar 1 iedzīvotāju ir 121 mājsaimniecība, ar 2 – 122, ar 3 – 79, ar 4 – 86, ar 5 – 37, ar 6 – 11, ar 7 – 6, ar 8 – 2. Vidējais mājsaimniecības lielums ir 2,7 cilvēki (Latvijā kopumā – 2,66).

Pēc mājokļu uzcelšanas perioda 158 cilvēki jeb 13% no iedzīvotāju kopskaita dzīvoja ēkās, kas celtas līdz 1918.gadam, 206 jeb 17% – ēkās, kas celtas no 1919.–1945.gadam, 152 jeb 12,6% – ēkās, kas celtas no 1946.–1960.gadam, 174 jeb 14,4% – ēkās, kas celtas no 1961.–1970.gadam, 159 jeb 13,2% – ēkās, kas celtas no 1971.–1980.gadam, 352 jeb 29,2% – ēkās, kas celtas no 1981. –1990.gadam, 1 jeb 0,08% – ēkās, kas celtas no 1991.–1995.gadam, 3 jeb 0,24% – ēkās , kas celtas no 1996.–2000.gadam. Tātad 30% no iedzīvotāju kopskaita dzīvo ēkās, kas celtas līdz 1945.gadam. Nedaudz vairāk kā 40% iedzīvotāju dzīvo no 1945.–1980.gadam celtās ēkās. Gandrīz 30% dzīvo mājoklī, kas celts no 1980.–2000.gadam. Šie dati ļauj izvērtēt arī mājokļu būvniecības tempus atsevišķos laika periodos, kā arī mājokļu kvalitāti. Šie dati arī atspoguļo, ka Pāvilosta ir vēsturiska pilsēta, kur 30% no iedzīvotājiem dzīvo mājokļos, kas celti līdz 1945.gadam. Līdzīgi kā citās vēsturiskajās mazpilsētās šis dzīvojamais fonds ir sliktā tehniskā stāvoklī, kurā nepieciešams veikt renovācijas darbus. Tajā pašā laikā šie tautas skaitīšanas rezultāti parāda, ka pēc 1990.gada ir ievērojami sarucis no jauna uzbūvēto mājokļu skaits.

2000.gadā Pāvilostā pēc mājokļu nodrošinājuma ar labierīcībām bija: virtuve – 1198 cilvēkiem, elektrība – 1202, gāze – 1054, ūdensvads mājoklī – 907, kanalizācija – 829, tualete mājoklī – 702, karstais ūdens – 471, vanna, duša vai pirts – 722, centrālapkure – 620. Mājokļos ar visām ērtībām dzīvoja 49,8% iedzīvotāju.

Saskaņā ar pašvaldības datiem *2006.gadā* dzīvojamais fonds pēc īpašuma piederības 15% ir pašvaldības īpašums, bet 85% – privātīpašums. Vecajā pilsētas daļā dzīvo aptuveni 470 iedzīvotāji, bet jaunajā daļā – 770 iedzīvotāji.

Visas daudzdzīvokļu mājas celtas padomju varas pastāvēšanas laikā tā sauktajā *Jaunā Ciemā*, kur atrodas lielākā daļa no pilsētas daudzdzīvokļu mājām. Šajā pilsētas daļā ir astoņas 2, 3 un 4 stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas. Astoņās daudzdzīvokļu mājās ir 185 dzīvokļi, no kuriem 29 ir 1-istabas dzīvokļi, 103 – 2-istabu dzīvokļi, 43 – 3-istabu dzīvokļi, 6 – 4-istabu dzīvokļi. Pašvaldībai pieder 5 daudzdzīvokļu mājas ar kopējo platību 6832,5 m^2, kurās dzīvo 266 iedzīvotāji. Tātad dzīvojamā platība uz vienu iedzīvotāju šajās mājās ir aptuveni 25,69 m^2. Tas ir salīdzinoši augstāks rādītājs kā Latvijā vidēji uz vienu iedzīvotāju. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem vidēji uz vienu Latvijas pilsētas iedzīvotāju dzīvojamā platība ir 23,3 m^2, bet vidējā dzīvojamā platība uz vienu valsts iedzīvotāju 24,3 m^2. Bez tam pašvaldības īpašumā ir arī 4 dzīvojamās mājas ar nelielu dzīvokļu skaitu ar daļējām labierīcībām vai bez tām Tirgus, Brīvības, Upesmuižas un Dzintaru ielā.

Pilsētā ir 284 privātās ģimenes dzīvojamās mājas, kas, galvenokārt, atrodas vēsturiskā centra rajonā un *Jaunā Ciemā*. *Vecās Pāvilostas* daļā pārsvarā ir privātās ģimenes dzīvojamās ēkas. Ņemot vērā Liepājas rajona būvvaldes datus par izsniegtajām būvatļaujām sešu gadu periodā no 2001. līdz 2006.gadam, ik gadu tiek izsniegtas 3 būvatļaujas jaunu privāto ģimenes māju būvniecībai pilsētā.

Pāvilostā šobrīd ir tendence, ka ģimenes mājās nedzīvo cauru gadu, bet pārsvarā tikai vasaras sezonā. Īpaši *Vecā Pāvilosta* pārvēršas par vasarnīcu rajonu. Pēc datiem uz 01.01.2006. par noteiktajiem nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem iespējams konstatēt, ka *Vecās Pāvilostas* teritorijā no 194 ģimenes dzīvojamām ēkām 80 ir vasarnīcas, *Jaunā Ciemā* no 54 mājām 8 ir vasarnīcas un *„līvānu"* māju rajonā no 17 dzīvojamās ēkām 4 ir dzīvošanai vasarā. Ja pieņem, ka vidēji katrā dzīvo 2,7 cilvēki (ņemot vērā vidējo mājsaimniecības lielumu 2000.gadā), tad ziemas sezonā pilsētas iedzīvotāju skaits samazinās par aptuveni 250 cilvēkiem jeb piekto daļu.

Diemžēl pašvaldības rīcībā nav dati par visu dzīvojamā fonda kopējo platību un iedzīvotāju kustību.

2.5. Inženiertehniskā apgāde

2.5.1. Ūdensapgāde

12 Esošās ūdensapgādes sistēmas novērtējums veikts, izmantojot Valsts ģeoloģijas dienesta Valsts investīciju programmas (800+) „Ūdensapgāde un notekūdeņu attīrīšana Latvijas mazpilsētās" ietvaros 1999.gadā izstrādātās Pāvilostas ūdensapgādes avotu izpētes, kā arī Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras „Īss pārskats par Pāvilostas pilsētas ģeoloģisko uzbūvi un zemes dzīļu resursiem" (2006) un pašvaldības datus.

Pāvilostas pilsētas ūdensapgādi pārsvarā nodrošina *Gaujas (D_3gj)* ūdens horizonts, kas sastāv no smilšakmeņiem ar mālu un aleirolītu starpslāņiem. Pāvilostas teritorijā horizonts ieguļ 61–82 m dziļumā.

Pāvilostas centralizēto ūdensapgādi pilnībā nodrošina pazemes ūdens avoti. Šobrīd Pāvilostā kopumā ir 16 ūdensapgādes urbumi *(2.tabula)*, no kuriem 3 nodrošina centralizēto ūdensapgādi. Saskaņā ar informāciju, kas sniegta 04.04.2007 atļaujā B kategorijas piesārņojošai darbībai (B kategorijas atļauja nr.LIT-13-225B), šie urbumi ir urbums Nr.1 (LVĢMA Nr.21568), urbums Nr.3 (LVĢMA Nr.2927), kuri atrodas Torņa ielā 15 un urbums Nr.3 (LVĢMA Nr.2922) Dzintaru ielā 7. Urbumam Nr.4 (LVĢMA Nr.2926) Torņa ielā 15 2006.gada 13.jūlijā veikta tamponāža. Urbums Nr.5 (LVĢMA Nr.2919) Dzintaru ielā 52 ir rezervē, kuru iespējams kā hidrantu izmantot ugunsdzēsības vajadzībām. Urbums Nr.6 (LVĢMA Nr.2921) Dzintaru ielā 59 ir ļoti sliktā tehniskā stāvoklī un tādēļ ir paredzēts veikt tā tamponāžu.

No 12 decentralizētās ūdensapgādes urbumiem Pāvilostā izmanto 7 ar niecīgu ūdens patēriņu, lielākais ūdens patēriņš ir no bijušās alus darītavas (*Spirtnīcas* teritorijā) 2923.urbuma – 25 m^3/diennaktī.

2.tabula.

Pāvilostas pilsētas teritorijas ūdensapgādes urbumu raksturojums

LVĢMA Nr. datu bāzē	Koordinātas, m LKS92 sistēmā		Urbšanas gads	Ūdens horizonts	Sūknēšanas debits, l/s	Lietošanas stāvoklis	Urbuma atrašanās vieta
	X	Y					
2081	6306621	330459	1988	D_3gj 1	11.2	iekonservēts	Pāvilosta Sakas labajā krastā bij. alus cehs
2919	6307773	329628	1960	D_3gj	7.4	darbojas	Pāvilosta Dzintaru ielā 52 Pāvilostas pilsētas dome
2920	6307904	328363	1963	D_3gj	3	darbojas	Pāvilosta LRAMJS Krasta apsardzes rota
2921	6308404	328784	1964	D_3gj	2	darbojas	Pāvilosta Dzintaru iela 59 Aizputes pat. biedr. veikals, ēdnīca
2922	6308616	327843	1965	D_3gj	3	darbojas	Pāvilosta Dzintaru ielā 7 Pāvilostas pilsētas dome
2923	6306604	330284	1965	D_3gj	5	darbojas	Pāvilosta Sakas labajā krastā privātīpašums
2925	6306592	330471	1976	$D_2br + D_3gj$	10	iekonservēts	Pāvilosta Sakas labajā krastā bij. alus cehs
2926	6308574	329033	1980	$D_2br + D_3gj$	11	darbojas	Pāvilosta Torņa ielā Pāvilostas pilsētas dome
2927	6308560	329027	1980	$D_2 br + D_3gj$	10	darbojas	Pāvilosta Torņa ielā Pāvilostas pilsētas dome
2928	6307898	328429	1989	D3gj	2.5	neizmanto	Pāvilosta bij. Krasta aps.
4435	6308362	327743	1969	D3gj	2	nav zināms	Pāvilosta, A/S "Pāvilosta"
4791	6308915	328266	1997	Q	1	nav zināms	Pāvilosta Tirgus ielā 11a (privātīpašums)
6212	6308944	328427	1997	Q	1	darbojas	Pāvilosta, Smilšu ielā 1c (privātīpašums)
7616	6308807	328503	1999	D_3gj	1.5	nav zināms	Pāvilosta Kalna ielā 16
7655	6308895	328140	1999	D_3gj	3	darbojas	Pāvilosta Tirgus iela 9
7767	6308802	328623	2000	D_3gj	3	nav zināms	Pāvilosta Smilšu iela 14
13342	6308001	327579	?	?		jātamponē	Pāvilosta (bij. Karaspēka daļa)

14380	6307418	329756	1930	D_3gj		nav zināms	Pāvilosta, Cīruļu iela 6
21279	6308537	327583	2005	D_3gj	2.4	nav zināms	Pāvilosta, Ostas ielā 4
21464	6308562	328452	2005	D_3gj	2	nav zināms	Pāvilosta, Kalna ielā 11

Avots : LVĢMA, 2006.

Pirmais urbums (DB 2919) Pāvilostā izurbts 1960.gadā 98,7 m dziļumā uz D_2ar+br ūdens horizontu septiņgadīgās skolas ūdensapgādei. Tas turpmāk tika izmantots centralizētās ūdensapgādes vajadzībām un darbojas arī šobrīd. Līdzīgs urbums (DB 2922) izurbts bērnu dārzam 1965.gadā 120 m dziļumā un turpmāk arī tas tika izmantots centralizētās ūdensapgādes vajadzībām un darbojas vēl šobrīd. Visi nākošie urbumi arī ir saistīti ar iedzīvotāju vai nelielu uzņēmumu ūdensapgādi (ģimenes dzīvojamo māju, veikalu, kafejnīcu u.c.).

Pēc Valsts ģeoloģijas dienesta arhīva materiāliem, ūdens patēriņš no katra urbuma (2919. un 2922.) uz 1989.gada 1.janvāri bija 150 m^3 diennaktī. Pie *Jaunā Ciema* ūdensapgādes sistēmas pieslēgti, bet tehnisku iemeslu dēļ netiek izmantoti, 2926. un 2927.urbums, kas izurbti 1980.gadā. Blakus šiem urbumiem uzbūvēts ūdens tornis, kura augstums ir 32 m un fiziskais nolietojums 15 % (dati no 04.04.2007 B kategorijas atļauja nr.LIT-13-225B).

„Ūdenssaimniecības attīstība Sakas novada Pāvilostas pilsētā" ietvaros 2006.gada oktobrī kopā ar jauna urbuma izveidi Torņa ielā 15 tika uzbūvēta atdzelžošanas iekārtas ar jaudu 30,00 m^3/st, kurās ūdens atdzelžošana notiek ar speciālām smiltīm pildītos spiediena filtros. Smiltis darbojas kā filtrējošais materiāls ūdens duļķainības samazināšanai.

Ūdensapgādes urbumu debiti Pāvilostā un tai piegulošajā teritorijā svārstās no 2 līdz 11,2 l/sek., īpatnējie debiti – no 0,3 līdz 2,0 l/sek. Daudzos gadījumos pie debitiem 4-5 l/sek. novērojama urbumu smilšošana.

Ūdensapgādes tīklu kopgarums ir 5,20 km. Ūdensvada cauruļvadi ir no tērauda, polietilēna un ķeta.

2006.gadā, saskaņā ar pašvaldības datiem, Pāvilostā ar centralizētas ūdensapgādes pakalpojumiem nodrošināti aptuveni 590 iedzīvotāji. Lietotāji ir sešas daudzdzīvokļu mājas ar 294 patērētājiem, iestādes (skola, pirmsskolas izglītības iestāde, sporta zāle, dome, katlu māja, veikali), visas privātās ģimenes dzīvojamās mājas *Jaunā Ciemā* un 24 privātās ģimenes dzīvojamās mājas Parka un Pļavu ielā. Līdz ūdensapgādes tīklu izbūvei 2006.gada vasarā, *Vecās Pāvilostas* daļā 23 dzīvojamām mājām bija ūdens apgāde un kanalizācija, 66 mājām – centralizēta ūdens apgāde.

Vidējais ūdens ieguves apjoms mēnesī ir 2337 m^3, kvartālā – 5,5 tūkst.m^3 , gadā – 22 tūkst. m^3.

Projekta „Ūdenssaimniecības attīstība Sakas novada Pāvilostas pilsētā" ietvaros 2006.gada vasaras sezonā tika veikta jauna artēziskā urbuma ierīkošana ar frekvenču pārveidotāju blakus esošajam artēziskajam urbumam, kā arī esošā artēziskā urbuma rekonstrukcija Torņa ielā. Tika arī izbūvēts jauns ūdensvads 922,80 m garumā pilsētas vēsturiskā centra daļā – *Vecajā Pāvilostā.* Jauno ūdensvadu izbūvēja no DN100 cauruļvada 776,45 m garā posmā un no DN200 cauruļvada 144,30 m garā posmā.

Saskaņā ar Latvijas būvnormatīva LBN 201-96 „Ugunsdrošības normas", jaunajā ūdensvada posmā uzstādīti 3 hidranti DCI100, kas ievietoti dzelzsbetona grodu akās. Atbilstoši Latvijas būvnormatīva LBN 222-99 „Ūdensapgādes ārējie tīkli un būves" prasībām, pieņemot vienlaicīgi divus ugunsgrēka gadījumus, uguns dzēšanai tiks izmantoti divi hidranti, kas ar ūdens apjomu aptuveni 25 l/sek. tiks nodrošināti no artēziskajiem urbumiem (jaunā urbuma paredzamais debets aptuveni 15 l/sek., esošajam urbumam, pēc karotāžas darbu veikšanas, paredzamais debets aptuveni 10 l/sek.). Atdzelžošanas stacija ugunsgrēka gadījumā ieprogrammējama atslēgties, jo ūdens patēriņš pārsniedz atdzelžošanas stacijas jaudu. Ūdens patēriņam normalizējoties, atjaunojās atdzelžošanas cikls.

Diemžēl trūkst digitālas informācijas par visu maģistrālo ūdensvadu izvietojumu pilsētas teritorijā.

2.5.2. Kanalizācijas sistēma

Esošās kanalizācijas sistēmas novērtējums veikts, izmantojot Valsts investīciju programmas (800+) „Ūdensapgāde un notekūdeņu attīrīšana Latvijas mazpilsētās" projekta materiālus un pašvaldības datus.

Pāvilostas pilsētā ir centralizēta kanalizācijas sistēma, kuras aptuvenais vecums ir 30 gadi. 2006.gada vasaras sezonā notika šīs sistēmas rekonstrukcijas darbi. Centralizētā kanalizācijas sistēma apkalpo aptuveni 824 iedzīvotājus (2003.gada dati).

Pašteces kanalizācijas sistēmas kopējais garums 4,50 km (*Jaunais Ciems* un Parka ielas rajons) Cauruļvadi ir no azbestcementa un keramikas. Visā *Vecās Pāvilostas* teritorijā līdz 2006.gada vasarai kanalizācijas sistēmas nav izbūvēta. Katrai ēkai bija sava kanalizācijas savākšanas bedre. Kanalizācijas spiedvada sistēmas kopgarums ir 545m – cauruļvadi ir no polietilēna. Sistēmā ir viena sūkņu stacija.

Pāvilostas teritorijā nav rūpniecisko pieslēgumu, ir tikai sadzīves notekūdeņi, kas pa kolektoriem tiek novadīti uz pilsētas notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm 2 „BIO 100" ar atklātu notekūdeņu apstrādi un slēgtu dūņu apstrādi, kas izbūvētas 1984.gadā no divām identiskām un sāniski novietotām iekārtām „ BIO 100". Tās atrodas *Jaunā Ciemā* pie savrupmāju dzīvojamo māju kvartāla Krasta ielā, Sakas upes labajā krastā.

04.04.2007. Liepājas reģionālā vides pārvalde šīm notekūdeņu attīrīšanas iekārtām (ar jaudu 20 un vairāk m3 diennaktī, kuras attīrītos notekūdeņus novada vidē) izsniegusi atļauju B kategorijas piesārņojošai darbībai (B kategorijas atļauja nr.LIT-13-225B). Atļauja izsniegta uz 5 gadiem (līdz 13.04.2012.)

Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu jauda ir 200 m^3/dnn un tās sastāv no: restu akas, pieņemšanas kameras, nostādinātājiem, areācijas tvertnēm. Attīrīto notekūdeņu daudzums 2005.gadā bija 12.37 tūkst.m^3. Attīrītie notekūdeņi tiek novadīti Sakas upē, kura pēc 1,5 km ietek Baltijas jūrā. Divas reizes gadā tiek veiktas attīrīto notekūdeņu analīzes SIA „Liepājas ūdens" laboratorijā, kas pēc attīrīšanas tiek atzīti kā normatīvi tīri sadzīves notekūdeņi.

Notekūdeņu attīrīšanas rezultātā kā izlietotais materiāls ir dūņas. Attīrīšanas ietaisēs dūņas tiek atjaunotas vienu reizi gadā. Dūņas tiek izvestas uz z/s „Rozītes" lauksaimniecībā izmantojamām zemēm, kā arī iestrādāta augsnē- pļavu, ganību un mežu augsnes uzlabošanai. Pašvaldības aģentūra „Pāvilostas komunālais uzņēmums 28.09.2005. ir saņēmis atkritumu pārvadāšanas atļauju nr.Lit- 13/153 septisko tvertņu dūņu pārvadāšanai (dati no 04.04.2007 B kategorijas atļauja nr.LIT-13-225B).

Notekūdeņi, kas veidojas no SIA „N-Stars" zivju pārstrādes kombināta, ņemot vērā ražošanas procesa specifiku, pagaidām tiek novadīti lokālās nosēdtvertnēs, kas tiek izsūknētas un notekūdeņi tiek nogādāti uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām Krasta ielā.

2006.gada vasaras sezonā tika izbūvēta sadzīves notekūdeņu pašteces kanalizācija 5288,50 m garumā. Maģistrālo vadu diametrs ir OD200 (3145,05 m garumā) un OD250 (1159,80 m garumā), pieslēguma kanalizācijas vadu diametrs OD160 (983,65 m garumā). Pašteces kanalizācijas kolektoru izbūvēja *Vecās Pāvilostas* teritorijā pa Smilšu, Tirgus ielu, Lejas, Kalna, Brīvības, Vītolu, Dzintaru, Klusā, Sporta, Torņa un Avotu ielām. Kanalizācijas spiedvadu izbūvēja no PVC PN10 caurules 1439,05 m garumā ar kanalizācijas sūkņu staciju.

Diemžēl trūkst digitālas informācijas par visu maģistrālo kanalizācijas tīklu izvietojumu pilsētas teritorijā.

2.5.3. Enerģētika

Siltumapgāde. Pāvilostā ir viena centrālapkures katlu māja. Tā ir celta 1988.gadā, kā automātiskā katlu māja, bet vēlāk tā tika pārbūvēta. Tai 22.07.2005. ir izsniegta C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājums nr.LIT-21-416.

Pašlaik katlus kurina ar šķeldu, skaidām un malku. Katlu mājas kurināšanai (četri BRATSK tipa katli, nominālā jauda 0,75 MW) 2005.gadā ir izlietotas 663,5 t šķeldas, kas radīja šādas emisijas: NO_x – 0,88 t, PM_{10} – 1,99 t (pēc pārskata par gaisa aizsardzību 2005.gadā) un CO_2 – 796,20 t.

Katlu māja apgādā ar siltumu sešas daudzdzīvokļu mājas ar 310 iedzīvotājiem, Pāvilostas vidusskolu, sporta halli un pirmsskolas izglītības iestādi. Siltumapgādes komunikāciju kopgarums ir 1810 m, kuras būvētas 1973.gadā. Siltumtīkli ir gan fiziski, gan morāli novecojuši, tādēļ nepieciešama to rekonstrukcija.

Elektroapgāde. Pāvilostas pilsētu ar elektroenerģiju apgādā VAS „Latvenergo". Saskaņā ar VAS „Latvenergo" datiem, pašlaik Pāvilostas pilsētā darbojas 9 transformatori, kuri pieslēgti 20 kW tīklam ar 2,1

km kabeļu un 5,2 km elektropārvades gaisvadu līnija. Kopējais 0,4 kW gaisvadu līniju garums ir aptuveni 10 km un 0,4 kW kabeļu tīkla garums sastāda aptuveni 9 km. Lietotāju skaits tuvojas 600. 2005.gada vidējais patēriņš sasniedz aptuveni 2 981 640 kW/h. Salīdzinot ar 2004.gadu, vērojama patēriņa pieaugšanas tendence.

Elektroapgādes sistēmas esošais stāvoklis pilsētā fiksēts saskaņā ar VAS „Latvenergo" sniegto digitālo informāciju un precizēts saskaņā ar veiktajiem topogrāfiskajiem uzmērījumiem.

Gāzes apgāde. Pāvilostas teritorijā iedzīvotāji izmanto gāzes balonus, un vairākstāvu daudzdzīvokļu ēku kvartālā pie Dzintaru un Stadiona ielas ir viena gāzes apgādes iekārtu grupa.

2.5.4. Telekomunikācijas (elektronisko sakaru būves)

Pāvilostas pilsētā sakarus nodrošina SIA „Lattelekom "un SIA „Latvijas mobilais telefons" (LMT), kā arī VAS Latvijas pasta Kurzemes reģiona Liepājas reģionālās nodaļas Pāvilostas pasta nodaļa. Pāvilostas pilsētas teritorijā ir izbūvēts LMT sakaru tornis.

Saskaņā ar SIA „Lattelekom" 07.08.2006. informāciju Pāvilostā izvietotās automātiskās telefonu centrāles (ATC) kopējais montētais tilpums ir 512 numuri. Pašlaik aizņemtais tilpums ir: 345 abonentu līnijas; 2 taksofoni; 4 CNL (ciparu normāta līnijas); 12 ISDN līnijas; 103 ADSL līnijas.

Diemžēl trūkst digitālas informācijas par telekomunikāciju līniju un kabeļu izvietojumu pilsētas teritorijā.

2.6. Atkritumu apsaimniekošana

Ar atkritumu apsaimniekošanu Sakas novadā nodarbojas SIA „Eko Kurzeme". Šis uzņēmums slēdz līgumus ar pašvaldību, kā arī ar juridiskām un fiziskām personām par atkritumu savākšanu, nodrošinot sauso sadzīves atkritumu izvešanu.

Sauso sadzīves atkritumu savākšanai izvietoti 6 standarta konteineri pie daudzdzīvokļu mājām un 1 konteiners pie pašvaldības ēkas. Šos konteinerus divas reizes nedēļā izved SIA „Eko Kurzeme".

No 150 ģimeņu dzīvojamām mājām, līgums ir noslēgts par 124 māju sadzīves atkritumu izvešanu.

Vidēji mēnesī tiek izvests 127 m^3, atkritumu, 2005.gadā – 1530 m^3. Tas ir vidēji 1,23 m^3 atkritumu gadā uz vienu iedzīvotāju.

Papildus atkritumu konteinerus sadzīves atkritumiem SIA „Eko Kurzeme" uzstāda no 1.maija līdz 1.oktobrim pludmales zonā, auto stāvlaukumos, Upesmuižas parkā, pilsētas centrā, pie kapiem.

Liela gabarīta atkritumi tiek savākti aptuveni divreiz gadā. Interesenti, kam nepieciešams savākt lielgabarīta atkritumus, piesakās pašvaldībā un tad tiek pasūtīts SIA „Eko Kurzemes" autotransports.

No bīstamajiem atkritumiem veikalos un vidusskolā tiek vāktas tikai baterijas.

No ostā iebraukušajām jahtām un zvejas kuģiem tiek pieņemti sanitārie un balasta ūdeņi. Pašvaldības aģentūra „Pāvilostas komunālais uzņēmums" no ostas izved aptuveni 3,2 m^3 šķidros atkritumus mēnesī. Sausos atkritumus nodod SIA „Eko Kurzeme".

Ostā ir 2 m^3 cisterna, kurā tiek uzkrātas eļļas no balasta ūdeņiem. Cisternu periodiski iztukšo SIA „MARTA", kurai ir bīstamo atkritumu pārvadāšanas atļauja.

Pašreiz pilsētas teritorijā atkritumu šķirošana netiek veikta, bet nākotnē plānots izveidot to šķirošanas vietas.

2.7. Vides stāvoklis

2.7.1. Gaisa kvalitāte

Gaisa kvalitāti ietekmē robežšķērsojošais, autotransporta un stacionāro gaisa piesārņotāju (rūpniecības objektu, katlu māju), kā arī atsevišķu ražotāju radītais gaisa piesārņojums. Diemžēl nav dati par gaisa piesārņojumu Pāvilostā, jo tuvākā novērojumu stacija ir Integrālā monitoringa stacija Rucavā.

Kā nozīmīgākie stacionārie gaisa piesārņotāji Pāvilostā ir centrālapkures katlu māja un zivju pārstrādes uzņēmums „N-Stars". Katlu māju kurina ar šķeldu, skaidām un malku. Tai ir izsniegta C kategorijas piesārņojošās darbības atļauja. Pilsētas teritorija var avāriju rezultātā nokļūt ķīmiskā saindējuma zonā, jo šeit ir ķīmiski bīstams ražošanas objekts SIA „N-Stars", kas ražošnas procesā izmanto amonjaka saldēšanas iekārtas.

2.7.2. Ūdeņu kvalitāte

Dati par *Sakas upes* ūdens kvalitāti (2004) atrodami monitoringa ziņojumā. Parauga ņemšanas vieta – 4,5 km augšpus upes grīvas. Dati rāda, ka Sakā ir samērā slikti skābekļa apstākļi, kas liecina par piesārņojuma ietekmi, un pēc šī rādītāja upe neatbilst karpveidīgo zivju ūdeņu prasībām. Arī organisko vielu saturs ūdenī ir samērā liels, un tas ietekmē upes ūdens krāsu. Tāpat samērā liela ir fosfora savienojumu koncentrācija, un arī tas liecina par piesārņojuma ietekmi. Pēc bioloģiskiem indikatoriem upe atbilst vāji piesārņotu ūdeņu klasei.

Pēc mikrobioloģiskiem rādītājiem – upi var uzskatīt par atbilstošu peldūdeņu prasībām, tās kvalitāte nav mainījusies, salīdzinot ar 2002. un 2003.gadu.

Jūras ūdens kvalitāti, kurai ir liela nozīme tūrisma un zivsaimniecības attīstībā, ietekmē jūrā ieplūstošo upju ūdeņu kvalitāte, avārijas piekrastē un jūrā, robežšķērsojošais piesārņojums no Lietuvas. Prioritārā problēma ir jūras ūdens piesārņošana ar naftas produktiem. To var izraisīt avārijas un naftas noplūdes no kuģiem.

Pašreiz nav datu, kas ļautu ticami raksturot Sakas upes ūdens kvalitāti pilsētas teritorijā, tajā skaitā – ostas akvatorijā.

12.1.1.1 Vasaras sezonā Valsts aģentūra „Sabiedrības veselības aģentūra" Liepājas filiāle divreiz mēnesī veic peldūdens kvalitātes kontroli Baltijas jūras Pāvilostas piekrastē – nosaka mikrobioloģiskos un fizikāli ķīmiskos rādītājus, to atbilstību normām.

2.7.3. Pazemes dzeramā ūdens kvalitāte

Šobrīd nav informācijas par pazemes ūdens kvalitāti Pāvilostā, jo tuvākā novērojumu stacija ir Integrālā monitoringa stacija Rucavā. Valsts ģeoloģijas dienesta 1999.gadā veiktajā Pāvilostas ūdensapgādes avotu izpētē atzīmēts, ka Pāvilostas un tās apkārtnē hidroģeoloģiskie apstākļi neierobežo ūdensgūtnes izvietojumu ne no ūdens daudzuma, ne no perspektīvā ūdens horizonta aizsargātības viedokļa. *Gaujas horizonta (D3gj)* ūdens resursi visā teritorijā ir pietiekami un nodrošina pilsētas ūdensapgādi. Šī horizonta artēziskie ūdeņi ir bakterioloģiski un ķīmiski tīri. Tie neatbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām tikai ar savu dzelzs saturu. Tāpēc ir nepieciešama ūdens atdzelžošana. Tā kā artēziskajos ūdeņos izšķīdušais dzelzs atrodas divvērtīgās dzelzs jonu formā, tad ūdens atdzelžošanu var nodrošināt, izmantojot samērā vienkāršo aerācijas metodi.

Pēc ūdens paraugu analīžu datiem artēziskais ūdens ir vāji agresīvs attiecībā uz dzelzs caurulēm.

Ievērojot pazemes ūdeņu aizsardzības noteikumus, ūdensgūtnes ekspluatācijas laikā iegūstamā ūdens kvalitāte nevar pasliktināties un ūdens nevar piesārņoties, jo Gaujas ūdens horizonts ir labi aizsargāts no piesārņojuma iekļūšanas un ūdensgūtnes ūdens pieplūdes zonā nav sliktas kvalitātes artēzisko ūdeņu. Artēziskā ūdens kvalitāte ir nemainīga laikā *(3.tabula).*

3.tabula

12.1.1.2 Artēziskā ūdens kvalitāte 2926. urbumā 1980. un 1999.gadā

12.1.1.3

Parametri		1980.g.	1999.g.
Sausne	mg/l	310	290
Cl^-		10	8
SO_4^{2-}		78	25
Fe		0,3	1,0
Cietība	mmol/l	4,4	4,4

Avots: Valsts ģeoloģijas dienests,1999.

Vidusdevona *Burtnieku (D_2br) un Arukilas (D_2ar)* horizonti satur saldūdeņus ar mineralizāciju 0,3–0,5 g/l un pēc ķīmiskā sastāva ir analogi D_3*gj* horizonta ūdeņiem, tikai ar nedaudz lielāku sulfātjona saturu, un tie var būt alternatīvi D_3*gj* horizontam. Horizontu kopējais biezums ir 120 – 140 metri, bet Burtnieku horizonta virsma iegulst aptuveni 125 m zem jūras līmeņa.

Tomēr urbumu dziļuma palielināšana par 50–100 m nav ekonomiski izdevīga un ir mērķtiecīga tikai tādā gadījumā, ja rodas nepieciešamība veidot vienā punktā koncentrētu ūdens ieguvi, t.i., vienlaicīgi izmantojot D_3*gj*, D_2*br* un D_2*ar* horizontus.

Pazemes ūdens plūsmas virziens ir uz jūru.

2.7.4. Vides kvalitātes karstie punkti

Vides kvalitātes "karstie" punkti Pāvilostā ir piesārņotās vai potenciāli piesārņotās teritorijas, kā arī *pamesto objektu teritorijas jeb haosu (degradētās) vietas (sk. kartē „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" m 1:5000.)*

Liepājas rajona teritorijas plānojumā (2004- 2014) kā riska teritorijas un objekti atzīmēti *bijušās PSRS armijas militārie objekti*, kas tiek iedalīti četrās bīstamības klasēs. Šajā plānojumā atzīmēts, ka pirmās (bīstamākās) un otrās klases objektu Pāvilostā nav. Pie trešās kategorijas objektiem, kuros konstatēta apšaubāmu bīstamo vielu klātbūtne un nenozīmīga piesārņojuma pārvietošanās iespēja, Pāvilostā pieder apvienotās noliktavas un naftas bāze valsts meža zemēs, kas šobrīd ir likvidētas.Ceturtās kategorijas objekti, kuros nav konstatēta bīstamo materiālu klātbūtne, Pāvilostā ir robežsargu objekts un sakarnieku objekts Sēņu ielā. Visos iepriekš minētajos objektos veiktas pārbaudes un sanācijas darbi.

Bez minētajiem militārajiem objektiem, saskaņā ar pašvaldības informāciju, kā potenciāli piesārņotos vietas, ugunsnedroši un sprādzienbīstami objekti ir:

- ✓ degvielas uzpildes stacijas: Dzintaru ielā 95A un ostas teritorijā Sakas upes kreisajā krastā;
- ✓ notekūdeņu attīrīšanas ietaises Krasta ielā 16;
- ✓ centralizētā katlu māja vairākstāvu dzīvojamo māju kvartālā;
- ✓ gāzes pazemes cisternu grupu iekārtas Stadiona ielā 1;
- ✓ saldēšanas iekārtas un saldētavas SIA „N- Stars" ražošanas teritorijā Dzintaru ielā 4;
- ✓ koku pārstrādes ražotne Dzintaru ielā 87A.

Tajā pašā laikā šobrīd nav dati par augsnes piesārņojumu Pāvilostā. Tuvākā novērojumu stacija ir Integrālā monitoringa stacija Rucavā.

Pie riska grupas objektiem jāpieskaita arī *cilvēku masu pulcēšanās objektus un vietas*:

- ✓ skolas, bērnu iestādes, slimnīcas, pansionāti – šo iestāžu kontingents fizisko spēju ierobežojumu dēļ ir ar lielu risku jebkurā ārkārtējā situācijā;
- ✓ masu sarīkojumi un pludmale, kur jebkura ārkārtēja situācija var izraisīt traumatismu un cilvēku bojā eju.

Īpaša vērība Pāvilostā pievēršama otrās grupas vietām, jo pašlaik pilsētā nav glābšanas dienesta, kas garantētu drošību, īpaši pludmalē vasaras sezonā un masu pasākumu laikā.

Īpaša vieta pilsētas struktūrā, īpaši Latvijas apstākļos, ir teritorijām, kurās atrodas objekti, kas šobrīd netiek izmantoti. *Pamesto objektu teritorijas* ir tādas teritorijas, kurās agrāk veikta darbība, kas šobrīd pārtraukta. Pārsvarā tās ir pamestas ražošanas un armijas objektu teritorijas. Tādas ir bijušo militāro objektu teritorijas *Raķešu mežā,* ražošanas objektu ēkas un to drupas *Spirtnīcas* teritorijā. Šādas teritorijas vienā vārdā varētu nosaukt par *haosu*. Tās var būt bīstamas cilvēkiem, jo tajās esošās būves un ēkas netiek apsaimniekotas un uzturētas kārtībā, bet tajā pašā laikā šim vietām, celtnēm var piemist arī telpiska un kultūrvēsturiska vērtība. Šo teritoriju kā funkcionējošu elementu iesaistīšana pilsētas struktūrā, to „atgriešana dzīvē" ir būtiska pilsētas attīstībai.

2.8. Īpašumu apdraudējuma riski

Noskalošanos procesu *Vecās Pāvilostas daļā* 600 m garā posmā uzskatāmi demonstrē kartogrāfiskie materiāli. Savietojot Aizputes apriņķa Sakas pagasta karti m 1:1000 ar 1925.gadā uzmērītiem robežpunktiem Pāvilostā (no 1 līdz 10 un no 22 līdz 26) ar 01.01.2006 VZD kadastra informāciju un 2006.gadā izgatavoto topogrāfisko plānu *(sk.7.attēlu)*, iespējams konstatēt, ka laika periodā no 1925.–2006.gadam jeb 81 gados, šajā posmā krasta noskalošanās notikusi 10 līdz 22 m robežās jeb vidēji 14,5 m visā posma garumā. Ja rēķina teritorijas plānojuma plānotajā 12 gadu laika periodā, krasta noskalošanās 12 gados vidēji būtu 2 metri vai, ņemot vērā iepriekšējos maksimālos un minimālos noskalošanās attālumus, robežās no 1,5 m līdz 3,2 m.

2007.gada aprīlī apsekojot šo teritoriju, konstatēts, ka jau šobrīd pēc iepriekšējām ziemas vētrām, noskalošanās procesi notiek straujāk,- krasts ir noskalots pat aiz gabioniem.

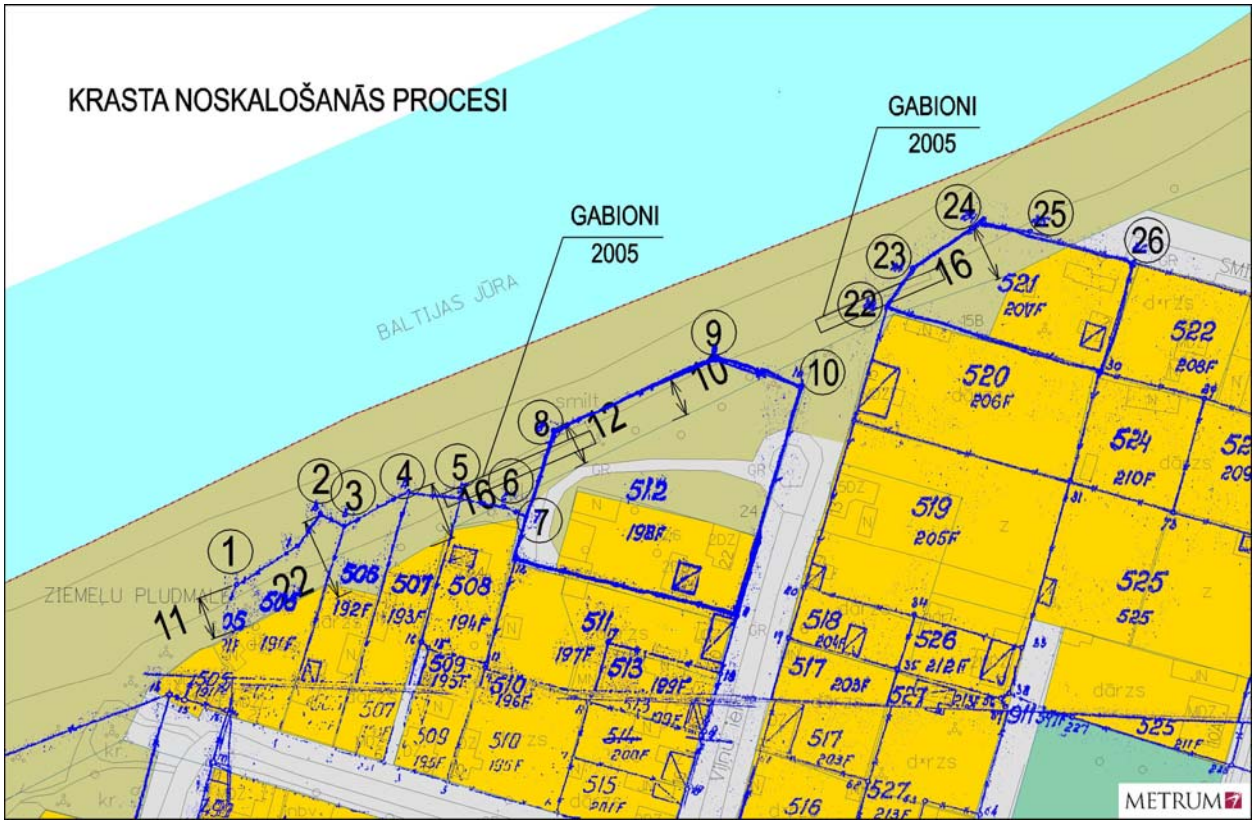

7.attēls. ***Krasta noskalošanās procesi pie Vecās Pāvilostas.***
Avots: Metrum, 2007.

Tātad pilsētas infrastruktūra tiek apdraudēta apmēram 600 m garā posmā. Pilsētas robežās notiekošā krasta erozija uzskatāma par *kritisku,* jo ir apdraudētas ēkas. Tādēļ turpmāk nepieciešams plānot

aizsargpasākumu kompleksu, tajā skaitā – teritorijas plānojumā apbūvi nepietuvināt jūras krastam. Nepieciešama arī gabionu veidošanas līdzšinējās pieredzes izvērtēšana.

Bez procesiem jūras krastā, kurā ir paaugstināta riska zona Pāvilostā, jāatzīmē arī citas riska vietas un teritorijas, kurās aktuālo dabas procesu un nepārdomātas cilvēka darbības rezultātā iespējami īpašuma apdraudējuma riski.

Galvenās neperiodiskās ūdens svārstības ostas akvatorijā un Sakā izraisa vējš, it sevišķi – ziemeļrietumu virziena, rudens un ziemas periodā. Vispirms stiprais vējš sadzen ūdens masas piekrastē, ceļas arī ūdens līmeņi grīvās. Pēc tam sākas jūras viļņošanās ietekme *(sk. 2.1.2. Aktuālie dabas procesi).* Maksimālais aprēķinātais (ar 1% nodrošinājumu) ūdens līmeņa kāpums upē ir 1,47 metri. Pāvilostas ostas attīstības koncepcijā norādīts (*1996.)*, ka ekstremālo līmeņu nodrošinājuma līmenis ir 2%, un tādā gadījumā ūdens līmenis Sakā var celties līdz 2,44 metriem. Maksimālie vēja uzplūdu līmeņi jūras piekrastē bija 1967.gada oktobra vētras laikā, kad Pāvilostā līmenis sasniedza +169 cm. Pāvilostas pilsētas topogrāfiskajā kartē (ar mēroga noteiktību m 1:2000) norādītās reljefa augstuma atzīmes parāda, ka līmeņa starpība starp Sakas upes ūdens līmeni un tās krasta terases līmeni vietām svārstās no +1 m līdz +3 m. Tādejādi vietām upes krasta terases zemākās vietas maksimālo vēja uzplūdu laikā var applūst.

Sakas ielejas un pieteku ieleju nogāzēs notiek lēna esošo gravu attīstība, jaunas graviņas veidojas vietās, kur pie ielejas nogāzes augšējās krants pienāk grāvji, līdz ar to krasta stāvajos posmos, ko nesedz veģetācija, vērojama grunts slāņu noslīdēšana *(sk.2.1.2.Aktuālie dabas procesi).* Līdzīgi procesi būvniecības un neplānotas virszemes notekūdeņu novadīšanas rezultātā var rasties arī Sakas upes senkrasta ielejas nogāzēs un gravu malās.

Teritorijā starp Malduguņu strautu, Upesmuižu un Liepājas–Ventspils ceļu vērojamas pārpurvošanās pazīmes. Īpaša uzmanība pievēršama vietai, kur konstatēti *maldu gruntsūdeņi* Tas nozīmē, ka vietas ģeoloģiskās uzbūves īpatnība – dažāda rupjuma un blīvuma nogulumu kārtojums – nosaka izteiktas gruntsūdens līmeņu maiņas vai nu pavasaros, vai arī lietus periodos.. *(Sk. 2.1.2. Aktuālie dabas procesi un 4.attēls. Informācija par Pāvilostas pilsētas inženierģeoloģisko un hidroloģisko situāciju)*

Teritorijas plānojuma *kartē „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" m 1:5000* paaugstināta riska vietas attēlotas kā riska teritorijas.

2.9. Būvniecībai nelabvēlīgās teritorijas

Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras sagatavoto informāciju (2006), Pāvilostas teritorija tās piemērotībai būvniecībai no inženierģeoloģiskiem apstākļiem iedalāma trīs zonās: labvēlīgas celtniecībai, nosacīti labvēlīgas un nelabvēlīgas celtniecībai. *(Sk. Karti 2.1.2. Aktuālie dabas procesi)* Būvniecībai labvēlīgajās teritorijās nogulumu slāņkopas augšējo slāni lielāko daļu veido smalkgraudaina, putekļaina smilts, smilšmāls un mālsmilts ar mainīgiem slāņu biezumiem. Savukārt būvniecībai nelabvēlīgajās teritorijās Sakas upes un tās pieteku ielejās, grunts slāņi ir smilts ar organisko piejaukumu, atsevišķiem dūņu un dūņainas kūdras starpslāņiem. Kā jau minēts apakšnodaļā 2.1.1. Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve *(sk. 4.attēls. Informācija par Pāvilostas pilsētas inženierģeoloģisko un hidroloģisko situāciju)* no inženierģeoloģiskajām īpašībām (smilts un mālsmilts ar organisko piejaukumu, dūņu un dūņainas kūdras starpslāņiem 4–5 metru biezumā) upes ieleja ir apbūvei nepiemērota. Šīs teritorijas plānojuma *kartē „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" m 1:5000* attēlotas kā riska teritorijas.

Gruntsūdens līmeņa dziļums Pāvilostas teritorijā ir 0,7 līdz 4 metri no zemes virsmas. Piekrastē un joslā gar Sakas un Orgas ielejām līmeņa dziļums ir 2 – 4 m. Attālinoties no jūras un upēm, gruntsūdens līmenis paaugstinās un pilsētas ziemeļaustrumu daļā atrodas 0,7 – 1 m dziļumā. Pilsētas austrumu daļā, kur zemes virspusē atrodas mālainas gruntis un pazemes ūdens saistīts ar lēcām morēnās, tāpēc sniega kušanas un lietus laikā rodas īslaicīgi maldu gruntsūdeņi un atsevišķas teritorijas pārmitrinās (labā pusē Dzintaru ielai pie Ventspils- Liepājas autoceļa).

Ja būvniecība tiek plānota teritorijās, kurās nav labvēlīgi inženierģeoloģiskie apstākļi, pirms būvniecības jāveic konkrētās teritorijas inženiertehniskā sagatavošanas pasākumi (gruntsūdeņu līmeņa pazemināšana, pamatnes pastiprināšana, grunts nomaiņa u.tml.)

3. Ainavas

Uzsverot to, ka ainava ir veselums, kas konkrētā vietā veidojies mijiedarbojoties dabai un cilvēkam, mēs arī atzīstam, ka izpētes un plānošanas nolūkā ir nepieciešams diferencēt skatījumu uz ainavu. Tas saistās gan ar cilvēku uztveres īpatnībām, gan arī atšķirīgajiem mērķiem, kas tiek izvirzīti plānošanas procesā un kas tā vai citādi nākotnē var ietekmēt ainavas turpmāko veidošanos.

Tādēļ ainavu izpēte Pāvilostas teritorijā plānošanas mazāk balstās uz kādām zināmām teorijām, bet gan pilnībā izriet no:

- ✓ atziņas par to, ka mūsdienu ainavas veidojušās ilgstošā dabas un cilvēka mijiedarbībā un joprojām atrodas attīstības procesā;
- ✓ dabā redzamās telpiskās struktūras, ainavas elementu izkārtojuma;
- ✓ zināšanām par dabas procesiem un parādībām (ekoloģiskais skatījums);
- ✓ priekšstatiem par dabas un kultūras vērtībām;
- ✓ spēkā esošo tiesību aktu normām (tās vai nu apstiprina kādu vienu vērtību klasi, vai arī nosaka dažādus ierobežojumus).

Ainava savā būtībā ir daudzfunkcionāls veidojums, tā ir arī savdabīga informācijas krātuve, un ainavas struktūras elementi uzskatāmi par indikatoriem, kas liecina par nozīmīgiem procesiem (pagātnē – dažādos vēsture posmos, un pašreiz) dabā un sabiedrībā, kā arī liek saprast laika gaitā notikušo pārmaiņu cēloņsakarības.

3.1. Ainavu veidošanās vēsture

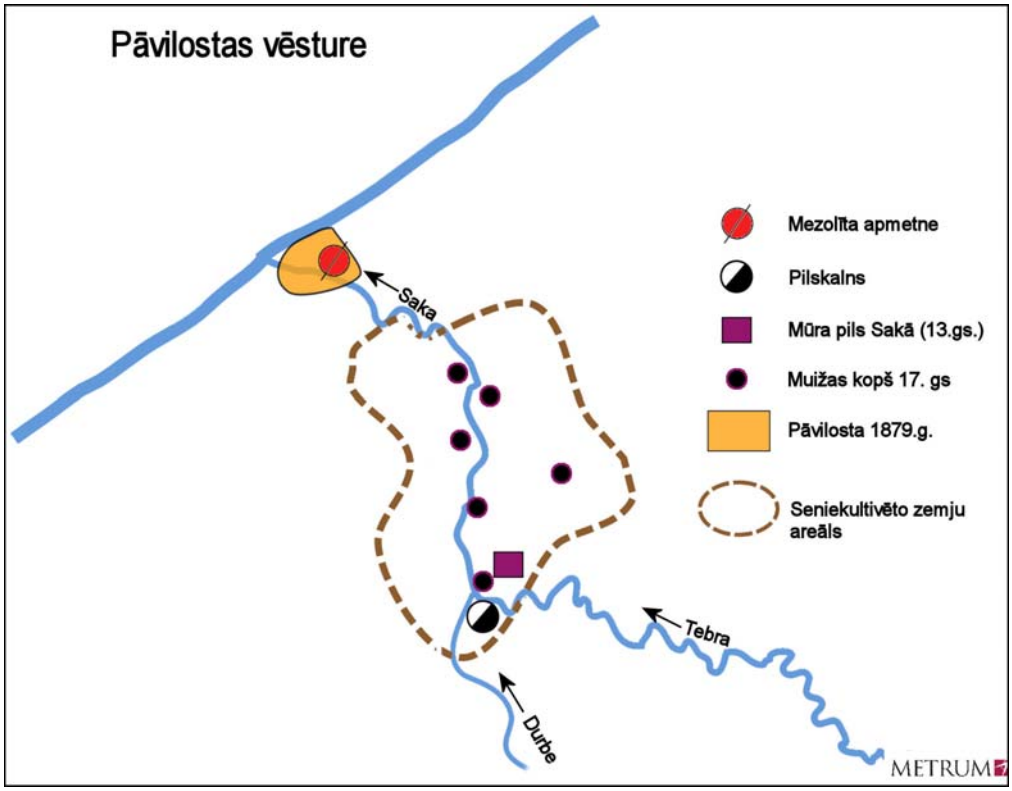

8.attēls. ***Pāvilostas vēsture***
Avots: A.Melluma, SIA „Metrum", 2006.

Pašreizējās Pāvilostas teritorijā, tāpat kā visā jūras piekrastē, ainavu veidošanās saistāma ar dabas faktoriem un cilvēka dzīvesdarbības attīstību, ar abu šo faktoru mijiedarbībām konkrētajā vietā un laika gaitā.

Dabas apstākļu fons aprakstīts jau iepriekš *(sk. 2.1.1. Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve)*. Šeit tikai

atgādināsim, ka Pāvilosta atrodas Piejūras zemienē, jūras krastā, un tās teritorijā ir pārstāvēti senā Baltijas ledus ezera un jaunākās Litorīnas jūras līdzenumi, kurus pilsētas teritorijā nošķir senā krasta kāple. Pašā jūras krastā atrodas jaunākā sauszemes daļa – pludmale un priekškāpas, kas veidojas jau pašreizējās Baltijas jūras ietekmē.

Zemes virskārtas nogulumi – smilts pašā piekrastes joslā, bet pilsētas teritorijā aiz pāržmaugas starp meža masīviem – mālaini nogulumi, kas vietumis segti ar plānāku vai biezāku smilts kārtu. Raksturīgi, ka šeit ir daudz akmeņu, kaut arī liela daļa no tiem ir novākti 19.gs. beigās un 20.gs. sākumā.

Zemes virskārtas nogulumu sastāvs nosaka vairākas ainavu īpatnības. No tā atkarīga augsnes auglība, gruntsūdens apstākļi, zemes izmantošanas iespējas, koku sugu izplatība u.c. Piemēram, smilts augsnēs pārsvarā aug priedes, klajo smiltāju vietā veidojas pelēkās kāpas (dažādās attīstības stadijās), bet vietās ar mālainiem nogulumiem aug egles un lapukoki, tās pārsvarā jau sen ir apstrādātas un izmantotas kā tīrumi, ganības vai dzīvesvietas.

Litorīnas jūras pastāvēšanas laikā – pirms 7,6 līdz 3,5 tūkstošiem gadu – mitra un silta klimata apstākļos pašreizējā Pāvilostā – *Baznīckalnā* jeb *Brāļu kalnā* – pastāvēja akmenslaikmeta cilvēku apmetne. Šajā laikā jūra viļņojās senās krasta kāples pakājē, bet Sakas upe bija platāka – pašreiz saskatāmās ielejas aprisēs. Par augu valsts raksturu tiešu ziņu nav, bet var domāt, ka piejūras līdzenumos bija krūmāji un pļavas. Tiešākas ziņas par to varētu sniegt *Baznīckalna* apmetnes mērķtiecīga izpēte (pašreiz ir tikai fragmentāras ziņas par savrupatradumiem).

Jāpiezīmē, ka šajā pat laikā nedaudz tālāk ziemeļos pastāvēja Sārnates apmetne, kas arheoloģiski ir labi izpētīta, un tas sniedz papildus ziņas par tolaik pastāvējušās ainavas iespējamo raksturu. Konstatēts, ka izrakumos atrasto lietu pagatavošanā izmantotās koku sugas ir osis, kļava, arī – vīksna, alksnis, lazda, ozols, bet priede izmantota tikai skalu murdu veidošanai *(L. Vankinas pētījumi, pēc Latvijas mežu vēsture, 1999.,127. lpp.).*

Vēstures laika notikumi *(sk. arī 1.1.4. Vēsturiskais konteksts un 8.attēls)* atspoguļojas šodienas ainavā.

- ✓ Par aizvēstures laikiem liecina senās cilvēku apmetnes, kas pašreiz ir valsts aizsardzībā kā kultūras pieminekļi.
- ✓ Par notikumiem 13.gadsimtā – mūra pilis un ar tām saistīto ēku kompleksi. Šī laika liecinieki ir Sakas ciemā, un arī tiek aizsargāti kā pieminekļi.
- ✓ Vēlākos gadsimtos Sakas upes krastos veidojās un tuvu viena otrai pastāvēja vairākas muižas (Ostbaha, Upesmuiža, Sarkanmuiža, Stembre, Freiberga, Minde, Pilsmuiža). Šajā laikā izveidojās tā ainava, ko redzam plašajā līdzenumā Sakas upes krastos, austrumos no piekrastes meža masīviem. Te liela nozīme ir muižu centru vietām (ēkas un zaļumi – parki, koku puduri, alejas; pārsvarā lapu koki), kas izceļas uz lauksaimniecības zemju fona. Šajā laikā iezīmējās arī pastāvošais ceļu tīkls, kura aprises pamatvilcienos ir saglabājušās. Kopš 19.gs. beigām ainavā pastāv vertikālais akcents – ķieģeļnīcas un spirtūža skursteņi.
- ✓ Pāvilostas veidošanās par apdzīvotu vietu sākas 19.gs. 70tos gados. Pirms tam ciema vietā bijušas putošas (*plūstošas* – kā tas rakstīts pagājušā gs. 20to gadu materiālos) smiltis, vienīgie iedzīvotāji – robežsargi, kas dzīvoja Zeltenēs. Pats iezīmīgākais notikums bija Pāvilostas ciema apbūves plānojums un ciema dibināšanas akts 1879.gadā. Laika gaitā izveidojas tā Pāvilosta, ko pašreiz sauc par *Veco Pāvilostu*, un kas ir izcils pilsētbūvniecības piemineklis.
- ✓ Vienlaikus ar saimnieciskās darbības un apdzīvojuma attīstību, notika piekrastes mežu masīvu veidošanās, mērķtiecīga meža stādīšana kādreizējo smiltāju vietā (Kurzemes piekrastē tas notika kopš 19.gs. sākuma). Pāvilostas teritorijā sevišķi labi šis process – meža platības palielināšanās un smiltāju platības samazināšanās – redzams Zaļkalna meža piemērā (*sk. 9.attēls)*, salīdzinot 1917., 1937. un 2001.gada kartēs attēloto informāciju.

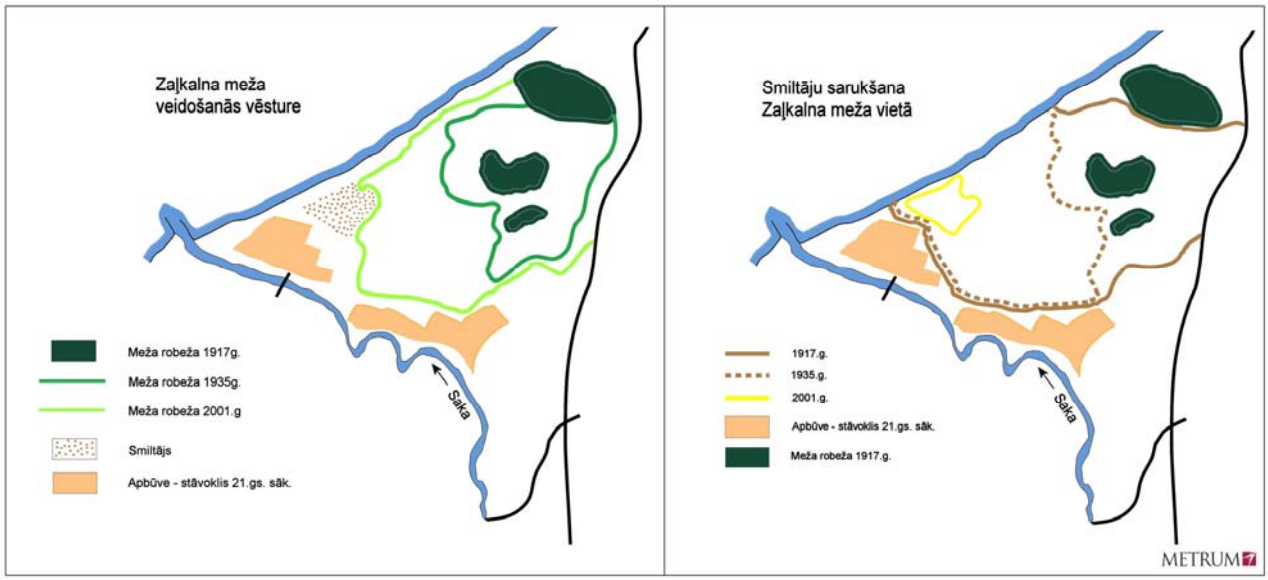

9.attēls. ***Smiltāju sarukšanas un Zaļkalna meža veidošanās vēsture***
Avots: A.Melluma, SIA „Metrum", 2006.

- ✓ Plāni par Pāvilostas ciema paplašināšanu tika izstrādāti 1922./26.gadā, kad pēc Latvijas valstiskās neatkarības iegūšanas tika realizēta agrārā reforma. Pēc tā laika plāniem, Pāvilostas teritorijā blakus Vecajai Pāvilostai tika plānota jauna apbūve, saglabājot tradicionālo ielu tīklojumu un zemesgabalu lielumu. Gar Atpūtas ielu Sakas otrajā krastā tika nodalītas zemes vasarnīcām, taču lielākās platības aizņēma sīkdārzsaimniecībām un sakņu dārziem paredzētās zemes.
- ✓ Padomju varas gados Pāvilostā tika uzbūvēts *Jaunais ciems*, nedaudz vēlāk – Līvānu māju ciems, kas pašreizējā pilsētas telpiskajā struktūrā ieņem tikpat nozīmīgu vietu, kā *Vecā Pāvilosta*.

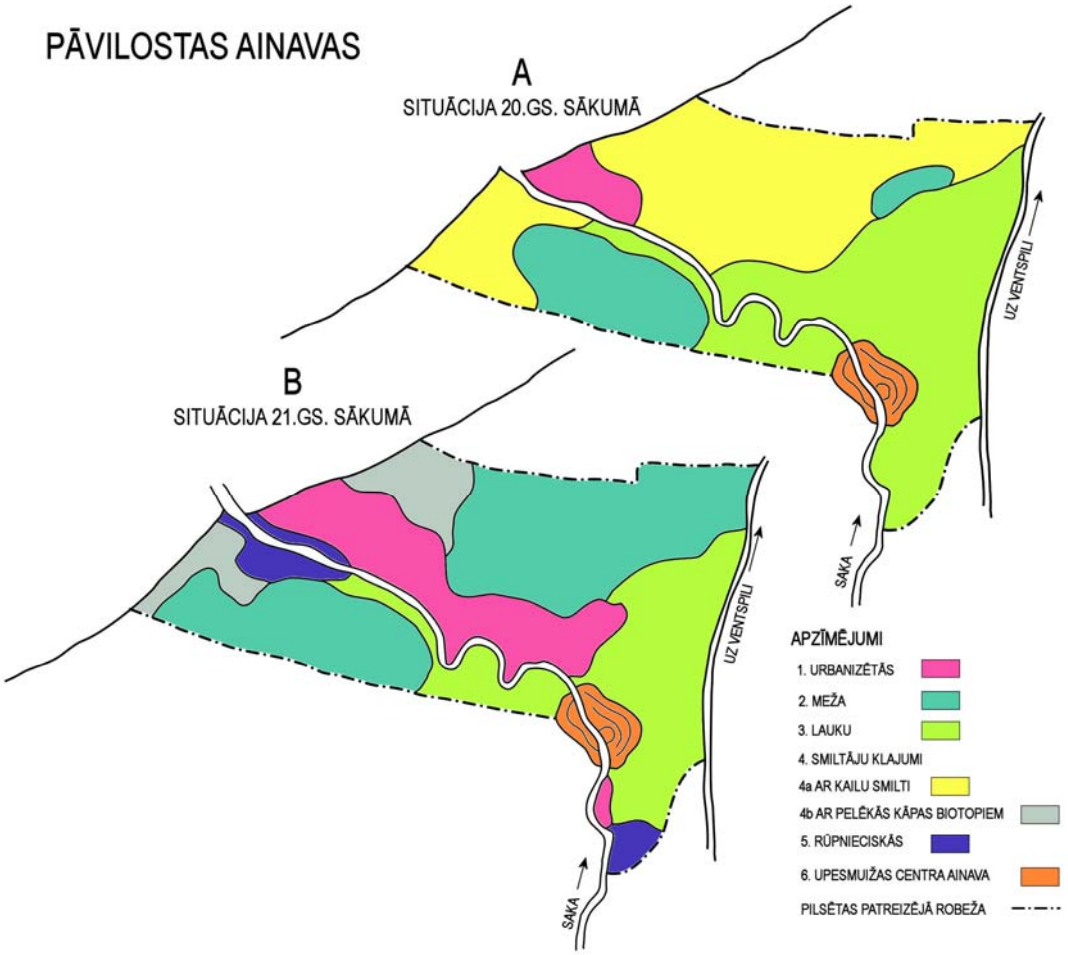

10.attēls. ***Pāvilostas ainavas 20.gs. un 21.gs. sākumā.***
Avots: A.Melluma, SIA „Metrum", 2007.

3.2. Ainavu telpiskā struktūra

Runājot vispārīgā veidā par Pāvilostas ainavu, jāuzsver, ka tā ir 1) strukturāli neviendabīga, kas saistās ar dabas apstākļu dažādību un notikumiem vēstures gaitā, 2) uz tās balstās visas pilsētvides telpiskā struktūra – kā pašreizējā situācija, tā arī plānojuma skatījums.

Tādējādi var runāt par Pāvilostas *ainavisko daudzveidību*, kas atspoguļo dabas un vēstures faktoru dažādību un mijiedarbības ilgā laika posmā, un galu galā nosaka arī ainavas objektīvo vizuālo pievilcību.

Ainaviskā daudzveidība ir vispāratzīta vērtība, kas nozīmīga ne tikai dabaszinātniskā skatījumā, bet arī humānajā, jo tā nepieciešama cilvēkiem kā dzīvesvides kvalitātes pazīme.

Tomēr jāatceras, ka daudzu vietējo iedzīvotāju priekšstatos Pāvilosta (*Vecā Pāvilosta*) ir tikai daļa no pašreizējās pilsētas teritorijas!

3.2.1. Lielās dabas ainavu vienības

Ņemot par pamatu dabas apstākļu izteiktākās atšķirības, Pāvilostās teritorijā (ja skatītos pāri administratīvajam robežām, būtu cits risinājums) var nodalīt šādas dabas ainavas:

- ✓ piekrastes smiltāju ainavu, kas nosaukta par Āķugala ainavu (lai saglabātu seno vietvārdu);
- ✓ Baltijas ledus ezera līdzenumu ainavu, kas nosaukta par Upesmuižas ainavu (jo tās veidošanos ilgstoši

ietekmējusi muižu saimnieciskā darbība);
- ✓ Sakas upes un pieteku ieleju ainavu.

Dabas ainavu robežās, pēc atšķirīgās cilvēka darbības rezultātiem (tie atspoguļojas arī ainavas vizuālajā veidolā) nodalās pēc izmēriem mazākas, bet savstarpēji atšķirīgas pēc veidošanās apstākļiem un pašreizējās izmantošanas *ainavu telpas*. Tās veido visas Pāvilostas teritorijas telpisko struktūru, atspoguļo tās veidošanās vēsturi, dabas un cilvēka darbības mijiedarbību izpausmes konkrētajās situācijās, kā arī turpmākās attīstības iespējas un ierobežojumus. Turpmāk īsumā raksturosim nodalītās ainavas.

4. tabula

Ainaviskās telpiskās struktūrvienības Pāvilostas teritorijā

Indekss	Ainavu telpas	Nozīme
A - Piekrastes smiltāju ainava –***Āķugala ainava***		
A1	Liedags ar stāvkrasta krauju	Aizsargājamie biotopi; atpūtas vieta
A2	Priekškāpu valnis *Otrajā pusē*	Aizsargājamie biotopi; perspektīvais ML* izcila ainava
A3	Smiltāju klajums – *Pelēkā kāpa*	Aizsargājamie biotopi; atpūta; izcila ainava; perspektīvais DL* izpētes laikā (kopš 30.10.2007. dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa)
A.4	Ostas teritorija	Saimnieciska; izcila ainava
A5	*Vecā Pāvilosta*	Dzīvesvide; perspektīvs KV** objekts
A6	Zaļkalna mežs	Aizsargājamie biotopi; atpūta
A7	*Raķešu mežs*	Aizsargājamie biotopi, perspektīvais ML*; atpūta; ainava
B - Baltijas ledus ezera līdzenuma ainava – ***Upesmuižas ainava***		
B1	*Jaunais ciems* un *līvānietes*	Dzīvesvide
B2	Atmatu ainava	Nenoteikta; rezerves teritorija apbūvei
B3	Upesmuižas centra ainava	Dzīvesvide; kultūrvēsturiska; DP***
B4	Ostbahas ainava	Dzīvesvide; kultūrvēsturiska
B5	Cīruļu ainava	Pļavu parks; vērtīgi biotopi; ainava
B6	Atpūtu ainava	Daudzfunkcionāla
B7	Spirtnīcas ainava	Kultūrvēsturiska; pašreiz degradēta; potenciālas iespējas attīstībai
C - ***Sakas upes un pieteku ielejas ainava***		
C1	Līkumu ieleja	Ainava; vērtīgi biotopi; vides aizsardzība
C2	Taisnā ieleja	Ainava; vides aizsardzība
C3	Malduguņu strauts	Ainava; vides aizsardzība

Avots: A.Melluma, 2006.

ML* – mikroliegums
DL* – dabas liegums
KV** – kultūrvēsturisks piemineklis
DP*** – dabas piemineklis: Upesmuižas parks

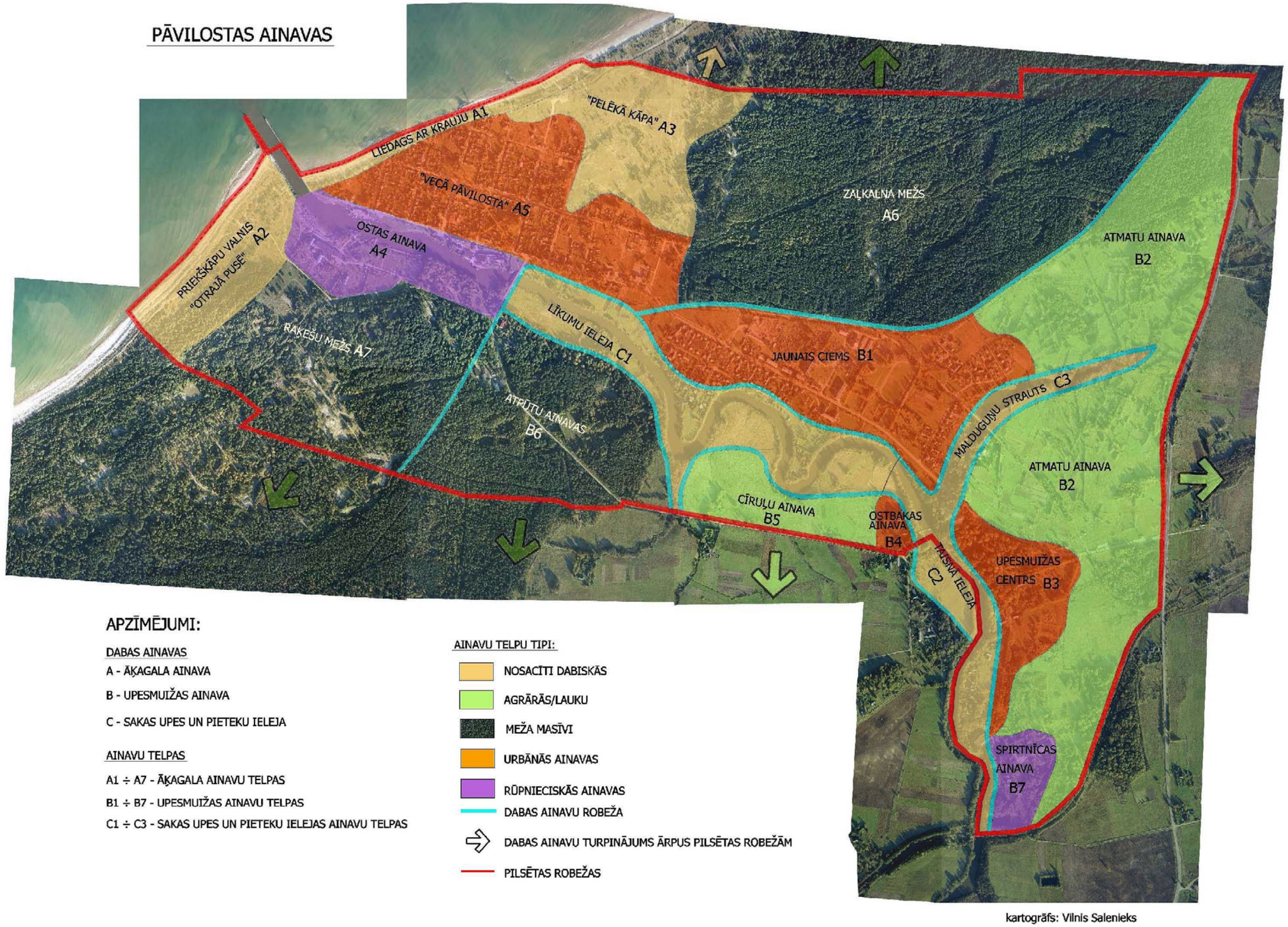

11.attēls.
Avots: A.Melluma, SIA „Metrum", 2006.

Piekrastes smiltāju ainava – ***Āķugala ainava***

Kopumā ainavas raksturu nosaka novietojums jūras krastā un smilšainie zemes virskārtas nogulumi. Tās veidošanā, attīstībā un pašreizējā veidolā (arī – turpmākās attīstības plānošanā) vienlīdz liela nozīme ir 1) dabas apstākļiem un procesiem, un 2) cilvēka darbībai un klātbūtnei kopš aizvēstures laikiem.

Īpatnējās reljefa formas – pludmale, jūras krasta kraujas, priekškāpas, Litorīnas jūras krasta nogāze, smiltāju klajumi, atsevišķas zemas, vāji izveidotas kāpas.

Dabas procesi – jūras bangošanās, krasta augšana un dilšana molu garuma izmaiņu ietekmē (pavisam 4 reizes), vēja erozija, vēja priedes (arī – klājeniskie vainagi), priekškāpu aizzelšanas etapi (no baltās kāpas līdz mežam).

Cilvēka darbības izpausmes – Baznīckalns – senā apmetne, *Vecā Pāvilosta* (plānojums, ēku fronte gar Dzintara ielu, osta, moli), zaļumi – parki, ielu stādījumi un dārzi, papeles (kā svešs elements).

Krāsas – dabas elementos: zilā, baltā, pelēcīgā, brūnganā (ostas akvatorija), zaļā; būvēs – raibums.

Skaņas, smaržas – jūras bangošanās, kaijas, vējš; jūras un priežu meža smaržas.

Funkcijas – dzīves un darba vide vietējiem iedzīvotājiem, atpūtas vide iebraucējiem (pašreiz visai stihiskas izpausmes, kas ir uz robežas ar atpūtas vides resursu zaudēšanu vai dziļiem bojājumiem); dabas un kultūras mantojuma īpašā aizsardzība (dabas liegumi un kultūras pieminekļi), vides kvalitātes uzturēšana attīrīšanas iekārtas ražošanas objektos, objektu izvietojums attiecībā pret pilsētas struktūrā vērtīgajām vietām, zaļumi – piemēram, vēja ātruma bremzēšanai, eventuāli – dažādu funkciju telpiskai norobežošanai u.c.).

Specifiskie mērķi – ainavas piejūras rakstura saglabāšana, izmantojot teritorijas plānojumu kā instrumentu.

Piekrastes smiltāju ainavas – *Āķugala ainavas* – iekšējo telpisko struktūru atspoguļo ainavu telpas:
- ✓ A1 – liedags ar krasta krauju,
- ✓ A2 – priekškāpas (otrajā pusē un pie muzeja),
- ✓ A3 – smiltāju klajums , t.sk. *Pelēkās kāpas* perspektīvā lieguma teritorija izpētes laikā (ar 30.10.2007. Ministru kabineta noteikumiem Nr.730 „Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumos Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem" ir apstiprināts dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa"),
- ✓ A4 – ostas teritorija (līdz tiltam),
- ✓ A5 – Vecā Pāvilosta,
- ✓ A6 – Zaļkalna mežs,
- ✓ A7 – *Raķešu* mežs.

Baltijas ledus ezera līdzenumu ainava – ***Upesmuižas ainava***

Upesmuižas ainava veidojusies saimnieciskās darbības ietekmē jau kopš vairākiem gadsimtiem, kad zeme atradās muižu īpašumā, līdz pēdējam laikam, kad vēl nesen izmantotās lauksaimniecības (arī mazdārziņu) zemes ir pamestas atmatās, aizaug ar krūmiem.

Pilsētas teritorijā Upesmuižas ainava aizņem platības austrumu virzienā no sašaurinājuma starp abiem meža masīviem (*smilšu pulksteņa* vidus). Šī ainavu telpa turpinās ārpus pilsētas robežām austrumu/dienvidaustrumu virzienā, un aizņem lielākas platības otrpus Liepājas–Ventspils ceļam (Sakas pagasta teritorijā). Jāpiezīmē, ka Upesmuižas ainavu pārdala divās daļās Sakas upes ieleja, kas veido savu ainavas telpu.

Upesmuižas lauku ainava pēc savas uzbūves, telpiskās struktūras un vizuālā veidola atšķiras no jūras piekrastes smiltāju ainavas, pat kontrastē ar to, tādējādi pastiprinot Pāvilostas iekšējās struktūras dažādību. Pēc sava rakstura tā atbilst tipiskai Latvijas lauku ainavai, kas veidojusies vietās ar auglīgākām augsnēm – te ainavu telpu veido lauksaimniecības zemes (ir arī dažas bijušās viensētas), bet meža puduros pārsvarā ir lapu koki.

Kopumā ainava ir vienveidīgāka, salīdzinot ar piekrastes smiltāju ainavu. Šo iespaidu pastiprina ievērojamās atmatu un krūmāju platības, kas liecina par pašreiz ekstensīvu izmantošanu un pamestību.

Īpatnējās reljefa formas – uz līdzenuma fona izdalās Sakas mazo pieteku ielejas un atsevišķas graviņas, kuru veidošanās saistīta ar Sakas upi.

Dabas procesi – pārkrūmošanās, pārpurvošanās tuvo gruntsūdeņu ietekmē.

Cilvēka darbības izpausmes – apbūve *Jaunajā ciemā* un *līvānietēs*, Upesmuižas un Ostbahas telpas ar kādreizējo muižu videi raksturīgajiem elementiem, dzelzceļa uzbērumu vaļņi, aizaugšana ar krūmiem un krūmu ciršana.

Krāsas – zaļie vasaras toņi un rudens brūngani dzeltenīgie toņi.

Skaņas, smaržas – skaņas saistās vairāk ar cilvēka klātbūtni, tas pats sakāms par smaržām (attīrīšanas iekārtas, dūmu smarža apkures sezonā).

Funkcijas – dzīves un darba vide vietējiem iedzīvotājiem; tranzīta vide iebraucošajiem atpūtniekiem, kultūras mantojuma īpašā aizsardzība (aizsargājamais Upesmuižas parks, muižas ēkas, alejas); vides kvalitātes uzturēšana (attīrīšanas iekārtas, objektu izvietojums, zaļumi – ainavas telpiskās struktūras veidošanai plānotās jaunās apbūves teritorijās, nākotnē – dažādu funkciju telpiskai norobežošanai u.c.).

Upesmuižas ainavas iekšējo telpisko struktūru atspoguļo šādas ainavu telpas:
- ✓ B1 – *Jaunā ciema* un *līvāniešu* apbūve,
- ✓ B2 – Atmatu ainava (starp Malduguņu strautu un pilsētas austrumu robežu, ārpus Upesmuižas un Spirtnīcas telpām),
- ✓ B3 – Upesmuižas centra ainava,
- ✓ B4 – Ostbahas ainava, Spirtnīcas ainava,
- ✓ B5 – Gravu saposmotā līdzenuma ainava pie Cīruļu ielas – jeb Cīruļu ainava.
- ✓ B6 – Atpūtu ainava – mežs ar atsevišķām ēkām (piemēram, armijas objekti, Atpūtas ielas zemes gabali u.c),
- ✓ B7 – *Spirtnīcas* ainava.

Sakas upes un pieteku ieleju ainava

Arī Sakas upes un pieteku ieleju ainava savas uzbūves, telpiskās struktūras un vizuālā veidola īpatnību dēļ pastiprina Pāvilostas iekšējās struktūras dažādību, radot kontrastu ar abām iepriekš aprakstītajām ainavām. Tās ietekme ir tik spēcīga, ka ainaviskā skatījumā ir pamats runāt par Pāvilostu kā pilsētu ar divām sejām – *jūras* un *upes*.

Kaut arī Sakas upes ieleja ir ne visai dziļa (maksimāli 8–10m), tajā labi pārstāvēti visi ielejām raksturīgie elementi – paliene, terases, stāvo krastu kraujas, pieteku ielejas, sāngravas.

Malduguņu strautam (dažās kartēs minēts nosaukums Orga) pirms uzpludināšanas arī bijusi izteikta ieleja. Pašreiz dominējošais elements ainavā ir pati ūdenskrātuve ar krūmājiem un koku grupām krastā.

Īpatnējās reljefa formas – krasta kraujas ar lapu koku mežiem (Eiropas nozīmes biotops), sāngravas (Eiropas nozīmes biotops), zemo terašu virsmas ar atmatu zālājiem.

Cilvēka darbības izpausmes – piekrastes pārveidojumi, kas saistās ar apbūvi *Jaunajā ciemā*, ar peldvietu un atpūtas vietu iekārtošanu, notekūdeņu ievadīšana.

Dabas procesi – gravu veidošanās, nogāžu procesi, aizaugšana ar krūmiem.

Krāsas – upes brūnganā, koku un zāles zaļā, migla virs upes.

Skaņas, smaržas – ainava liekas klusa, tikai apbūvētajā daļā – ikdienas dzīves trokšņi.

Funkcijas – vizuālās uztveres telpa iebraucējiem (kontrasts ar gaidīto jūru), dzīves vide vietējiem iedzīvotājiem; kultūras mantojuma īpašā aizsardzība (aizsargājamais Upesmuižas parks); vides kvalitātes uzturēšana (upes piekrastes aizsargjoslas); bioloģiskās daudzveidības saglabāšana (aizsargājamie biotopi,

koku puduri u.c. sīkie ainavas elementi).

Specifiskie mērķi – piekrastes aizsargjoslas un tauvas joslas noteikumu ievērošana; ielejas īpatnējās telpas ainavas saglabāšana tādā veidā, lai tā no nozīmīgākajām skatu vietām būtu labi pārskatāma.

Sakas ielejas ainavas iekšējo telpisko struktūru atspoguļo šādas ainavu telpas:
- ✓ C1 – ieleja no tilta pilsētas centrā līdz līkumam aiz skolas, jeb *Līkumu ieleja*,
- ✓ C2 – ieleja līdz pilsētas dienvidu robežai, jeb *Taisnā ieleja*,
- ✓ C3 - Malduguņu strauta ieleja.

Iepriekš mēs raksturojām nodalīto trīs dabas ainavu telpisko struktūru atbilstīgi tieši Pāvilostas pilsētas situācijai tās administratīvajās robežās. Kā redzams, atšķirīgo ainavu telpiskajā struktūrā atrodas līdzīgas ainavu telpas, ko nosaka to līdzīgie veidošanās apstākļi un pašreizējais veidols. Tādējādi ir pamats izdalīt šādus ainavu telpu tipus:
- ✓ nosacīti dabiskās/dabiskās (liedags ar stāvkrasta krauju, priekškāpas, t.s. *Pelēkā kāpa*, Sakas ieleja ar terasēm un krastu kraujām, gravas);
- ✓ agrārās/lauku (Malduguņu atmatu ainava, gravu saposmotais līdzenums otrajā pusē);
- ✓ meža masīvi (Zaļkalna mežs, *Raķešu mežs*);
- ✓ urbānās ainavas (*Vecā Pāvilosta*, *Jaunais ciems* ar upes ieleju, *līvānietes*, Ostbaha ar upes ieleju, Upesmuižas centrs ar upes ieleju);
- ✓ rūpnieciskās ainavas (osta, *Spirtnīca*).

3.2.2. Ainavu elementi

Par *ainavu elementiem* uzskatāmi reāli, dabā viegli saskatāmi un identificējami objekti, kas atspoguļo vai nu dabas apstākļus un procesus konkrētajā vietā, vai arī veidojušies cilvēka darbībai izpaužoties uz noteikta dabas apstākļu fona, vai arī – tie ir mākslīgi, cilvēka roku veidoti objekti. Tie veido reālo ainavu telpisko struktūru, tās vizuālo veidolu, un ir gan ainaviskās, gan bioloģiskās daudzveidības priekšnosacījums un satvars.

Ainavas elementus var uzskatīt par viegli lietojamiem *indikātoriem.* Tādēļ ainavas elementu analīze ļauj labāk saprast ainavas veidošanās gaitu, cilvēka un dabas mijiedarbības raksturu konkrētās izpausmēs konkrētās vietās, kā arī prognozēt sagaidāmās izmaiņas ainavas struktūrā un veidolā. Mainoties cilvēka darbības veidam, vieni elementi rodas, citi – izzūd. Tas ir nepārtraukts process, kura laikā ainavas veidojas it kā pašas no sevis, taču atbilstīgi mainīgajām cilvēka vajadzībām un dabas dotajām iespējām.

Pēc dabas izpausmju un cilvēka darbības attiecībām varam nodalīt trīs ainavu elementu veidus:
- ✓ dabas,
- ✓ daļēji dabas/daļēji cilvēka veidotie,
- ✓ cilvēka veidotie.

Pēc savas telpiskās izpausmes ainavas elementi ir *laukumveida*, piemēram, zemes lietojumveidi – tīrumi, pļavas, atmatas, meži, smiltāju klajumi, reljefa formas (gravas, palienes upju ielejās u.c.), *līnijveida* – alejas, koku rindas, upes krasti u.c., ka arī (nosacīti) *punktveida* – atsevišķi koki, akmeņi u.c.

Pāvilostas teritorijā nodalītās dabas ainavu vienības var raksturot ar šādiem ainavas elementu sakopojumiem.

Piekrastes smiltāju ainavai jeb ***Āķugala ainavai*** raksturīgi šādi ainavas elementi:
1) *Dabas elementi:* pludmalē – embrionalās kāpas (sīki smilšu pauguri, ar vai bez veģetācijas), oļu un akmeņu klājumi, jūras krasta kraujas; ārpus pludmales – priekškāpas (bez un ar kārklu audzēm un priedēm), Litorīnas jūras krasta nogāze ar graviņām, smiltāju klajumi, atsevišķas zemas, vāji izveidotas kāpas; priežu mežs, vēja priedes (ar asimetriskiem vai klājeniskiem vainagiem), zarainās/žuburainās priedes.
2) *Cilvēka veidotie*: Vecās Pāvilostas ielu tīklojums, atsevišķas atraktīvas vai kultūrvēsturiski nozīmīgas ēkas, ēku fronte gar Dzintaru ielu, parki, ielu stādījumi un dārzi pie mājām, papeles (kā svešs elements); ostas akvatorija ar kuģiem un moli; *Raķešu meža* mākslīgie *kalni*.

Ainavas telpiskajā struktūrā un vizuāli jūtama jūras klātbūtne, kaut arī tā neietilpst pilsētas teritorijā (skati uz jūru no ielām, no tilta, skatu platformām).

Baltijas ledus ezera līdzenumu ainava jeb ***Upesmuižas ainava,*** salīdzinājumā ar Āķugala ainavu, ir vienveidīgāka, tajā mazāka ainavas elementu dažādība, un mazāk jūtama tiešā jūras klātbūtne.
1) *Dabas elementi*: Remšupītes ieleja ar stāviem krastiem, atsevišķas graviņas, meži, savrup stāvoši koki (priedes) un krūmi (mežābeles, vilkābeles, mežrozes, kadiķi).
2) *Daļēji dabas/daļēji cilvēka veidotie elementi*: atmatas (jaunās, kur redzamas vēl nesenās apstrādāšanas pēdas, un senākās, kur izveidojušās sugām bagātas atmatu pļavas), krūmu puduri un rindas (gar grāvjiem, ceļiem), alejas un veco koku rindas, kā arī Upesmuižas parks.
3) *Cilvēka veidotie*: apbūve *Jaunajā ciemā* un *līvānietēs* (ielu stādījumi, dārzi pie mājām, sporta laukumi u.c.); Upesmuižas un Ostbahas tuvējās telpas ar kādreizējo muižu videi raksturīgajiem elementiem; dzelzceļa uzbērumu vaļņi.

Sakas upes un pieteku ieleju ainavā tās elementi ir tieši saistīti ar ieleju kā īpatnēju dabas veidojumu formu, tās uzbūvi un cilvēka darbības pēdām.
1) *Dabas elementi*: ielejas nogāzes, krasta kraujas ar lapu koku mežiem, sāngravas, zemās terašu virsmas, upes līkumi (meandras).
2) *Daļēji dabas/daļēji cilvēka veidotie elementi*: atmatu zālāji, krūmu rindas un puduri, ūdenskrātuve uz Malduguņu strauta.
3) *Cilvēka veidotie*: apbūve uz zemajām terasēm Jaunajā ciemā un pie Upesmuižas; laivu piestātnes.

Pašreiz var uzskatīt, ka ieleju ainava ir relatīvi mazāk pārveidota, salīdzinājumā ar Upesmuižas ainavu, un kā atraktīvs dabas veidojums tā piešķir visai Pāvilostas ainavai savdabīgus vaibstus.

Vērtējot ainavas elementu nozīmi pilsētas vizuālā tēla un telpiskās struktūras veidošanā, jānodala divi atšķirīgi, pat pretēji orientēti skatījumi, kas balstās uz: 1) atraktīvo jeb pievilcīgo, piesaistošo, un 2) bojāto, jeb degradēto ainavas elementu nodalīšanu.

Par atraktīvajiem ainavas elementiem uzskatāmi sekojošie – īpatnējās priedes (vēja priedes, žuburainās priedes), piekrastes priežu meži, kādreizējo smiltāju klajumi (pašreiz klāti ar *pelēko kāpu* veģetāciju), priekškāpu valnis Otrajā pusē (dienvidos no mola), Sakas upes zemās terases un ielejas nogāzes ar gravām, savrupas mežābeles, vilkābeles, mežrožu krūmi, Upesmuižas alejas, lapu koku puduri un parki pie kādreizējām muižām.

Bojātie ainavas elementi redzami vietās, kur pārtraukta cilvēka saimnieciskā vai dzīvesdarbība, kas rada pamestības un nesakārtotības sajūtu. Šīs vietas iezīmētas Pāvilostas teritorijas pašreizējās izmantošanas kartē kā *haosa* (degradētās) vietas *(sk. karti „ Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" m 1:5000).*

Taču ainavas elementu bojājumi var parādīties laika ziņā nepārtraukti un citās izpausmēs, piemēram, kā apbūves attīstība vizuāli jutīgajās vietās Pāvilostas telpiskajā struktūrā, kā nevēlamo dabas procesu attīstība (kas notiek, ja nav ievēroti dabas aizsardzības noteikumi), kā kultūras mantojuma vietu gribēta un negribēta pārveidošana..

Vizuāli telpiskajā skatījumā Pāvilostā nozīmīgākās skatu/uztveres vietas jeb stājvietas ir tilts pār Sakas upi (vienlaikus pārskatāma *jūras* un *upes* ainava), moli, tilts pār upi starp Upesmuižu un Ostbahu (izteikta upes ainava). Atzīmējamas arī vizuālās uztveres joslas, pa kurām pārvietojoties vai atrodoties kādā tās vietā paveras skati uz nozīmīgām pilsētas telpiskajām struktūrvienībām. Pie tādām pieder Dzintaru iela (no novada domes līdz jūrai), Baltijas ledus ezera līdzenuma pacēlums *Pelēkajā kāpā* starp Brīvības un Smilšu ielām (pārredzams klajums un jūra), posms Sakas upes ielejas krastā starp Parka ielu un skolas sporta laukumu (redzama upes ieleja), pludmale (redzama jūra, krasta veidojumi).

Pilsētas telpiskajai struktūrai nozīmīgās skatu barjeras ir meža masīvu malas, upes ielejas krasti, koku un krūmu josla gar Malduguņu strautu, Upesmuižas parks un alejas.

3.3. Biotopi

Zemes ainavu struktūras aprakstīšanā var izmantot arī citas pieejas. Viena no tām – biotopu pieeja. Īpašu nozīmi tā ieguvusi saskaņā ar Eiropas Padomes direktīvu *Par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību* (92/43/EEC), kas vienkāršā versijā tiek saukta par *Biotopu direktīvu*. Šajā gadījumā galvenā uzmanība tiek pievērsta augu sabiedrībām, kas izveidojušās noteiktos augšanas apstākļos. Uz biotopu pieejas balstās pašreizējie priekšstati par dabas aizsardzību, par īpaši aizsargājamo teritoriju veidošanu, kā arī dabas aizsardzības tiesiskais pamatojums. Ainaviskā skatījumā biotopi var pārstāvēt ainavas elementus vai arī sīkākas tās struktūrvienības, kas saistās ar zemes lietojumveidiem.

Latvijā 2000.gadā pieņemts *Sugu un biotopu aizsardzības likums*. Savukārt aizsargājamo biotopu un sugu saraksti apstiprināti ar atbilstīgiem Ministru kabineta noteikumiem: *Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu* (Nr.153, 2006)., *Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu* (Nr.421, 2000).

3.3.1. Piekrastes (aizsargjoslas) biotopi

Pāvilostas teritorijā piekrastes biotopi aprakstīti (stāvoklis dabā 2004.gadā) un kartēti *Life-Nature* projekta „Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā" ietvaros, gan tikai 300 m platajā aizsargjoslā. Biotopu kartes fragments dots *12.attēlā.*

Piekrastē izdalīti šādi biotopu tipi (iekavās doti kodi pēc Latvijā lietotās klasifikācijas un pēc Eiropas Savienības klasifikācijas, piemēram, 1.15/2180):
- ✓ priekškāpas (2120);
- ✓ *ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas (6.6/2130);
- ✓ mežainas jūrmalas kāpas (1.15/2180).

Biotopam „*ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas" ES ir noteikts *prioritāras aizsardzības statuss.

Pāvilostas teritorija ir trīs atšķirīgi *pelēkās kāpas* biotopa areāli.
- ✓ Pilsētas ziemeļu daļā, starp jūras krastu un apbūvi, kur tas veidojies uz Baltijas ledus ezera un Litorīnas jūras smilšaino līdzenumiem, ietverot krasta nogāzi un gravas. Šajā vietā vēl pirms 20–30 gadiem bija atklātas smilts laukumi. Paredzēts veidot dabas liegumu (priekšlikums iesniegts Ministru kabinetā – decembris, 2006 un ar ar 30.10.2007. Ministru kabineta noteikumiem Nr.730 „Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumos Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem" ir apstiprināts dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa");
- ✓ *Otrajā pusē*, starp jūras krastu un Vētras ielu, kur pēdējos simts gados izveidojies dažāda vecuma priekškāpu valnis un redzamas dažādas to aizzelšanas stadijas (no *baltās* kāpas līdz priežu mežam. Šajā vietā ierosināts veidot mikroliegumu;
- ✓ *Raķešu meža* laucēs (valsts meža 75.kvartāla .16. nogabals) *(sk. 5.attēlā- 2.1.5. Meži)*, kas atrodas ārpus 300 m piekrastes aizsargjoslas; par plānotajiem tās aizsardzības pasākumiem pašreiz nav informācijas.

Life-Nature projektā dots arī piekrastes joslas teritorijas zonējums pēc divām pazīmēm: 1) bioloģiskās vērtības un 2) izmantošanas rakstura.

Pēc bioloģiskās vērtības izdalītas:
- ✓ bioloģiski izcilas, pret traucējumiem ļoti jutīgas teritorijas (galvenokārt *pelēkās kāpas*);
- ✓ bioloģiski vērtīgas teritorijas (meža biotopi, Sakas upe ostas akvatorijā);
- ✓ ainaviski nozīmīgas teritorijas (aizņem nelielas platības – kāpa aiz muzeja, pilsētas apbūvētā daļā – ap Brīvības ielu, posmā starp Kluso un Austrumu ielu).

Pēc izmantošanas rakstura izdalītas:
- ✓ rekreācijas teritorijas (pludmale, priekškāpas *Otrajā pusē* – stāvvietas apkārtnē);
- ✓ citas pārveidotas teritorijas (*Vecā Pāvilosta* – apbūvētā daļa).

Piekrastes biotopu karte var noderēt par orientieri plānošanas lēmumu pieņemšanā.

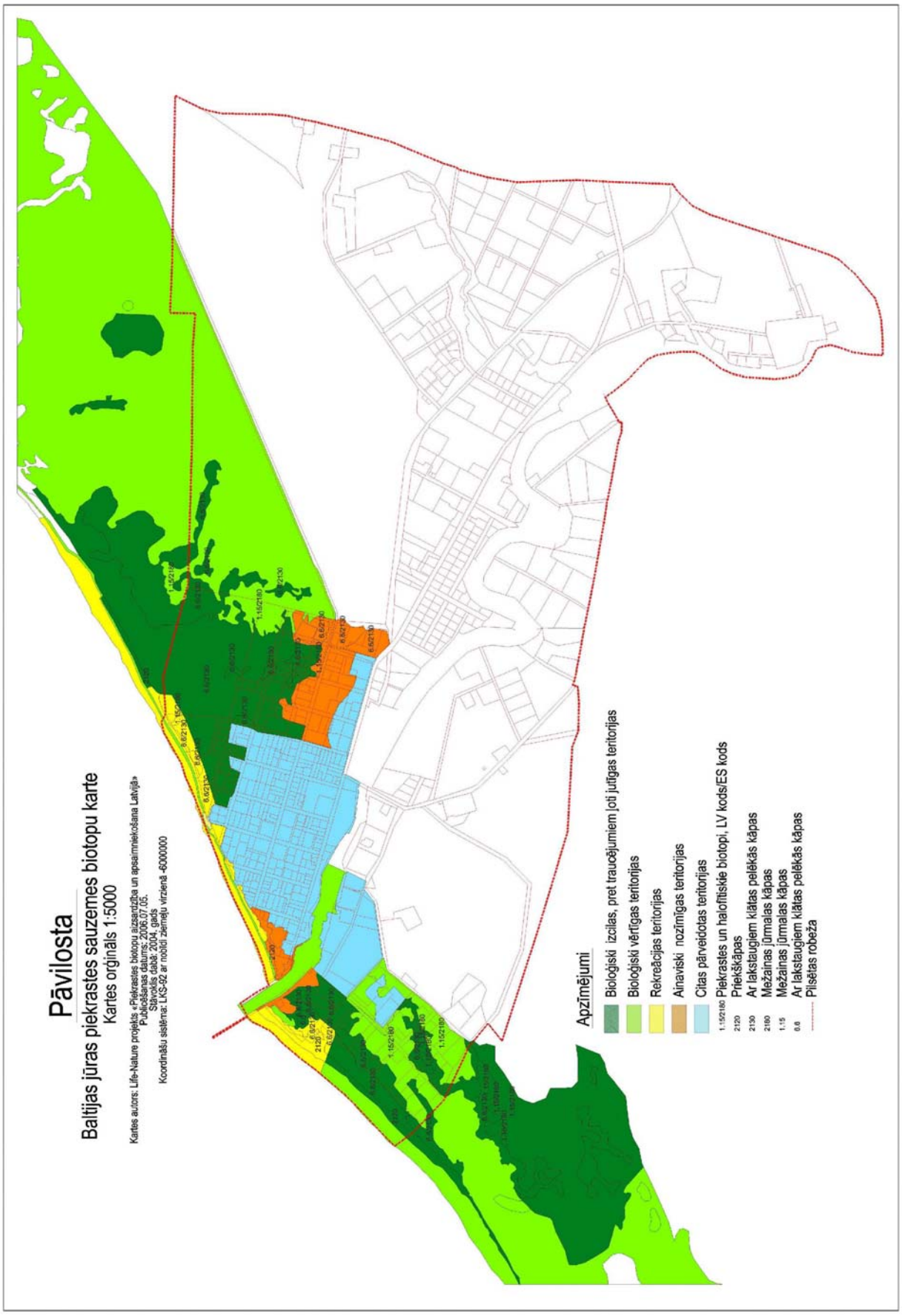

12.attēls. ***Baltijas jūras piekrastes sauzemes biotopu karte Pāvilostas teritorijai***
Avots: Life- Nature projekts „Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā, 2006.

3.3.2. Biotopi pārējā teritorijā

Ārpus piekrastes 300 m platās aizsargjoslas sastopami šādi biotopi:
- ✓ *ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas *Raķešu meža* laucēs (šeit redzamas arī citas pelēko kāpu attīstības stadijas);
- ✓ mežainas jūrmalas kāpas – galvenokārt *Raķešu mežā*, tajos nogabalos, kur ilgstoši (vairāk nekā 100 gadu) pastāvējis mežs, neraugoties uz bojājumiem padomju varas gados.

Ārpus lielajiem meža masīviem Sakas upes ielejā sastopami šādi biotopi:
- ✓ nogāžu un gravu meži – 9180* (ES prioritāras aizsardzības biotops), kas atrodas Sakas upes ielejas kraujās, Remšupītes ielejā, gravā Atpūtas ielas galā pie Sakas upes;
- ✓ sugām bagātas atmatu pļavas – 6270* (ES prioritāras aizsardzības biotops) Cīruļu ainavā – pie Līkās (Mīlestības) priedes, slīpas gravas nogāzē no Cīruļu ielas līdz Sakas upei.

2007.gada septembra mēnesī, apsekojot Sakas upes kreiso krastu, par bioloģiski un botāniski ļoti vērtīgām tika atzītas vismaz 4 teritorijas, kurās nav pieļaujama apbūve. *(sk.3.pielikumu. Bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgu biotopu vērtējums Sakas upes kreisajā krastā Pāvilostas pilsētas teritorijā.)*

Tā kā šie biotopi vienlaikus ir atraktīvi ainavas elementi, to aizsardzības un saglabāšanas jautājumus var risināt pilsētas teritorijas plānojumā un tā īstenošanas gaitā.

3.4. Zaļumu platības

Iepriekšējās sadaļās mēs Pāvilostas pilsētas ainavas telpisko un vizuālo struktūru raksturojām, izmantojot 1) ainavisko pieeju (ainavu telpas un ainavu elementi) un 2) biotopisko pieju, kas ainavas struktūras elementus parāda citā griezumā, saistot ar tiesiskās dabas aizsardzības praksi.

Runājot par *zaļumiem,* mēs uzsveram ainavas elementu nozīmi plānošanas, funkcionālajā un apsaimniekošanas skatījumā. Citiem vārdiem sakot, tas ir lietišķais skatījums uz tiem ainavas elementiem pilsētvidē (laukos varētu būt citādi), kas pārstāv dabas un/vai cilvēka veidojumus un saistās ar augu valsti. Tātad – to krāsa dabā, kā arī kartēs (kā tas pieņemts) ir zaļā. Tas ir vienkāršāks un vienlaikus saturiskāks skatījums, salīdzinot ar citviet lietoto jēdzienu *dabas pamatne*.

Vārds *zaļumi* lietots jau 20-to gadu zemes ierīcības dokumentos. Bet, lai īpaši izceltu pilsētas struktūrai nozīmīgās zaļumu platības, iesakām lietot vārdu *zaļumvietas* (pirms 2.pasaules kara plānošanas dokumentos lietoja jēdzienu *zaļvietas*). Tiek lietots arī jēdziens *zaļumu saimniecība,* saprotot ar to galvenokārt zaļumu pārvaldību un apsaimniekošanu pilsētās.

Plānojot zaļumu apsaimniekošanu (zaļumu saimniecība), būtiski ir atpazīt un zināt tādas pazīmes kā *funkcija, novietojums, pieejamība.*

Pilsētas parki veido nozīmīgu vietu Pāvilostas zaļumu struktūrā. Blakus vēsturiskajam Upesmuižas parkam pie Dzintaru ielas atrodas Piecdesmitgades un Simtgades parki. Bez parkiem Pāvilostas struktūrā ir vairākas nozīmīgas publisko zaļumu vietas:
- ✓ ostas teritorijā starp Sakas upi un Dzintaru ielu;
- ✓ starp Sakas upi un Dzintaru ielu iepretim Sakas novada domes ēkai;
- ✓ trīsstūrī, ko veido vecais dzelzceļš, Dzintaru un Celtnieku ielas;
- ✓ Sakas upes līkumos pie *Jaunā ciema* apbūves;
- ✓ Pie iebrauktuves Pāvilostā starp veco dzelzceļu un Dzintaru ielu.

Pilsētas kapi vēsturiski izveidojušies Sakas upes kreisajā krastā, iepretim pilsētas centram, mežainā teritorijā. Kapu izvietojums atbilst sanitārajām prasībām. Kapu paplašināšanai rezervēta 1,5 ha no pieguļošā meža teritorijas.

4. Aizsargājamie dabas un kultūrvēsturiskie objekti

4.1. Aizsargājamās dabas teritorijas un objekti

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti atrodas īpašā valsts aizsardzībā saskaņā ar kompetentu valsts varas un pārvaldes institūciju lēmumu. Tās tiek izveidotas, aizsargātas un apsaimniekotas ar mērķi aizsargāt un saglabāt dabas daudzveidību, nodrošināt zinātniskos pētījumus un vides pārraudzību, saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas.

Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojumā ir šādas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti, kas attēlotas grafiskās daļas sējumā *(sk. II sējumu)*.

Upesmuižas parks, Pāvilostā, Sakas upes labajā krastā, saskaņā ar 20.03.2001. Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem Nr.131 „Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem", noteikts kā dabas piemineklis – aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi. Upesmuižas parka platība ir 7,5 ha. Parkā aug 23 eksotiskas augu sugas. Tas veidots ap bijušo muižas ansambli, kurā saglabājušās atsevišķas bijušās muižas ēkas un mazās arhitektūras formas: akmens sols un 1894.gadā celtās, bet vēlāk 1905.gadā nopostītās, pils akmens kāpņu fragmenti. Parku izmanto par pilsētas atpūtas vietu, tajā ierīkota brīvdabas estrāde. Aiz estrādes, pāri Sakas upei gājēju koka tilts savieno Upesmuižas parka kompleksu ar vēsturisko Ostbahas pusmuižu, kur daļēji saglabājušās saimniecības ēkas un Baronu kapi 0,3 ha platībā, kuros apbedīts pilsētas dibinātājs Otto fon Lilienfelds (kapavieta izpostīta).

Upesmuižas parkam nav izstrādāts dabas aizsardzības un apsaimniekošanas plāns, kā arī izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Šobrīd tā uzturēšana un kopšana noris stihiski. Jau 1960tajos gados norādīts, ka nepieciešams atjaunot parka kompozīcijas centru (pili). Svarīgi kompleksi atjaunot perspektīvas uz Sakas upes pretējo krastu. *(Antipovs V., Zvirgzds A., 1967, 85.lpp.)*

Dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa" (Natura 2000 teritorija) izveidota pilsētas ziemeļu daļā,- aiz vēsturiskā centra *Vecā Pāvilosta* teritorijas, saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta 30.10.2007. noteikumiem Nr.730 „Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumos Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem", papildinot Ministru kabineta 15.06.1999. noteikumu Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem" ar 1.300 apakšpunktu un nosakot teritorijas robežas šo noteikumu "300.pielikumā.

Pelēkā kāpa stiepjas 1,5 km garumā gan pilsētas teritorijā, gan ārpus tās. Tās platums sasniedz 200–600 (dažviet līdz 740) metrus. Šīs kāpas ir arī vienas no plašākajām pelēkajām kāpām Latvijā. Kā rets biotops, aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu dzīvotne Pāvilostas pelēkās kāpas ir unikālas gan visas Latvijas, gan Eiropas Savienības mērogā.

Teritorijās plānojuma izstrādes laikā tika vairākkārt piedāvāti dažādi dabas lieguma robežu risinājumi, ņemot vērā pilsētas teritorijas dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un to aizsardzības nepieciešamību, pilsētas telpiskās struktūras īpatnības, kā arī zemes izmantošanas un īpašuma tiesību veidošanās vēsturi *(sk.8.2.2. Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, 9.2.3. Mezglu un problēmu vietas plānojumā)*

Šai teritorijai atbilstoši normatīvo aktu prasībām perspektīvā izstrādājams dabas aizsardzības plāns, kā arī individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Aizsargājamie koki:

- ✓ *Vētras priede* atrodas ostas teritorijā Sakas upes kreisajā krastā 36 m attālumā no upes uz smilšaina pakalniņa;
- ✓ *Mīlestības priede* atrodas Sakas upes kreisajā krastā, pretī Celtnieku ielai, iedzīvotāji priedi dēvē arī par *Līko priedi*;
- ✓ *Zvanu priede* atrodas Pāvilostas kapos;
- ✓ *Liepa Ostbahā* dižkoks ar apkārtmēru 5,8 m, atrodas Sakas upes kreisajā krastā Ostbahas teritorijā.

Pāvilostas Lielais akmens (Āķagala jūrakmens) – aizsargājams dižakmens, kas atrodas jūrā iepretim Pāvilostai, 60 m no krasta (koordinātes: N 56°53'41,3"; E 21°11'11,2"). Tā garums ir 4,7 m, platums – 4,3 m, augstums – 4,3 m, apkārtmērs – 15,0 m, tilpums 35 m³. Tas ir šķautņains, neregulāras formas, kā klints bluķis izslējies virs jūras. Akmens ir īpatnējs, vērtīgs ainavas elements. *(sk. www.dabasretumi.lv)*

4.2. Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi

Pāvilostas pilsētas teritorijā ir četri objekti, kas iekļauti Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.

Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis ***Pāvilostas apmetne (Baznīckalns)*** (valsts aizsardzības Nr.1381) – sena dzīvesvieta, Sakas upes labajā krastā, Piecdesmitgades parka teritorijā: kalnā, uz kura apmetnes vietā 1909.gadā uzbūvēja Brāļu draudzes lūgšanu namu, ko 1940.gadā pārņēma arodbiedrības un kurā 1948.gadā izveidoja pilsētas kultūras namu. (*Sk.2.pielikumā)*

Pirmie arheoloģiskie atradumi – krama šķilas – nāca gaismā koku stādīšanas laikā 1930-tajos gados: tos pamanīja un savāca skolotājs un novadpētnieks Ernests Šneiders. Viņš informēja Pieminekļu valdi, kuras uzdevumā ļoti neliela apmēra pārbaudes izrakumus 1939.gadā veica arheologs Pēteris Stepiņš. Šajos pētījumos iegūtais materiāls – liels skaits skaldītu krama oļu un atšķilu, kā arī apstrādātas nažveida šķilas un citi krama darbarīki, un bez tam arī viena trauka lauska (glabājas Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā) – liecina par intensīvu cilvēka darbību šajā vietā akmens laikmetā.

Laikā kopš 1930to gadu atradumiem arheoloģiskie slāņi, domājams, krietni postīti, jo kalna nogāzes daļēji noraktas, taču arī 2006.gadā uz zemes virsas pie kultūras nama izdevās atrast krama priekšmetus, kas liecina, ka apmetnes paliekas vismaz daļēji vēl saglabājušās. Veicot arheoloģisko uzraudzību kanalizācijas tranšejas rakšanas laikā Dzintaru ielas braucamajā daļā, nelielā dziļumā zem ceļa seguma konstatēts oglītēm bagāts pārskalots smilšu slānis, kā arī deguši akmeņi. Ūdens skaloto smilšu slānis šeit varēja rasties laikā, kad jūras līmenis šajā piekrastes daļā bija apmēram par 7 m augstāks par tagadējo: Baltijas jūras Litorīnas stadijas sākumposmā, ap 6000.gadu pr. Kr., kas atbilst vidējā akmens laikmeta jeb mezolīta beigu posmam. Arī pārskalotās oglītes tātad datējamas ar šo vai arī senāku laiku un acīmredzot saistāmas ar tuvumā esošo seno apmetnes vietu. Tas nav pretrunā ar arheoloģisko datējumu: pēc krama izstrādājumu formām to precīzais vecums šobrīd nav nosakāms, taču vismaz daļa šo priekšmetu pārstāv vidējam akmens laikmetam raksturīgas formas. 1939.gadā atrastā trauka lauska savukārt datējama ar neolīta jeb jaunā akmens laikmeta beigu posmu (2900.–1800.gads pr. Kr.), kas liecina, ka cilvēki uzturējušies šajā vietā arī šajā laikā.

Pāvilostas apmetne ir nozīmīga kā viena no ļoti nedaudzām Latvijas teritorijā atklātām vidējā akmens laikmeta dzīvesvietām jūras piekrastē. Cilvēkus, kas senatnē apmetās Sakas upes grīvas rajonā, bez šaubām piesaistīja upes grīvas daudzveidīgā dabas vide: te bija plašas iespējas zvejai, upe kalpoja kā satiksmes ceļš uz iekšzemi, iespējams, ka jūras piekrastē medīja arī roņus, un tuvākajā apkārtnē bija atrodami darbarīku izgatavošanai nepieciešamie krama oļi.

Jāuzsver, ka, lai gan apmetne zināma jau sen, plašāki pētījumi te nekad nav notikuši. Skaidrāku priekšstatu par apmetnes saglabāšanās stāvokli un par tās iedzīvotāju dzīvesveidu un kultūru varētu iegūt, veicot plānveidīgus arheoloģiskos izrakumus. Savācot kokogļu paraugus no arheoloģiskā slāņa, ar radioaktīvā oglekļa metodi būtu iespējams precizēt apdzīvotības laiku, savukārt Baznīckalna un tā apkārtnes sīkāka ģeoloģiskā izpēte ļautu labāk izprast ģeogrāfisko situāciju apdzīvotības laikā.

2006.gada vasarā pieminekļa teritorijas robežas noteica LU Latvijas vēstures institūta Arheoloģijas nodaļas asistents V.Bērziņš. Tās noteiktas, ievērojot P.Stepiņa atstāto ziņojumu, senvietas apskati un arheoloģiskās uzraudzības darbu rezultātiem. Tās teritorija noteikta 1,2 ha platībā pa šādām robežām: no robežpunkta pieminekļa teritorijas DR stūrī 33 m pa betona atbalsta sienu A virzienā; šķērsojot Dzintaru ielas braucamo daļu, 8 m D virzienā; 31 m pa Dzintaru ielas pāra numuru pusi A virzienā; šķērsojot Dzintaru ielas braucamo daļu, 132 m ZA virzienā pa Piecdesmitgades parku; 22 m Z virzienā pa Kalnu ielas braucamās daļas R malu; 75 m pa parka Z robežu R virzienā; 81 m DR virzienā pa parku; 66 m D virzienā gar parka robežu (Lejas ielu) *(sk. 13. attēlu).*

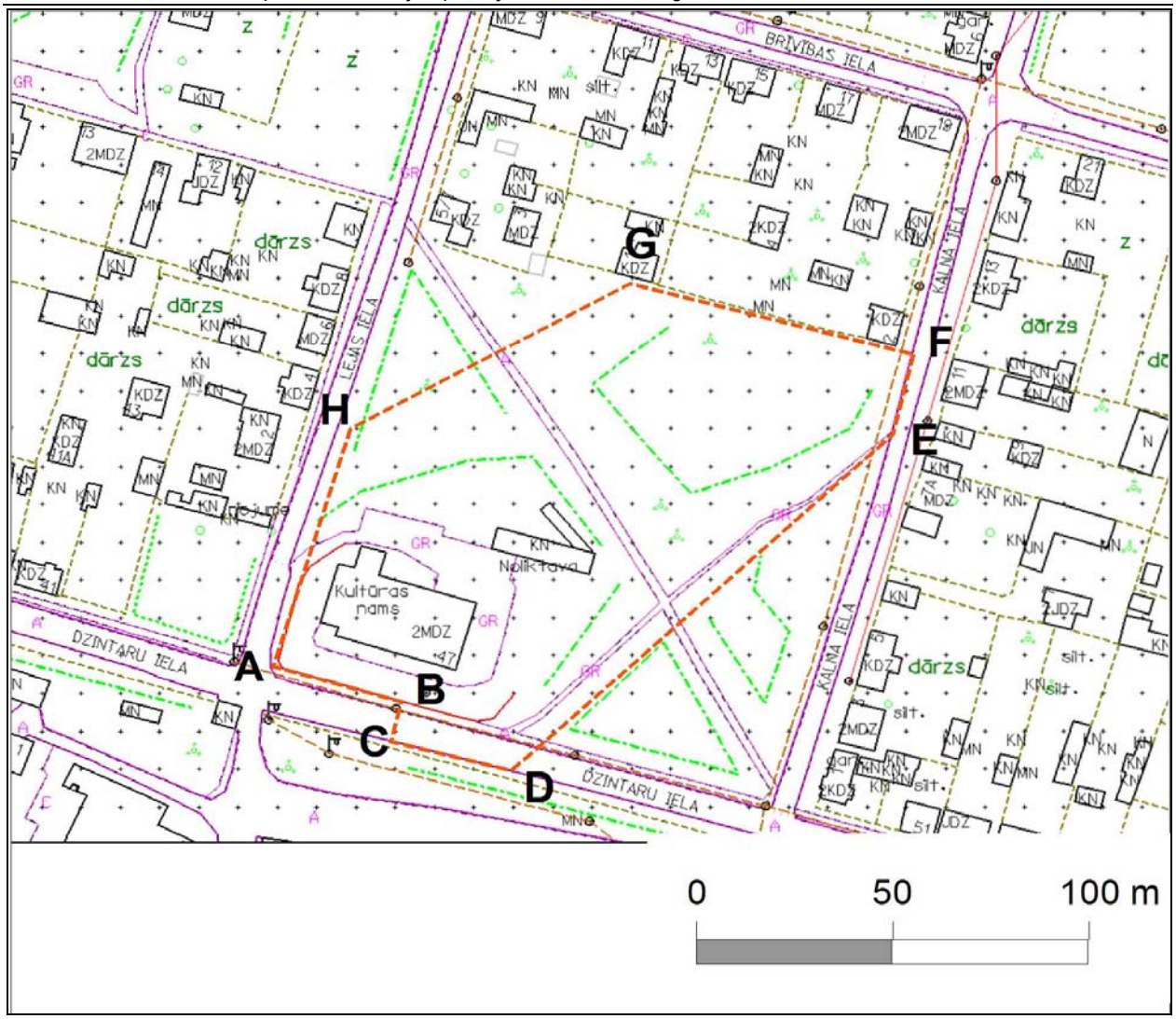

13. attēls. ***Pāvilostas apmetnes (Baznīckalns) pieminekļa teritorijas plāns***
Avots: V. Bērziņš „Pāvilostas apmetne (Baznīckalns). Pieminekļa izpētes vēsture un nozīmība", 2006.

Valsts nozīmes mākslas piemineklis ***Oblatu kārba*** (valsts aizsardzības Nr.3841), atrodas Pāvilostas luterāņu draudzes baznīcā Brīvības ielā 26.

Valsts nozīmes mākslas piemineklis ***Zvans*** (valsts aizsardzības Nr.3842), atrodas Pāvilostas luterāņu draudzes baznīcā Brīvības ielā 26.

Vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis ***bijusī Pāvilostas Loču māja ar laivu novietni un Sakas upes krasta bruģi***, Dzintaru ielā 1 (kadastra Nr.64130010255001; 64130010255004) (valsts aizsardzības Nr.8661), kas ir vecākā pilsētas mūra ēka,- celta 19.gs. beigās, un, kurā kopš 1992.gada darbojas Pāvilostas novadpētniecības muzejs. Šīs ēkas un teritorija iekļauta Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ar 27.03.2007. Kultūras ministrijas rīkojumu Nr.2.1.-25-42 (publicēts 05.04.2007. laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" nr.57 (3633).*(Sk.2.pielikumā)*

5. Pāvilostas attīstības resursi

5.1. Cilvēkresursi

Iedzīvotāju skaita dinamika ir viens no būtiskākajiem rādītājiem, kas atspoguļo apdzīvojuma struktūras attīstību. Pāvilostas pilsētā 2006.gadā pēc iedzīvotāju reģistra programmas dzīvo 1255 iedzīvotāji. Atbilstoši 1989.gada tautas skaitīšanas rezultātiem, pilsētā pastāvīgi dzīvoja 1299 cilvēki, bet saskaņā ar 2000.gada tautas skaitīšanas datiem pilsētā ir 1207 iedzīvotāji (vīrieši – 552; sievietes – 655). Šie Tautas skaitīšanas rezultāti atšķiras no pašvaldības datiem, kuros norādīts, ka 2000.gadā pilsētā ir 1258 iedzīvotāji. Šāda situācija ir valstī kopumā – pašvaldības dati par iedzīvotājiem atšķiras no Centrālās Statistikas pārvaldes datiem.

Pēdējos sešos gados no 2000.–2006.gadam iedzīvotāju skaits praktiski ir palicis nemainīgs. Pret 2000.gada datiem maksimālais iedzīvotāju skaita samazinājums ir 2001.gadā, kad iedzīvotāju skaits samazinājies par 6 cilvēkiem, bet maksimālais pieaugums ir 2004.gadā, kas iedzīvotāju skaits palielinās par 5 iedzīvotājiem *(sk. 14.attēlu)*.

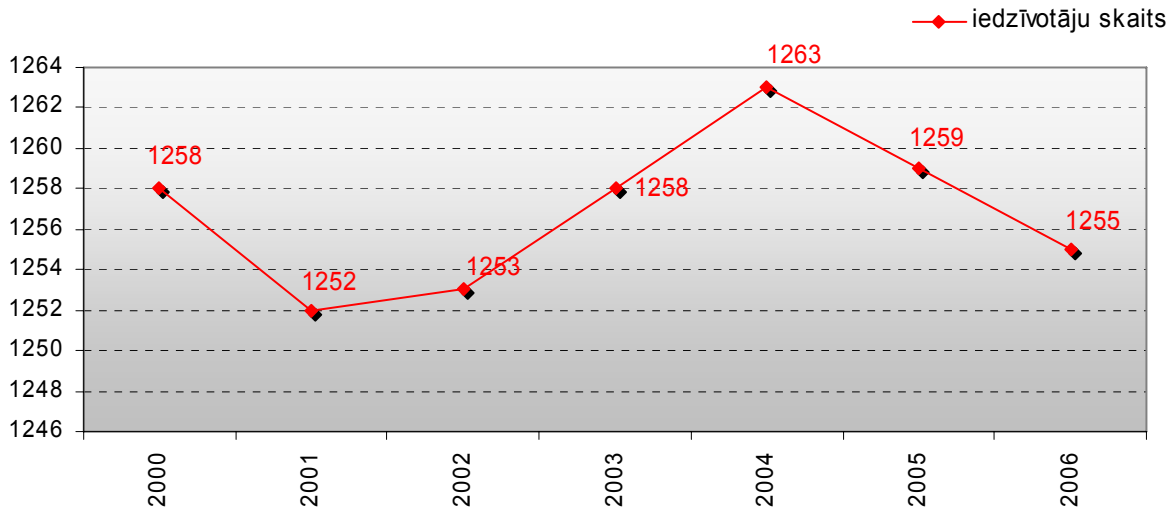

14.attēls. ***Pilsētas iedzīvotāju skaits un tā dinamika 2000.–2006.***
Avots: pašvaldības dati, 2006.

Līdzīgi kā Latvijā kopumā iedzīvotāju *dabiskajai kustībai* ir negatīva bilance *(sk.5.tabulu)*. Pēdējo sešu gadu laikā zemākā starpība starp dzimušajiem un mirušajiem bija 2001.gadā, kad dabiskās kustības saldo bija -2. Savukārt vislielākais iedzīvotāju skaita dabiskais samazinājums sasniedzis 2004.gadā, kad, mirstībai pārsniedzot dzimstību, iedzīvotāju skaits samazinājās par 21 cilvēkiem. Nelabvēlīgo demogrāfisko procesu rezultātā notiek sabiedrības novecošanās – samazinās bērnu un pieaug veco ļaužu skaits

5.tabula
Pāvilostas pilsētas iedzīvotāju dabīgā kustība 2000.– 2006

Gads	Dzimušo skaits	Mirušo skaits	Dabiskais pieaugums
2000.	8	19	- 11
2001.	13	15	- 2
2002.	8	15	- 7
2003.	11	25	- 14
2004.	5	26	- 21
2005.	8	18	- 8
2006. 1.maijs	4	11	- 7

Avots: *pašvaldības dati, 2006.*

Iedzīvotāju migrācija ir iemesls Pāvilostas iedzīvotāju skaita pieaugumam pēdējo sešu gadu laikā *(sk. 6.tabulu)* Pāvilostas pilsētā 2000.–2006. gadu periodā migrācijas saldo ir pozitīvs – pierakstījušos skaitam pārsniedzot izrakstījušos skaitu.

6.tabula

Pāvilostas pilsētas iedzīvotāju migrācijas saldo 2000.–2006.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	13.02.2006.
Migrācijas saldo	+ 25	+ 67	+ 55	+ 152	+ 84	+ 53	+ 6

Avots: pašvaldības dati, 2006

Viens no pozitīvākajiem migrācijas saldo rādītājiem ir 2003.gadā, kad starpība starp pilsētā pierakstījušos un no pilsētas izrakstījušos skaitu ir +152 cilvēki. Pāvilostai raksturīga savdabīga tendence, ka vasarnīcu īpašnieki, kas patstāvīgi dzīvo un strādā citās pilsētās, pārsvarā Rīgā, kā dzīves vietu deklarē Pāvilostu, bet uz saviem īpašumiem dodas tikai nedēļas nogalē un atvaļinājumu laikā, īpaši vasaras sezonā. Faktiski šie cilvēki Pāvilostā nedzīvo.

Saskaņā ar pašvaldības datiem, aptuveni 4–5 ģimenes gadā pārceļas dzīvot uz Liepāju, bet pa vienai ģimenei – uz Ventspili, Rīgu, Aizputi un Kuldīgu.

No Pāvilostas patstāvīgajiem iedzīvotājiem ikdienā darbā uz citām pašvaldībām izbrauc aptuveni līdz 15 personām. Pārsvarā brauc strādāt uz Liepāju, Vērgales pagastu un Jūrkalnes pagastu. Uz Īriju un Angliju kopā strādāt aizbraukušo skaits ir aptuveni 12 cilvēki, uz Islandi – 4.

Salīdzinot pilsētas iedzīvotāju dabiskās kustības un migrācijas saldo dinamiku, var secināt, ka migrācijai ir lielāka nozīme iedzīvotāju skaita izmaiņā nekā dabiskajai kustībai. Diemžēl precīza kvantitatīva informācija par visām migrācijas plūsmām nav pieejama, tādēļ izmantoti tikai pieejamie dati, kas šīs plūsmas raksturo daļēji.

1981.gadā pilsētā bija 697 iedzīvotāji jeb 53,6% no iedzīvotāju kopskaita darbspējas vecumā. Tika arī prognozēts, ka darbspējas vecumā 1990.gadā būs 745 jeb 53,2% iedzīvotāji, bet 2010gadā – 815 jeb 52,9%) *(Ģenerālplāns 1983.–2010., 34.lpp.)*

2000.gadā saskaņā ar Tautas skaitīšanas rezultātiem, uz 588 (48,7% no iedzīvotāju kopskaita) iedzīvotājiem līdz darbspējas vecumam ir 288 (23,8%) un 329 (27,2%) virs darbspējas vecuma. 2006.gadā uz 614 (48,9%) iedzīvotājiem darbspējas vecumā ir 293 (23,3%) bērni, pusaudži un 362 (28,8%) pensijas vecuma cilvēki. Salīdzinot ar 2000.gadu, 2006.gadā nedaudz palielinājies iedzīvotāju īpatsvars darbspējas vecumā un iedzīvotāju īpatsvars virs darbspējas vecuma, bet samazinājies līdz darbspējas vecumam. Vērojama tendence, ka samazinās iedzīvotāju īpatsvars līdz darbspējas vecumam un pieaug iedzīvotāju īpatsvars virs darbspējas vecuma, kā arī šo divu grupu kopējais skaits pārsniedz iedzīvotāju skaitu darbspējas vecumā.

2000.gada tautas skaitīšanas rezultāti parādīja *(sk.7.tabulu)*, ka par *galveno iztikas līdzekļu ieguves avotu* ekonomisko aktivitāti min 324 iedzīvotāji (55,1% no darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita vai 26,8% no iedzīvotāju skaita), pensijas – 355, pabalstus un cita veida finansiālo palīdzību – 58, citu personu vai iestāžu apgādību – 388, citu iztikas līdzekļu avotu – 51 iedzīvotāji.

7.tabula

Pāvilostas pilsētas iedzīvotāji pēc galvenā iztikas līdzekļa avota 2000.g.

Iedzīvotāju skaits kopā	Galvenais iztikas līdzekļu avots				
	Ekonomiskās aktivitātes	Pensija	Pabalsti un cita veida finansiālā palīdzība	Citu personu vai iestāžu apgādība	Cits iztikas līdzekļu avots
1207	324	355	58	388	51

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, 2000.

Latviešu īpatsvars ir 92,5% no kopējo iedzīvotāju skaita, kas ir augsts rādītājs, salīdzinot ar latviešu īpatsvaru valstī. Pēc 2000.gada tautas skaitīšanas rezultātiem latviešu īpatsvars valstī bija tikai 57,7%. Relatīvi viendabīgais etniskais sastāvs pilsētā sekmē sociālo stabilitāti.

Iedzīvotāju blīvums kā rādītājs ir netieši saistīts ar pilsētas sociālekonomisko attīstību. Jo lielāks iedzīvotāju blīvums, jo vieglāk nodrošināt satiksmes un citu pakalpojumu infrastruktūru. Iedzīvotāju blīvumu ietekmē apdzīvotās vietas struktūra. Pāvilostas iedzīvotāju blīvums ir 199,2 iedzīvotāji uz m^2. Salīdzinoši Sakas pagastā tikai 2,04 iedz./ m^2. Liepājas rajonā iedzīvotāju blīvums vidēji ir 12,7 iedz./km^2. Pāvilostā dzīvo 63,3% Sakas novada iedzīvotāju, bet novada lauku teritorijā 36,7 % iedzīvotāju.

1983.gada Ģenerālplānā atzīmēts, ka 1959.gadā pilsētā dzīvoja 1,1 tūkst. iedzīvotāju, 1970.gadā – 1,3 tūkst., 1979.gadā – 1,3 tūkst., 1981.gadā – 1,3 tūkst., kā galvenos iemeslus iedzīvotāju skaita stabilizācijai, minot vecuma struktūras īpatnības, – salīdzinoši neliels iedzīvotāju īpatsvars darbspējīgā un līdz darbspējas vecumam, kā arī neliels mehāniskās kustības apjoms, t.i., šo gadu laikā nav būtiski mainījies daba vietu skaits. Ģenerālplāna aprēķina periodā līdz 2010.gadam tika paredzēts, ka iedzīvotāju skaits Pāvilostā pieaugs līdz 1400- 1990.gadā un 1500- 2010.gadā. *(Ģenerālplāns 1983.–2010., 34.lpp.)*

Pāvilostas Attīstības plānā 1996.–2005.gadam, analizējot iedzīvotāju skaitu, demogrāfiskos procesus un salīdzinot 1989.gada un 1994.–1996.gada datus redzam: 1317 iedzīvotāji (1994.gadā), 1360 (1995.gadā), 1360 (1996.gadā), prognozēts, ka perspektīvais iedzīvotāju skaits 2005.gadā varētu būt 1400 iedzīvotāji. Bet faktiski iedzīvotāju skaits Pāvilostā 2005.gadā bija tikai 1259 cilvēki, kas bija mazāk kā 1990to gadu vidū, kad šis plāns tika izstrādāts.

Ņemot vērā līdzšinējo demogrāfiskās attīstības līkņu raksturu un potenciālās pozitīvās izmaiņas nākotnē, ko varētu radīt atsevišķi faktori, Liepājas rajona teritorijas plānojumā ir izdalītas 3 demogrāfisko prognožu grupas. Pāvilostas pilsēta pieder pašvaldību grupai, kurai prognozēts, ka iedzīvotāju skaits būtiski nemainīsies vai nepalielināsies. Rajona teritorijas plānojumā norādīts, ka pozitīvu ietekmi varētu dot šo pašvaldību atrašanās tiešā Liepājas tuvumā un Baltijas jūras piekrastē. Tajā pašā laikā šajā dokumentā nav konkrētākas, skaitliskas norādes par prognozēto iedzīvotāju skaitu.

Salīdzinot Pāvilostas iedzīvotāju skaita izmaiņas no 2000.–2006.gadam, iespējams konstatēt, ka iedzīvotāju skaita dinamikā neatspoguļojas dabiskās kustības un migrācijas saldo datu ietekme. Piemēram, ņemot vērā dabiskās kustības un migrācijas saldo starpību, 2000.gadā iedzīvotāju skaits pieaudzis par 14 cilvēkiem, 2001.gadā – par 65; 2002.gadā – par 48; 2003.gadā – par 148; 2004.gadā – par 63; 2005.gadā – par 45. Tātad sešu gadu periodā iedzīvotāju skaits vidēji palielinājies aptuveni par 63 cilvēkiem gadā. Ar šādu iedzīvotāju pieauguma rādītāju Pāvilostas iedzīvotāju skaits 12 gadu periodā pieaugtu par aptuveni 766 iedzīvotājiem, tādējādi 2019.gadā sasniedzot 2025 iedzīvotājus. Tajā pašā laikā iedzīvotāju skaita prognozes pareizība ir atkarīga no demogrāfiskās situācijas, nekustamā īpašuma tirgus, būvniecības, uzņēmējdarbības un nodarbinātības attīstības gan pilsētā, gan arī valstī kopumā, kas šobrīd ir grūti prognozējamas.

Jāatzīmē, ka cilvēku resursu analīzi un prognozi apgrūtina vairāki faktori:

- ✓ iedzīvotāju skaits dažādos avotos sniegts atsevišķi- atšķiras Centrālās statistikas pārvaldes dati no pašvaldībā iegūstās informācijas;
- ✓ diemžēl statistikas dati pilnībā neļauj novērtēt migrācijas procesus (arī ciklisko migrāciju), jo šādu datu nav ne Centrālajā Statistikas pārvaldē, ne arī pašvaldībā.

5.2. Dabas resursu izmantošana

5.2.1. Lauksaimniecība

Vēsturiski ar lauksaimniecību nodarbojās dažas saimniecības (Silavīri, Malduguņi). Pirms Otrā pasaules kara neapbūvētajās platībās izdalītas zemes sīkdārzsaimniecībām. Padomju varas gados un 90to gadu sākumā ārpus *Jaunā ciema* un *līvānietēm*, kā arī Sakas otrā krastā (pie Cīruļu ielas) bijuši mazdārziņi. Pašreiz tur ir atmatas un krūmāji, tikai daži lauki ir apstrādāti.

5.2.2. Mežsaimniecība

Pilsētas teritorijā lielākās platības aizņem valsts meži, bet atsevišķu puduru veidā satopami meži agrāk atklātajās platībās – atmatās. Pilsētas teritorijā ir ierobežotas iespējas ekonomiski nozīmīgas mežsaimniecības attīstībai, jo meži atrodas piekrastes aizsargjoslā, kur lielāka nozīme ir meža sociālajai un ekoloģiskajai funkcijai. Jau pašreiz *Zaļkalna mežs* tiek izmantots kā mežaparks, un tāda funkcija tam plānojama arī perspektīvā (ar atbilstīgiem saimniekošanas paņēmieniem un labiekārtojumu). *Raķešu mežs Otrajā pusē* pašreiz tiek izmantots pastaigām, sēņošanai, slēpošanai. Ņemot vērā meža (75. kvartāls) novietojumu pret apbūves teritorijām, ceļiem un jūru, pilsētas plānojumā to nepieciešams sadalīt 2 daļās pēc perspektīvajam funkcijām – A daļā tā ir mežsaimniecība tradicionālajā nozīmē, R daļā – rekreācijas mežs vai mežaparks (nepieciešama īpaša izpēte un projekts, lai saistītos ar blakus esošo pilsētas teritoriju izmantošanu).

5.2.3. Zvejniecība

Pāvilosta ir vienīgā no Latvijas rietumu piekrastes mazajām ostām, kuras tuvumā ir izplatītas zivju apmešanās vietas – viens no priekšnosacījumiem zivrūpniecības nozares attīstībai. Jūras piekraste ziemeļos no Ziemupes zvejniecības attīstības skatījumā ir vidēji vērtīgs apgabals, kur sastopamas sāļūdens zivis: plekstes, reņģes, salakas un vimbas, kā arī ceļotālzivis (Baltijas lasis, taimiņš, nēģis). Būtiski, ka šeit vērojama augsta jūras akvatorijas bioloģiskā daudzveidība, tādēļ perspektīvā tiek plānots izveidot jūras akvatorijas aizsargājamos areālus *(sk. 8.1.2. Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības).*

Iespējama akmensplekstes, plekstes, reņģes un brētliņu rūpnieciskā zveja. Tas pats attiecas uz ceļotājzivīm – vimbām, zandartiem, salakām.

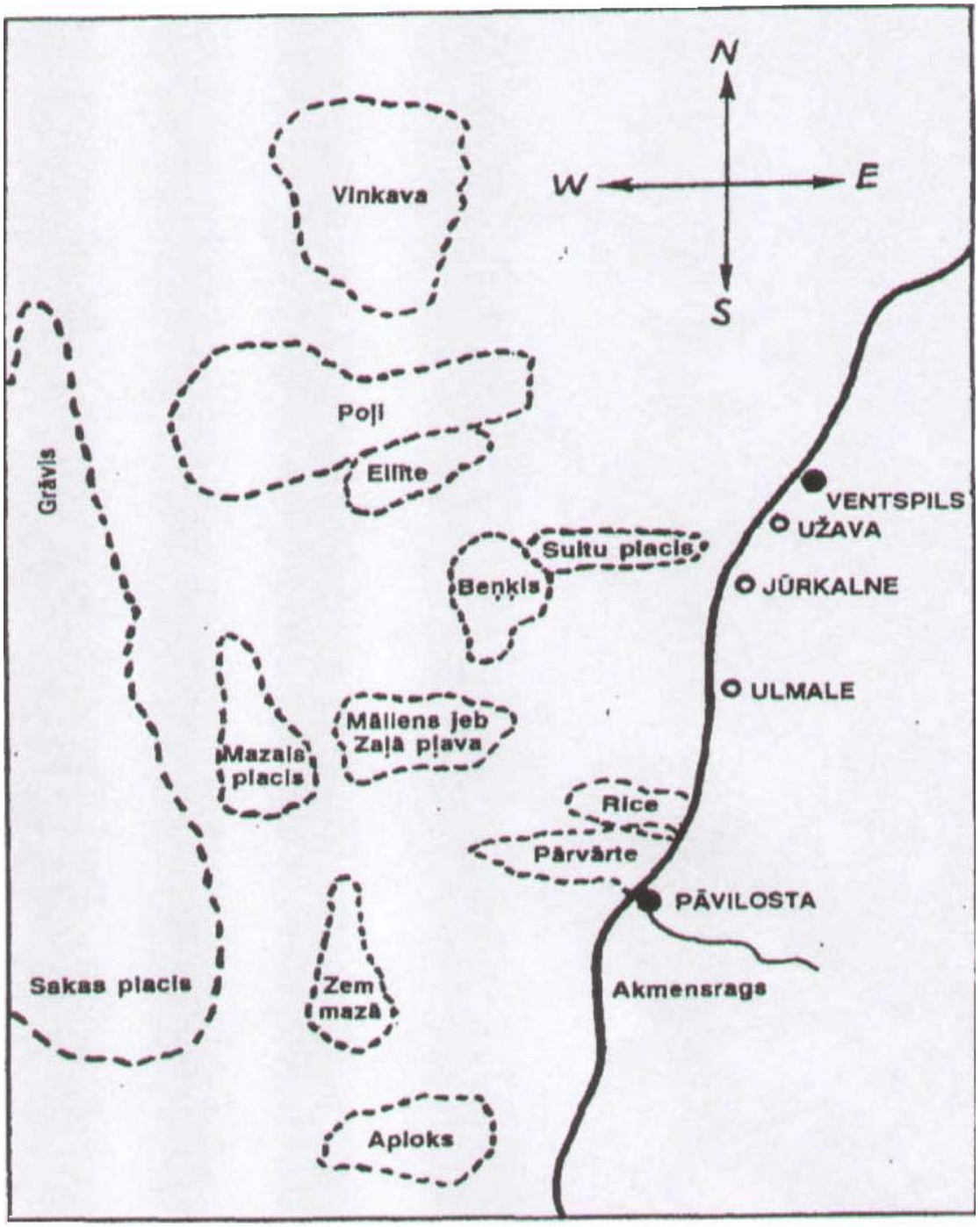

15.attēls. ***Zvejvietu nosaukumi jūrā pie Pāvilostas***
Avots: Laumane B. Zeme, jūra, zvejvietas. Zvejniecības leksika Latvijas piekrastē. Rīga, Zinātne, 1996.

5.3. Ekonomiskais potenciāls

5.3.1. Osta

Pāvilostas osta atrodas Baltijas jūras Kurzemes piekrastē, Sakas upes grīvā 23,2 jūras jūdzes uz ziemeļiem no Liepājas ostas un 32,5 jūdzes uz dienvidrietumiem no Ventspils ostas.

Līdz ar Upesmuižas saimnieciskās darbības attīstību 19.gs. 2.pusē, tās īpašnieks Kurzemes gubernatora P.Lilienfelda brālis ģenerālleitnants O.F.Lilienfelds bija jūras ostas un Pāvilostas ciemata izbūves iniciators. Jūras ostas izbūvi Sakas upes grīvā sāka ar nolūku no tuvākās apkārtnes lielu daudzumu laukakmeņu pārvest baržās uz Liepāju, kur būvēja Liepājas kara ostu. 1878.gada ziemā izbūvēja pirmos molus. Ostu

atklāja 1879.gada 22.maijā (pēc vecā kalendāra 16.maijā). Vienlaikus cēla ciematu ostas celtniekiem, namdariem, jūrniekiem u.c., kuram deva Paula Lilienfelda vārdu un nosauca par Pāvilostu (*Paulshafen).* Šī vieta pirms tam bija pazīstama pēc zvejnieku sētas nosaukuma „Āķagals".

1890.gadā ostu padziļināja līdz 9 pēdām. Jau līdz 1894.gadam ostā ienāca 1470 burinieku ar balastu un 17 tvaikoņu. Sakas upes krastos trīs vietās būvēja kuģus. 1894.–1900.gadā uzbūvēja 15 divmastu buriniekus. Līdz 1.pasaules karam pāvilostniekiem piederēja apmēram 35 burinieki. Kara laikā visa flote gāja bojā. Pēc 1.pasaules kara Pāvilostā attīstījās zvejniecība, nodibinājās zvejnieku kooperatīvs. Pāvilostā bija 67 burulaivas, 12 motorlaivas, tvaikonis „Saka". *(Latvijas pilsētas, 1999, 335.–339.lpp.)*

1947.gadā Pāvilostā nodibināja zvejnieku kolhozu „Dzintarjūra", ko 1974.gadā iekļāva Liepājas zvejnieku kolhoza „Boļševiks" (vēlāk „Kursa") sastāvā. Tajā laikā bija 17 zvejas kuģu un 123 zvejnieki. *(Latvijas pilsētas, 1999, 335.–339.lpp.)* Darbojās zivju pārstrādes cehs, kā arī mehāniskās, remonta un tīklu darbnīcas.

No septiņām Latvijā mazajām ostām (Salacgrīva, Skulte, Lielupe, Engure, Mērsrags, Roja, Pāvilosta) Pāvilosta ir vienīgā, kura atrodas pie Baltijas jūras. Tiešais Ventspils un Liepājas ostu tuvums, kā arī ierobežotais kuģu ceļa dziļums, kuru nevar palielināt bez molu rekonstrukcijas, praktiski izslēdz Pāvilostu no kravu pārvadājumu tirgus. Raksturīgākās pārkrautās kravas ir zivis. 1990tajos gados ostā tika arī pārkrauti kokmateriāli, sasniedzot vislielākos pārkraušanas apjomus 1995.gadā. Lielākais kuģu skaits atbilstoši pārkrautajiem kravu apjomiem, kas ienāca ostā, bija 1995.gadā – kopā 655 kuģi, no kuriem vairāk kā 90% bija zvejas kuģi.

Pāvilostas osta paredzēta un tiek izmantota nelielu zvejas kuģu apstrādei un stāvēšanai. Ostas teritorijā atrodas zivju apstrādes rūpnīca, telpas izejvielu un produkcijas uzglabāšanai. Ostā ir iespējams veikt nelielu kuģu remontu. Kopš 1991.gada, kad individuāliem zvejniekiem tika atļauts nodarboties ar piekrastes zveju, zvejnieku skaits šai laikā ir strauji palielinājies un daudzām ģimenēm tas ir vienīgais iztikas avots. Saskaņā ar Attīstības programmu ar piekrastes zvejniecību nodarbojas 9 juridiskās personas: SIA „Santa VV"; SIA „Aisbergs JV"; I/U „Liepāja"; z/s „Kaija"; z/s „Kristīne G"; z/s „AJA 3"; z/s „Uz viļņa"; z/s „JEG"; z/s „DZO". Kopējais piekrastes zvejas kuģu un liellaivu skaits ir 15. Uz tām ir nodarbināti aptuveni 45 līdz 50 zvejnieki, atkarībā no nozvejas sezonas. 2005.gadā 12 piekrastes zvejnieku uzņēmumiem tika sadalīti 15 nēģu murdi. Ostas teritorijā atrodas zivju pārstrādes rūpnīca, kā arī telpas izejvielu un produkcijas uzglabāšanai. Zivju saldētavas jauda ir 90 t diennaktī.

2006.gada vasarā Sakas kreisajā krastā atvērta ūdens transporta degvielas uzpildes stacija.

Vienlaicīgi Pāvilosta ir ļoti atraktīva tūrismam, par ko liecina 1999.gadā aizsāktie pasažieru pārvadājumi uz Sliti Gotlandē, kas kopš 2006.gada ir pārtraukti. Sakas upes kreisajā krastā Pāvilostas ostas pārvalde iznomājusi teritorijas SIA „Ziemeļeiropas jahtu aģentūra". 2004.gadā izstrādāts detālplānojums jahtu servisa centra izveidei, kurā paredz ostas teritorijā izveidot jahtu servisa ēlingus, burāšanas apmācības centru, apmācības centra viesnīcu, apmeklētāju centru Sakas kreisā krasta tūrisma servisa nodrošināšanai, hidrotehniskās būves, tai skaitā akvatorija paplašināšanu, neliela apjoma remonta, restaurācijas darbnīcas (ražotnes) mazizmēra kuģu elementiem, mazgāšanas laukumu jahtām, atklātus stāvlaukumus jahtām u.c. Paredzēta arī piebrauktuves izveidošana Vētras ielas turpinājumam, lai radītu iespēju piekļūt upes kreisajam krastam, tādējādi atklājot apmeklētājiem skatu perspektīvu uz *Veco Pāvilostu,* kā arī ostu. Šeit izbūvēta jahtu piestātne, slips jahtu vai kuteru ielaišanai ūdenī un izcelšanai krastā, nodrošināta jahtu un kuteru ziemošanas iespēja, ir konferenču zāle.

Ostas kanāla garums ir 950 m un platums 45 līdz 50 m. Pašlaik Ziemeļu mola garums ir 287m, Dienvidu mola – 297,5 m. Ņemot vērā ostas ieejas nelielo platumu un akvatorija dziļumu izmaiņas, tās moli tās pastāvēšanas laikā trīs reizes pagarināti *(sk. 2.1.2. Aktuālie dabas procesi).* Pašreiz, sakarā ar vispārējo smilts akumulāciju zemūdens nogāzes vidusdaļā, starp Akmeņragu un Pāvilostu dziļumi pie molu galvām ir samazinājušies līdz 3,4–2,5 m. Ieeja Pāvilostā pastāvīgi piesērē sakarā ar to, ka izbūves tāluma ziņā ziemeļu (aizvēja) mols ir īsāks kā dienvidu mols. Dziļumi ostas kanālā pēc bagarēšanas līdz 4 m drīz atkal samazinās līdz 2–2,5 m. Bagarēšanas darbi notiek neregulāri un no 1990. līdz 1995.gadam to kopējais apjoms bija 78 tūkst.m^3. *(LVĢMA informācija, 2006.)*

Pie Sakas upes labā krasta atrodas „Muitas" piestātne un „Zvejas" piestātne, kā arī „Kravas" piestātne, zivju pārstrādes rūpnīcas kravas piestātnes un degvielas piestātne. Sakas upes kreisajā krastā atrodas pontonu piestātne jahtām ar garumu 50 m, divas koka piestātnes kuģu stāvēšanai, slips ar 50 t celtspēju, kuģa pacēlājs ar 15 t celtspēju, kā arī peldoša kravas piestātne. Piestātņu dziļums svārstās 2,5 līdz 4 m robežās, kas ļauj ostā ienākt kuģiem ar maksimālo iegrimi 3,5 m. Maksimālai atļautais kuģa garums – 70 metri. Gandrīz visas ostas piestātnes ir neapmierinošā tehniskā stāvoklī. Ostas piestātnes izmanto arī jūras spēku robežapsardzes kuģis, glābšanas meklēšanas dienesta kuģis, ostas darba velkonis.

Ministru kabineta noteikumos Nr.368 „Noteikumi par Pāvilostas ostas robežu noteikšanu", kas stājas spēkā ar 2006.gada 13.maiju, noteiktas Pāvilostas ostas robežas ar ostas teritorijas kopplatību 17,096 ha, tai skaitā sauszeme – 11,763 ha un ūdeņi – 5,333 ha, kas precizējama pēc robežu uzmērīšanas dabā. *(Ostas teritorijas robežas sk. kartē „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" m 1:5000.)* Lielāko daļu ostas teritorijas aizņem valsts un pašvaldības zemes. Ar Pāvilostas pilsētas domes 1994.gada 8.septembra lēmumu izveidota Pāvilostas ostas pārvalde. Tās valdījumā atrodas ar „Likumu par ostām" noteiktā kārtībā nodotās valsts un pašvaldības īpašumā esošās ostas zemes, akvatorija, kopējās hidrotehniskās būves, piestātnes, kuģu ceļi, kā arī citi objekti.

Pāvilostas ostai 1996.gada oktobrī izstrādāta *Ostas attīstības koncepcija*, kurā paredzēja apstrādāt kokmateriālus (zāģmateriālus, papīrmalku), šķeldu, kūdru, šķembas, ģenerālās kravas un konteinerus, nodrošināt Ro-Ro tipa kuģu pieņemšanu, pieņemt un apkalpot kreisera jahtas, kā arī saglabāt ostas tradicionālo izmantošanu zvejniecībai. Plānoja paplašināt ostas akvatoriju, izbūvējot jaunu Ziemeļu molu, pārnesot to aptuveni par 200 m uz ziemeļiem no esošā Ziemeļu mola un izveidojot ostas akvatoriju pretī pilsētas vēsturiskā centra rajonam (*Vecajai Pāvilostai).* Šajā koncepcijā paredzēja arī jaunu autoceļu 5,3 km garumā uz ostu no autoceļa P111 Ventspils–Grobiņa. Pilsētas pašvaldība 1990to gadu otrajā pusē vairākkārt ir izskatījusi jautājumu par koncepcijā piedāvātajiem risinājumiem, atzīstot, ka Ziemeļu mola pārcelšanas iecere ir pretrunā ar pilsētas Attīstības plānu 1996.–2005.gadam, kā arī ar vēsturiskā centra aizsardzību. Šajā laikā pašvaldība pieņēma lēmumu, ka ostas attīstībai ir izstrādājams plānojuma dokuments atbilstoši spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, kas apstiprināms pašvaldībā. *(Sk. 1.3.6. Citi plānošanas dokumenti un detālplānojumi.)*

Mainoties ekonomiskajai situācijai, pašreiz Pāvilostas ostā nenotiek koncepcijā norādīto kravu pārkraušana. Ostas teritorijas telpiskajai attīstībai nepieciešams izstrādāt koncepciju un detālplānojumu, kurā precizētu tās atsevišķu teritoriju izmantošanas un apbūves iespējas.

Nacionālajā programmā „Latvijas mazo ostu kopējo hidrotehnisko būvju rekonstrukcija un attīstība (2004.–2006.gadam)" kā Pāvilostas ostas priekšrocības minētas: vienīgā neaizsalstošā mazā osta, zvejas rajonu tuvums, attīstīta infrastruktūra zivju pieņemšanai un pārstrādei, pievilcīga vide jahtu tūrismam, izveidota jahtu osta. Tajā pašā laikā kā attīstību kavējošie faktori minēti: moli atrodas avārijas stāvoklī, pastiprināta sanešu veidošanās uz kuģu ceļa un ostas akvatorijā, ierobežoti ostas parametri kuģu pieņemšanai, nav objektīva pamata nopietnu kravas plūsmu piesaistei, esošā „Likuma par ostām" ietvaros ostas pārvaldei sarežģīti iegūt pietiekamus līdzekļus tās pamatfunkciju veikšanai (projekta dziļuma uzturēšanai, kuģošanas drošības nodrošināšanai, vides aizsardzībai), nav muitas noliktavu.

Šajā programmā norādīti tādi Pāvilostas ostas attīstību veicinošie faktori kā:
- ✓ izdevīgs ģeogrāfiskais stāvoklis, lai izveidotos par Baltijas jūras zvejas flotes bāzēšanās vietu, iespēja attīstīt un paplašināt zivju pieņemšanu un pārstrādi;
- ✓ plašas iespējas attīstīt zvejniecības un jahtu apkalpojošās un servisa nozares;
- ✓ iespēja attīstīt jahtu tūrismu.

Bet kā ostas attīstību apdraudošie faktori nosaukti:
- ✓ finansējuma trūkuma gadījumā, netiks nodrošināti līdzekļi "Likumā par ostām" noteikto ostas pārvaldes pamatfunkciju veikšanai;
- ✓ neveicot investīcijas kopējās hidrotehniskajās būvēs, pieaugs uzturēšanas izdevumi, kā arī tiks apdraudēta kuģošanas drošība;
- ✓ nenodrošinot ostas pamatfunkcijas, ostā nevarēs apkalpot ne zvejas kuģus, ne arī jahtas – osta pārstās funkcionēt.

Latvijas Ostu attīstības programmā 1995.–2010.gadam, kura apstiprināta Latvijas Republikas Satiksmes ministrijā un Latvijas Ostu padomē, Latvijas mazajām ostām doti šādi uzdevumi:

- ✓ vietējo kravu pārkraušana;
- ✓ zvejas kuģu pieņemšana un bāzēšana;
- ✓ jahtu tūrisma attīstība.

Mazo ostu attīstības ilgtermiņa mērķis ir mazo ostu pilsētu un pagastu kļūšana par patstāvīgi funkcionējošiem reģionālās ekonomikas un sociālās aktivitātes centriem, kuri nodrošina harmonisku Latvijas piekrastes reģionu attīstību. Šī mērķa raksturojošie rādītāji ir investīciju pieaugums, zivju produkcijas pārkraušanas apjomu pieaugums, darba vietu skaita pieaugums, jaunu uzņēmējsabiedrību veidošanās, tūristu jahtu apmeklējumu skaita pieaugums u.tml. Mērķa sasniegšanas galvenie stratēģiskie uzdevumi ir:

- ✓ ostu kopējo hidrotehnisko konstrukciju atjaunošana un celtniecība, kuras nodrošina mazo ostu publisko pieejamību;
- ✓ uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides radīšana;
- ✓ ostu tehnisko aprīkojumu modernizācija;
- ✓ rekonstrukcijas un modernizācijas finansiālā nodrošināšana;
- ✓ dabas aizsardzības pasākumu veikšana ostu teritorijās un akvatorijās.

5.3.2. Uzņēmējdarbības attīstība

Uzņēmējdarbības attīstība ir cieši saistīta ar visas pilsētas sociāli ekonomisko attīstību, jo tā nodrošina jaunu darbvietu rašanos, citu nozaru uzplaukumu, iedzīvotāju ienākumu palielināšanos, pakalpojumu un preču kvalitātes paaugstināšanu un tā rezultātā – iedzīvotāju dzīves līmeņa paaugstināšanos.

Kopš 90.tiem gadiem vairākumā apdzīvoto vietu notiek attīstības virzienu maiņa, īpaši tās ekonomiskajā attīstībā. Šajā periodā ražošanu sašaurinājuši vai izbeiguši lielākie uzņēmumi. Jaunizveidoto pakalpojumu uzņēmumu un mazo ražošanas uzņēmumu kapacitāte nekompensē zaudēto ražošanas apjomu. Mazo pilsētu un lauku apdzīvoto vietu attīstību sarežģī fakts, ka bieži vien vienīgajam tās ražošanas uzņēmumam pārtraucot darbību, iedzīvotāji ne tikai zaudē darbu, bet arī komunālos un sociālos pakalpojumus, ko agrāk sniedza uzņēmums. Ekonomiskās attīstības transformācijas procesu izmaiņas raksturo izmaiņas nodarbinātības struktūrā, kā arī pilsētu funkcionālajā struktūrā. Šo procesu raksturo rūpniecības lomas samazināšanās pilsētās un jaunu nozaru attīstība, piemēram, ar tūrisma attīstību saistītās pakalpojumu jomām u.tml.

Uzņēmumu skaits un aktivitātes, darba vietas un to struktūra u.tml. ir būtiski kritēriji apdzīvotās vietas novērtējumā un arī attīstības prognozēs. Uzņēmējdarbības analīzē izmantoti pašvaldības 2006.gada sākumā sniegtā informācija par uzņēmumiem, to skaitu, sadalījumu pa pamatdarbības veidiem un aptuveno nodarbināto skaitu. Diemžēl analīzei nav citu datu, lai salīdzinātu uzņēmumu skaita izmaiņas, dažādu nozaru attīstības tendences.

Pāvilosta ekonomiski nav aktīva zona. Pilsētā galvenās nozares ir zvejniecība, ražošana (galvenie veidi: zivju pārstrāde, kokapstrāde), pakalpojumi (galvenie veidi: tūrisma pakalpojumi, tirdzniecība, transporta pārvadājumi, sabiedriskā ēdināšana un sadzīves pakalpojumi *(16.attēls)*.

Saskaņā ar šo informāciju uz pilsētā ir 45 uzņēmumi un individuālā darba veicēji. Šajos uzņēmumos nodarbināti 246 cilvēki, kuru skaits vasaras sezonā pieaug par 16 cilvēkiem, īpaši, tūrisma un atpūtas pakalpojumu organizēšanas jomā.

2006.gadā vislielākais skaits uzņēmumu darbojas tirdzniecībā, tūrisma un citās pakalpojumu nozarēs. Savu nozīmi saglabājusi zvejniecība un zivju pārstrādes nozare, kurā darbojas 12 jeb 21% no uzņēmumiem. No tiem ir 11 mazi uzņēmumi, kuros strādā vidēji 3 cilvēki. Jāatzīmē, ka tādam pakalpojumu veidam kā sabiedriskā ēdināšana vēl ir ļoti niecīgs īpatsvars – tikai 4% no kopējā uzņēmumu klāsta.

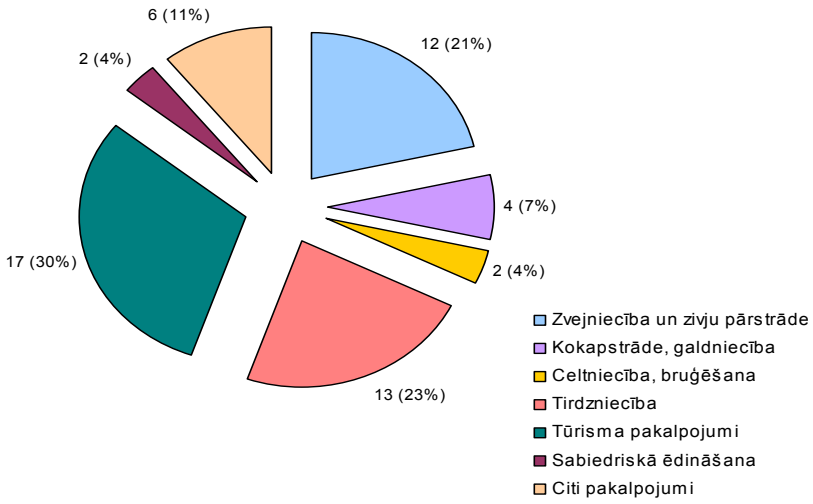

16.attēls. ***Uzņēmumu darbības veidu sadalījums uz 2006.gada sākumu***
Avots: pašvaldība, 2006.

Nodarbināto skaitliskais sadalījums pa atsevišķām nozarēm parāda, ka lielākais skaits iedzīvotāju nodarbināti zvejniecībā un zivju pārstrādē – 51%. *(17.attēls.)* Lielākais no uzņēmumiem pilsētā kopumā un šajā nozarē ir SIA „N-Stars", kurā strādā 100 cilvēki. Pārējie pilsētā ir mazi uzņēmumi, kuros strādā neliels cilvēku skaits.

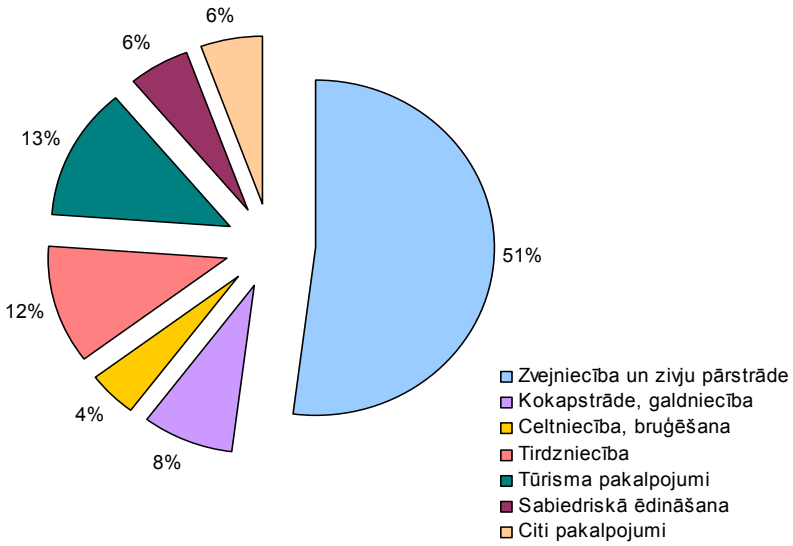

17.attēls. ***Nodarbināto sadalījums pa nozarēm (%)***
Avots: pašvaldība, 2006

Pāvilostā raksturīgi mazi, ģimeņu uzņēmumi, kas vienlaicīgi darbojas vairākās jomās: ar piekrastes zvejniecību, viesu māju uzturēšanu, sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumiem u.tml.

Nozares, kurām nākotnē nepieciešams pievērsties, lai nodrošinātu pilsētā darba iespējas, ir dažādi ražošanas uzņēmumi un pakalpojumi – tūristus piesaistošu objektu, kā arī dažādu servisa objektu izveide.

Pilsētā kopumā ir ierobežots ražošanas, noliktavu un citu uzņēmējdarbībai piemērotu ēku nodrošinājums. Piemērotākās teritorijas uzņēmējdarbības attīstībai Pāvilostā varētu būt Upesmuižas teritorija. Saimnieciskajai darbībai piemērota, bet šobrīd pilnībā neizmantota, ir bijusī Spirtnīcas ēka.

5.4. Atpūtas saimniecība

Latvijas Tūrisma attīstības nacionālajā programmā 2001.–2010.gadam (2001) atzīmēts, ka mūsu valstij ar tās nepārblīvēto dzīves telpu, mēreno klimatu, bagāto dabas un kultūras mantojumu, maz pārveidoto dabu, kūrortu tradīcijām, kvalificētiem speciālistiem, viesmīlīgiem cilvēkiem un labiem makroekonomiskiem priekšnoteikumiem izaugsmei ir visas iespējas kļūt par pievilcīgu zemi ārvalstu un vietējiem tūristiem. Tūrisms ir uzskatāms par vienu no Latvijas attīstības stratēģiskajām iespējām un prioritātēm, tas nozīmē tautsaimniecības orientāciju uz pakalpojumiem ar lielu pievienoto vērtību.

32 km garā Baltijas jūras piekraste, lielais mežu īpatsvars, Sakas, Tebras un Durbes upes, vērtīgās dabas teritorijas un kultūrvēsturiskie objekti ir novada un Pāvilostas tūrisma nozares galvenie attīstības priekšnoteikumi.

Saskaņā ar Pāvilostas TIC datiem pēdējos gados ir vērojams tūristu skaita pieaugums. Īpaši pieaug to atpūtnieku skaits, kas nodarbojas ar jūras sporta veidiem: jahtu tūrismu, burāšanu ar vējdēli. 2002.gadā Pāvilostas apmeklētāju skaits ir 549 tūristi, 2003.gadā – 1347 tūristi, 2004.gadā –1519 tūristi. Lielākā apmeklētāju plūsma 2004. un 2005.gadā ir bijusi no Latvijas, īpaši Rīgas. Bez Latvijas iedzīvotājiem, šajā laikā viesojās arī tūristi no Lietuvas, Igaunijas, Vācijas, Somijas, Lielbritānijas, Zviedrijas, ASV, Krievijas, Polijas, Portugāles u.c. 2001.gadā nodzīvotās cilvēkdienas bija 2850, 2002.gadā – 4765, 2003.gadā – 5523, 2004.gadā – 10715, 2005.gadā – 11210. Salīdzinot 2001.gadu ar 2005.gadu, nodzīvoto cilvēkdienu skaits pieaudzis gandrīz četras reizes. Kopš 2002.gada pieaudzis arī Pāvilostā ostā ienākušo jahtu skaits. 2002.gadā ostā piestāja 57 jahtas, 2003.gadā – 84, 2004.gadā – 106, 2005.gadā – 130.

Diemžēl nav precīzi dati nav par tūristiem, kas ieceļo ar savām jahtām, kā arī par pilsētas viesiem, kas ierodas uz vienu dienu vai apmeklē savus radus un draugus.

Kopš 1995.gada, kad Pāvilostā bija 1 viesu māja, katru gadu viesu māju skaits ir pieaudzis, 2006.gadā sasniedzot skaitli 20. Pāvilostā atpūtnieku uzņemšanai pielāgotās ģimeņu dzīvojamās mājas atšķiras no tipiskajām viesnīcas tipa mājvietām. Šim mērķim pārbūvētajām viesu mājām- pansijām raksturīga mājas atmosfēra un kolorīts, kas ir īpaša Pāvilostas iezīme. Sakarā ar lielo cilvēku pieplūdumu viesu māju skaits vasaras sezonā nav pietiekams. Šajās mājās istabu skaits viesu izmitināšanai parasti ir no 1 līdz 5. Mājas ir ar dažādu vietu skaitu – robežās no 4 līdz 27 vietām. Viesu māju un šajās mājās nodarbināto, kā arī apkalpoto skaita dinamika 1998.–2005.gadā attēlota *8.tabulā*.

8.tabula

Viesu māju , nodarbināto un apkalpoto skaita dinamika 1998.–2005.

Gads	Viesu māju skaits	Nodarbināto cilvēku skaits	Apkalpoto cilvēku skaits	Nodzīvoto dienu skaits
1998.	5	9	283	424
1999.	7	15	324	578
2000.	9	18	551	2198
2001.	10	21	918	3136
2002.	10	23	1069	4765
2003.	11	25	1249	5166
2004.	15	29	1673	6278
2005.	16	38	1755	7324

Avots: Pāvilostas TIC, 2006.

Pāvilostā pietrūkst naktsmītnes, kurās varētu vienlaicīgi uzņemt lielākas tūristu grupas. *Vecās Pāvilostas* privāto ģimeņu māju kvartālā, Smilšu ielā 14 ir „Vēju paradīze" 49 vietām (17 istabas), kuru dēvē par moteli. Šeit ir atvērta konferenču un banketa zāles 30 personām un pirts. Šajā mītnē tikai vasaras sezonā piedāvā ēdināšanas pakalpojumus. Pāvilostā 2006.gadā sāka darboties divi apartamenti „das Crocodill" 30 vietām (8 istabas) un „Rietumu krasts" 20 vietām (4 istabas).

Sakarā ar īso tūrisma sezonu un niecīgo noslogojumu ziemas periodā sabiedriskās ēdināšanas iestāžu, tajā skaitā, kafejnīcu skaita pieaugums tuvākajā laikā Pāvilostā nav gaidāms. Pieprasījums pēc šāda veida telpām ir minimāls, jo cilvēku pieplūdums nodrošināts tikai vasaras sezonas laikā. Iecienītākais un lielākais atpūtas un restorāna komplekss Pāvilostā ir „Āķagals". Tūristu apkalpošanai ir izteikti sezonāls raksturs. Apmeklētāju pieplūduma sezonālais raksturs nosaka apkalpojošās sfēras un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu nevienmērīgo noslogojumu. Risinājums varētu būt sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu izbraukuma tirdzniecība, kā arī Pāvilostas izglītības iestāžu ēdināšanas uzņēmumu pārprofilēšanās tūrisma sezonas laikā.

Piecas reizes gadā tiek organizēti plaši kultūras pasākumi, kuros pulcējas ievērojams skaits pilsētas iedzīvotāji un tās viesi. Katru gadu maija beigās tiek organizēti *Pāvilostas pilsētas svētki*. Jūlija otrās nedēļas nogalē tiek organizēti *Zvejnieku* jeb *Jūras svētki*, kas ir pilsētas lielākais pasākums. 2004.gadā to apmeklēja 3936 apmeklētāju. 2005.gadā apmeklētāju skaits pieauga līdz 4355, bet 2006.gadā – līdz 6000. Šie skaitļi parāda, cik nopirktas biļetes uz vakara pasākumiem, bet dienas pasākumi ir apmeklējami par brīvu. Tādējādi šiem skaitļiem var pieskaitīt vēl vismaz 1000 apmeklētāju. Jūlija pēdējā sestdienā Pāvilostas mākslas skola organizē starptautiskos smilšu svētkus *„Zelta smilšu grauds"*. Katru gadu augusta otrajā nedēļā notiek burāšanas ar vējdēli sacensības. Bet šī paša mēneša pēdējā sestdienā tiek organizēts tūrisma sezonas noslēguma pasākums *Senās uguns nakts*.

Sakas novada tūrisma attīstības stratēģijā norādīts, ka Pāvilostā ir 2 telšu laukumi, kas ir pietiekami, bet to kvalitāte ir tikai apmierinoša. Taču faktiski šo norādīto vietu aprīkojums ir neatbilstošs tūristu kvalitatīvai apkalpošanai – nav elektrības un ūdens pieslēguma, nav labiekārtotas tualetes. Ne tikai Pāvilostā, bet arī novadā trūkst atbilstoši iekārtotas telšu un kempingu vietas.

Pēc Pāvilostas TIC apkopotajiem datiem atpūta pie ūdens ir viens no pieprasītākajiem tūrisma veidiem novadā. Pāvilostā ir iespējams izbraukt jūrā gan ar zvejas kuģīti, gan zvejas laivu un nodarboties ar makšķerēšanu. Pāvilostā izveidots „Burusports" – apmācības un nomas centrs burāšanā ar vējdēli un kaitingā. Tiek piedāvātas kanoe laivas izbraukumam pa upi, kā arī lauku sēta „Ievlejas" piedāvā izbraukumus ar kuģīti vai laivu pa Sakas un Durbes upēm.

Pāvilostas TIC kā interesantākos apskates objektus Pāvilostas pilsētā piedāvā: Pāvilostas novadpētniecības muzeju, Ziemeļu molu, Jūrakmeni, Vītolu ielu, Luterāņu baznīcu, Baptistu baznīcu, Šneidera laukumu, Svētā gara katoļu baznīcu, Vētras priedi, Mīlestības priedi, Upesmuižas parku. Kā interesantākie apskates objekti ārpus Pāvilostas,- novada teritorijā, tiek piedāvāti apskatei Akmeņraga bāka, Sakas–Lejas ev.Luteriskā baznīca, Strantes–Ulmales stāvkrasts, Maznodupju akmens krāvums (Māras svētnīca), Ulmales (Pinnu) upurakmens.

Pāvilostā un ārpus tās tūristiem tiek piedāvāti divi velomaršruti. Vienā maršrutā piedāvā aplūkot objektus pilsētā. Otrs velomaršruts „Sakas līkloči" 98 km garumā piedāvā apskatīt ne tika pilsētas apskates objektus, bet arī Sakas novadā.

Sakas novada dabas fonds organizē ekskursijas dabas draugiem. Ārpus Pāvilostas ir apskatāma ozolu taka „Sēku ozoli", kas ved gar Durbes upes labo krastu no "Sēku" mājām līdz Elku kalnam. Takas garums aptuveni 4 km. Tiek piedāvāts apmeklēt arī dabas neskartu „Rūķu taku", kas ir 4 km gara pastaiga mežā gar Pūļupītes krastiem ar interesantiem atgadījumiem un apskates objektiem.

Vēl apskatāmas dabas takas „Jūras taka" un taka „Maznodupju akmens krāvums – Māras svētnīca".

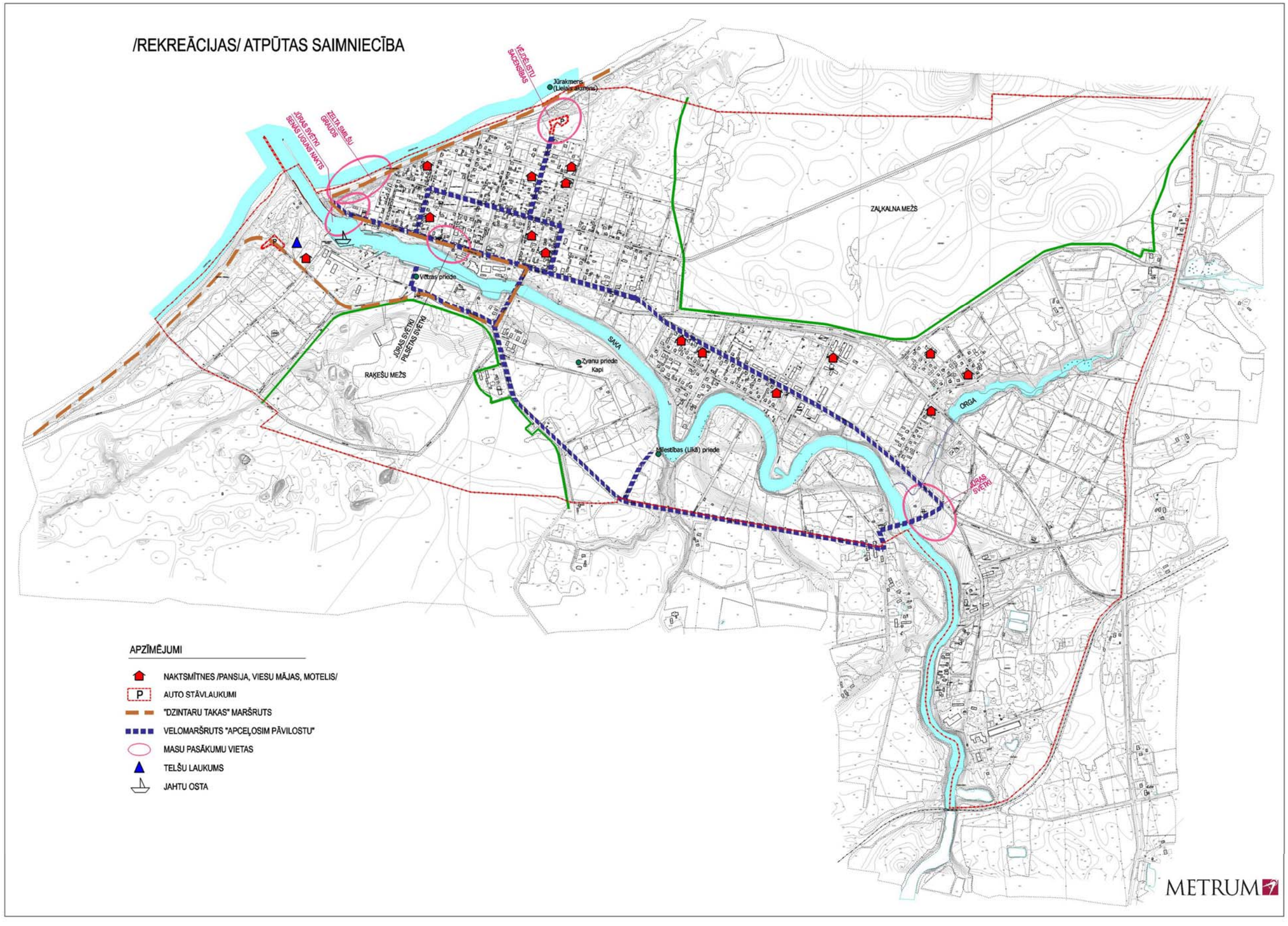

18.attēls.
Avots: SIA „Metrum", 2007.

Jūras taka sākas Pāvilostas pludmalē pie Lielā akmens un virzās gar jūrmalu uz Ventspils pusi 5,2 km garumā un noslēdzas pie „Baltmuižas" mājām. Takas maršrutā iespējams aplūkot unikālo stāvkrastu un avotiņu, kas izplūst no tā, kā arī ir iespēja iegriezties Strantes muižā.

Dzintara taka skar gan Liepājas rajona, gan arī Liepājas pilsētas teritoriju. Liepājas rajona teritorijā kā apskates objekti šīs takas maršrutā ietverti: Kapsēdes dižakmens, Baltijas ledus ezera senkrasts, Vērgales baznīca, Vērgales muzejs, Akmeņrags, Akmeņraga bāka, Grīņu rezervāts, Sakas baznīca, Māras svētnīca, Ulmales (Pinnu) upurakmens, Labraga baznīca, „Zaļais stars" Bernātos, Jūrmalciems, Savvaļas zirgi, Pape, Papes ezers, muzejs „Vītolnieki", Rucavas luterāņu baznīca, Rucavas svētavots, Nida.

Taku labiekārtotības līmenis kopumā ir nepietiekams. Atbilstoši takas/maršruta specifikai, tās ir jālabiekārto ar norādes zīmēm, atkritumu tvertnēm, soliņiem, tualetēm u.tml.

Atpūtas saimniecība ietver sevī visus atpūtas un tūrisma nodarbību veidus, kā arī tiem nepieciešamo nodrošinājumu (iekārtotas un labi uzturētas atpūtas nodarbību vietas, apmešanās iespējas, informāciju, nepieciešamos pakalpojumus u.c.) un pārvaldību.

Tajā pašā laikā jāatzīst, ka pašreiz Pāvilostā atpūtas saimniecība ir izveidojusies tikai fragmentāri, tā neveido tādu vienotu sistēmu, kas varētu kalpot par stimulu gan uzņēmējdarbībai, gan pilsētas attīstībai kopumā. Turklāt par atpūtu un tūrismu pārsvarā runā, raugoties vairāk no potenciālā piedāvājuma. Piemēram, mums ir *tas* un *tas* (jūra, liedags, upe, viesu mājas u.c.), ko cilvēks var izmantot atpūtai, ja viņš ierodas Pāvilostā.

Pilnībā netiek apmierināts pieprasījums pēc atpūtas vietām viesu mājās, labiekārtotos kempingos un pludmalēs vasaras sezonas laikā. Attīstoties gan vietējam, gan starptautiskajam tūrismam, turpināsies pieprasījuma pieaugums pēc labas kvalitātes atpūtas vietām, sakoptām sporta un rekreācijas platībām, vasaras atpūtas inventāra nomas punktiem un citiem līdzīga rakstura objektiem, kā arī zemes gabaliem, kur tos ierīkot. Ņemot vērā noslogojuma sezonālo raksturu, viens no ekonomiski izdevīgākajiem risinājumiem varētu būt jaunu labiekārtotu kempingu ierīkošana.

Tātad, var teikt, ka atpūtas saimniecība pašreiz ir ekstensīvās attīstības stadijā. Tomēr, ja viens no pilsētas attīstības virzieniem ir tieši atpūtas saimniecība, tad neatliekami veidojama tās līdzsvarota stratēģija, lai nodrošinātu piedāvājuma daudzveidību, drošumu, plūsmu un slodžu regulēšanu, dabas un kultūras vērtību saglabāšanu (kas ir galvenais Pāvilostas pievilkšanas spēks).

5.5. Zemes izmantošana un īpašuma struktūra

5.1. Zemes īpašumu struktūras un izmantošanas vēsturiskais konteksts

Vēsturiskie dokumenti un materiāli dod iespēju saprast, kā agrāk notika muižas zemju dalīšana, kā bija iecerēta 1920tos gados Pāvilostas paplašināšana un kādi zemes izmantošanas jēdzieni lietoti tajā laikā. Latvijas valsts vēstures arhīvā tika atrasti materiāli – fonds 1679, 172.apraksts, lietas Nr.74 (1.daļa) un 75 (2.daļa): <u>*Sakas (Upes) muižas un Pāvilostas biezi apdzīvotas vietas sadalīšanas lieta.*</u> (20.gs. 20tie gadi). Šajos materiālos Pāvilosta tiek saukta par *bieži* (arī *biezi)* apdzīvotu vietu, citur – par *miestu* vai *ciemu*. Vietām Pāvilostas vietā lietots cits nosaukums – *miests Āķugals*.

Lietā ir Pāvilostas paplašināšanai nepieciešamo zemes gabalu uzmērījumu plāni mērogā 1:2000, taču to kvalitāte ir atšķirīga, bieži tās ir tikai skices. Tās 128.lappusē norādīts (1926.gadā), ka *miesta Āķugals* platība ir 36,86 ha, un tā paplašināšanas vajadzībām izdalīti 96,75 ha, bet ostas valdei – 16,38 ha.

Pilsētas paplašināšanai apbūves zemes tika sadalītas lielākā masīvā (no pašreizējās Klusās ielas uz Zaļkalna meža pusi), atkārtojot vecā ciema ielu tīkla un kvartālu konfigurāciju. Zemes gabali tagadējā pilsētas teritorijā starp Zeltenes ielu un jūras krastu (*Otrajā pusē*) bija iedalīti kā *sakņu dārzi*, bet tur, kur pašreiz ir Atpūtas iela, bijuši *vasarnīcu* vajadzībām iedalītie zemes gabali. Savukārt pārējā teritorijā bija plānoti *sīkdārzsaimniecību* zemes gabali bez apbūves.

„Pāvilostas paplašināšanai paredzētās valsts fonda zemes sadalīšanas projekta plāns" apstiprināts Latvijas Zemes ierīcības komitejā 10.03.1926.g., protokols 1016, p.1.

Lietas 180.–188.lappusēs atrodams zemes gabalu saraksts ar platībām un norādi uz zemes labumu. Saraksta analīze sniedza šādu informāciju:

- ✓ *Vecajā Pāvilostas ciemā (Āķgalā)* pavisam ir 180 zemes gabali („ilggadīgs gruntsgabals, atrodas rentnieka ēka") ar minimālo platību 0,02 ha un maksimālo – 0,40 ha. Puse no visiem zemes gabaliem ir ar platību robežās 0,05–0,09 hektāriem. Tikai 30 zemes gabalu platība ir mazāka par 0,05 ha. Piemēram, norādīts, ka vecajā ciemā apbūves gabali ir uz smiltīm un zeme atzīta kā nederīga.
- ✓ Jaunprojektēto, uz Zaļkalna meža pusi plānoto 106 zemes gabalu platības ir lielākas. Pārsvarā tie ir 0,30–0,34 ha lieli. To minimālā platība ir robežās no 0,25–0,29 ha (7 gabali). Trīs gadījumos zemes gabali ir lielāki par 0,40 ha.
- ✓ Sīkdārzsaimniecību skaits ir 125. To minimālā platība ir 0,60 ha, bet maksimālā – 1,48 ha. Pārsvarā ir zemes gabali ir ar platību 0,85–0,89 ha (35 gabali) un lielāki par 1 ha (arī 35 gabali).
- ✓ Vasarnīcām izdalīti 13 (citā sarakstā – 17) zemes gabali. 8 no tiem ir mazāki par 0,5 ha, bet pārējie – robežās no 0,51 līdz 0,62 ha.
- ✓ Sakņu dārziem 1928.gadā izdalīti 40 zemes gabali *Otrajā pusē* gar tagadējām Zeltenes un Vētras ielām. Sakņu dārziem izdalīto zemju kopplatība ir 23,005 ha. Šo zemes gabalu platība pārsvarā (29 gadījumos no 40) ir robežās no 0,500 ha līdz 0,525 ha (pārsvarā – līdz 0,510 ha). Minimālais zemes gabals ir 0,450 ha, bet maksimālais – 0,617 ha.

Pāvilostas paplašināšanai izdalīto dažādiem mērķiem paredzēto zemju izvietojums redzams *19.attēlā* „Pāvilostas bieži apdzīvotās vietas paplašināšanai izdalītās zemes (1926–1928).

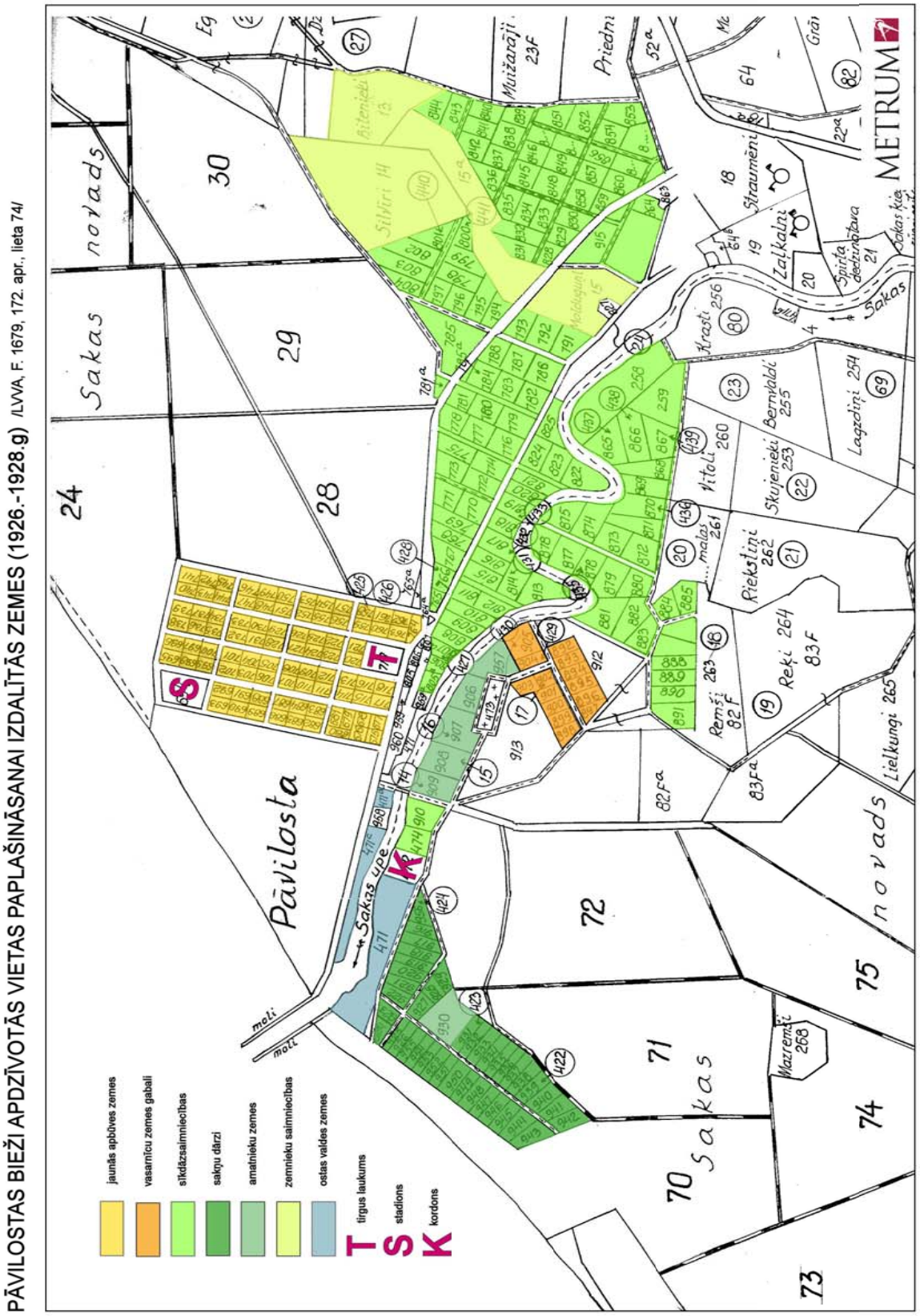

19.attēls. ***Pāvilostas bieži apdzīvotās vietas paplašināšanai izdalītās zemes (1926–1928).***
Avots: LVVA F.1679, 172.apr., lieta 74;
SIA „Metrum", 2006.

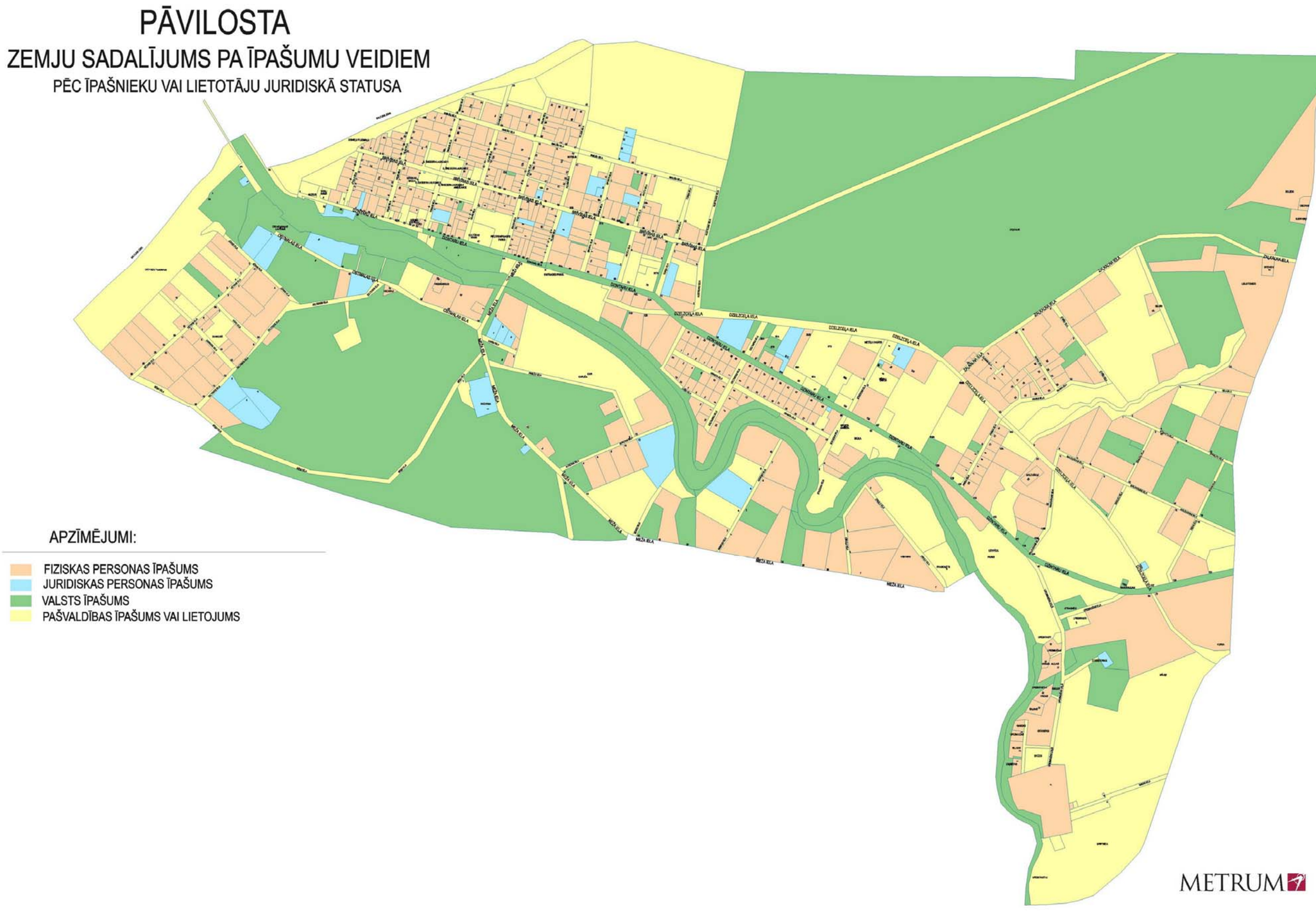

20.attēls.
Avots: VZD, 01.01.2006.; SIA „Metrum", 2006.

5.5.2. Zemes īpašumu piederība

Teritorijas plānojumā izmantota VZD informācija par nekustamo īpašumu īpašuma statusu. Kopumā Pāvilostā ir 792 kadastrā reģistrētas zemes vienības (VZD dati uz 01.01.2006.). Informācija par nekustamo īpašumu statusu (īpašumi un lietojumi: valsts un pašvaldības, fizisko un juridisko personu) atspoguļota *20.attēlā*. Zemju sadalījums pa īpašumu veidiem pēc īpašnieku vai lietotāju juridiskā statusa.

5.5.3. Pašvaldības lietojumā esošo zemju īpatsvars

Īpaša nozīme ir pašvaldības zemju īpašumam un lietojumam tās attīstības nodrošināšanā. Pietiekami zemju resursi ļauj teritorijas plānošanā paredzēt pilsētas ielu un inženierkomunikāciju, izglītības un kultūras, atpūtas teritoriju attīstību, kuru kopumā iedzīvotāju interesēs var nodrošināt tikai pašvaldība.

Bez pašvaldības īpašumā esošajiem zemes gabaliem ir zemes, kuras pašvaldība lieto zemes reformas laikā vai arī tādi zemes gabali, kas pašvaldībai nepieciešami tās funkciju īstenošanai un ierobežoto finansu resursu dēļ nav reģistrēti zemesgrāmatā. Pilsētas teritorijā ir 111 pašvaldības lietojumi, kas sastāda 136,9 ha lielu teritoriju jeb 21,6% no pilsētas kopējās teritorijas (pašvaldības dati uz 12.05.2006.).

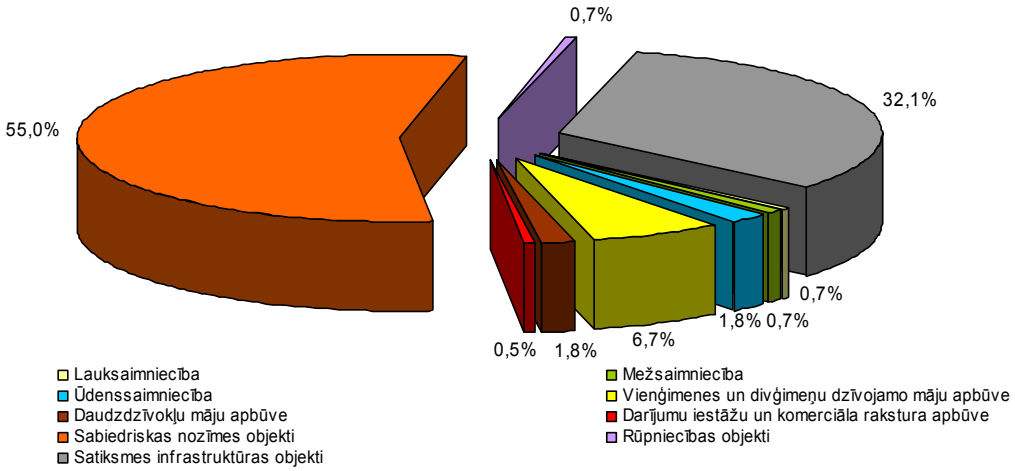

21.attēls. ***Pašvaldības lietojumi pēc nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem uz 12.05.2006. (%)***
Avots: pašvaldība, 2006

Pašvaldības lietojumā lielāko zemju platību īpatsvaru veido zeme sabiedriskas nozīmes objektu teritorijās *(21.attēls).* Šo zemju lietojumu skaits ir 32, kas sastāda 75,3 ha jeb 55% no pašvaldības zemju lietojuma kopplatības. Liels īpatsvars zemju ir satiksmes infrastruktūras objektiem – kopskaitā 55 lietojumi. Tās ir zemes pilsētas ielām, laukumiem un pagalmiem, kuru kopplatība ir 43,9 ha jeb 32,1%. Trešais lielākais zemes lietojums ir vienģimeņu un divģimeņu dzīvojamās teritorijās, kas no 9 lietojumiem veido 9,1 ha jeb 6,7%. 2,5 ha jeb 1,8% no ūdensaimniecības teritorijām ir pašvaldības lietojumā. 2,4 ha jeb 1,8 % ir pašvaldības lietojumi daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apbūves teritorijā. Ļoti niecīgu daļu sastāda pašvaldību lietojumi zemes gabaliem darījuma un komerciāla rakstura apbūves teritorijās, rūpniecības objektu, lauksaimniecības un mežsaimniecības teritorijās. Attiecīgi zemes gabalu kopplatība šajās teritorijās ir 0,6 ha, 0,9 ha, 0,9ha un gandrīz 1 ha. Šāda zemju piekritības struktūra atspoguļo, ka galvenās pašvaldības funkcijas saistītas ar teritorijas apsaimniekošanu, tās iedzīvotāju vajadzību un interešu nodrošināšanu.

5.5.4. Teritorijas izmantošanas bilance

Racionāla zemju izmantošana sevī ietver dažādo zemju lietošanas veidu (dzīvojamo teritoriju, dabas pamatnes teritoriju, ražošanas teritoriju u.c.) optimālu savstarpēju izvietojumu. Ar pašvaldības teritorijas plānojuma palīdzību nepieciešams īstenot pilsētas zemju racionālāku un saprātīgāku izmantošanu, kas vērsta uz pilsētvides saglabāšanu un tās kvalitātes paaugstināšanu.

Pāvilostas pilsētas kopējā teritorija aizņem 6,33 km^2 jeb precīzāk 6 33 0617 m^2.

Pilsētas zemes sadalījums pēc noteiktajiem, galvenajiem nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem, kurus nosaka pašvaldība nekustamā īpašuma vērtēšanai un nodokļu aprēķinam, saskaņā ar pašvaldības datiem uz 12.05.2006. ir attēlots *9.tabulā* un *22.attēlā.*

2006.gada sākumā 13% no pilsētas teritorijas aizņem zemes, kuru nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa ir lauksaimniecība, 34,5% – mežsaimniecība, 3,4% – ūdenssaimniecība un 49,1% teritorijas apbūves zemes, t.sk. 101,3 ha jeb 16% no pilsētas teritorijas ir vieņģimenes un divģimeņu dzīvojamo māju apbūve, 7,9 ha jeb 1,2% – daudzdzīvokļu māju apbūve, 10,4 ha jeb 10,4% – satiksmes infrastruktūras objekti.

9.tabula

Pilsētas zemes sadalījums pēc noteiktajiem nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem uz 12.05.2006.

Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa	Īpašumu vai lietojumu skaits	Kopplatība, m^2	% no kopējās platības
Lauksaimniecība	59	816 110	13,0
Mežsaimniecība	22	2185594	34,5
Ūdenssaimniecība	4	214304	3,4
Vienģimenes un divģimeņu dzīvojamo māju apbūve	403	1013541	16,0
Daudzdzīvokļu māju apbūve	20	79057	1,2
Darījumu iestāžu un komerciāla rakstura apbūve	22	64624	1,0
Sabiedriskas nozīmes objekti	117	1145815	18,1
Rūpniecības objekti	19	128519	2,0
Satiksmes infrastruktūras objekti	82	657391	10,4
Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti	11	25662	0,4
Kopā:	**764**	**6330617**	**100**

Avots: pašvaldība, 2006.

Apskatot pilsētas zemes sadalījumu pēc noteiktajiem, galvenajiem nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem, var secināt, ka lielākais īpatsvars teritorijā ir mežsaimniecībā izmantojamām zemēm, sabiedriskas nozīmes objektu, kā arī vienģimeņu un divģimeņu dzīvojamo māju apbūves teritorijām, kas skaitliski attiecīgi sastāda 218,6 ha jeb 34,5%, 114,6 ha jeb 18,1 un 101,4 ha jeb 16,0% no pilsētas teritorijas kopplatības. Saskaņā ar pašvaldības datiem, lielākā daļa no mežsaimniecībā izmantojamām zemēm 203,4 ha platībā ir meži. Galveno daļu sabiedriskas nozīmes objektu teritorijā veido zemes gabali ar izglītības, kultūras, ārstniecības, veselības un sociālās aprūpes iestāžu, valsts un pašvaldības pārvaldes iestāžu apbūvi, kā arī parku, skvēru un citu koplietošanas nozīmes objektu teritorijas. Mājokļu apbūves teritoriju pilsētā veido daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apbūves 20 zemes gabali, 403 zemes gabali ar vienģimenes un divģimeņu dzīvojamo māju un individuālo augļu dārzu apbūves teritorijām. Attiecīgi šo teritoriju platība aizņem 7,9 ha jeb 1,2% un 101,3 ha jeb 16,0% no pilsētas kopplatības. 10,4% jeb 65,7 ha no teritorijas ir zeme zem satiksmes infrastruktūras objektiem.

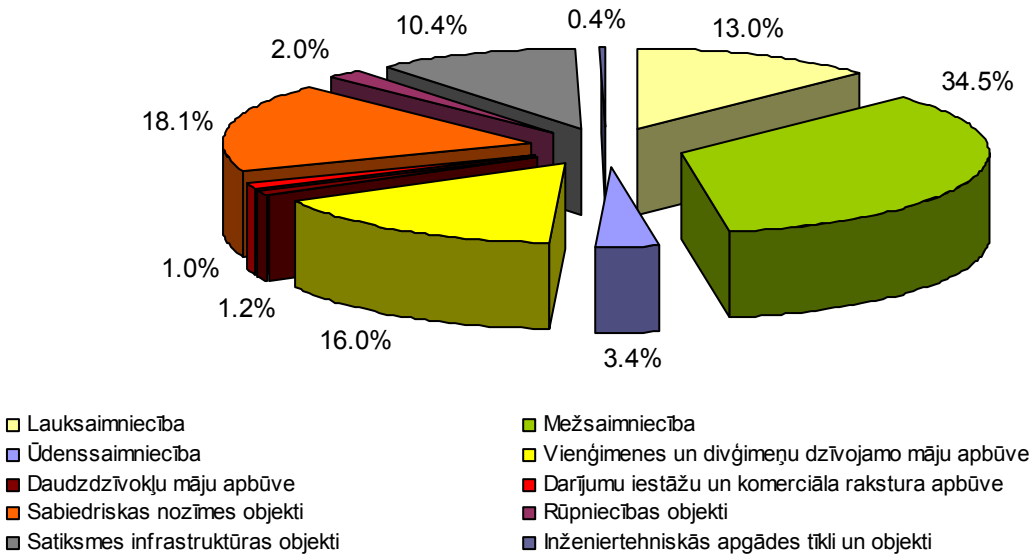

22.attēls. ***Pilsētas zemes sadalījums pēc galvenajiem nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem uz 12.05.2006.(%)***
Avots: pašvaldība, 2006

Pašreizējās teritorijas izmantošanas terminu lieto plānošanas normatīvajos aktos – MKN 883 „Vietējās teritorijas plānošanas noteikumi" (4.1.p.; 23.1.p.; 24.2.p.), bet tajā pašā laikā netiek norādīts, pēc kādiem kritērijiem šī izmantošana teritorijas plānojumā tiek attēlota. Galvenais mērķis Pāvilostas plānojuma izstrādes gadījumā bija noteikt iespējami precīzāk teritorijas pašreizējo/ faktisko izmantošanu, ņemot vērā vārda „pašreizējs" pamatnozīmi. *(Sk. 1.4.2. Plānošanas posms.)*

Atbilstoši noteiktajiem teritorijas izmantošanas veidiem, un pēc plānošanas laikā izstrādātajiem kritērijiem, tika izveidota karte „Pāvilostas pilsētas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000 *(Sk. II.sējumā)*. Tā rezultātā tika iegūta šāda informācija par teritorijas faktisko/ reālo zemes izmantošanu:

10.tabula

Pilsētas teritorijas faktiskā/ reālās izmantošana *(ha un % no teritorijas kopējās platības)*

Ūdeņi Ha/ %	Zaļumu (vietas) teritorijas ha /%				Apbūves teritorijas ha /%		Satiksmes infrastruktūra (ielas un ceļi) ha /%
	Meži	Zaļumi upes ielejā	Zaļumi piekrastē	Pārējie	Mazstāvu apbūve (savrupmājas)	Pārējā	
22,1 (3,5 %)	250,3 (39,6%)	34,6 (5,4%)	54,5 (8,6%)	138,7 (22%)	39,5 (6,2%)	30,4 (4,8%)	60,7 (9,6%)
	Kopā: 478 (75,8%)				Kopā: 69,9 (11%)		

Avots: SIA „Metrum", 2007

Salīdzinot pilsētas zemju sadalījumu pēc noteiktajiem nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem un noteiktās pašreizējās izmantošanas, jāsecina, ka galvenā atšķirība vērojama apbūves teritoriju platībās. Vienģimeņu un divģimeņu dzīvojamo māju apbūve noteikta 101,4 ha lielā teritorijā (16% no pilsētas teritorijas), par kuru tiek maksāts atbilstošs nekustamā īpašuma nodoklis, bet faktiski šāda apbūve aizņem 39, 5 ha (jeb 6,2% no pilsētas teritorijas). Tajā pašā laikā jāsecina, ka Pāvilostas pilsētā ir pietiekami daudz brīvo teritoriju, ko var izmantot apbūvei (22%).

5.6. Nekustamā īpašuma tirgus aktivitātes un zemes vērtību ietekmējošie faktori

Situācijas raksturojumā izmantoti dati no SIA „LATIO" Nekustamā īpašuma tirgus pārskata (2006) materiāliem. Šajā pārskatā sniegts ieskats par Pāvilostas nekustamā īpašuma tirgus stāvokli 2006.gada maijā, tā attīstības tendencēm un dinamiku.

Atbilstoši nelielajam daudzdzīvokļu ēku skaitam, *pirkšanas un pārdošanas darījumu skaits ar dzīvokļiem* Pāvilostā nav liels – vidēji desmit darījumi ar dzīvokļiem gadā. Lielākā aktivitāte šajā tirgus segmentā bija vērojama 2002.gadā, kad tika reģistrēts līdz šim lielākais dzīvokļu pirkuma darījumu skaits – 28.

2006.gada pavasarī dzīvoklis daudzdzīvokļu dzīvojamā ēkā Pāvilostā maksāja vidēji 180 LVL/m^2, cenām vērojama tendence augt. Salīdzināšanai, Liepājā vidējā tipveida dzīvokļa cena ir 400 LVL/m^2, t.i., vairāk nekā divas reizes dārgāk. Pieprasītākie ir divistabu dzīvokļi. Pircēji ir gan vietējie iedzīvotāji, gan atpūtnieki, kas iegādājas dzīvokļus lietošanai vasaras sezonā, kā arī nekustamo īpašumu uzpircēji.

Dzīvokļu īres tirgum Pāvilostā piemīt izteikti sezonāls raksturs. Gan veselas dzīvojamās ēkas, gan to daļas vai istabas tiek piedāvātas īrei vasaras sezonā uz īsāku vai garāku periodu. Īres maksas amplitūda vasaras periodā ir plaša – vidēji no 5 līdz 10 LVL/diennaktī par istabu. Dārgākā zināmā maksa noteikta motelī „Vēju paradīze", t.i., 16–24 LVL/diennaktī. Istabas tiek piedāvātas īrei arī par 100–200 LVL/mēnesī. Arī vietējo uzņēmumu pieaicinātie speciālisti īrē istabas viesu mājās.

Pieprasījums pēc savrupmājām ir liels, bet piedāvājums ierobežots. Pēdējos trijos gados galvenie pieprasījuma veidotāji ir pilsētnieki, kuri pērk savrupmājas Pāvilostā kā otrās jeb brīvdienu/vasaras mājas. Raksturīgākā pirktā savrupmāja ir neliela aptuveni 80 kvadrātmetru koka vai mūra konstrukcijas ēka sliktā vai apmierinošā tehniskā stāvoklī ar piemājas zemi aptuveni 1000 kvadrātmetru platībā. 2006.gada sākumā vidējā savrupmāju cena Pāvilostā bija 30 000–45 000 LVL. Ņemot vērā pilsētas nelielo platību un ierobežoto savrupmāju piedāvājumu, vidējais darījumu skaits ir aptuveni 12 pirkumi gadā. Pagaidām lielākais darījumu skaits šajā tirgus segmentā bija vērojams 2004.gadā, kad Zemesgrāmatā tika reģistrēti 25 pirkuma darījumi. Lielākais pieprasījums vērojams pēc ēkām tiešā jūras tuvumā Ākagalā, Smilšu, Vītolu un Viļņu ielas rajonā. Šajā rajonā notiek aktīva veco koka ēku pārbūvēšana par vienģimeņu dzīvojamām mājām vai viesu mājām.

Līdzīgi kā citviet Latvijā, Pāvilostas tuvumā kā savrupmājas un atpūtas mājas tiek pirktas arī nelielas lauku saimniecības. Cenu amplitūda plaša, atkarībā no vietas, ēkas stāvokļa un piemājas teritorijas, īpašumu cenas ir sākot no 10 000 līdz 40 000 LVL. Cenām ir tendence kāpt.

Pāvilostas prestižākajā rajonā Ākagals *zemes privātai apbūvei* piedāvājums ir ierobežots, tirgus cena svārstās no 25–40 LVL/m^2. Atsevišķos gadījumos pirkuma cena ir augstāka, sasniedzot 45 LVL/m^2. Arī savrupmāju/atpūtas māju būvniecība galvenokārt notiek iecienītajā Ākagala rajonā. Citos pilsētas rajonos zemes cena vidēji ir robežās no 3 līdz 15 LVL/m^2. Zemes cenas kāpums par aptuveni 40–50% gadā atspoguļo kopējo Latvijas nekustamā īpašuma tirgus tendenci.

Lielākais darījumu skaits ar zemi privātai apbūvei, t.i., 25, tika reģistrēts 2004.gadā, kad, sakarā ar iestāšanos Eiropas Savienībā, tika gaidīts straujš nekustamā īpašuma cenu pieaugums. 2005.gadā Zemesgrāmatā tika reģistrēti 19 zemes pirkuma darījumi.

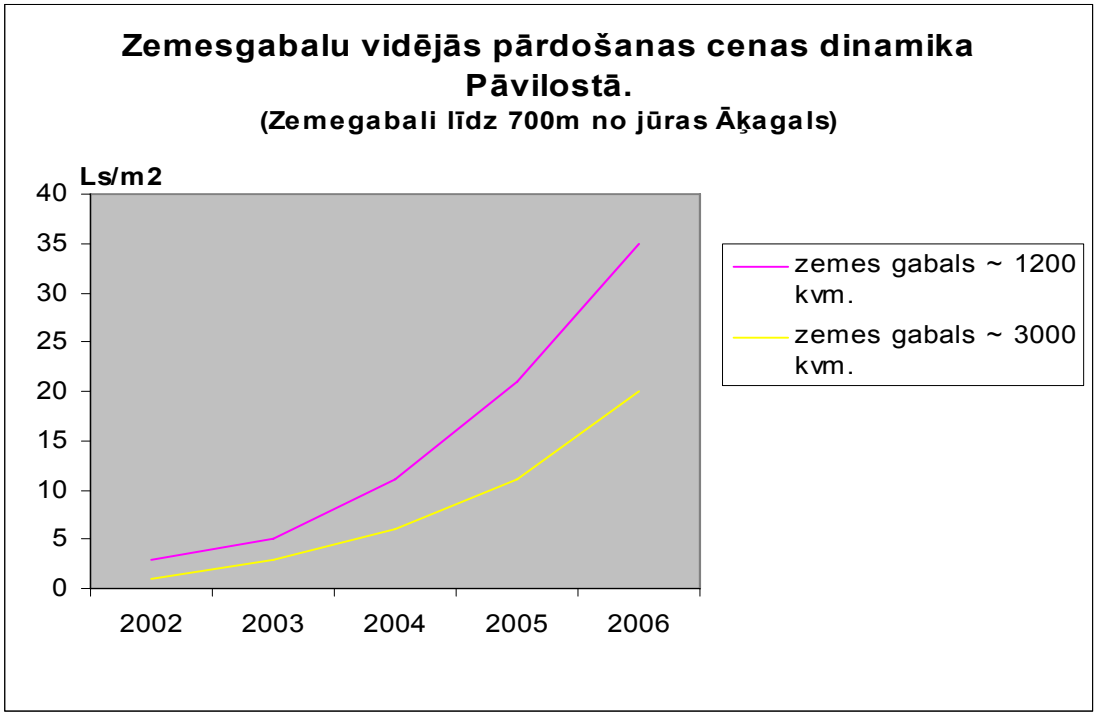

23.attēls
Avots: Latio datu bāze, 2006

Viens no aktīvākajiem nekustamā īpašuma tirgus segmentiem Pāvilostas apkaimē ir *piejūras īpašumu tirgus.* Sakas pagastā 1 km joslā no jūras zemes cenas svārstās no 1–5 LVL/m^2. Atšķirībā no Vidzemes jūrmalas, tirgus aktivitāti Latvijas rietumu piekrastē veicina neapgrūtināta piekļuve jūrai. Piejūras teritorijās zemes gabali galvenokārt iegādāti savrupmāju, atpūtas māju un tūrisma objektu celtniecībai, kā arī spekulatīvos nolūkos. Tā kā pagaidām nav izstrādāts teritorijas plānojums, jūras tuvumā būvju ir maz. Māju īpašumu piedāvājums ir ierobežots, līdz ar to arī darījumu Kurzemes jūrmalā kopumā nav daudz. Lielākā tirgus aktivitāte bija vērojama pirms iestāšanās ES, kad kā investīciju objekti tika uzpirktas lielas zemes platības gan tiešā jūras tuvumā, gan attālāk.

Pāvilostā kopējais *ražošanas un noliktavas ēku* skaits nav liels, galvenokārt, tās tiek izmantotas vidēju un nelielu zivju un kokapstrādes uzņēmumu darbībai. Ražošanas telpas izvietotas arī *Jaunajā ciemā* katlu mājas tuvumā un *Spirtnīcā.* Ražošanas telpu noma pagaidām nepastāv. Pēdējo divu gadu laikā nav zināmi darījumi ar ražošanas vai noliktavas ēkām.

Pašlaik Pāvilostā ir nepilns desmits *tirdzniecības platību*. Pārsvarā tās ir vai nu renovētas telpas vienstāvu vai divstāvu ēkās, vai padomju laiku ēkas ar platību līdz 200 m^2. Tirdzniecības telpu nomas gadījumu ir maz. Nomas cenas ir vidēji no 1–2 LVL/m^2. Pārsvarā ēku īpašnieki izmanto telpas savas uzņēmējdarbības veikšanai, tajā skaitā nelieliem veikaliem. Vienīgā veikalu ķēde, kas pagaidām Pāvilostā atvērusi 2 veikalus, ir AS „Liepājas Patērētāju biedrības" veikalu ķēde „TOP".

Pāvilostas apkārtnē *lauksaimniecībā izmantojamās zemes* nav īpaši auglīgas, līdz ar to pieprasījums pēc tām nav liels. Vidējā lauksaimniecības zemju cena Pāvilostas apkārtnē svārstās 400–700 LVL/ha robežās. Galvenokārt tiek audzēta labība, attīstās lopkopība. Sakas pagastā ir labi attīstīta mežsaimniecība, tirgū notiek daudz darījumu ar mežu zemēm.

Cenu kāpums Pāvilostas mājokļu tirgū pēdējo trīs gadu laikā atspoguļo Latvijas nekustamā īpašuma tirgus vispārējās cenu pieauguma tendences. Turpinās cenu pieaugums un saglabājas augsts pieprasījums pēc privātmājām un privātās apbūves zemēm tiešā jūras tuvumā ar mērķi tās turpmāk izmantot atpūtas/vasaras māju vajadzībām. Neskatoties uz īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumiem krasta kāpu aizsargjoslā, kā arī uz jūras krasta erozijas procesiem, pieprasījums pēc zemes gabaliem jūras kāpu zonā pieaug. Pastiprinātu pircēju interesi izraisa cerības izmainīt zemes gabala izmantošanas veidu.

6. Kopējais vērtējums

Pāvilostas galvenās priekšrocības saistītas ar tās dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām. Taču arī šeit nepieciešama zaļo un kultūrvēsturisko teritoriju, tāpat kā atsevišķu objektu apzināšana, kas aizsargātu vērtīgāko katrā no tām, reizē iekļaujot tās pilsētas funkcionālajā struktūrā un padarot par pilsētas attīstības pamatu. Pāvilostas pievilcība tūristiem un vasarniekiem jau šobrīd nosaka tās dzīves sezonālo raksturu. Tas atspoguļojas gan cilvēkresursos, gan mājokļa jautājumos un nekustamā īpašuma tirgus tendencēs. Ekonomiskās aktivitātes, kurām nav sezonāls raksturs, saistītas galvenokārt ar ostu un uzņēmējdarbību, kurām katrai ir savas problēmas, kas jāpārvar, lai realizētos sekmīga attīstība.

Cilvēkresursi

Raksturojot Pavilostas iedzīvotāju skaitu jāņem vēra tā sezonalitāte, līdz ar to – lai arī tas sekmē ar tūrismu un atpūtu saistītās pilsētas funkcijas, pilsēta draud iespēja kļūt par „mirušu teritoriju" ziemas sezonā, ja pirmkārt, netiks organizēta atpūta arī ziemas sezonā un, otrkārt, netiks nodrošināta ekonomiskā darbība pilsētā, kurai nav tikai sezonāls raksturs.

Osta un uzņēmējdarbība

Pāvilostas ostai ir gan pilsētas plānojuma un funkcionālās struktūras, gan ekonomiskās jomas viens no pamatelementiem. Tai ir gan savas priekšrocības (izdevīgs ģeogrāfiskais stāvoklis, iespējas attīstīt zvejniecības un jahtu apkalpojošās un servisa nozares) gan trūkumi (neveicot investīcijas kopējās hidrotehniskajās būvēs, pieaugs uzturēšanas izdevumi, kā arī tiks apdraudēta kuģošanas drošība un ostas funkciju veikšana).

Nodarbināto skaitliskais sadalījums pa atsevišķām nozarēm parāda, ka lielākais skaits iedzīvotāju nodarbināti zvejniecībā un zivju pārstrādē. Lielākais no uzņēmumiem pilsētā kopumā un šajā nozarē ir SIA „N-Stars", kurā strādā 100 cilvēki. Pārējie pilsētā ir mazi uzņēmumi, kuros strādā neliels cilvēku skaits. Tādējādi viena uzņēmuma darbības pārtraukšana var izraisīt postošas ekonomiskās un sociālās sekas pilsētā.

Transporta infrastruktūra

Lielākā daļa no Pāvilostas ielām par izbūvētām uzskatāmas tikai atsevišķos posmos. Pārsvarā par izbūvētām uzskatāmas tikai to braucamās daļas. Galvenā transporta problēmas ir saistītas ar to, visa transporta kustība pilsētā, tai skaitā tranzīta kravu transporta kustība saistīta ar pilsētas galveno ielu – Dzintaru ielu (līdz Tirgus ielai- 2.šķiras autoceļš V1187), kura šķērso dzīvojamās teritorijas un pilsētas centru, un piekļūšana jūras ostai iespējama tikai pa vienīgo tiltu pāri Sakas upei pilsētas centrā.

Transporta izraisīto ietekmi uz vidi, it īpaši strauji pieaugoša automobilizācijas līmeņa apstākļos, var samazināt, veidojot racionālu plānojuma struktūru un attiecīgi ielu un ceļu tīklu, samazinot transporta pārbraucienu attālumus un līdz ar to arī piesārņojumu. Šis ir svarīgs apsvērums, pilnveidojot plānojuma struktūru saistībā ar jaunu apbūves zonu attīstību un transporta koridoru izveidi.

Jūra un Sakas novads jau senatnē izmantots kā ūdensceļš. Pateicoties izdevīgajam ģeogrāfiskajam novietojumam un ostai Pāvilostā iespējama jūras transporta attīstība, kas atbilst arī Eiropas Savienības mērķim ilgtspējīgas transporta sistēmas radīšanā, jo jūras transports tiek uzskatīts par vienu no videi draudzīgākajiem un drošākajiem transporta veidiem.

Pilsētā nav izbūvēts neviens veloceliņš, bet tajā pašā tūristiem tiek piedāvāti velomaršruti pilsētas un novada apskates objektu apmeklēšanai. Pašlaik šie maršruti nav nodrošināti ar atbilstošiem velotransporta infrastruktūras elementiem (veloceliņiem, velonovietnēm, speciāli iekārtotām atpūtas vietām u.tml.). Bet, ņemot vērā izdevīgo ģeogrāfisko stāvokli, maz pārveidoto dabu un kultūrvēsturisko mantojumu, mēreno klimatu, nereti ar bezsniega un bezsala periodiem ziemā, kā arī iespējas izmantot esošo ceļu un taciņu tīklu, kas samazinātu līdzekļu ieguldīšanas jaunu veloceliņu izbūvē, velotransporta sekmīgai attīstībai Pāvilostā, tāpat kā Latvijā, ir visi priekšnoteikumi.

Nekustamā īpašuma tirgus aktivitātes

Pāvilostas mājokļu tirgus un cenu kāpums tajā pēdējo trīs gadu laikā atspoguļo Latvijas nekustamā īpašuma tirgus vispārējās cenu pieauguma tendences. Turpinās cenu pieaugums un saglabājas augsts pieprasījums pēc privātmājām un privātās apbūves zemēm tiešā jūras tuvumā ar mērķi tās turpmāk izmantot atpūtas/vasaras māju vajadzībām. Pieaug pieprasījums pēc zemes gabaliem jūras kāpu zonā un pastiprinātu interesi izraisa cerības izmainīt zemes gabala izmantošanas veidu. Tādēļ teritorijas plānojumam skaidri un viennozīmīgi jānorāda atļautā izmantošana, īpaši pastiprinātas interese teritorijās.

Atpūtas saimniecība

Jāatzīst, ka pašreiz Pāvilostā atpūtas saimniecība ir izveidojusies tikai fragmentāri, tā neveido tādu vienotu sistēmu, kas varētu kalpot par stimulu gan uzņēmējdarbībai, gan pilsētas attīstībai kopumā. Atpūtas saimniecība pašreiz ir ekstensīvās attīstības stadijā. Jārēķinās ar to, ka būs cilvēki, kas izvēlēsies Pāvilostu kā vienīgo atpūtas vietu, kā arī cilvēki, kam Pāvilosta ir tikai pieturvieta ceļojumā gar jūras krastu vai no Ventspils uz Liepāju (un pretēji). Tādējādi jābūt ļoti dažādam piedāvājumam – dažādām nodarbību vietām un iespējām, labai informācijai un pakalpojumiem.

Dabas aizsardzība

Dabas aizsardzība nodrošina galveno resursu saglabāšanu, uz kā reāli balstās Pāvilostas attīstības iespējas.

Pašreiz dabas aizsardzības aktivitātes saistās ar piekrastei raksturīgo biotopu aizsardzības tiesiskā nodrošinājuma veidošanu. Pilsētas teritorijā izveidots dabas liegums pelēkās kāpas biotopa aizsardzībai (tas turpinās arī ārpus pilsētas, lauku teritorijā). Plānots izveidot arī divus mikroliegumus *Otrajā pusē* – arī piekrastes biotopu aizsardzībai. Vienā no tiem izcilā veidā pārstāvētas dažāda vecuma priekškāpas, kas veidojušās pirms mola, kur tiek pārtraukta jūrā gar krastu plūstošā straume. Otrs perspektīvais mikroliegums atrodas meža laucē, kur redzamas dažādas smiltāju aizzelšanas stadijas.

Īpaša dabas aizsardzības problēma Pāvilostā ir krasta erozija ziemeļu virziena no mola. Tā kā tā apdraud krastā esošās ēkas, stāvokli var vērtēt kā kritisku. Kaut arī pludmalē uz kontakta ar noskalojamo krasta nogāzi divās vietās izbūvēt gabioni, pēc 2007.gada janvāra vētras konstatēts, ka tiek paskalots krasts jau aiz gabioniem. Turpmāk vispusīgi jāizvērtē gabionu izbūves efektivitāte.

Pāvilostas teritorijā izveidojusies īpatnēja situācija attiecībā uz aizsargjoslām gar Sakas upi, kas jau tagad atzīta par vāji piesārņotu, turklāt nerēķinot piesārņojuma pakāpi pilsētas teritorijā. Kā Tebras un Durbes satekupe tā ir īsa, tādēļ arī normatīvi nosakāmā aizsargjosla minimāli ir 10 metri. Tomēr Sakas ielejas uzbūve (krasta krauju mija ar zemām terasēm) rāda, ka te notiek aktīvi dabas procesi, kas piekrastes apbūves gadījumā var pastiprināties un veicināt tālāku Sakas upes piesārņošanos. Tādēļ teritorijas plānojumā jānosaka tāda aizsargjosla, kas reāli var veicināt upes kvalitātes uzlabošanos un saglabāt upes ieleju kā Pāvilostas attīstības vizuālo resursu.

II DAĻA. Pāvilostas perspektīvā attīstība

7. Pāvilostas attīstības redzējums

7.1. Teritoriālais konteksts

7.1.1. Nacionālais konteksts

Nacionālais attīstības plāns 2007.–2013.gadam ir stratēģisks dokuments, kas izvirza ne tikai vidēja termiņa mērķus un prioritātes, bet arī nosaka vadlīnijas visu līmeņu un nozaru plānošanas dokumentu izstrādei.

Šajā plānošanas dokumentā norādīts, ka reģionālās attīstības mērķis ir veicināt izaugsmi reģionos, nodrošināt līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību, ievērojot visas valsts teritorijas un atsevišķu tās daļu īpatnības un iespējas, samazinot nelabvēlīgās atšķirības starp tām, kā arī saglabāt un attīstīt katras teritorijas dabai un kultūrvidei raksturīgās iezīmes un attīstības potenciālu. Dažādām teritorijām ir iespējams izvēlēties dažādus attīstības ceļus, balstoties uz konkrētai vietai raksturīgām iezīmēm un salīdzinošajām priekšrocībām, lai Latvija kļūtu pievilcīga telpa darbam, dzīvei un atpūtai ne tikai šai, bet arī nākamajām paaudzēm.

Šobrīd Latvijas īpatnība ir monocentrisks apdzīvojums ar spēcīgu galvenā centra – Rīgas pārsvaru, vienlaikus pastāvot plašam, samērā vienmērīgi izvietotu pilsētu tīklam. Kā iespēja ir policentriska attīstība. Pastāvošajā pilsētu tīklā līdztekus galvaspilsētai Rīgai mērķtiecīgi ir jāattīsta arī citi centri, līdz tie kļūst pietiekami spēcīgi, lai veicinātu reģionu izaugsmi. Apdzīvojuma struktūrai atbilstošas kvalitatīvas dzīves telpas veidošana veicinās reģionālās un nacionālās identitātes apziņas nostiprināšanos.

Pilsētām jākļūst par nozīmīgu katra reģiona un visas valsts attīstības virzītājspēku, kuru potenciālu un perspektīvo attīstības virzienu nosaka reģiona telpiskās plānošanas procesā, sadarbojoties valsts institūcijām, pašvaldībām, nevalstiskajām organizācijām un sabiedrībai. Pilsētu tīklu radīšana un nostiprināšana palielina šo pilsētu savstarpējās papildināšanas spēju un ir efektīvs instruments līdzsvarotai attīstībai nepieciešamo sinerģiju izmantošanai. Kā risināmie uzdevumi ir arī vienotas attīstības plānošanas sistēmas izveidošana valstī, pilsētu un lauku sadarbības sekmēšana, radot jaunas un nostiprinot esošās funkcionālās saites starp pilsētu un lauku teritorijām; teritoriālajā plānošanā – reģiona un lokālās kultūrvides savdabības un kvalitātes kā ilgtspējīgas teritoriju attīstības un konkurētspējas nosacījumu akcentēšana. kultūrvēsturiskā mantojuma un laikmetīgās kultūrvides sociālekonomiskās ietekmes dažādošana.

Bez mūsdienīgas un kvalitatīvas infrastruktūras, kas sevī ietver gan satiksmes, komunālo un sociālo infrastruktūru, gan arī dažāda veida pakalpojumus, kas saistīti ar šīs infrastruktūras izmantošanu, nav iedomājama droša un stabila attīstība. Mūsdienīga transporta sistēma ir viens no kvalitatīvas uzņēmējdarbības un dzīves vides radīšanas pamatelementiem. Transporta sistēmas efektivitāte un sniegto pakalpojumu kvalitāte paaugstinās, savstarpēji integrējot dažādus transporta veidus un to piedāvāto pakalpojumu iespējas. Tādējādi ir nepieciešams nodrošināt starptautiskas nozīmes transporta infrastruktūras kvalitātes uzlabošanu un attīstību, tai skaitā sakārtojot visus valsts galvenos autoceļus, modernizējot dzelzceļa infrastruktūru, ostas, lidostas, kā arī nodrošināt reģionālā un vietējā līmeņa transporta infrastruktūras kvalitātes uzlabošanu, atvēlot pietiekamu finansējumu autoceļu uzturēšanai un lauku autoceļu sakārtošanai. Īpaši Latvijas pilsētās jāattīsta velotransporta infrastruktūra, lai veicinātu velotransporta izmantošanu kā alternatīvu un līdzvērtīgu pārvietošanās līdzekli.

Pilnvērtīgas dzīves vides neatņemama sastāvdaļa ir iespēja saņemt pakalpojumus, atbilstoši dažādu sabiedrības grupu vajadzībām un interesēm. Cilvēkiem vajadzīgi izglītības, veselības un sociālās aprūpes, atpūtas (kultūras) un izklaides (sporta) pakalpojumi, speciālistu konsultācijas, kontakti ar pārvaldes, drošības un tiesu iestādēm un sabiedriskajām organizācijām. Neskatoties uz to, ka ne visi šie pakalpojumi cilvēkam nepieciešami katru dienu, arī pakalpojumu nozarei jādarbojas rentabli, tāpēc šie pakalpojumi cik iespējams jātuvina iedzīvotājiem, radot priekšnosacījumus to saņemšanai attīstības centros, atbilstoši katra centra nozīmei, tajā pastāvošajam pieprasījumam un nodrošinājumam ar darboties spējīgu pakalpojumu infrastruktūru – ēkām, personālu, nepieciešamajiem pieslēgumiem sabiedrisko pakalpojumu tīkliem. Nepieciešams mazināt starp Latvijas reģioniem pastāvošās atšķirības visa veida pakalpojumu kvalitātē un sasniedzamībā, īpaši dažādojot atpūtas un aktīvā dzīvesveida pakalpojumu klāstu, izmantojot vietējos kultūrvēsturiskos un dabas resursus.

Kā atzīmēts Nacionālajā attīstības plānā – pieejams mājoklis un sakopta dzīves telpa ir viens no cilvēkam nozīmīgākajiem labklājības (dzīves kvalitātes) rādītājiem. Tirgus ekonomikas apstākļos mājokļu pieejamību

kopumā nosaka vispārējais dzīves līmenis valstī, tāpēc valsts dalība mājokļu attīstībā no makroekonomiskā viedokļa ir jāvērtē kā būtisks ieguldījums tautas attīstībā. Mainījušies mājokļu būvniecības finansēšanas avoti un sociālie mērķi. Tagad to galvenokārt finansē privātais kapitāls, kas būvniecību īsteno ekonomiski aktīvajās teritorijās, kur ir visaugstākais mājokļu pieprasījums un pārdošanas cenas. Valsts un pašvaldības atbalsts šobrīd virzīts tikai uz maznodrošinātu un krīzes situācijā nonākušu iedzīvotāju mājokļa jautājumu risināšanu. Nepieciešams veicināt esošo mājokļu efektīvu izmantošanu (t.sk. progresīvu apsaimniekošanu, atjaunināšanu un modernizēšanu), radīt priekšnosacījumus daudzveidīgam mājokļu piedāvājumam, lai palielinātu mājokļu pieejamību iedzīvotāju grupām ar dažādu ienākumu līmeni.

Tajā pašā laikā dzīves telpas jēdziens ietver sevī ne tikai indivīdam piederošo īpašumu vai viņa apdzīvoto mājokli, bet arī privāto un publisko telpu kopumu ap šo mājokli, tostarp arī dabas un kultūrvidi, kuras ir neatņemama kvalitatīvas dzīves telpas sastāvdaļa. Kopta un pieejama kultūrvide un kultūrvēsturiskais mantojums ir viens no ilgtspējīgas un līdzsvarotas teritoriālās attīstības nosacījumiem. Šajā jomā nozīmīgi ir saglabāt un stiprināt kultūrvēsturisko novadu un vietējo kultūru savdabību un identitāti, izkopjot un uzturot novadu un vietējās kultūras tradīcijas, rituālus, mutvārdu daiļradi, valodas dialektus un izloksnes u.tml. Nepieciešams attīstīt vietējo tūrismu, veidojot uz Latvijas vēstures, kultūras un dabas izzināšanu orientētus tūrisma produktus, veidot kvalitatīvu pilsētas un lauku kultūrainavu, harmoniski apvienojot kultūrvēsturiskās liecības, dabas objektus un jaunradītās laikmetīgās vērtības, kā arī radīt pastāvīgu sadarbību un dialogu starp teritoriju plānotājiem, arhitektiem, vides dizaineriem un vietējiem iedzīvotājiem.

Īpaši tiek atzīmēts, ka vides kvalitāte ir pamats cilvēku dzīvei un saimnieciskajai darbībai. Tā ir viens no svarīgākajiem dzīves kvalitāti ietekmējošiem faktoriem. Salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm dabiskās vides kvalitāte Latvijā ir augstāka. To raksturo lielāka bioloģiskā daudzveidība un augstāks saimnieciskās darbības mazskartas vides īpatsvars, stabilāks ekosistēmu līdzsvars, zemāks vides piesārņojums. Latvijas dabiskās vides kvalitāte ir nacionāla vērtība un nozīmīgs valsts un reģionu attīstības resurss. Piekrastes mitrāji, mitrie meži, neskarti purvi, kā arī dabiskās, dzīvnieku dzīves vietas uzskatāmas par nacionālas un starptautiskas nozīmes dabas bagātībām.

Saprātīgi izmantota un saglabāta dabas vide ir nepieciešama veselīgas dzīves vides un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai Latvijā, valsts starptautisko saistību izpildei un arī kā Latvijas identitātes zīme. Lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un nodrošinātu aizsargājamo sugu un biotopu labvēlīgu aizsardzības statusu, īpaši svarīgi ir sabalansēt iespējamās saimnieciskās darbības un teritoriju apsaimniekošanu ar dabas aizsardzības prasībām. Pilsoniskas sabiedrības veidošanā izšķiroša nozīme ir sabiedrības informēšanai un plašākai iesaistīšanai vides jautājumu risināšanā, tādējādi palielinot sabiedrības izpratni par dabas vides vērtībām un izpratni par nepieciešamību nodrošināt kvalitatīvu dzīves telpu arī nākamajām paaudzēm. Plānojot un vadot attīstības procesus, jāveicina bioloģiskās daudzveidības un aizsargājamo teritoriju saglabāšana un saprātīgu izmantošana, jāiesaista aizsargājamās dabas teritorijas ekonomiskajā apritē, nosakot atšķirīgas saimnieciskās darbības liegumu zonas un sniedzot to izveides sociālekonomisko pamatojumu, kā arī piesaistot finansējumu apsaimniekošanai. Nepieciešams arī veicināt sabiedrības līdzdalību vides aizsardzībā un saglabāšanā, iedzīvotājus savlaicīgi un patiesi informējot par vides kvalitāti un dabas resursiem, atbalstīt dabas vides ilgtspējīgu izmantošanu iedzīvotāju atpūtai un sekmēt ekotūrismu. Latvijas dabas un kultūrvēsturiskais mantojums dod iespēju straujāk attīstīt tūrismu un radīt jaunas darba vietas laukos, jo tūrisma resursi ir pieejami visā valsts teritorijā. Tajā pašā laikā ir nepieciešama sabiedrības izprotoša attieksme, kas var veicināt dabas resursu racionālu un ilgtspējīgu izmantošanu un atjaunošanu, kā arī samazināt slodzi uz dabu.

Baltijas jūras piekrastē koncentrējas vairums Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un objektu. Piekrastes aizsargjoslas izdalīšanas mērķus, kā arī aizsardzības nosacījumus izmantošanas ierobežojumus nosaka *Aizsargjoslu likums* (1997).Tā ir nacionālas nozīmes daudzfunkcionāla teritorija, kas izdalīta kā īpašs attīstības apakšreģions.

Vides aizsardzības politikā Latvijā (1998) atzīmēts, ka Latvijas daba vēl joprojām ir pārsteidzoši bagāta un daudzveidīga, neskatoties uz straujo saimniecības un urbanizācijas attīstību divdesmitajā gadsimtā. Mūsu 500 km garā jūras piekraste ikvienam iedzīvotājam nodrošina iespēju piekļūt jūrai. Mežiem klātās platības ir pat simtiem reižu lielākas nekā daudzās Eiropas valstīs uz vienu iedzīvotāju. Tajā pašā laikā draudīgākie vides piesārņojuma simptomi mūsu tuvākajā apkārtnē saistāmi ar Baltijas jūras eitrofikāciju un gaisa piesārņojuma

pārnesēm. Baltijas jūras vides piesārņojuma izraisītie draudi veicināja visu reģiona valstu sadarbību jūras vides aizsardzībā.

Globāla mēroga pārmaiņas vidē notiek, summējoties daudzām vietēja rakstura darbībām, kuras tiek veiktas pašvaldībās. Pašvaldības ir posms, kas īsteno saikni starp iedzīvotājiem un augstāka līmeņa valsts pārvaldes institūcijām. Tieši pašvaldībās notiek valdības izvirzīto attīstības vadlīniju un mērķu īstenošana. Vides aizsardzības problēmas tiešā vai netiešā veidā skar ikvienu valsts pārvaldes līmeni, tautsaimniecības jomu, uzņēmumu, organizāciju un katru iedzīvotāju individuāli. Sabiedrības iesaistīšanās var notikt, saņemot informāciju par vides stāvokli, apzinoties esošās problēmas, kritiski analizējot situāciju un sadarbojoties ar valsts institūciju, lai nonāktu pie vēlamā risinājuma.

Sekmīga valsts vides aizsardzības politikas realizācija nav iedomājama bez pašvaldību atbalsta un aktīvas līdzdalības. Pašvaldību aktīva iesaistīšanās valsts vides politikā, kā arī lokālo un reģionālo (iesaistoties vairākām pašvaldībām) programmu un rīcības plānu sagatavošana un realizācija ir svarīgs process, kurš atbilst Eiropas vides aizsardzības tendencēm un „Agenda 21" nostādnēm.

Baltijas jūras piekraste tiek uzskatīta par galveno Latvijas tūrisma attīstības vērtību. *Latvijas nacionālajā tūrisma attīstības programmā 2001.–2010.gadam* (2001) atzīmēts, ka Kurzemes tūrisma attīstības reģiona Baltijas jūras piekrastes apakšreģions – Baltijas jūras piekraste no Kolkas raga līdz Lietuvas robežai, kurā atrodas arī Pāvilosta, tiek noteikta par vienu no tūrisma attīstības prioritārajām teritorijām. Šim Baltijas jūras piekrastes apakšreģionam ir lielākais attīstības potenciāls saistībā ar rekreatīvo atpūtu un aktīvā tūrisma veidiem, ko spēj nodrošināt atbilstoša apmešanās vietu un aktīvā tūrisma veidu infrastruktūras kvalitāte un izklaides iespēju dažādība. Tūrisma attīstībai Baltijas jūras piekrastē tūrisma infrastruktūra jomā nepieciešams:

- ✓ uzlabot tūristu mītņu kvalitāti, attīstīt kempingu un jaunatnes tūristu mītņu tīklu, moteļus, kā arī iekārtot tūristu mītnes pie ūdeņiem;
- ✓ attīstīt uz kultūras mantojumu balstīto infrastruktūru (arhitektūras, vēstures un arheoloģijas pieminekļu restaurācija, muzeji, kultūras pieminekļu zīmes, piemiņas plāksnes, u.c.) un vairot tās pievilcību;
- ✓ veicināt velotūrisma infrastruktūras attīstību, saskaņot to ar *EuroVelo* veloceļu tīklu.

Pāvilosta ir viena no septiņām mazajām Latvijas ostām. Tā nodrošina konkrētā reģiona ekonomisko aktivitāti. Tajā pašā laikā Pāvilosta ir vienīgā Latvijas mazā osta, kura atrodas pie Baltijas jūras. Saskaņā ar *Latvijas Ostu attīstības programmu 1995.–2010.gadam*, mazo ostu attīstības ilgtermiņa mērķis, kas būtu sasniedzams ilgākā laika periodā, ir mazo ostu pilsētu un pagastu kļūšana par patstāvīgi funkcionējošiem reģionālās ekonomikas un sociālās aktivitātes centriem, kuri nodrošina harmonisku Latvijas piekrastes reģionu attīstību.

Nacionālajā programmā *„Latvijas mazo ostu kopējo hidrotehnisko būvju rekonstrukcija un attīstība (2004.–2006.)"* norādīts, ka Pāvilostas ostas attīstības priekšnoteikumi ir:

- ✓ tā ir vienīgā neaizsalstošā mazā osta;
- ✓ tai ir izdevīgs ģeogrāfiskais stāvoklis un zvejas rajonu tuvums, lai izveidotos par Baltijas jūras zvejas flotes bāzēšanās vietu;
- ✓ tai ir attīstīta infrastruktūra zivju pieņemšanai un pārstrādei, kā arī iespēja to paplašināt;
- ✓ tai ir iespēja attīstīt jahtu tūrismu;
- ✓ plašas iespējas attīstīt zvejniecības un jahtu apkalpojošās un servisa nozares.

7.1.2. Reģionālais un rajona konteksts

Kurzemes plānošanas reģionam ir izstrādāta un konceptuāli apstiprināta (1.redakcijā) *Kurzemes reģiona attīstības stratēģija*, kuras rīcību sadaļā ir noteikti 11 integrēti kompleksi projekti jeb programmas. 2008.gada 09.janvārī ar Kurzemes plānošanas reģiona attīstības padomes lēmumu (protokola Nr.1/08, §4) ir apstiprināts arī *Kurzemes plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums 2006.–2026*. Šī plānošanas dokumenta 2006.gada projekta materiālos atzīts, ka katram reģionam un teritorijai Latvijas robežās ir savas vērtības un kvalitātes, kas tos padara unikālus. Šī dažādība un atšķirība starp vietām un teritorijām sniedz identitātes sajūtu iedzīvotājiem un ir svarīgs elements lielākajā daļā teritoriju.

Viens no visvērtīgākajiem Kurzemes resursiem ir teritorijas ar ārkārtīgi kvalitatīvu dabisko vidi. Šo teritoriju uzturēšana un stiprināšana ir galvenais pasākums noturīgai reģiona turpmākai attīstībai. Šīs teritorijas nepieciešams pasargāt no nepiemērotas attīstības, meklējot pozitīvas saiknes starp vides, sociālo un ekonomikas ietekmi.

Esošās pilsētas, saistībā ar plašākiem pilsētvides un lauku teritoriju tīkliem, var veiksmīgi piesaistīt vai radīt investīcijas un veidot reģiona attīstības pamata telpisko karkasu. Īpašs attīstības potenciāls ir mazpilsētās un ciemos, kur iespējams nodrošināt darbaspēku, dzīvošanas un citas funkcijas, kuru pamatā ir salīdzinošas priekšrocības zemo cenu un dzīves vides kvalitātes ziņā.

2026.gadā sasniedzamā situācija *Kurzemes plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojumā 2006.–2026.* iezīmēta šādi: pilsētas atguvušas savas dabiskās funkcijas – pildīt apkārtējo lauku teritoriju attīstības centru lomu, nodrošinot savstarpēju papildinātību, diversificētu ražošanu un pakalpojumu pieejamību. Ostu potenciāls nodrošina konkurētspējīgu tranzīta un loģistikas biznesu, tajā attīstās arī ar tranzītu saistītās nozares. Izveidojas specializēta un tehnoloģiski moderna agrārā industrija un zvejniecība. Reģions ir pievilcīgs dažādu tūrisma veidu attīstībai (kūrorta zona, kultūrtūrisms, iekšzemes tūrisma objekti, ekotūrisms, aviotūrisms, jahtu tūrisms mazajās ostās) un kļūst arī par ārpilsētas mītnes vietu Latvijas iedzīvotāju vidusslānim. Vairākas reģiona pilsētas ir izveidojušās par tradīcijām bagātiem un starptautiski atpazīstamiem kultūras centriem.

Kurzemes reģiona telpiskās struktūras aprises arī turpmāk noteiks *lauku* un *mežu areālu* izvietojums, jeb *reģionālā pamatstruktūra*. Tā funkcionāli ir saistīta ar *apdzīvojuma struktūru* un ceļu tīklu, bet teritoriāli „aizpilda" platības starp apdzīvoto vietu ceļu tīklojumu, kas ir reģiona otra telpiskā pamatstruktūra.

Reģiona apdzīvojuma struktūras pamatprincips ir policentriskas (dzaudzcentru) struktūras stiprināšana, lai atbalstītu līdzsvarotu attīstību visās teritorijās. Apdzīvojuma centriem ir izšķiroša loma pakalpojumu nodrošināšanā saviem iedzīvotājiem, kā arī apkaimes lauku teritoriju iedzīvotājiem. Dinamiskas apdzīvojuma struktūras pamatā ir atsevišķu vietu stiprās puses un daudzveidība. Vietu dažādība ir svarīga reģiona atraktivitātes un identitātes stiprināšanai. Areālos, kas būs pievilcīgi kā jaunās dzīvesvietas, palielināsies urbanizācijas ietekme. Sliktākajā variantā tas var ietekmēt vides un ainavisko kvalitāti, kas sākotnēji bija izvēles arguments.

Mežsaimnieciska darbība arī turpmāk notiks un attīstīsies *meža areālos* – lielajos vienlaidus valsts meža masīvos, kā arī mozaīkveida lauku telpu areālos, kur ir mazāki valsts mežu masīvi un privātie meži lauku saimniecībās. Atbilstīgi Latvijas mežu politikai, mežsaimniecība būs daudzfunkcionāla un mežu apsaimniekošana/izmantošana nodrošinās to pastāvēšanas un attīstības ilgtspējību. Blakus tradicionālai mežsaimnieciskai darbībai (tās mērķi ir meža produktivitātes paaugstināšana, pievienotās vērtības radīšana, meža apsardzība un izmantošanas apstākļu nodrošināšana u.c.), mežs konkrētās teritoriālās situācijās tiks izmantots sabiedrības vajadzībām (piepilsētu meži, mežaparki īpaši aizsargājamo teritoriju struktūrā, pastaigu un atpūtas vietas, aktīvā tūrisma objekti, sēņu un ogu meži u.c.).Tas nozīmē, ka meža resursi jāizmanto, saglabājot un aizsargājot tā bioloģisko daudzveidību, meža ainavas ekoloģisko stabilitāti, kā arī vides kvalitāti. Tā kā Kurzemē mežs ir arī neatņemama ainavu vizuālās struktūras pazīme un ir īpatnējs attīstības resurss, turpmāk mežu apsaimniekošana plānojama arī ainavu līmenī, it sevišķi ainaviski nozīmīgajās reģiona struktūras telpās.

Savukārt lauku areāli, kuros attīstīsies *jaunā būvniecība* un kas kļūs par mājokļa teritorijām pilsētu iedzīvotājiem, atradīsies galvenokārt pilsētu tuvumā, ainaviski skaistākajās vietās. Tās ir potenciālas konfliktu teritorijas, kas var rasties saistībā ar apbūvi (blīvums, veidols u.c.), ar ekoloģiskajiem apstākļiem, ar iedzīvotāju vajadzībām un attieksmi. Tādēļ rajonu un vietējo pašvaldību plānojumos šīm vietām pievēršama īpaša uzmanība, lai novērstu konfliktu rašanos, vai arī piedāvātu veidu, kā tos atrisināt. *(Sk. 24.attēlu.)*

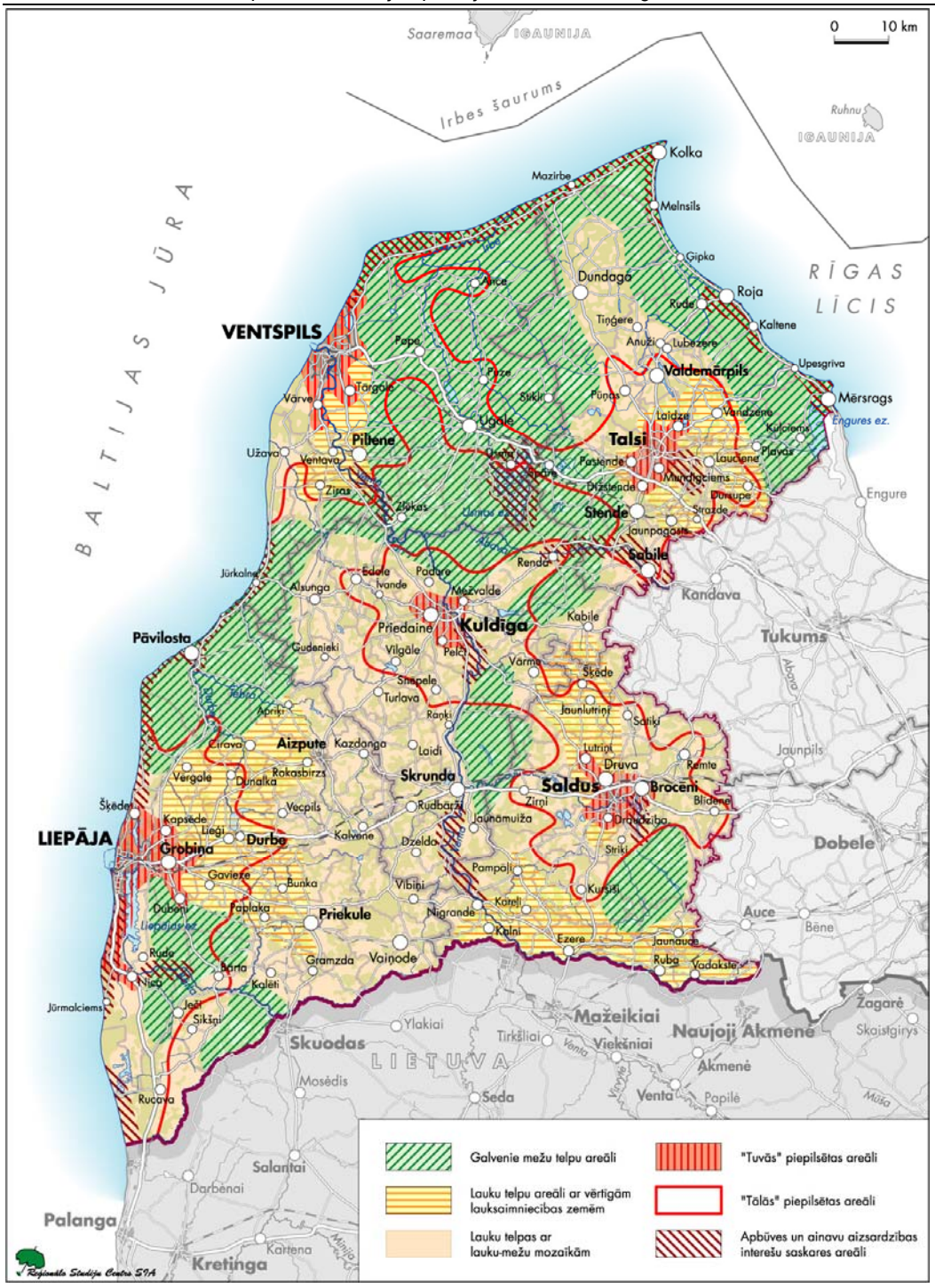

24.attēls. ***Lauku perspektīvā integrētā struktūra***
Avots: Kurzemes plānošanas reģiona telpiskā (teritorijas) plānojuma 2006.–2026. projekts, 2006.g.decembris

Pāri lauku un mežu telpu areāliem jau pašreizējā reģiona telpiskajā struktūrā pārklājas struktūrvienības, ko nosaka nozīmīgi nacionālie mērķi un tos nodrošinošie tiesību akti. Šo struktūru reģiona telpiskās plānošanas dokumentā sauc par *īpašo mērķu struktūru***,** un tajā ietilpst:

- ✓ Baltijas jūras un Rīgas līča Piekraste, kas vienlaikus ir apakšreģions attīstības skatījumā;
- ✓ valsts pierobeža, kas arī ir apakšreģions attīstības skatījumā;
- ✓ īpaši aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskās teritorijas (esošās un perspektīvās);
- ✓ ainaviski nozīmīgās telpas, kas reģiona struktūrā veido teritoriālu papildinošo tīklu esošajām īpaši aizsargājamām teritorijām, kā arī kalpo reģiona vides ekloģiskās kvalitātes uzturēšanai.

Kurzemes reģiona īpatnība ir tāda, ka vairums īpaši aizsargājamo dabas teritoriju pašreiz koncentrējas Piekrastē. Tām ir izcila nozīme reģiona dabas, kā arī kultūrvēsturisko īpatnību un vērtību saglabāšanā. Konkrētās situācijās/vietās, rēķinoties ar pamatiedzīvotāju dzīvesdarbības un attīstības interesēm,

jālīdzsvaro īpašās dabas aizsardzības un attīstības mērķi. Šajā nolūkā jāizmanto inovatīvās pieejas, lai plānotu attīstības virzienus un veidus, kas saskaņojas ar dabas un kultūras mantojuma saglabāšanas mērķiem. Piekrastes telpiskajā struktūrā nodalāmi atšķirīgi posmi – telpas areāli, atbilstīgi tam, kā tas darīts, raksturojot visa Kurzemes reģiona telpisko struktūru. Pašvaldību attīstības plānos un plānojumos jānodrošina pastāvošo Piekrastes aizsargjoslas nosacījumu ievērošana. Jāuzlabo plānošanas metodes, bez normatīvajām prasībām pievēršoties to jautājumu izpētei, kas nepieciešami tieši telpiskās struktūras attīstības plānošanas skatījumā. Tajā skaitā, īpaši jāpievērš uzmanība sabiedriski pieejamo telpu saglabāšanai pilsētās, ciemos, lauku areālos, to attīstībai un pieejamības nodrošināšanai.

Ainaviski nozīmīgo/vērtīgo teritoriju tīklā īpaša nozīme ir upju ielejām, it sevišķi – lielo upju ielejām kā lineārām struktūrvienībām. Tās ir izcilas dabas daudzveidības krātuves, tās pilda svarīgas ekoloģiskās funkcijas. Ielejās un gar tām gadsimtu gaitā izveidojušās izcilas kultūrainavas. Būtiski, ka upju ielejas arī pašreiz piesaista nozīmīgas attīstības aktivitātes. Kurzemes reģiona telpiskās plānošanas dokumentā kā ainaviski nozīmīgas teritorijas nodalītas arī Durbes un Tebras, ka arī to satekupes Sakas, upju ielejas ar pieupju joslām. Šajā dokumentā noteikts, ka upju ielejās un to malās jāierobežo aktivitātes, kas apdraud to dabas un ainavu daudzveidības resursus, it sevišķi ainaviski vērtīgajās teritorijās un piepilsētās, kur var attīstīties jaunā apbūve. Kā īpaši atraktīvi ainaviskie elementi atzīmēti Baltijas ledus ezera senkrasti, no kuriem paveras plaši skati uz Piejūras zemieni, pašreizējie jūras stāvkrasti, kā arī vietas jūras krastā, kur izveidojušās lielākās kāpu grēdas.

Kurzeme ir nozīmīgs reģions austrumu tirgus saiknei ar Eiropas Savienības tirgiem, tāpēc, attīstot ostas pilsētas, noteikti liels uzsvars ir jāliek uz transporta un sakaru infrastruktūras attīstību, kas palielinātu Kurzemes lomu Eiropas kontekstā. Kurzemes ģeogrāfiskais izvietojums pie Baltijas jūras, neaizsalstošās jūras ostas rada labas iespējas pasažieru un kravu pārvadājumu attīstībai. Reģiona lauku teritoriju un novada nozīmes centru attīstībai īpaša loma ir reģiona nozīmes ostu – Mērsraga, Pāvilostas un Rojas infrastruktūras straujai attīstībai, turklāt tā cieši jāsaista ar efektīvu iekšzemes transporta tīklu struktūras attīstību. Jahtu tūrisma vajadzībām jāveicina, ka visās – arī reģiona nozīmes – ostās tiek attīstīta moderna jahtu ostām atbilstoša infrastruktūra, ietverot pievedceļus. Ostas veido vienotu tīklu ar esošām un jaunajām jahtu ostām Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastē, nodrošinot drošas distances starp tuvējām ostām. Kurzemes reģiona ostu attīstības iespējas ir atkarīgas no šādiem aspektiem: spējas reģionālā līmenī kopīgi koordinēt tirdzniecības un ostu vadības apmācību jautājumus, īpašu uzmanību veltot darbaspēka un investīciju piesaistei, spējas uzlabot infrastruktūru, īpaši mazajās ostās, spējas izveidot speciālu infrastruktūru tūrisma aktivitātēm, laivu remontam, mazu kuģu būvniecībai, kā arī citiem ostu pakalpojumiem ar augstu pievienoto vērtību.

Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojuma trešā daļa „Teritorijas plānojuma vadlīnijas" satur vadlīnijas rajonu un vietējo pašvaldību teritoriju plānošanai un attīstības programmu izstrādei, kā arī priekšlikumus valsts un reģionālajām sadarbības institūcijām nacionālā vai reģionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu un spēkā esošo tiesību un normatīvo aktu grozīšanai. Tās izriet no Kurzemes plānošanas reģiona telpiskā (teritorijas) plānojuma Telpiskās attīstības perspektīvas, tās balstās un ir saskaņā ar Eiropas Savienības telpiskās attīstības politiku mērķiem un teritoriju attīstības vadlīnijām, kā arī citiem starptautiski pieņemtiem telpiskās attīstības plānošanas dokumentiem.

Vadlīnijās apdzīvojuma un urbāno teritoriju plānošanai minēts, ka plānošanā nepieciešams īstenot ilgtspējīgas attīstības principus, kas nozīmē: taupīgu resursu izmantošanu (*zemes un enerģijas*), vides piesārņošanas iespēju samazināšanu (inovatīvu risinājumu un tehnoloģiju izmantošana; daudzfunkcionālu atbalsta tīkla centru izveide, priekšroku dodot nepiesārņojošiem /mazāk piesārņojošiem transporta veidiem). Nepieciešams arī veicināt reģionā hierarhiski strukturētas apdzīvojuma sistēmas veidošanos, kuras mugurkaulu veido policentrisks atbalsta pilsētu / ciemu karkass, prioritāri attīstot šo pilsētu / ciemu infrastruktūru, ierosinot daudzveidīgus projektus un piesaistot cilvēku un finanšu resursus projektu īstenošanai, kā arī ievērot pēctecības principu – apdzīvojumu pilnveidot, attīstot un restrukturizējot esošās apdzīvotās vietas, kas noteiktas spēkā esošajos vietējo pašvaldību plānojumos. Ieteicams dot priekšroku dzīves vides un apbūves kvalitātes paaugstināšanai pilsētās un esošajos ciemos. Ieteicams jaunu mājokļu, sociālo un citu pakalpojumu objektu, darba vietu attīstīšanu plānot esošajās apdzīvotajās vietās, pēc iespējas

izmantojot esošo infrastruktūru un nepilnvērtīgi izmantotas vai pamestas apbūves teritorijas, ierobežojot neapbūvēto, sevišķi "zaļo" teritoriju apgūšanu. Šajās vadlīnijās norādīts, ka jāierobežo jaunu vienlaidus lineāru apbūves zonu izveide gar ceļiem, ūdens tilpju un ūdens teču krastiem un gar jūras krastu reģiona teritorijā, un apdzīvojuma attīstīšanu (esošo apdzīvoto vietu augšanu, jaunu izveidi) jāplāno, ievērojot esošo valsts I un II šķiras ceļu un dzelzceļa līniju izvietojumu, lai radītu priekšnosacījumus intensīvai sabiedriskā transporta izmantošanai un līdz ar to – šī veida transporta attīstīšanai. Ieteicams izvietot jaunu dzīvojamo apbūvi saistībā ar sabiedriskā transporta infrastruktūru.

Vadlīnijās pilsētu un lielo ciemu plānošanai teikts, ka katras apdzīvotas vietas plānojumam jāveicina dzīves vides kvalitātes paaugstināšanās (uzlabošanās) ne tikai konkrētajā pašvaldībā, bet visā reģiona teritorijā, sabalansējot vietējās un reģiona attīstības intereses, ekonomikas izaugsmes un dabas un kultūrvides aizsardzības / saglabāšanas prasības. Apdzīvoto vietu plānojumos dažāda veida dabas un kultūras objekti, tostarp dabas aizsardzības objekti un kultūras piemineklļi, jāvērtē kā apdzīvotās vietas attīstības resursi, kuru sakopšanā ieguldītie līdzekļi dod ne tikai tiešu, bet arī netiešu atdevi. Darījumu iestāžu, ražošanas uzņēmumu izvietošanu un jaunu mājokļu būvniecību jāplāno pastāvošu apdzīvoto vietu, īpaši policentriskā atbalsta tīkla pilsētu un citu jau agrāk apgūtu teritoriju robežās, pēc iespējas izmantojot esošos tehniskās un vides infrastruktūras tīklus un objektus. Piekrastes pilsētu un ciemu teritoriju plānojumos īpaši jāizvērtē dabas pamatresursi – pludmale, kāpu josla, meži – un to ilgtspējīgas pastāvēšanas un publiskas pieejamības nodrošināšana. Šie resursi uzskatāmi par nacionālu vērtību, kuru attīstīšanā / saglabāšanā nākošajām paaudzēm ieinteresēta visa sabiedrība. Nav pieļaujama publiskās teritorijas – pludmales joslas – izmantošanas ierobežošana, nepamatota publiski pieejamu meža platību pārvēršana privātās blīvas apbūves platībās. Pilsētu un ciemu teritorijās paredzēt ūdensmalu izmantošanu sabiedrības atpūtas vajadzībām. Paredzēt pārvietošanās iespējas gar ūdensmalām (pastaigu takas, celiņi skriešanai, skrituļošanai, velo celiņi u.c.), kā arī pieeju tām. Nepieciešamības gadījumā jārisina jautājumus par zemes īpašumu atpirkšanu sabiedrības vajadzībām. Pielāgot atklātas telpas (laukumus, skvērus, parkus, bulvārus, gājēju ielas) sabiedriskām norisēm un pielāgot tās personām ar īpašām vajadzībām. Teritoriju plānojumos izvērtējams pastāvošais un potenciālais pieprasījums pēc jauniem mājokļiem un atbilstoši rezervējamas teritorijas mājokļu attīstīšanai, kā arī jāparedz pasākumi, kas veicina jaunu mājokļu areālu nodrošināšanu ar atbilstošu tehnisko un vides infrastruktūru, pakalpojumiem un darba vietām, rekreācijas iespējām. Mazo pilsētu /lielo ciemu plānojumos ieteicams izvērtēt esošās profilējošās (specializācijas vai unikālās) funkcijas un ar to saistītos pakalpojumus, kā arī jaunu pakalpojumu funkciju attīstības iespējas. Paredzēt arī teritorijas pilsētas un tās tuvākās apkārtnes iedzīvotāju skaitam atbilstoša pakalpojumu un darījumu iestāžu / uzņēmumu (pirmsskolas iestādes, skolas, veselības aprūpes, sociālās aprūpes un kultūras iestādes, tirdzniecības centri) izvietošanai. Ieteicams arī rezervēt teritorijas tehnoloģisko un biznesa parku izvietošanai. Tajā pašā laikā teritoriju rezervēšana katra atbalsta centra plānojumā konkrētu funkciju vajadzībām veicama atbilstoši attīstības programmā veiktajam funkciju sadalījumam. Visu reģiona apdzīvoto vietu plānošana veicama saskaņā ar spēkā esošo tiesību un normatīvo aktu prasībām un nenonākot pretrunā ar reģiona plānojuma priekšlikumiem.

Vadlīnijās plānošanai pieceļu areālos noteikts, ka jāparedz pasākumi, kas ierobežo vairāku apdzīvoto vietu apbūves saplūšanu. Īpaša uzmanība veltāma, lai novērstu jaunas vienlaidus lineāras apbūves joslu izveidošanos gar valsts galvenajiem autoceļiem; starp apdzīvotajām vietām paredzēt neapbūvējamas mežu vai lauku teritorijas. Pieceļu areālos apbūves attīstību plānot tādā attālumā no autoceļa vai dzelzceļa, kas neprasa papildus speciālus tehniskus risinājumus tās aizsardzībai pret auto transporta vai dzelzceļa transporta radīto troksni un izplūdes gāzēm. Nepieciešamības gadījumā paredzēt speciālus pasākumus esošās apbūves aizsardzībai no trokšņa un cita veida vides piesārņojuma. Ceļiem piegulošos areālos plānošanas procesā ieteicams noteikt ainavu telpas un ainavas elementus, kam ir izcila vizuālā un estētiskā vērtība, vai kas rada braucienā uztveramo vizuālo ainavas telpas dažādību; plānojuma risinājumos jāparedz to saglabāšanai nepieciešamās rīcības.

Vietējo pašvaldību teritoriju plānojumos ieteikts paredzēt arī ainavas telpiskās struktūras izvērtējumu, īpašu uzmanību pievēršot veidojumiem, kas nosaka ainavas īpašo vērtību, kā arī vizuālā piesārņojuma riska objektiem, publiski pieejamās skatu vietas un skatu areālu iezīmēšanu, agrāk izstrādāto apbūves plānu izvērtēšanu, it sevišķi gadījumos, kad plānota apbūve upju un ezeru krastos, publisko upju un ezeru

pieejamība atpūtas un tūrisma mērķiem, ieskaitot nepieciešamos labiekārtošanas pasākumus. Vietējo pašvaldību teritorijas plānojumu struktūrā jāintegrē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāni, īpašu uzmanību pievēršot obligātajām dabas aizsardzības prasībām un to atšķirībām aizsargājamās teritorijas robežās, saistot ar zemes īpašumu robežām. Vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā ieteicams izvērtēt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānos paredzēto tūrisma un atpūtas vietu, kā arī ceļu un taku veidošanu, lai integrētu plānotos pasākumus visas pašvaldības attīstības plānā. Izvērtēt atpūtas un tūrisma objektu pieļaujamās izmantošanas slodzes, nepieciešamības gadījumā tās koriģēt, lai nodrošinātu izmantošanu ilgtspējīgu.

Vadlīnijās plānošanai meža areālos teikts, ka meža areāli ir viens no nozīmīgākajiem Kurzemes reģiona telpiskās struktūras elementiem un attīstības resursiem. Tādēļ jārada pamats, lai turpmāk meža plānošana tiktu integrēta pašvaldību attīstības plānos un teritoriju plānojumos. Meža plānošanas mērķis ir meža ilgtspējības uzturēšana, bioloģiskās daudzveidības uzturēšana un aizsardzība, meža izmantošana, ņemot vērā tā daudzfunkcionalitāti. Pašvaldību teritoriju plānojumos jānosaka mežu teritorijas, kas pilda (vai ir tam piemēroti) sabiedrībai nozīmīgas funkcijas, tajā skaitā, kalpo par atpūtas vietām, kempingiem, mežaparkiem. Pašvaldību teritoriju plānojumos jānosaka iespējamās „parku" teritorijas. Jāparedz labiekārtošanas projektu izstrādāšana, kā arī mežsaimniecības, dabas aizsardzibas un atpūtas prasību saskaņošana. Neplānot meža zemju transformāciju citos zemes izmantošanas veidos (sevišķi apbūves mērķiem) tajās vietās, kas kalpo sabiedrības vajadzībām un vides aizsardzības mērķiem: atpūtas vietās, pie ceļiem, upēm, ezeru krastos.

Vadlīnijas plānošanai Baltijas jūras un Rīgas līča Piekrastē norādīts, ka Baltijas jūras un Rīgas līča Piekraste savā būtībā ir daudzfunkcionāla teritorija, tādēļ tās plānošanā jāņem vērā arī citas jau minētās vadlīnijas. Piekrastes aizsargjoslas izdalīšanas mērķus, kā arī aizsardzības nosacījumus izmantošanas ierobežojumus nosaka *Aizsargjoslu likums* (1997). Kamēr nav citu saistošu dokumentu par Piekrastes aizsardzības un attīstības regulēšanu, pašvaldību attīstības plānos un plānojumos jānodrošina pastāvošo Piekrastes aizsargjoslas nosacījumu ievērošana. Šajās vadlīnijās uzmanība pievērsta tiem apstākļiem un nosacījumiem, kas pašreiz nav normēti ar tiesību aktiem, bet nepieciešami tieši telpiskās struktūras attīstības plānošanas skatījumā, un turpmāk var veicināt Piekrastes sabalansētu un ilgtspējīgu sabalansētu attīstību. Visos dokumentos, kas attiecas uz Piekrasti, par prioritāru mērķi un uzdevumu uzskatāma publisko telpu saglabāšana pilsētās, ciemos, lauku areālos, to pieejamības nodrošināšana un attīstība. Rajonu un vietējo pašvaldību attīstības koncepcijās un plānojumos jābalstās uz Piekrastes sadalījumu atšķirīgos posmos, kas veidojušies atšķirīgos dabas apstākļos (krasti ar kāpām, stāvkrasti), kā arī teritorijas atšķirīgos izmantošanas apstākļos, kas laika gaitā noteica pašreizējās telpiskās struktūras izveidošanos (pilsētas, vēsturiskie ciemi, lauku un meža areāli). Šāda pieeja dod iespēju katrā Piekrastes posmā ievērot reālos riskus, saimnieciskās darbības ierobežojumus, atrast īpatnējos attīstības resursus, un uz tā pamata plānot attīstību. Piekrastē jānodrošina pieejamība publiski lietojamajai dabas videi (takas, stāvvietas), lai pasargātu vērtīgos biotopus no izbradāšanas un iznīcināšanas. Pa atšķirīgajiem Piekrastes posmiem plānojama reālā dabas un kultūras mantojuma saglabāšana, kā arī Piekrastes unikālo un īpatnējo ainavu elementu saglabāšana un attīstība jaunos apstākļos. Plānojumos jāparāda gan esošās īpaši aizsargājamās teritorijas, gan dabas daudzveidības areāli un perspektīvās ainaviski nozīmīgās teritorijas, kas nav akceptētas tiesiski, bet ir būtisks Piekrastes attīstības resurss. Piekrastes pilsētu un ciemu teritoriju plānojumos īpaši jāizvērtē jūras piekrastei īpatnējie dabas resursi – pludmale, kāpu josla, meži – un to ilgtspējīgas pastāvēšanas un publiskas pieejamības nodrošināšana. Nav pieļaujama publisko teritoriju, sevišķi pludmales joslas, pieejamības ierobežošana un ainavu resursu vērtības samazināšana. Piekrastes pilsētu plānojumos jāparedz to individualitātes saglabāšana, ko noteikusi dabas un vēsturiskās būvniecības mijiedarbība un kas atspoguļojas gan pilsētvides struktūrā, gan apbūves raksturā. Tā kā Piekrastes pilsētas atrodas piekrastes aizsargjoslā, to attīstības plānos un plānojumos jāatrod veidi, kā līdzsvarot pieaugošās pilsētu un piepilsētu teritoriju izmantošanas tendences apbūves vajadzībām ar Piekrastes īpatnību saglabāšanu, ainavu un dabas aizsardzības nodrošināšanu attīstības vārdā. Ņemot vērā prognozētās klimata izmaiņas un jūras līmeņa celšanos, kā arī krasta noskalošanās riska pieaugumu, pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšana gar piekrasti ir stingri ierobežojama; nepieciešamības gadījumā tā plānojama virzienā uz sauszemi. Paaugstināta krasta noskalošanās riska joslā neparedzēt apbūves paplašināšanu un kapitālu infrastruktūras objektu ierīkošanu. Pašvaldību apbūves noteikumos ieteicams ietvert nosacījumus,

kas veicinātu katras vietas kultūrvēstures tradīcijām un ainavai draudzīgas jaunās apbūve veidošanos, celtniecības tradīciju saglabāšanu, apdzīvojamās vides plānojuma īpatnību saglabāšanos (aizsardzība pret vēju, pret smilts izpūtumiem, pret teritorijas pārpurvošanos u.c.). Pašvaldību teritoriju plānojumos atzīmējamas īpašo dabas un kultūrvēsturisko, kā arī ainavisko vērtību vietas un atbilstīgi pastāvošajiem nosacījumiem vai plānojuma mērķiem paredzēt to saglabāšanas, aizsardzības vai veidošanas pasākumus. Pašvaldību teritoriju plānojumos jāparāda jūras krasta noskalošanās, applūšanas un iespējamās vēja erozijas riska vietas un joslas. Plānojumos jāparedz pasākumi, kas novērstu smilts masu *ceļošanu* ar vēju, pasargātu apdzīvotās vietas no vēja ietekmes, novērstu drenāžas apstākļu pasliktināšanos smilšainajos līdzenumos aiz krasta kāpu vaļņa. Plānojumos iezīmējamas pašreizējās noskalošanās vietas un joslas, kā arī perspektīvā sagaidāmās. Noskalošanās riska teritorijās plānojami iespējamie lokālie piekrastes aizsardzības pasākumi, kā arī nozīmīgāko infrastruktūras (ceļu, inženiertīklu u.c.) objektu pārcelšana no nenovēršamās pamatkrasta erozijas riska joslām uz iekšzemi. Pašvaldību teritoriju plānojumos jāizvērtē plānoto atpūtas un tūrisma objektu, jaunās apbūves un citu ieceru sagaidāmā ietekme uz vietu attīstību un dabas, ainavu kultūras mantojuma saglabāšanas iespējām ilglaika perspektīvā, uz vērtību maiņām cilvēku uztverē. Pašvaldību teritoriju plānojumos jāparedz publiski pieejamo vietu un objektu izvietojums (ceļi, takas, atpūtas un pastaigu vietas, skatu laukumi u.tml.). Nepieciešams izvērtēt drošības pasākumu nepieciešamību, it sevišķi pludmalēs un stāvkrastu posmos. Pašvaldību teritoriju plānojumos iezīmējami kādreizējie padomju armijas objekti un areāli, kuros novērojams piesārņojums ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem; iespēju bobežās jādod riska novērtējums, japaredz nepieciešamie sanācijas pasākumi.

12.2 Liepājas reģiona telpiskajā struktūrplānā *(2000) noteikts, ka Liepājas rajona galvenie strukturālie komponenti ir apdzīvotās vietas, ostas un ekonomiskie mezglpunkti, lauku teritorijas un dabas elementi, infrastruktūras tīkli. Šie komponenti nosaka gan esošo, gan vēlamo rajona telpisko struktūru.*

Esošā rajona apdzīvotās vietas un ostas tiek uzskatītas kā rajona ekonomisko aktivitāšu izvietošanas pamats un attīstības dzinulis. Dažādu aktivitāšu un pakalpojumu koncentrēšana nodrošinās apdzīvotās vietas ar tālākās attīstības iespējām. Esošais galveno autoceļu un dzelzceļu tīkls saista reģionālās nozīmes centru Liepāju ar urbānajiem centriem rajonā un ārpus tā. Šajā dokumentā kā viens no rajona urbānajiem centriem ir atzīmēta Pāvilosta.

Liepājas rajona teritorijas plānojumā (2004) noteiktas rajona attīstības intereses līdz 2014.gadam. Plānojumā norādīts, ka nākotnē Liepājas rajona telpisko struktūru veidos apdzīvotās vietas kā ekonomisko aktivitāšu izvietošanas pamats, ostas – kā rajona attīstības dzinulis, dabas elementi veidos ekoloģisko tīklu. Telpisko struktūru veidos arī lauku teritorijas, kas telpiski un funkcionāli saistītas ar urbānajiem un lauku centriem, un infrastruktūra – kā saikne starp ostām un apdzīvotām vietām. Reģionālajā līmenī rajonam ir nozīmīga loma tūrisma un rekreācijas attīstībā, mežsaimniecībā un kokapstrādē, zivsaimniecības attīstībā, dabas vērtību un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, kultūrvēsturisko vērtību uzturēšanā un saglabāšanā.

Liepājas rajona teritorijas plānojumā ir attēlotas 5 pilsētu apbūves teritorijas: Aizpute, Grobiņa, Pāvilosta, Priekule, Durbe. Pilsētas apbūves teritorijas noteiktas, lai veicinātu līdzsvarotu un ilgtspējīgu teritorijas attīstību, nodrošinātu daudzveidīgu pakalpojumu klāstu, ietverot to īstenošanai nepieciešamās apkalpes un infrastruktūras objektus, kā arī dabas un apzaļumošanas teritorijas, atbilstoši urbānā centra nozīmei un ietekmei uz apkārt esošo lauku teritoriju .

Rajonam nozīmīga apdzīvota vieta ir tā ziemeļos esošā Pāvilosta. Pāvilosta ir stratēģiski nozīmīga, jo tā atrodas pusceļā starp Liepājas un Ventspils ostām, un tā ir teritorija, kuru šķērso transporta koridori pieejai pie ostas. Liepājas rajona teritorijas plānojuma sadaļā „Atļautā un plānotā teritorijas izmantošana" tiek noteikti teritorijas izmantošanas veidi, to noteikšanas mērķis, atļautā izmantošana un vadlīnijas vietējo pašvaldību teritorijas plānojumiem. Rajona plānojums nosaka, ka pilsētas apbūves teritorijas izmantošanu nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojums, paredzot tādu pilsētas apbūves blīvumu un zonējumu, kas nodrošina kvalitatīvas dzīves, darba un dabas vides veidošanos, kā arī perspektīvās apbūves teritorijas. Pilsētas apbūves teritorijas attīstība jāveic, ievērojot nepieciešamību nodrošināt iedzīvotājus un uzņēmumus ar nepieciešamajām inženierkomunikācijām – centralizētu ūdens un siltumenerģijas piegādi, kanalizācijas tīkliem, notekūdeņu attīrīšanas iekārtām u.c.

7.1.3. Novada konteksts

2004.gadā izveidots Sakas novads, apvienojoties Sakas pagastam un Pāvilostas pilsētai. Pāvilosta ir novada centrs. Sakas novada teritorija ietver Sakas pagasta, kas ir lielākais pagasts Liepājas rajonā, ar 325 km ^{2} lielu teritoriju un Pāvilostas pilsētu ar 6,3 km^2 lielu teritoriju.

Apdzīvoto vietu (ciemu un viensētu) blīvums Sakas novada lauku teritorijā ļoti mazs. Tās galvenokārt ir koncentrējušās gar maģistrālo ceļu Liepāja–Ventspils, kā arī Sakas, Tebras un Durbes upes ielejās. Skrajciemi (viensētu grupas bez kompaktas apbūves, kuras vēsturiski iedzīvotāji uzskata par vienotām) ar lielāko iedzīvotāju skaitu ir Saka (168 iedzīvotāji – 2005.gadā) un Ulmale (75 iedzīvotāji – 2005.gadā), kas atrodas pie autoceļa Liepāja–Ventspils.

Pilsēta ar tās ekonomiku nodrošina darba vietas un pakalpojumus daļai novada lauku teritorijas iedzīvotāju. Šeit jāmin izglītības iestādes – pirmsskolas un vidējās izglītības iestādes, kā arī kultūras, veselības aprūpes, tirdzniecības u.c. iestādes.

Pilsēta un lauku teritorijas ir cieši saistīti arī tādās jomās, kā tūrisma attīstība, jūras piekrastes apsaimniekošana, teritorijas attīstības plānošana. Nākotnē uzmanība jāvērš uz saskaņotu Pāvilostas pilsētas un tās pierobežas teritoriju attīstību.

Sakas pagasta teritorijas plānojuma 2.redakcijas projektā (2006) ap pilsētu plānotas galvenokārt savrupmāju apbūves teritorijas, nosaucot atsevišķas to zonas par „savrupmāju dzīvojamās apbūves teritoriju mežaudžu ielokā", „savrupmāju dzīvojamās apbūves teritoriju upju ielokā", „savrupmāju dzīvojamās apbūves teritoriju ciema klajumā". Šajā plānojuma projektā paredzēts, ka šajās savrupmāju dzīvojamai apbūvei plānotajās teritorijās zemi iespējams sadalīt 5000 m^2 līdz 1 ha lielos zemes gabalos. Pretī Dzintaru ielas un autoceļa Ventspils–Liepāja krustojumam Sakas pagasta teritorijas plānojuma 2.redakcijas projektā lauku teritorijā plānota darījumu iestāžu un jauktas apbūves teritorija.

Pilsētas teritorijas telpisko attīstību nākotnē nopietni varētu ietekmēt ārpus pilsētas robežām un tajā pašā laikā tās tiešā tuvumā esošo lauku teritoriju apbūvēšana *(sk. 25.attēls. Pāvilostas saiknes ar apkārtni).*

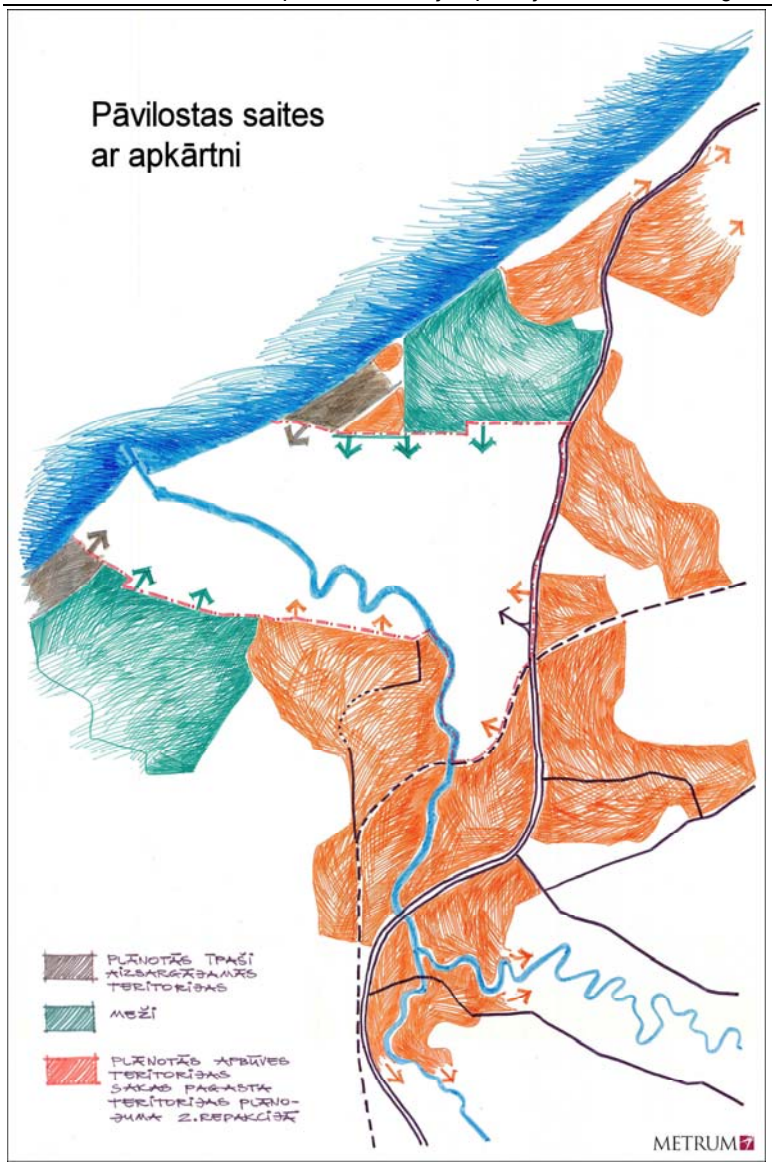

25.attēls. ***Pāvilostas saiknes ar apkārtni.***
Avots: SIA „Metrum", 2006.

7.1.4. Vēsturiskais konteksts

Detalizētākas ziņas par to, kas notika pašreizējās Pāvilostas vietā, ir atrodamas rakstītos avotos un senās kartēs, sākot no 12.gadsimta.

Raksturīgi, ka vieta Sakas upes grīvā pie jūras (pašreizējās Pāvilostas vieta) daudzus gadsimtus ir bijusi tā vai citādi saistīta ar citām vēsturiski nozīmīgām vietām – Aizputi, Liepāju, un bijusi atkarīga no to attīstības kāpumiem un kritumiem

13.gadsimtā Baltijas jūras piekrastē (aptuveni starp Rīvas upi un Nīcu, sauszemes pusē – līdz Kalvenei) pastāvēja sena kuršu valsts Piemare *(LKV, 10.sēj., 19024.–19025.lpp; Latvijas vēstures atlants, 2001.)* Par Sakas (vieta pie Tebras un Durbes satekas) apdzīvojumu var liecināt tur esošais pilskalns, kas ir otra senapdzīvota vieta Pāvilostas tuvumā.

Kopš 1203.gada ir ziņas par Sakas mūra pili Tebras krastā pie upju satekas. 1386.gada dokumentos minēta mūra pils un pie tās – osta ar bāku *(Latvijas pilsētas, 1999, 336.lpp).*

Sakas un Pāvilostas uzplaukuma laiks, par kuru ir vairāk ziņu, saistās ar 16. un 17.gs. Šajā laikā Sakas grīvā pastāvēja osta, no turienes veda preces uz Aizputi, kas bija Kurzemes bīskapijas centrs.

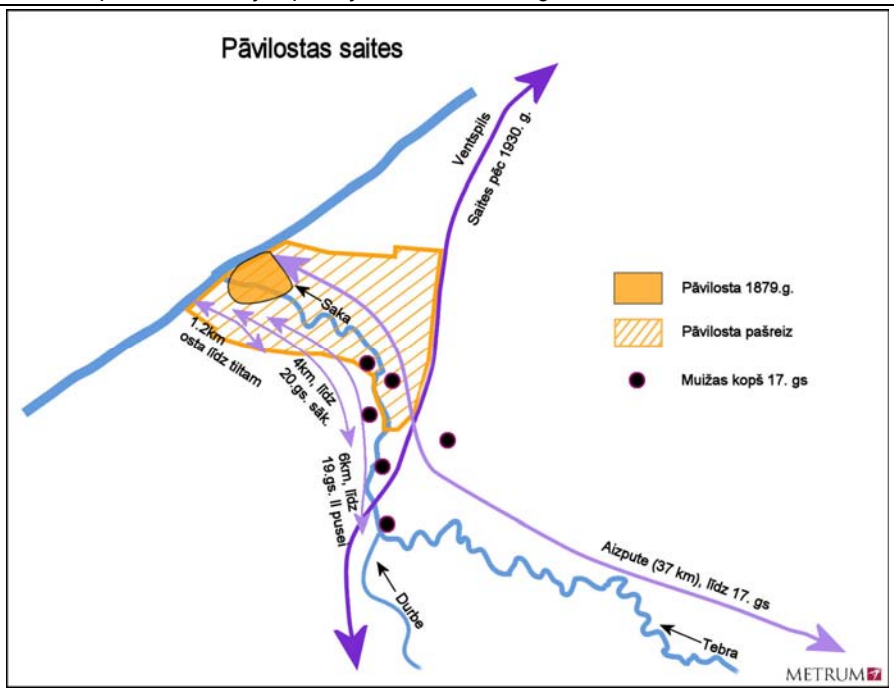

*26.attēls.**Pāvilostas saites***
Avots: A.Melluma, SIA „Metrum", 2007.

miestā bija preču pārkraušanas punkts no jūras laivām uz upes laivām. Var domāt, ka šajā laikā jau pastāvēja muižas Sakas upes krastos. Pēc 1660.gada sākās panīkuma laiks, jo slēdz Sakas grīvas ostu (lai tā nekonkurētu ar Rīgas ostu), samazinās iedzīvotāju skaits.

Tomēr nav tā, ka Sakasmiesta un Sakas grīvas vārdi pazustu pavisam. Par to liecina senās kartes, kas attiecas uz 18. un 19.gs. Minēsim dažas no tām.

„Kurzemes, Piltenes un Zemgales 1702.g. kara karte", to parakstījis Kurzemes gubernators Kārlis Magnuss Stuarts. Kartes kopijas fragments reproducēts E.Dunsdorfa darbā (1984), kurā Pāvilostas vietā pie jūras lasāms vārds *Sackenmunde,* bet gar Sakas upi esošo muižu nosaukumi ir nesalasāmi. Vietvārdu sarakstā ir minēta Ozbaka (kā *Odsau*) un Upesmuiža (kā *Stenbergen–Sak*).

Barnikela Kurzemes karte – 1747.gadā. Uz kartes starp Malduguņu strautu un upju sateku atrodas apzīmējums „maza pilsēta" (tajā saskatāms baznīcas apzīmējums – tātad tā nav pašreizējā Pāvilosta, bet gan Sakas ciems) un vietvārds *Sackenmunde*; vēl minēti vietvārdi *Sackenhausen, Rothof, Ostbach, Schlosshof.*

Kart von Kurland. Mittau, 1833. (Verlag von G.A.Reyher). Kartē ir upes nosaukums – *Sacke*, arī muižu vārdi – *Ostbach, Bachhof, Freiberg, Rothof, Munde, Schlosshof, Sackenhausen*. Pie Sakas upes grīvas ir vietvārds *Tutlick* (šriftā, kas apzīmē apdzīvotas vietas), kā arī apzīmējums, kas norāda uz robežsargu posteņa vietu. Redzams Liepājas–Ventspils ceļš, no tā atzarojas ceļš uz tagadējo Pāvilostu (tilta vieta, no tās ceļš turpinās dienvidu virzienā uz Akmeņragu).

Liv- Est- und Kurland von C.G.Rücker. Reval, 1854. Kartē vietvārdi *Ostbach, Bachhof, Freiberg, Rothof, Minde, Sackenhausen*. Redzams ceļš gar jūras krastu, arī pašreizējais Liepājas–Ventspils ceļš (ceļa nozīme augstāka nekā jūras krasta ceļam), no kura pie Upesmuižas (*Bachhof*) atzarojas ceļš uz jūras pusi.

Jauns posms Pāvilostas vietas attīstībā sākas 19.gs. otrajā pusē. Ap 1875.gadu Upesmuižu un Ostbahu nopērk atvaļināts ģenerālleitnants Otto Fridrihs fon Lilienfelds. Viņš Sakas upes grīvā dibina jaunu ostu (1878. gadā tika izbūvēti pirmie moli) un ciemu, ko nosauc par Pāvilostu (1879.gada 21.maijā – dibināšanas akts). Tomēr vēl 20.gs. materiālos atrodami vietvārdi *Sakasosta*, arī – *Āķugals*. Ostas un ciema uzplaukums sākās pēc 1893.gada, kad tika uzsākta Liepājas kara ostas izbūve. Tās vajadzībām nepieciešamos akmeņus vāca un sagatavoja Pāvilostas apkārtnē. Ap 1895.gadu tika uzbūvēts ķieģeļu ceplis, un ķieģeļus veda uz Liepāju. Pēc 1896.gada straujā attīstība apsīka, bet 20.gadsimts atnāca ar

1905.gada notikumiem, Pirmo un Otro pasaules karu un tam sekojošo padomju okupāciju, kas ietekmēja Pāvilostas attīstību. *(Sk. 1.3. Vēsturiskā pilsētas plānošanas pieredze.)*

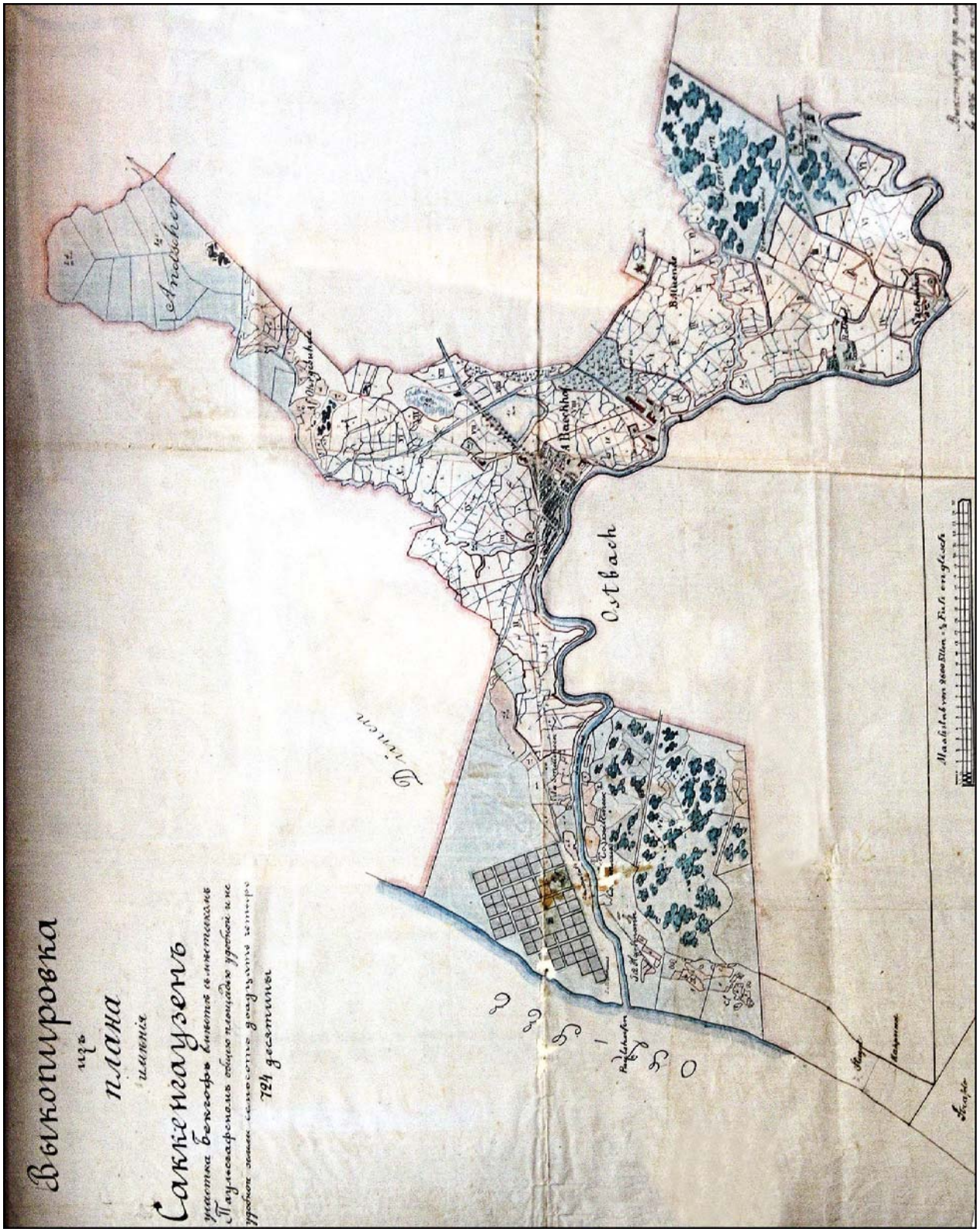

27.attēls. ***Upesmuižas zemju plāns 19.gs.b.***
Avots: Pāvilostas muzeja fondi;
Foto: V. Salenieks, SIA „Metrum", 2007.

8. Teritorijas attīstības mērķi un virzieni

8.1. Pilsētas attīstības programmā noteiktās attīstības prioritātes

Attīstības plānošanas dokumentos ir jāatrod katrai konkrētai vietai atbilstošu attīstības modeli, kas vienlaicīgi nodrošina šīs vietas identitātes saglabāšanu un nosauktu ekonomiski pamatotu prioritāro pasākumu kopumu.

Jebkuras attīstības plānošanas pamatu veido vārdos un tēlos formulēts vietas nākotnes redzējums jeb vīzija, kurā pateikts, kādai teritorijai jākļūst noteiktā laika periodā, kādas izmaiņas nepieciešamas, lai tāda tā kļūtu, kādi ir reālie attīstības mērķi, un, kas nepieciešams telpiski, ekonomiski un sociāli konkrētajā teritorijā.

Topošajā *Pāvilostas attīstības programmā* norādīts, ka *„2020.gadā Pāvilosta ir mūsu mājas. Pāvilostā mēs vēl jūtam senatnes – Pāvilostas, kā zvejnieku ciematiņa elpu, kas sakopta un tīras vides ietverta pulcina viesus no visas pasaules. Izmantojot jaunākās tehnoloģijas, mēs dzīvojam drošā Eiropas mazpilsētiņa ar augstu dzīves kvalitāti. Pilsētā ir attīstīta osta, jahtu osta, tūrisms, uzņēmumi ir konkurētspējīgi globālajā ekonomikā. Bērni un jaunieši vēlas dzīvot Pāvilostā un ir lepni par savu pilsētu !"*

12.2.1.1.1.1.1 Kā galvenie pilsētas attīstības virzieni (prioritātes), attīstības programmā noteiktas:

1) ostas un tai piederošās infrastruktūras attīstība;
2) tūrisma attīstība pilsētā;
3) cilvēkresursu attīstība;
4) progresīvas un pieejamas izglītības, kultūras un sporta veicināšana;
5) augstas kvalitātes dzīves vides nodrošināšana;
6) efektīvas pārvaldes sistēmas ieviešana;
7) sociālās infrastruktūras un kvalitatīvu pakalpojumu attīstība;
8) konkurētspējīgas, daudzveidīgas un aktīvas uzņēmējdarbības attīstība;
9) vides aizsardzība, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.

Tomēr galvenie pilsētas attīstības virzieni jeb prioritātes uzskatāmas tikai par vispārīgām vadlīnijām, kuru iedzīvināšana atkarīga no teritorijas plānojuma un it īpaši no tā īstenošanas.

8.2. Pilsētas telpiskās struktūras galvenie elementi un vērtības

8.2.1. Pāvilostas telpiskā struktūra

Pilsētas raksturojumam svarīgi ir vispārīgie momenti. Pāvilostai tā ir dabas un apbūves teritoriju attiecība. Teritorijas attīstības potenciālu var samazināt un zemju pilnvērtīgai izmantošanai kaitēt nepārdomāta teritoriju pārveide bez profesionāla teritorijas telpiskā plānojuma, nesakoordinēti vai dažkārt pat pretēji attīstības centieni vienai konkrētai vietai, kā arī plānošana bez rūpīgas kompleksas konkrētās vietas izpētes, nenoskaidrojot, kādi struktūras elementi un kādas to savstarpējās saites veido tās telpisko struktūru. Tas būtībā ir kultūrainavas raksturojums.

Teritorijas īpatnējo telpisko struktūru veido vairāku ainavu elementu kopums (jūras piekraste, osta, Sakas ieleja, vēsturiskais centrs, ceļi, meži, bijušie muižu centri, administratīvās robežas utt.), to attiecības, savdabība, to savstarpējās sasaistes. Tie veido ainavu reālo telpisko struktūru, tās vizuālo veidolu, un ir gan ainaviskās, gan bioloģiskās daudzveidības priekšnosacījums un satvars. Pilsētas teritoriju raksturo ainaviskā pievilcība: jūras tuvums, lielas mežu platības, Sakas upes ieleja.

Dabas ainavu robežās, pēc atšķirīgās cilvēka darbības ietekmes ir savstarpēji atšķirīgas *ainavu telpas* pēc to veidošanās apstākļiem un pašreizējās izmantošanas. Tās veido visas Pāvilostas teritorijas telpisko struktūru, atspoguļo tās veidošanās vēsturi, dabas un cilvēka darbības mijiedarbību izpausmes konkrētajās situācijās, kā arī turpmākās attīstības iespējas un ierobežojumus. Pilsētas ainava ir strukturāli neviendabīga, kas saistīts ar dabas apstākļu dažādību un notikumiem vēstures gaitā. Pāvilostas ainavas dažādībā balstās visas pilsētvides telpiskā struktūra. *(Sk.3. Ainavas)*.

Ainavu telpu elementi – meži, zaļumu teritorijas jūras piekrastē, Pelēkā kāpa, jūras senkrasts, Sakas ieleja ar gravām un daudzplānu skatiem uz upes pļavām un aiz tām esošo ainavu parki – veido plānojuma struktūras karkasu. Uz šī karkasa balstās trīs raksturīgi pilsētas rajoni, kuri izveidojušies pilsētas vēsturiskās attīstības procesā. Tie ir: *Vecā Pāvilosta*, jaunais rajons – *Jaunais ciems,* un *līvānietes*, kā arī *Upesmuižas centra rajons*.

Vēsturiskā ciemata rajons *Vecā Pāvilosta* izvietojas pilsētas rietumu daļā, Baltijas jūras piekrastē. *Vecā Pāvilosta* Sakas labajā krastā, jūras osta un ar to saistītās teritorijas ir vēsturiski veidojusies pilsētas daļa ar atbilstošu labiekārtojumu un sociālo pakalpojumu spektru, kas saglabājusi savu vēsturisko vidi un telpisko struktūru.

Jaunais dzīvojamais rajons *Jaunais ciems* izvietojas Sakas upes labajā krastā starp vēsturisko ciematu un Sakas pieteku *Orgu (Malduguņu strautu)*. Ziemeļos tas robežojas ar *Zaļkalna* mežu, bet dienvidos – ar Sakas upi. Rajonu sāka izbūvēt pēc 2.pasaules kara, kad Pāvilosta kļuva par zvejnieku kolhoza „Dzintarjūra" centru. Rajons ir raksturīgs padomju laika ciematu celtniecības piemērs. Tas tika veidots kā autonoma pilsētbūvniecības struktūra, lai nodrošinātu kolhozniekus ar dzīvokļiem, apkalpes objektiem un darba vietām. Šim rajonam ir lineārs raksturs. Tā plānojuma struktūras pamatā ir Dzintaru iela. Dienvidos no Dzintaru ielas izvietoti mazstāvu, savrupmāju dzīvojamie kvartāli un vispārizglītojošā skola, bet ziemeļos vairākstāvu dzīvojamo ēku kvartāls, pirmsskolas izglītības iestāde „Dzintariņš", garāžas, centrālapkures katlu māja. Teritorijās pie Parka ielas un tās turpinājumā gar *Orgu*, veidojas mazstāvu dzīvojamās apbūves kvartāli ar *līvānu* tipa ēkām.

Upesmuižas centra rajons izvietojas pilsētas dienvidaustrumos, uz dienvidiem no Dzintaru ielas, starp Sakas upi un bijušo Liepājas–Ventspils dzelzceļa līniju. Rajonā ietilpst Upesmuižas parks ar bijušajām muižas ēkām, bijušās spirta dedzinātavas un ķieģeļu rūpnīcas teritorijas. Upesmuižas parks ir īpaši aizsargājams dabas objekts – tajā ir aizsargājamie dendroloģiskie stādījumi. Upesmuižas parku ar bijušo alus darītavu savieno muižas laikā veidota aleja. Parkā iekārtota brīvdabas estrāde. Pie bijušā Upesmuižas centra pieder arī teritorija Sakas upes kreisajā krastā, tā saucamā „Ostbaha", kur pašlaik izvietots veco ļaužu aprūpes nams. Upesmuižas parku ar veco ļaužu aprūpes namu savieno gājēju tiltiņš pāri Sakas upei.

Pilsētas Domes mērķis ir nodrošināt stabilu pilsētas struktūru, kas reizē dotu pilsētai jaunas attīstības iespējas un respektētu Pāvilostas dabas vērtības un tās kultūrvēsturisko mantojumu.

Neapgūtas teritorijas pilsētā ir ap Malduguņu strautu *(Orgu)* un *Otrā pusē*. Pilsētai ir lielas perspektīvas attīsties uz ziemeļaustrumu pusi – abpus Malduguņu strautam, kā arī attīstīt ostu, atpūtas un tūrisma infrastruktūru Sakas kreisajā krastā.

8.2.2. Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības

Vērtīgo pilsētas telpiskajā struktūrā var definēt, izejot no pilsētas kā veseluma jēdziena, kur katrs elements ir šī veseluma daļa un izmaiņas tajā vai tā izzušana izmaina veselumu. Tie elementi, kuri nosaka pilsētu kā pievilcīgu cilvēkiem – gan iedzīvotājiem, gan tās apmeklētājiem, piemēram, tūristiem, un bez kuriem nav domājam pilsētas saimnieciskā attīstība –, uzskatāmi par vērtībām. Skatīt 28. un 29.attēlus, kuros grafiski attēlotas Pāvilostas dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, ņemot vērā teritorijas plānojumā izstrādes laikā ierosinātos divus atšķirīgos dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" robežu variantus, no kuriem 29.attēlā attēlotais parāda 30.10.2007. izveidotā dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" pašreizējo robežu.

Pāvilostas gadījumā varētu jautāt: kuri no pilsētas telpiskajiem elementiem ir būtiski, kā mēs tos redzam plānojuma struktūrā, kādi ir dabas un cilvēku radītie vērtīgie pilsētas elementi un kāda ir to savstarpējā attiecība? Pāvilostā jau pati tās struktūra uzrāda galvenās vērtības. Tās veido pilsētas telpiskās struktūras pamatu un nosacīti tās var sadalīt dabas vērtībās un cilvēku radītajās vai ar apbūves teritorijām un to funkcionēšanu saistītajās vērtībās.

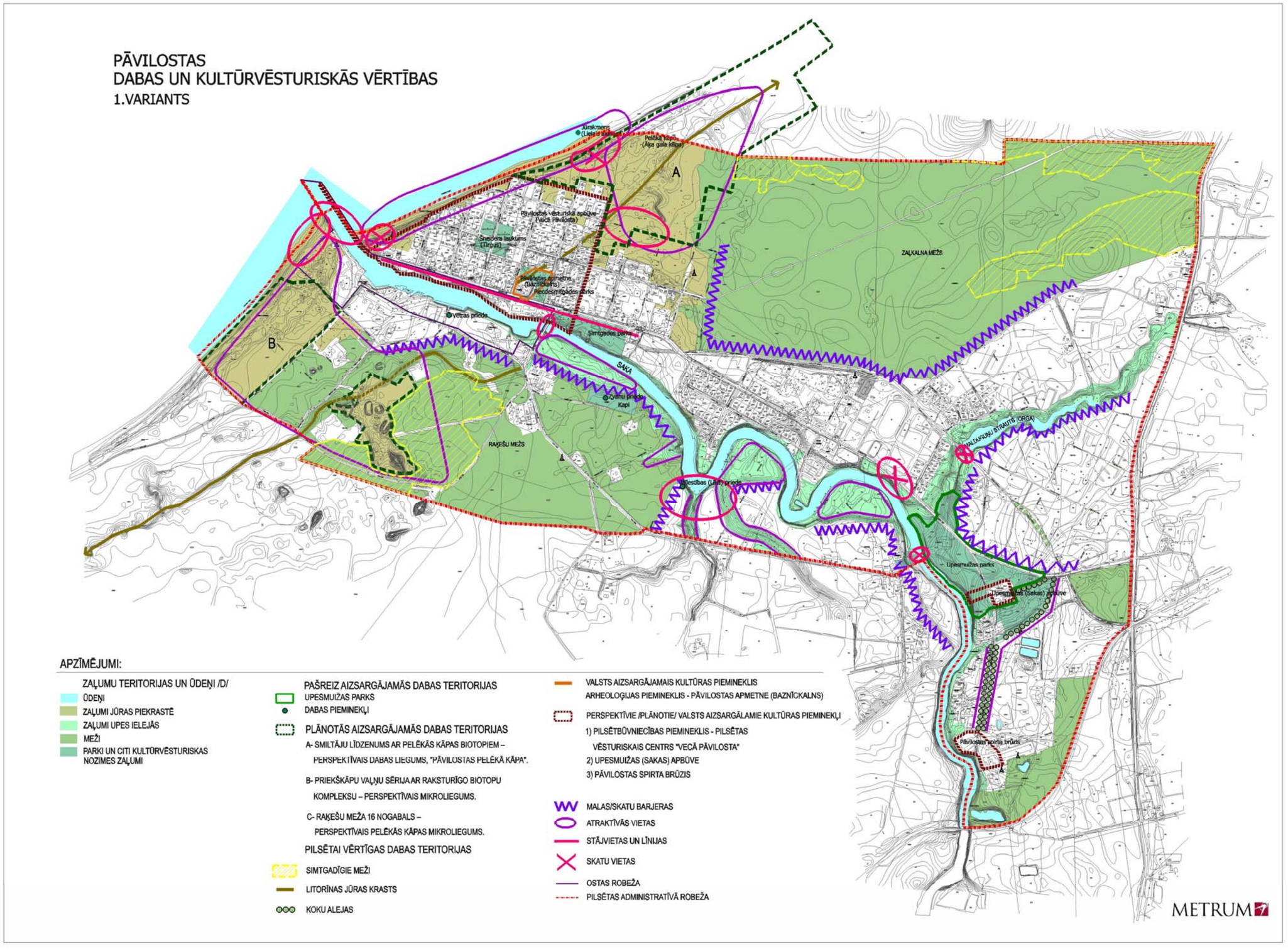

28.attēls
Avots: SIA „Metrum", 2007 (līdz dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" apstirināšanai).

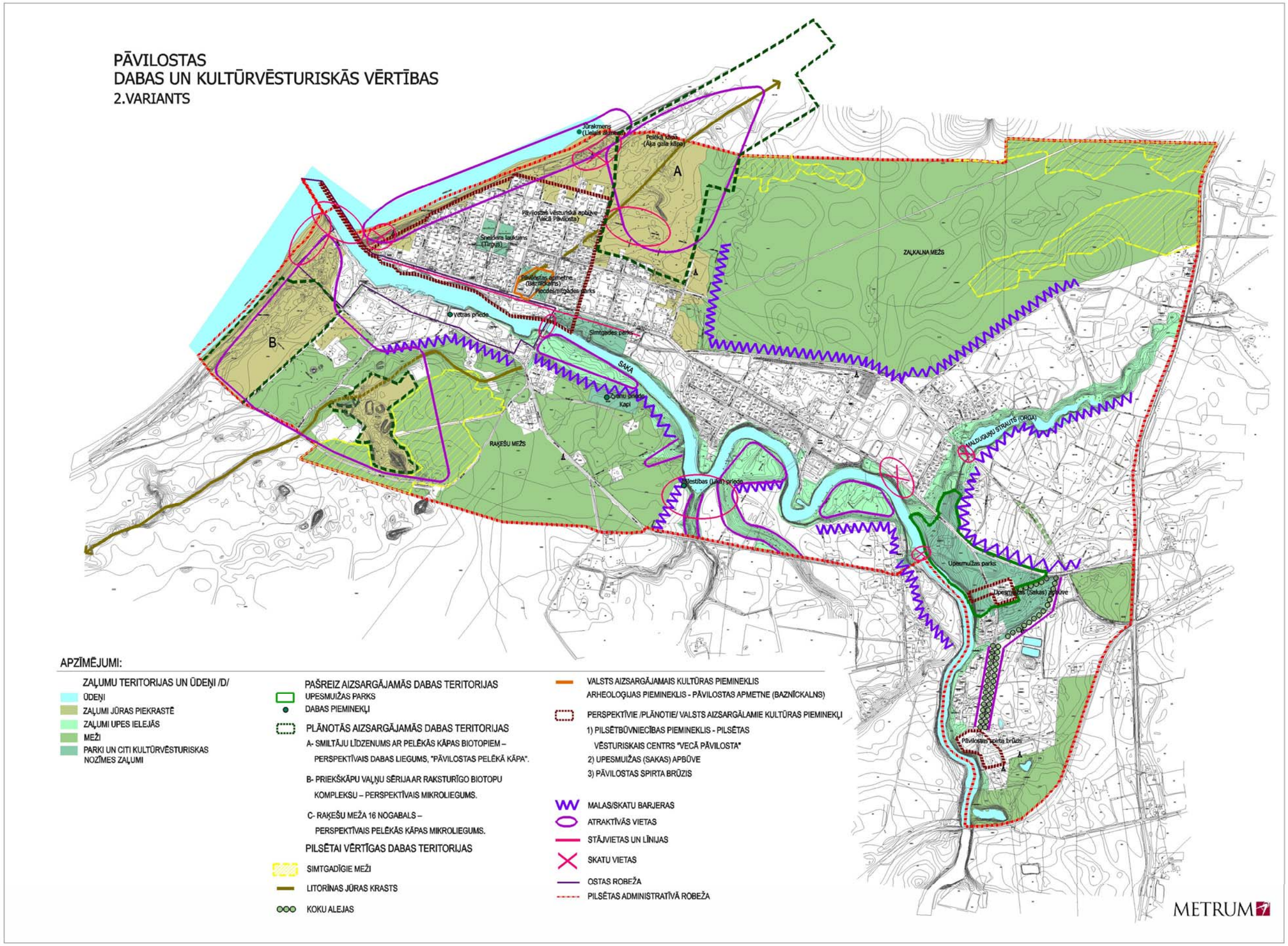

29.attēls
Avots: SIA „Metrum", 2007 (līdz dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" apstirināšanai).

Vērtīgas Pāvilostā vispirms jau ir dabas jeb zaļumu un ūdeņu teritorijas kā tās tiek sauktas Pāvilostas teritorijas telpiskās attīstības koncepcijā: zaļumi jūras piekrastē, Pelēkā kāpa, jūras senkrasts, kas kopā ir lineāri elementi pilsētas struktūrā. Nākamais būtiskais lineārais elements ir Sakas upe un tā ieleja ar pļavām un gravām, kas rada raksturīgu Pāvilostas iezīmi – daudzplānu skatus uz upes pļavām un aiz tās esošo ainavu. Šeit mēs sastopam *īpatnējās reljefa formas* – tās ir Litorīnas jūras krasts, arī Sakas upes un pieteku ielejas ar visiem ielejām raksturīgajiem elementiem – paliene, terases, stāvo krastu kraujas, pieteku ielejas, sāngravas, kas telpiskās struktūras un vizuālā veidola īpatnību dēļ pastiprina Pāvilostas iekšējās struktūras dažādību. Piecdesmitgades parks (ar prezidenta Gustava Zemgala 1929.gadā stādītu ozolu), Simtgades parks, arī Upesmuižas un Ostbahas teritorija, alejas pie Upesmuižas un kapi – ir kā starpposms starp dabas un cilvēka radītajām vērtībām.

Pāvilostas apbūvei būtiskākā ir vecākā pilsētas daļa jeb *Vecā Pāvilosta*, ar tai raksturīgo ortogonālo plānojumu, vienmērīgo, zemo apbūves augstumu un ielu galā redzamo jūru. Pilsēta nav domājama bez ostas, pie kuras pieved galvenās lineārās struktūras – Dzintara iela, kas kalpo iebraukšanai Pāvilostā, un vecā dzelzceļa jeb *čukatiņa*, kā to sauc pilsētas iedzīvotāji. No publiskajām teritorijām svarīgākais ir centrs, kas ir it kā savienojums starp veco un jauno apbūvi. Bet Pāvilostā ir nozīmīgas ir arī tā sauktās pamestās teritorijas – *Spirtnīca*, kur redzamas vēsturiskās nozīmes un kas reizē glabā attīstības iespēju. Šeit ir arī svarīgākie vertikālie pilsētas akcenti – sarkano ķieģeļu dūmeņi –, kas, kā tas raksturīgi Pāvilostai, neatrodas pie jūras.

Pāvilostai nepieciešamā simbioze – dabas un apbūves elementu kopdarbība un katra elementa apzināšanās, saglabāšana un attīstība. Šie minētie elementi, kas ir vērtīgais pilsētā, jau izveido noteiktu veselumu – Pāvilostas pilsētas telpas struktūru. Tikai šī veseluma kontekstā atsevišķiem elementiem, dzīvojamām mājām un citiem apbūves objektiem piemīt to pilsētbūvnieciskā nozīme, vēsturiskajiem un kultūras pieminekļiem saglabājas to vērtība, teritorijām – pievilcība un izaugsmes iespējas.

<u>*Plānotās aizsargājamās dabas teritorijas.*</u> Viens no Pāvilostas pilsētas būtiskākajiem resursiem ir Baltijas jūras piekraste un neskartā daba, kas no visām pusēm ietver Pāvilostu. Pāvilostas pilsētas teritorijā atrodas dabiskie piekrastes biotopi.

Natura 2000 teritorija – ***dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa"*** teritorijas plānojuma izstrādes laikā izveidots pilsētas ziemeļu daļā, starp jūras krastu un apbūvi *(sk.4.1. Aizsargājamās dabas teritorijas un objekti, 9.2.3. Mezglu vietas plānojumā)*

Teritorijas plānojuma izstrādes laikā tika ierosināti divi dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" robežu varianti,- ar 21,74 ha lielu plānotā lieguma teritoriju pilsētā 1. variantā, bet 22,67 ha - 2. variantā. *(28., 29. un 30.attēls)* Ārpus pilsētas teritorijas liegums tika plānots 19,9 ha lielā teritorijā.

Pānojuma galīgās redakcijas sagatavošanas laikā ar 30.10.2007. Ministru kabineta noteikumiem Nr.730 „Grozījumi Ministru kabineta 1999,gada 15.jūnija noteikumos Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem" ir apstiprināts dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa".

Plānojuma izstrādes laikā ierosināts izveidot ***mikroliegumu „Priekškāpu vaļņu sērija ar raksturīgo biotopu kompleksu"*** 14,2 ha platībā uz dienvidiem no Sakas upes grīvas tā dēvētajā *Otrā pusē*, 300 m joslā no jūras krasta līdz Vētras ielai, kur pēdējos simts gados izveidojies dažāda vecuma priekškāpu valnis un redzamas dažādas to aizzelšanas stadijas (no *baltās* kāpas līdz priežu mežam). Arī jūras krasta priekškāpas jeb baltās kāpas ir Eiropas Savienībā aizsargājams biotops. Aiz priekškāpām atrodas pelēkās kāpas un tālāk priežu mežs. *(28. un 29.attēls)*

Ieteikts arī izveidot ***pelēkās kāpas mikroliegumu*** valsts meža jeb *Raķešu meža* teritorijā (valsts meža 75.kvartāla 16.nogabalā) 6,56 ha platībā, kas atrodas ārpus 300 m piekrastes aizsargjoslas. *(28. un 29.attēls)*

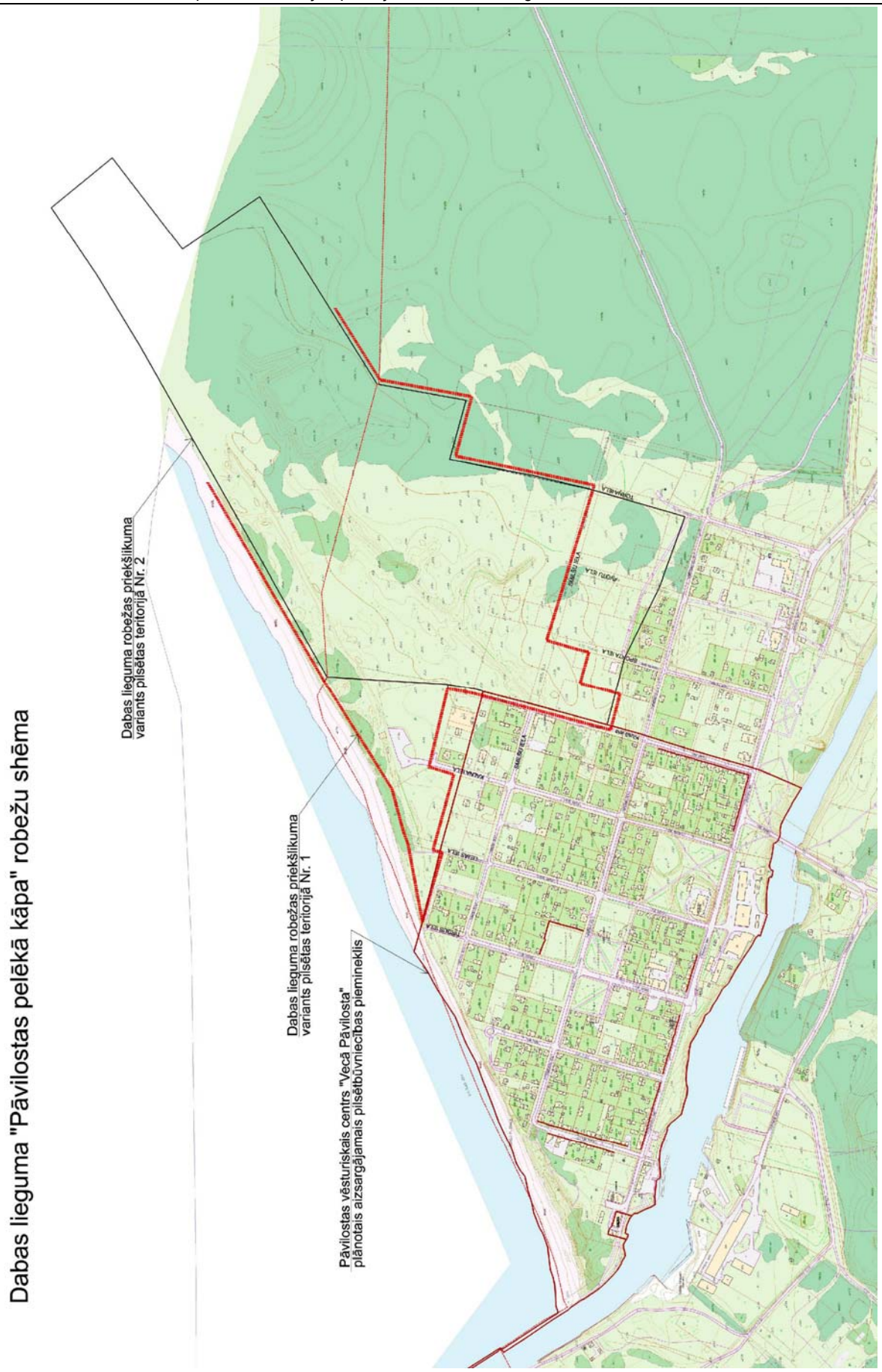

30.attēls. ***Dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" robežu varianti pilsētas teritorijā***
Avots: SIA „Metrum", 2007 (līdz dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" apstirināšanai).

Laika posmā no 01.08.2005. līdz 31.07.2009. tiek īstenots ES *Life–Nature* projekts „Aizsargājamās jūras teritorijas Baltijas jūras austrumu piekrastē" *(Protected Areas in the Eastern Baltic Sea) (sk. informāciju:* www.vidm.gov.lv vai www.bef.lv.), kura mērķis pabeigt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju *(Natura 2000)* tīkla izveidošanu Igaunijas, Latvijas un Lietuvas jūras teritorijās. Viena no šādām ***perspektīvā aizsargājamām jūras teritorijām*** arī plānota pretī Pāvilostai. *(sk.31.attēlu).*

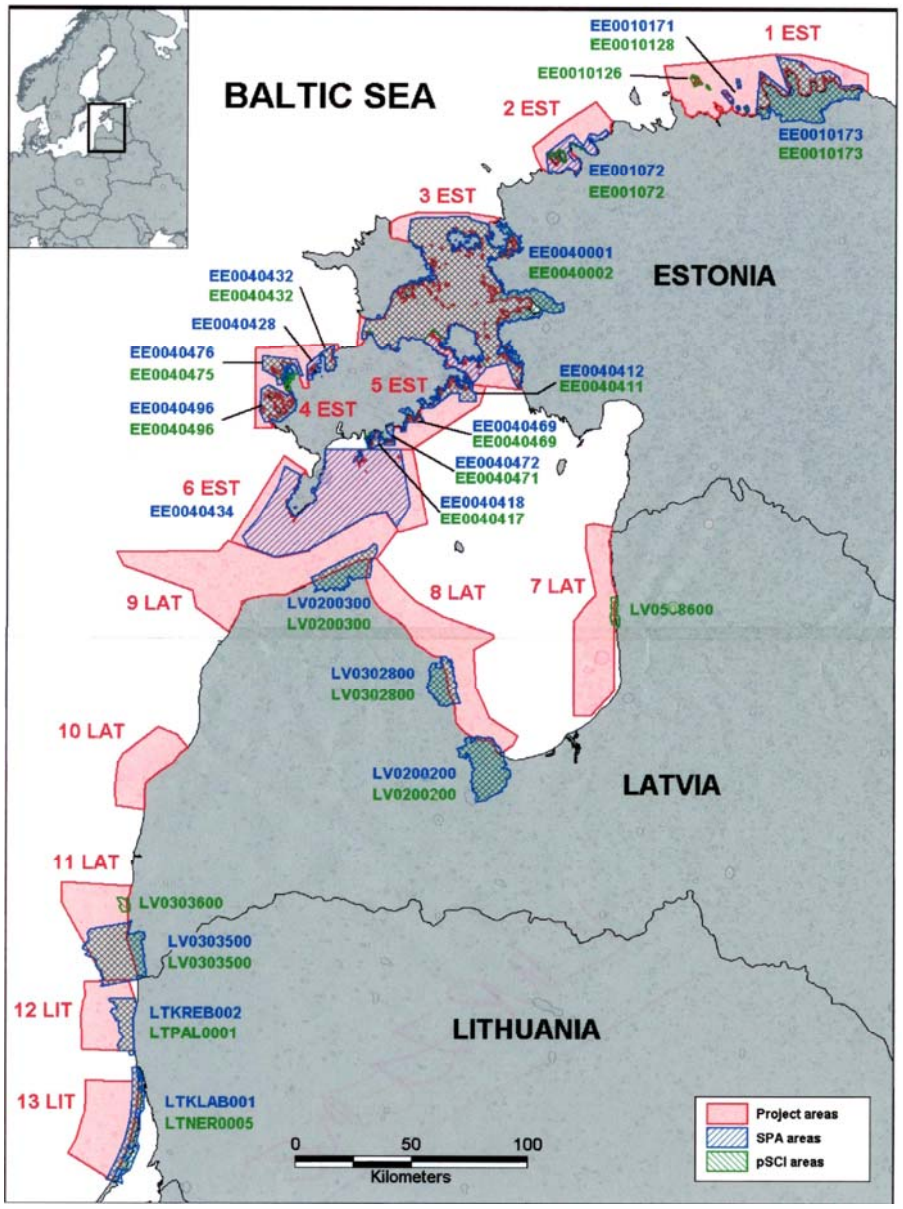

31.attēls. ***Perspektīvā aizsargājamā jūras teritorija (10 LAT) pretī Pāvilostai.***
Avots: projekta „Protected Areas in the Eastern Baltic Sea" materiāli, 2007.

Perspektīvie (plānotie) valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi jeb nozīmīgākā kultūrvēsturisko objektu daļa, kas tiek apkopota Valsts kultūras pieminekļu inspekcijas datu bāzē, turpmāk pretendē uz iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā. Tādi Pāvilostā ir: viens pilsētbūvniecības piemineklis (Pilsētbūvniecības un teritoriālplānošanas speciālistu atzinums no 27.12.1996. un VKPAI dokuments Nr.672 no 29.10.1999. par pilsētbūvniecības pieminekļu saraksta papildinājumu), trīs vietējas nozīmes arhitektūras pieminekļi (VKPAI Arhitektūras un mākslas ekspertu padomes sēdes protokols Nr.31 1997.gada 7.martā), viens arheoloģijas objekts (A.Vasks, Arheoloģijas pieminekļa apraksts, 1979.gada 5.oktobrī) un viens objekts no Latvijas Industriālo pieminekļu saraksta (VKPAI, 2002.gada 15.janvāris).

Vietējas nozīmes pilsētbūvniecības piemineklis ***Pāvilostas pilsētas vēsturiskais centrs „Vecā Pāvilosta"*** *(19.gs. beigas, 20.gs. sākums)*. Ņemot vērā pilsētbūvnieciskās un ainaviskās vēsturiskā pilsētas plānojuma struktūras un arhitektoniski telpiskās vides vērtības un Latvijas PSR Kultūras ministrijas

Kultūras pieminekļu zinātniski metodiskās padomes arhitektūras sekcijas ieteikumu, vēsturiskā Pāvilostas ciemata daļa tika pasludināta par vietējās nozīmes pilsētbūvniecības pieminekli (Liepājas rajona Izpildkomitejas 1978.gada 27.februāra lēmums Nr.73) *(Ģenerālplāns 1983–2010, 13.lpp.). Pāvilostas Attīstības plānā 1996.–2005.* pilsētbūvniecības pieminekļa teritorija tika arī atzīmēta kā aizsargājamā, kultūrvēsturiski nozīmīga teritorija. Taču 1999.gada 15.decembrī Pāvilostas pilsētas dome, izskatot Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas informāciju par Pāvilostas vēsturiskās apbūves iekļaušanu valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta projektā, nolemj, ka Pāvilostas vēsturiskā apbūve nav iekļaujama kultūras pieminekļu sarakstā (15.12.1999. sēdes protokola izraksts Nr.208, 6.)

Vecā Pāvilosta ir pilsētbūvniecības piemineklis, jo tā ir vienots pilsētbūvniecības ansamblis, kurā sintezējas plāns, apbūve un telpa. Ģeogrāfiskā un topogrāfiskā situācija tās telpiskajā kompozīcijā un siluetā ir ienesusi nianses – te arī meklējama pilsētas individualitāte un tās neatkārtojamās īpatnības. 19.gs. beigās izveidotā ciema robežās tagad ietilpst vairāk kā gadsimta garumā attīstījušies nozīmīgi kultūras mantojuma elementi – *Vecās Pāvilostas* telpiskā struktūra ar ielām, laukumiem, ēkām piekrastes kāpās. Pāvilostas vēsturiskā apbūve veidojusies ap ostu, bijušā zvejnieku ciema teritorijā, kas sākotnēji bija sadalīt 66 pūrvietās ar tirgus laukumu centrā (tagad – E.Šneidera laukums). Ielu gala perspektīvās redzams jūras vai upes krasts (tikai sezonā, kad kokiem nav lapas). Ielu iesegumos lietots asfalts, dabīgā smilts un smilšains māls, grants, bet reti izmantots laukakmens bruģis – tikai Dzintaru ielas noslēgumā aiz bijušās Loču mājas upes krastā, E.Šneidera laukumā Nr.10 (bijušajā kalēja mājas pagalmā) un Nr.2 (Mākslas skolas pagalma iebrauktuvē), kā arī Brīvības ielas Nr.30 ēkas pagalmā un ielas piemājas daļā .

Vēsturiskajai pilsētas daļai ir regulārs plānojums, ap taisnstūra laukuma kvartāliem, kur katru kvartālu sākotnēji veido seši 60x60 m lieli zemes gabali, sagrupēta vaļēja veida apbūve, kurā ēkas izvietotas pa kvartāla perimetru, tās savstarpēji nebloķējot. Ēku apjomiem un arhitektūrai ir zināma ietekme uz telpisko kompozīciju un pilsētas ainavu. Senākās tradicionālās vienstāva dzīvojamās ēkas un žogi ir ielu apbūves valdošais elements, kas, intensīvi piepildot būvlaidi, veido raksturīgākās pilsētas ielu ainavas. Pilsētas vēsturiskā centra teritorijā tiek noteiktas šādas *vietējas nozīmes aizsargājamās raksturīgās ielu un laukumu apbūves ainavas(Sk.2.pielikumā):*

- ✓ ***Vītolu iela***, kuru var uzskatīt par vecāko ielu Pāvilostā, jo pirmās mājas šeit uzbūvējuši zvejnieki – Donis un Butlers (Donis, par pirmās mājas uzcelšanu, saņēmis no Lilienfelda pateicību 15 rubļu apmērā; līdz 1890.gadam Pāvilostā bijušas kādas desmit mājas);
- ✓ ***Dzintaru ielā no ēkas Nr.7 līdz Nr.41 un no Nr.51. līdz Nr.59****;*
- ✓ ***Klusā ielā no ēkas Dzintaru ielā Nr.59 līdz ēkai Klusā ielā Nr.9****;*
- ✓ ***E.Šneidera laukumā no ēkas Nr.7 līdz Nr.10.***
- ✓ ***Brīvības iela no Klusās ielas līdz E.Šneidera laukumam.***

Kā publiski pieejamās zaļumvietas vēsturiskajā apbūvē ir Piecdesmitgades parks, kuram piekļaujas valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļa Pāvilostas apmetnes (Baznīckalns) (valsts aizsardzības Nr.1381) teritorija ar postītu, bet vēl joprojām nozīmīgu pieminekļa apjomu un arheoloģisko kultūrslāni. Svarīgi saglabāt publiski pieejamas zaļumvietas pretī Dzintaru ielai Sakas upes krastā.

Šajā teritorijā dažādā kvalitātē saglabājušās ēkas no 19.gs. beigām līdz 20.gs. 40tajiem gadiem. Tās pārsvarā ir 1 vai 1,5 stāvu neliela izmēra, vienkāršas taisnstūra koka ēkas, 1 un 2 stāvu ķieģeļu ēkas. Mājas būvētas, tās pielāgojot kāpu reljefam.

Vēsturiskajā apbūvē dominē ēku fasādes ar koka, ķieģeļu un apmetuma apdari. Raksturīgi, ka koka ēku ārsienu apdare veidota kā līmenisks vai statenisks dēļu apšuvums. Sienu stateniskais apšuvums trīnītī vai vienkāršais, ar latu nosegtām šuvēm, plašāku izplatību sasniedzis ap 19.gadsimta vidū. Vēsturiski koka ēku ārsienas atstātas dabīgajā izskatā, darvotas vai arī krāsotas. 19.gadsimta būvnoteikumi pieļāva tikai sešus krāsu toņus. Līdz mūsdienām nonāca pārsvarā zaļganpelēki vai dzeltenu okeru pasteļtoņi. Ēku ārsienu apmešanas tradīcijas radušās tikai 20.gs. 30.–40.tajos gados.

Līdzīgi kā citās Kurzemes pilsētās, vēsturiskām dzīvojamām ēkām visizplatītākie ir divslīpju jumti un trīsstūra zelmeņi. Kā jumta segmateriālu izmantoja māla dakstiņus, lubu, dēļu vai pat salmu jumtus. Mūsdienās visvairāk mainīti tieši jumtu materiāli, izmantojot jaunus iesegumu veidus, īpaši profilētas metāla loksnes ar kārniņa veida imitāciju.

20.gs. vairumā ēku notikušas neliela apjoma pārbūves un laikmeta prasībām atbilstoši uzlabojumi. Lielas izmaiņas arī skārušas vēsturisko ēku fasāžu elementus – logus, durvis, kuriem ir ievērojama nozīme ēkas fasādē. Īpaši logailu kārtojums, izmēri, apdare, aizpildījums cieši saistāms ar jebkuras ēkas ārējo veidolu. Izmaiņas logu un durvju risinājumā ir tieši saistītas ar fasādes kopskata izmaiņu. Ēku fasādes savukārt iespaido pilsētas ielu izskatu un pilsētvidi kopumā.

Ēku vēsturiskās, arhitektoniskās un mākslinieciskās vērtības pamatā ir tās autentiskums. Autentiskumu veido arī vēsturiskie uzslāņojumi. Ēku vērtību samazina gan oriģinālo daļu iznīcināšana, gan neatbilstoša materiāla un formas izvēle zudumu atjaunošanā. Kopumā ēkām ir saglabājušies autentiski arhitektoniski elementi, kas liecina par vietējām amatniecības tradīcijām, saglabājot savdabīgu vēsturisko piejūras kolorītu.

Ēkas tiek izmantotas galvenokārt kā pastāvīgi apdzīvojamas ģimeņu dzīvojamās mājas, kā vasaras mājas, kā ēkas ar publiskā apbūves funkcijām, kulta celtnes.

Saglabājusies un turpinās žogu celšanas tradīcija šajā pilsētas daļā. Senākie žogi tradicionāli bija 2 m augstumā ar blīvu, vertikālu dēļu klāju. 20.gs. 2.pusē žogu augstums pakāpeniski samazinājies līdz 160–165 cm, vietām pat 120 cm. Mūsdienās tie kļuvuši pārredzami un caurredzami, atsedzot kvartālu vidusdaļas apbūvi ar tik īpatnējo sētu veidošanas principu – saimniecības ēkas norobežo tīro pagalmu no saimnieciskā pagalma, kas iedziļināts kvartālā un nav redzams no ielas puses.

Kopumā Pāvilostas vēsturiskās daļas pirmatnējā plānojuma struktūra un apbūves raksturs saglabājies būtiski nemainīgs līdz mūsdienām.

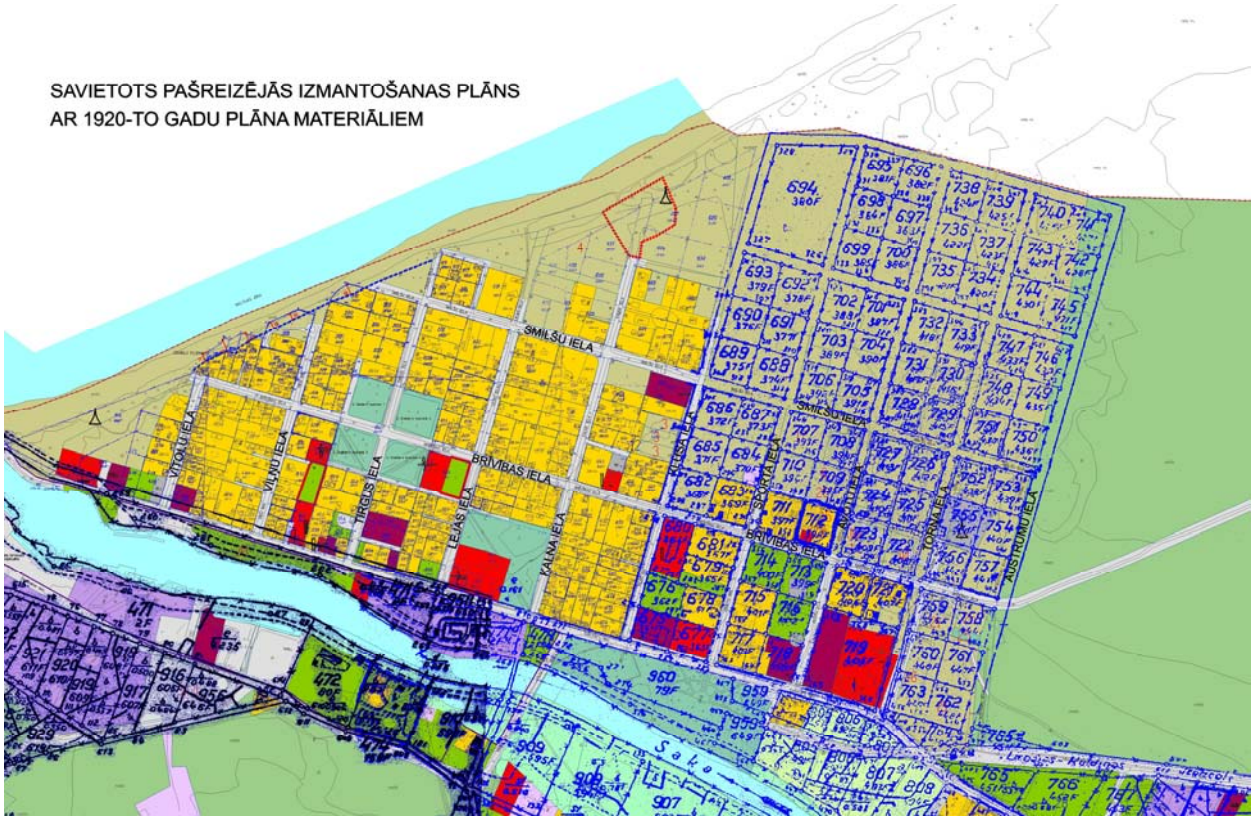

32.attēls.
Avots: SIA „Metrum", 2006.

Vietējas nozīmes arhitektūras piemineklis ***Upesmuižas (Sakas) apbūve*** (18./19.gs.) – Dzintaru iela 58, Upesmuižas iela 1, Upesmuižas iela 3.*(Sk. 2.pielikumā)* Greznākā muižas apbūves ēka – M.P.Berči projektētā, 1894.gadā celtā un 1905.g.izpostītā pils un senākās saimniecības ēkas (19.gs. sākums) ir zudušas, fragmentāri saglabājušies pamati. Fragmentāri saglabājušās ***akmens kāpnes,*** kas no šīs pils veda uz upi. Šajā bijušā muižas kompleksā kā aizsargājams vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis plānota ***Pārvaldnieka māja*** (agrāk Upesmuižas bijušajā muižkunga dzīvojamā māja) (19.gs. 1.puse) Upesmuižas ielā 3 ***ar durvju komplektu*** – mākslas pieminekli. Tās ir dekoratīvas, divviru pildiņu durvis ar

vēsturiskiem metālkalumiem, kaltu atslēgu, zaļi krāsotas, visumā labā tehniskā stāvoklī un lietošanas kārtībā. Durvju virsgaismas logam palicis tikai apjoms, bet zudis to dalījums un dekoratīvās daļas. Vēsturiskajā ēkā 20.gs. vidū notikušas maza mēroga pārbūves, kas nav būtiski izmanījušas ēkas apjomu un vizuālo tēlu, fasādēs saglabājušies arhitektoniski dekoratīvi elementi, taču aizmūrētas vēsturisko logu ailas. Kopumā ēka ir nolaistā stāvoklī. Pretī Upesmuižas kungu dzīvojamai ēkai atrodas 1837.gadā celtā ***Upesmuižas mežsarga ēka*** – tagad „Straumēni", kas ar muižas dzīvojamo ēku veido vienotu arhitektonisku ansambli. Ēkas fasādēs ir dekoratīvie elementi – īpaši akcentētas, segmentveida logu vietas ēku gala fasādēs un dekoratīvas detaļas – rusti tās stūros. Ēkā ir sliktā tehniskā stāvoklī. Šajā bijušā muižas apbūvē ir bijušā ***kalpu māja,*** no kuras praktiski saglabājies laukakmens mūra karkass. Pašlaik ēka nav izmantojama – tā ir bīstama cilvēku veselībai un dzīvībai. Abu ēku dienvidu pusē saglabājies terasveida dārzs 3,6 ha platībā.

Vietējas nozīmes arheoloģijas piemineklis ***Kulta akmens un senkapi*** atrodas Upesmuižas parkā. Šeit ir sens kultkmens 11 m apkārtmērā un ap to vairāki citi zemē iegrimušie akmeņi. Ap kultkmeni 15 m rādiusā atrodas 1979.gadā arheologu kartētā iespējamā senkapu vieta. Senkapi nav arheoloģiski pētīti un nav profesionāli izvērtēta to nozīmība, tīrot un kopjot parku iespējamā senkapu vieta bojāta pārvietojoties ar tehniku.

Vietējas nozīmes industriāls piemineklis ***Pāvilostas spirta brūzis***, (1880) – Pāvilostā, Sakas ielā 1. ir ēku un būvju komplekss. Šajā vietā saglabājusies tradicionāli būvēta laukakmeņu – ķieģeļu mūra strādnieku dzīvojamā ēka, kas arī tagad tiek izmantota kā dzīvojamā ēka. Kādreizējā *Spirtnīcā* 1930.gadā uz spirta dedzinātavas bāzes izveidoja alus darītavu, kas darbu pārtrauca pēc privatizācijas 1994.gadā. Šobrīd teritorija un bijušās ražošanas ēkas ir pamestas, pie ēkām ir divi, brīvstāvoši sarkano ķieģeļu skursteņi, kas veido pilsētas vertikālo dominanti. Tie redzami no Liepājas–Ventspils šosejas un ir pilsētas vēsturiskā silueta sastāvdaļa.

Upesmuižas apbūve, spirta brūža vēsturiskās ēkas, Ostbakas pusmuiža Sakas upes kreisajā krastā un bijušā kroga ēka „Sauleslejās" veido īpašu 19.gs. Pāvilostas attīstības un būvniecības periodu pilsētas dienvidaustrumu daļā. Te dominē smagnējais, laucinieciskais, jaukts laukakmeņu un sarkanu ķieģeļu apbūves stils ar atturīgiem, arhitektoniski mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem muižas dzīvojamo ēku fasādēs un no tām ar atšķirīgu pieeju būvēto industriālo būvju arhitektoniskajā risinājumā.

Pilsētas nozīmes pieminekļi. Pāvilostas pilsētā bez valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem un perspektīvajiem (plānotajiem) valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem atrodas arī citi pilsētai un novadam nozīmīgi kultūrvēsturiski objekti.

Pilsētas vēsturiskajā apbūvē Vecā Pāvilosta kā nozīmīgi kultūrvēsturiski objekti atzīmējami atšķirīgā kvalitātē saglabājušās bijušās zvejnieku koka dzīvojamās mājas, ķieģeļu arhitektūras viena un divu stāvu ēkas. Vēsturiskajā apbūvē ēkām kā kultūras mantojuma objektiem nav valsts juridiskās aizsardzības statusa. Tās pakļautas laikmeta sociālo, politisko un ekonomisko faktoru ietekmei. Šobrīd kultūrvēsturisko ēku un būvju esošā apjoma, vērtīgu vēsturisku konstrukciju un arhitektoniski mākslinieciscu detaļu saglabāšana ir problemātiska. Arī vairāku kritiskā tehniskā stāvoklī esošu vēsturisku ēku turpmākā fiziska saglabāšana ir apdraudēta. Tajā pašā laikā ar dažādu laikmetu uzslāņojumiem tās uzskatāmas par vērtīgu un saglabājamu pilsētas vēsturisko apbūvi. Pāvilostas vēsturiskā centra Vecā Pāvilosta teritorijā par vēsturiski, arhitektoniski, ainaviski pilsētai vērtīgām būvēm un ēkām nosaka :

13.2.2 11.tabula.

13.2.3 Nozīmīgi kultūrvēsturiski objekti Vecā Pāvilosta teritorijā **(Sk.2.pielikumā)**

Adrese		Datējums
Pie Sakas ietekas jūrā	Ziemeļu akmens mols	1978., 1923.–1929.
Dzintaru iela	Nr.9,11,15,19 – Dzīvojamās ēkas	20.gs. 1. cet.

	Nr.23,31– Dzīvojamās ēkas un sabiedriskās ēkas: Mūzikas skola un bijusī aptieka	20.gs. 20.– 30.gadi.
	Nr.41– Koka dzīvojamā ēka	20.gs. 20.gadi
	Nr. 53 – Dzīvojamā ēka Nr.55 – Dzīvojamā ēka	20.gs. 30.gadi, pārbūves 60.gados
	Nr.57– Dzīvojamā ēka (bijusī dzelzceļa stacijas ēka	20.gs. 30.gadi
	Nr.59 – Koka dzīvojamā ēka ar saimniecības ēkām Dzintaru ielā un Klusā ielā	20.gs. 30.gadi
Klusā iela	Nr.8 – Baptistu baznīca	1906.g.
Brīvības iela	Nr.13 – Koka dzīvojamā ēka, Nr.17– Dzīvojamās ēka (dzeltenā ķieģeļa; durvis)	20.gs. 20.–40.gadi
	Nr.23 – Mūra dzīvojamā ēka (durvis), Nr.24 – Koka dzivojamā ēka	20.gs. 20.–40 gadi
	Nr.26 – Luterāņu baznīca ar valsts aizsargājamiem mākslas pieminekļiem	1930.g.
	Nr.29 – Koka dzīvojamā ēka ar detaļām Nr.30 – Koka dzīvojamā ēka, izbūvēta reljefā, sēta un ietves daļa bruģis	20.gs. 20.–40.gadi
Vītolu iela	Nr. 5 – Koka dzīvojamā ēka Nr. 7 – Pirmā skolas ēka Nr.8 – Dzīvojamā ēka ar dakstiņu jumtu	19.gs. b. un 20.gs. sāk.
Viļņu iela	Nr.8 - Dzīvojamā ēka (dzeltenā ķieģeļa)	20.gs. 20.–30.gadi
	Nr.15 – Dzīvojamā ēka ar kārniņu jumtu Nr.16 – Koka dzīvojamā ēka	nav zināmi
Tirgus iela	Nr.7 – Koka dzīvojamā ēka, karnīzes detaļas	20.gs. 40.gadi
	Nr.6 – Dzīvojamā ēka ar pagalma struktūru – tīro pagalmu, šķūnīšiem, darba pagalmu.	līdz 1920.g.
Lejas iela	Nr.6 – Dzīvojamā ēka (dzeltenā ķieģeļa)	20.gs. 20. –40.gadi
	Nr.15 – Koka dzīvojamā ēka	20.gs. 20–40.gadi
E.Šneidera laukums	Nr.2 – Pirmā aptieka, pašreiz Mākslas skolas ēka ar bruģakmeni iebrauktuvē Nr.7,8 – Koka dzīvojamās ēkas Nr.10 – Koka dzīvojamā ēka ar pagalma bruģa ieklājumu	1902.g. 1900.–1920.g. 19.gs. beigas
Kalnu iela	Nr.8,10 – Koka dzīvojamās ēkas Nr.23 – Koka dzīvojamā māja (izcils etnogrāfisks objekts) Nr.9 –Dzīvojamās un saimniecības ēkas, dzīvojamās un saimniecības ēkas novietojums zemes gabalā	20.gs. 1.puse

Avots: I.Vizes materiāli, SIA „Metrum", 2006.

Bijušā kroga ēka „Sauleslejas" Dzintaru ielā 127 A, kadastra Nr. 64130040024, atrodas pie iebraucamā ceļa pilsētā, pretī Upesmuižas parkam. Šādai vieta un ēka uzskatāmas par pilsētai nozīmīgu vēsturisko fonu.

Malduguņu strauta (*Orgas)* labajā krastā, pretī Upesmuižas parkam, Dzintaru ielas labajā pusē, nelielā ar kokiem apaugušā pakalnā atrodas ***Upemuižas bijušo kalpotāju un personāla kapsēta***. 19.gs. šeit apbedīti muižas vagars, dārznieks u.c. Saglabājušās 2 kapuvietas ar nolauztiem un pazudušiem krustiem, 4 kapu kopiņas ar granīta kapakmeni un gandrīz izdzisušu uzrakstu. Iespējams, pēdējie apbedījumi izdarīti 20.gs. 30tajos gados. Kapi atrodas Sakas novada domes īpašumā Dzintaru ielā 115.

Simtgades parkā 1979. uzstādīts ***piemineklis pilsētas simtgadei***, Sakas upes krastā, Dzintaru ielā 8, Šajā parkā atrodas arī 1941.–1949.gada ***piemiņas akmens deportētajiem***, kas ir Staļina režīma izsūtīto pilsētnieku atceres vieta. Simtgades parkā, pilsētas 120 gadu jubilejā 1999.gadā uzstādīts ***vēsturisks dzirnakmens*** (19.gs.). Dzirnakmens atvests no Sārcenes dzirnavām Vānē, to dāvājis īpašnieks Arnolds

Čube 1978./79.gadā. Sākotnēji dzirnakmens atradies pilsētas stadionā. Pēc Pāvilostas kultūrvēsturisku vietu kopēja Jāņa Ausmaņa iniciatīvas uzstādīts parkā.

Piemineklis bojā gājušajiem zvejniekiem (1965) Pāvilostas kapsētā veltīts visu zvejnieku piemiņai, kuru atdusas vieta ir Baltijas jūras dzelme. Pieminekļa nozīmību nosaka pilsētas saistība ar jūrniecību un zvejniecību, bet pati Pāvilostas kapsēta veidojusies 19.gs., līdz ar zvejnieku ciemata attīstību, tajā apglabāti ciemata un pilsētas iedzīvotāji. Kapsētā var izsekot kapu mākslas pieminekļu attīstībai no 19. un 20.gs.

Piemiņas akmens Ernestam Šneideram (1892.–1948.) atrodas E.Šneidera laukumā, uzstādīts par godu skolotājam, sabiedriskam darbiniekam un Pāvilostas ciemata apzaļumošanas pamatlicējam.

8.3. Problēmu un vizuāli jūtīgās vietas pilsētas telpiskajā attīstībā

Pāvilostas attīstības vēsture un dabas elementu lielais īpatsvars pilsētas struktūrā nosaka, ka vairākas teritorijas ir vizuāli nozīmīgas, kā arī ir dažādu interešu sadurvietas, radot problēmas, kas jārisina Pāvilostas teritorijas plānojumam. Ar teritoriju plānošanas palīdzību iespējams regulēt sabiedrības mijiedarbību ar vidi, izvirzīt nosacījumus un noteikt prasības atsevišķu vides aizsardzības problēmu risināšanai.

Pāvilostas telpiskajā struktūrā centrālais punkts ir vieta, kur mežu teritorijas Sakas upes labajā un kreisajā krastā atrodas vistuvāk, radot sašaurinājumu pilsētas plānojuma struktūrā, kas uztverams arī vizuāli. Šī vieta, kur vecā dzelzceļa trase šķērso Dzintaru vietu ir arī nosacīta robeža starp veco un jauno Pāvilostu, šeit atrodas Sakas novada dome, paveras skats uz Sakas upi, sākas viens no iespējamajiem gājēju ceļa virzieniem, kas ved uz jūru, un šeit ir arī vairākas brīvas teritorijas. Brīvajā trīsstūra formas teritorijā, ko veido vecais dzelzceļš un Dzintaru iela, jau iepriekšējā pilsētas attīstības plānā (1996–2005) bija paredzēta publiskā apbūve. Šī teritorija, ņemot vērā Dzintaru ielas pagriezienu, kas to veiksmīgi vizuāli eksponē, jāatstāj sabiedriski nozīmīgai celtnei, kurai nepieciešams kvalitatīvs arhitektonisks risinājums, kas jāiegūst arhitektūras konkursa ceļā. Šeit nepieciešamas arī autostāvvietas, lai transporta plūsma nevirzītos vecajā Pāvilostā. Sakas upei un Dzintaru ielai perpendikulārā virzienā, kas ved uz jūru, pie autostāvvietām jāparedz publiskā apbūve, kas saistīta ar pilsētas apmeklētāju apkalpošanu. Brīvā teritorija starp Dzintaru ielu un Sakas upi jāatstāj neapbūvēta un tajā iekārtojams parks.

Nākamā vizuāli nozīmīgā teritorija ir paliene Sakas upes kreisajā krastā, pārbraucot pāri tiltam, ceļa kreisajā pusē. Šī teritorija ir kompozicionāli nobeigta un atstājama neapbūvēta, jo (1) tā ir viena no vērtīgākajām pilsētas ainavas vietām- pilsētas vizītkarte, no kuras vislabāk uztverama Sakas upe, un kur atklājas Pāvilostas īpatnība: „pilsēta ar divām sejām"- jūras un upes pilsēta vienlaikus. (2) No plānojuma aspekta redzams, ka šeit veidojas vienota pilsētas zaļumu struktūra (Simtsgades parks, paliene, kapu mežs). (3) Pāvilostā ir arī vairākas iesāktas dzīvojamās apbūves teritorijas, kas jānobeidz – nav pieļaujama vēl vienas šādas dzīvojamās apbūves teritorijas veidošana. (4) Iepriekšējā attīstības plāna (1996–2005) risinājumā šī teritorija ir atstāta neapbūvēta. (5) Jāņem vērā arī inženierģeoloģiskais un hidroģeoloģiskais aspekts**:** tā ir apbūvei nelabvēlīga teritorija. (6) Visi argumenti, kas attiecas uz to, ka palienu teritorijas netiek apbūvētas – jo tās kopā ar Sakas upi ir vienas no galvenajām pilsētas dabas vērtībām un pilsētas telpiskās struktūras elementiem – darbojas arī šajā gadījumā, tikai šī ir pilsētas telpiskajā struktūrā pati vērtīgākā no Sakas upei piegulošajām palienu teritorijām. *(Sk. arī 9.2.3. Mezglu un problēmu vietas plānojumā.)*

8.4. Pāvilostas telpiskās attīstības koncepcijas

Pilsētu var saprast, domājot par to kā veselumu. Tas ir arī veids, kā mēs dzīvojam pilsētā, jo mūsu dzīvesveids saistīts ne tikai ar atsevišķu dzīvokli vai namu, bet plašāku un sarežģītāku pilsētas struktūru. Tā ir ne tikai statiska vienība, bet arī tās virzība un iespējamā attīstība, tas, kāda pilsēta būs nākotnē.

Smilšu pulksteņa tēls, uz ko vedina Pāvilostas pašreizējā plāna struktūra, ir viens no veidiem, kā domāt par to kopumā. Smilšu pulkstenis šajā gadījumā ir Pāvilostas telpiskās attīstības metafora, kuras „sāls" ir smilšu

plūsmas pielīdzināšanā cilvēku kustībai un apbūves spiedienam virzienā uz jūru, un iespējai šo virzību pavērst pretējā virzienā. Apbūves spiedienu veido galvenokārt dzīvojamā apbūve un publiskā infrastruktūra. Tās attīstība notiek mežu masīvu ietvarā un tā būtiski ietekmē to, kas Pāvilostā ir vērtīgs. Vērtīgais pilsētā nav kaut kas pašmērķīgs, bet tas, kādēļ Pāvilosta būtu pievilcīga cilvēkiem un kas nodrošinātu tās attīstību.

Ja aplūko pašreizējo Pāvilostas telpisko aizpildījumu ar apbūvi, tad var redzēt, ka (1) pastāv jaunās apbūves spiediens uz dabas un kultūrvēsturisko vērtību teritorijām. Tīri fiziski spiedienam nav brīvas vietas, kur realizēties – tam jānotiek uz kaut kā cita rēķina, t.i., uz dabas vērtību rēķina. Tajā pašā laikā (2) pilsētā ir daudz brīvas teritorijas jaunai būvniecībai, kas šobrīd bieži tiek uztverta kā vienīgais konkrētās vietas attīstības rādītājs. No šīs situācijas vispārīgā raksturojumu izriet Pāvilostas teritorijas plānojuma pamatkoncepcija jeb pilsētas attīstības redzējuma galvenā ideja – pavērst smilšu pulksteni atpakaļ. Tas nozīmē – saglabāt vērtīgo un virzīt jaunās apbūves attīstību uz neapgūtajām un brīvajām teritorijām, kas atrodas tuvāk Liepājas–Ventspils šosejai.

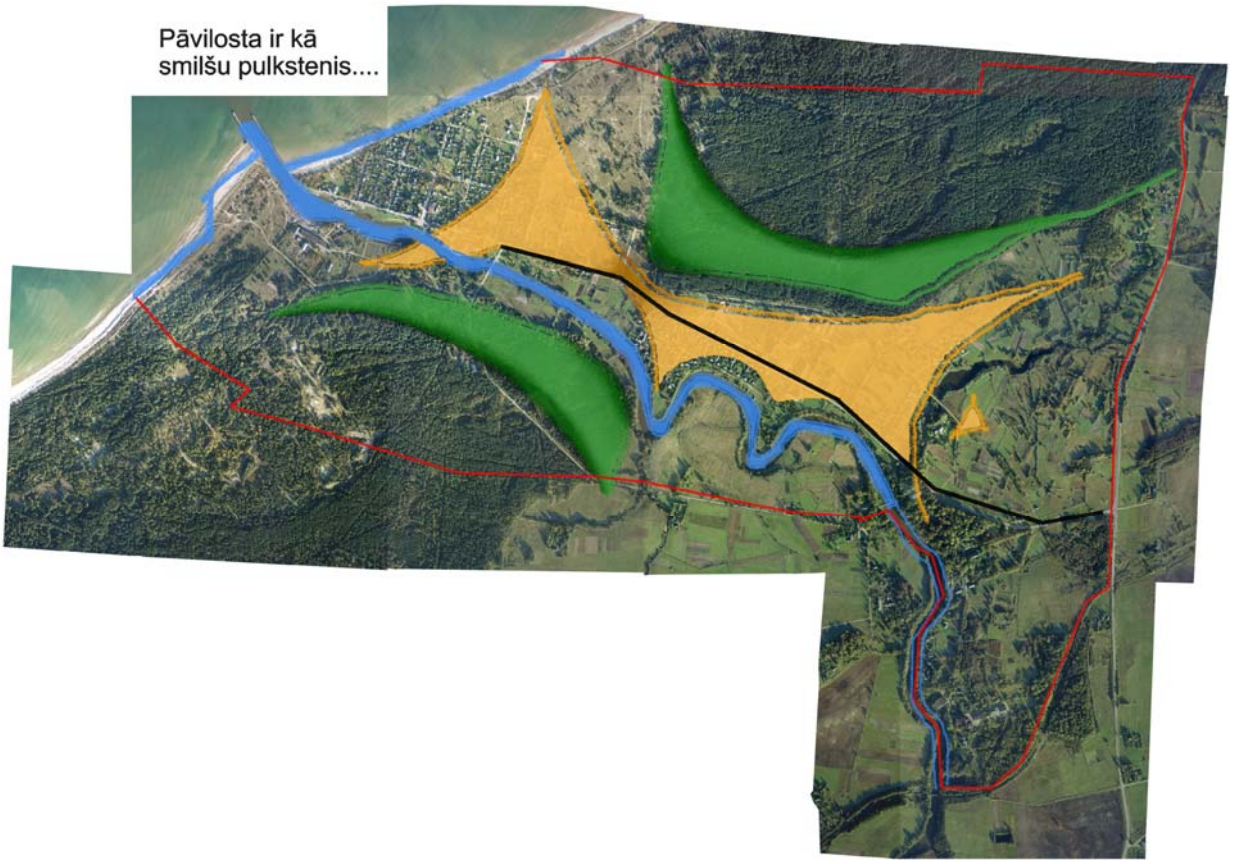

33.attēls
Avots: SIA „Metrum", 2006.

Tika izstrādātas divas atšķirīgas Pāvilostas telpiskās attīstības koncepcijas „Trīs Pāvilostas" un „Sakas ceļš". Tajā pašā laikā abos variantos tiek saglabātas un iesaistītas pilsētas attīstībā tās dabas un kultūrvēsturiskās vērtības. Ostas attīstība tiek paredzēta Sakas upes kreisajā krastā, lai saglabātu *Veco Pāvilostu* un tās saistību ar jūru.

8.4.1. Koncepcija „Trīs Pāvilostas"

Koncepcijā „Trīs Pāvilostas" uzsvērts, ka Pāvilostai ir trīs attīstības laiki: *Vecā Pāvilosta, Jaunais ciems*, kā iedzīvotāji dēvē apbūves daļu starp veco dzelzceļu un Sakas upes labo krastu, un plānotā apbūve – gan dzīvojamās, gan publiskās teritorijās. Pāvilostai ir brīvas teritorijas ap *Orgu* (Malduguņu strautu). Tā ir kā elements, kas mazākā mērogā atkārto Sakas upes vietu pilsētas struktūrā. Līdz ar to tiek paredzēts, ka jaunajai apbūvei jāattīstās brīvajās teritorijās gar *Orgu* virzienā uz Liepājas–Ventspils šoseju. Koncepcijā ir uzsvērti Sakas upei un Dzintaru ielai perpendikulārie virzieni (Malduguņu strauts un izeja uz jūru starp

Zaļkalna mežu un Pelēko kāpu). Tā dēvētajā *Otrā pusē* jeb Sakas upes kreisajā krastā paredzēta ostas attīstība un saistībā ar to rekreācijas saimniecība.

Telpiskās attīstības koncepcijā ir uzsvērti trīs pilsētas kodoli – *Vecā Pāvilosta, Jaunais ciems* un iecerētā apbūve ap *Orgu* (Malduguņu strautu). Mazstāvu un vairākstāvu dzīvojamās un publiskās teritorijas akcentētu iebraukšanu pilsētā un izplestos starp Dzintaru ielu un Zaļkalna mežu. Ražošanas apbūve un sabiedriskā funkcija tiek plānota teritorijā ap bijušo *Spirtnīcu*.

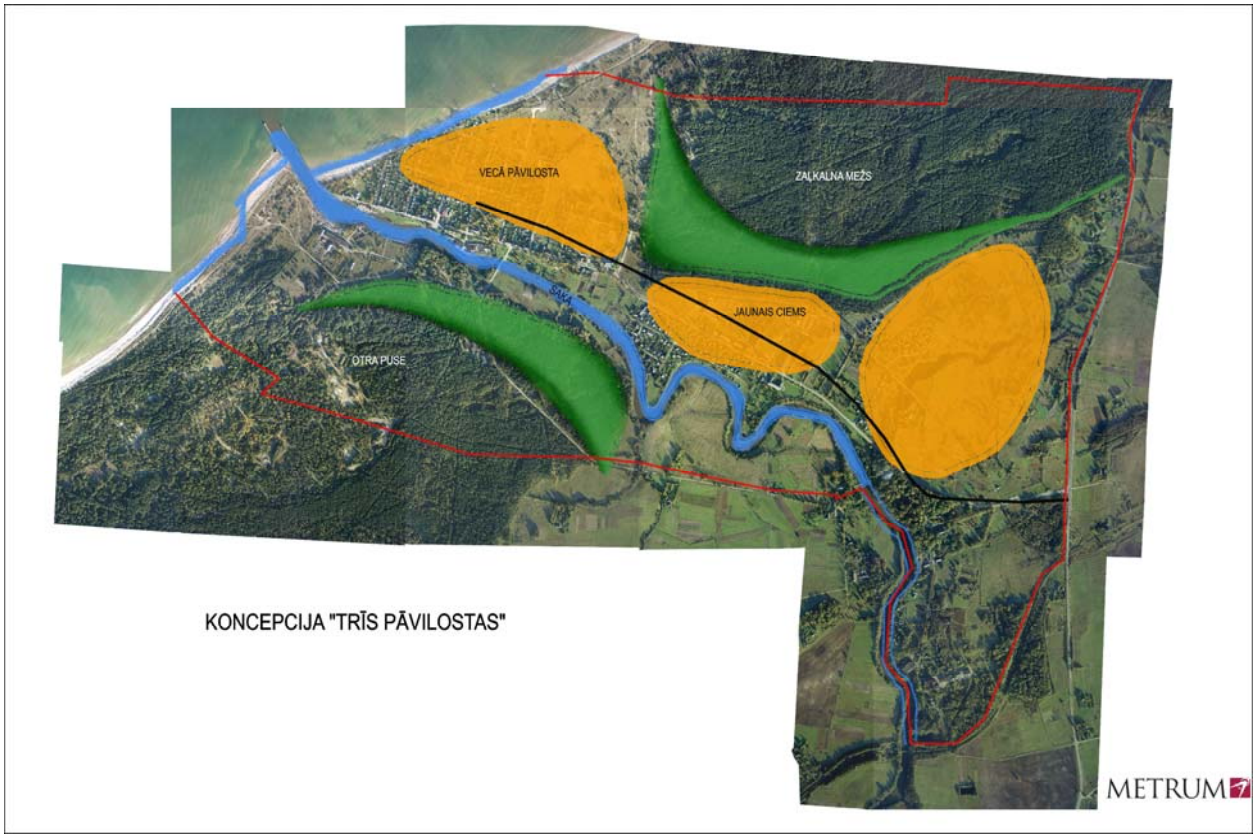

34.attēls
Avots: SIA „Metrum", 2006.

Pie jūras kā svarīgākie Pāvilostas pievilcības momenti ir daba un kultūrvēsturiskā apbūve ar savām aizsargājamajām teritorijām, un osta kā pilsētas ekonomiskās attīstības dzenulis. Piejūras mežos un Sakas upes palienei pieguļošajās zemēs tiek plānota rekreācija. Smilšu pulkstenis ir pavērsts uz otru pusi un pilsētas attīstība top līdzsvarota.

8.4.2. Koncepcija „Sakas ceļš" .

„Sakas ceļa" koncepcijā netiek nodalīti Pāvilostas trīs attīstības laiki: *Vecā Pāvilosta, Jaunais ciems* un plānotā apbūve, bet pilsētas trīs daļas tiek apvienotas, izmantojot lineāro virzienu, ko veido Sakas upe ar tai pieguļošajām zaļumu teritorijām un Dzintaru iela. *Vecā Pāvilosta, Jaunais ciems* un plānotās apbūves teritorijas veido vienu līdzsvarotu veselumu. Jaunā apbūve koncentrējās ap Dzintaru ielu un tā netiek plānota līdz Liepājas–Ventspils šosejai teritorijā gar Zaļkalna mežu. Sakas upes kreisajā krastā apbūve veidojas gar Meža ielu.

Telpiskās attīstības koncepcijas pamatā ir lineāras pilsētas tēls. Lineārā attīstība notiek gar Sakas upi un tai paralēlo Dzintaru ielu, kurai raksturīga dzīvojamā apbūve papildināta ar sabiedrisko funkciju, neuzsverot perpendikulārus virzienus uz jūru. Bijušās *Spirtnīcas* un tai klātesošajās teritorijās paredzēta tikai ražošana, jo visa publiskā funkcija koncentrējas pie Dzintaru ielas.

Dzintaru ielai piekļaujas osta, kas ir pilsētas ekonomiskās attīstības dzenulis. Svarīgākie Pāvilostas pievilcības momenti ir daba un kultūrvēsturiskā apbūve ar savām aizsargājamajām teritorijām. Īpaši tiek uzsvērts viens no tiem – Sakas upes ieleja. Sakas kreisajā krastā aiz upes palienes tiek plānotas mazstāvu

dzīvojamās teritorijas, kas saistītas ar pagasta teritorijas plānā paredzētām dzīvojamām teritorijām aiz pilsētas robežas. Rekreācijas zona Sakas kreisajā tiek iecerēta plašāka, aptverot arī valsts īpašumā esošās mežu teritorijas.

Šajā koncepcijā uzsvērta lineārā Dzintaru ielas fronte, gar kuru arī notiek galvenā cilvēku plūsmas virzība uz jūru, pretēji „Trīs Pāvilostu" koncepcijai, kur uzsvērts Dzintaru ielai perpendikulārais virziens.

Iedzīvotāju iesaistīšana plānošanas procesā koncepciju „Trīs Pāvilostas" un „Sakas ceļš" apspriešanā – plašāka nekā to paredz esoša likumdošana – ļāva arī pašiem iedzīvotājiem paskatīties uz pilsētu nevis no sava zemes gabala un tā atļautās izmantošanas viedokļa, kur galvenā interese bija saistīta ar iespēju būvēt dzīvojamās mājas, bet ieraudzīt Pāvilostu kā veselumu un savu zemes gabalu – visas pilsētas kontekstā. Iedzīvotāju izvēle, kas tika apkopota anketās (*sk. IV.sējumā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādes procesu)*, deva papildus argumentus pašvaldības un plānotāju izvēlei, par pamatu teritorijas plānojuma pirmās redakcijas izstrādei pieņemt koncepciju „Trīs Pāvilostas".

9. Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana

9.1. Teritoriju izmantošanas veidu iedalījums

Pilsētas teritorijas perspektīvā izmantošana ir noteikta teritorijas plānojumā. Pamatprincips teritoriju izmantošanas veidu noteikšanā un attēlošanā grafiski – pielāgot to pilsētas telpiskajai struktūrai, ņemot vērā katras atsevišķas izmantošanas vertikālo un funkcionālo ietekmi uz to, kam ir īpaša nozīme cilvēku uztverē un pilsētas telpiskajā uzbūvē. Attēlojot teritoriju izmantošanas veidus grafiski, ar atšķirīgu toņu intensitāti tiek parādīts konkrēto teritoriju izmantošanas grupu atsevišķo izmantošanas veidu savstarpējais vertikālais salīdzinājums – ar gaišāku toni plānotas teritorijas, kas pēc augstuma atzīmēm ir tuvākas zemes līmenim (piemēram, mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas), bet ar tumšāku toni attēlo teritoriju izmantošanas, kas dabā ir ar augstākiem objektiem (piemēram, vairākstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas).

Plānoto teritorijas izmantošanu var iedalīt divu galveno grupu teritorijās: teritorijās, kur apbūve nav galvenais to izmantošanas veids un apbūves teritorijās.

9.1.1. Teritorijas, kur apbūve nav galvenais tās izmantošanas veids

Teritorijas, kur apbūve nav galvenais tās izmantošanas veids plānojumā ir *Ūdeņi (Ū)* un *Zaļumu teritorijas (Z).* Tās ir svarīgākās pilsētas teritorijas blakus ar tiešu cilvēka darbību un būvniecību saistītajām teritorijām. Šīs teritorijas arī ir ietekmējusi un veidojusi cilvēka darbība, taču tajās nav vai gandrīz nemaz nav sastopami apbūves objekti. Zaļumu klasifikācija ir pielāgota tieši Pāvilostas telpiskajai struktūrai, lai parādītu zaļumu lomu vai funkciju, kas saistās ar novietojumu pilsētas telpiskajā struktūrā (tādējādi realizējas ainaviskā pieeja). No telpiskās struktūras, kā arī lietošanas viedokļa ir izdalāmas vairākas teritoriju izmantošanas:

1) *Ūdeņi (Ū)* ietver dabīgas vai mākslīgas ūdenstilpes un ūdensteces (upes, strautus u.c.), kuru izmantošana saistīta ar transportu, rekreāciju un virszemes ūdeņu noteci, kā arī būves, kas saistītas ar attiecīgā ūdens baseina izmantošanu (laivu piestātnes, peldētavas u.c.) un uzturēšanu.

2) *Meži (ZM)* – mežu masīvi ar savu izteikti vertikālo dimensiju pretstatā, piemēram, pļavu un lauku zemju teriitorijām, arī ir būtisks telpiskās struktūras elements. Īpaši svarīgi meži ir Pāvilostas struktūrai, kur tie kopā ar upes ieleju nosaka pilsētas plānojuma sašaurinājumu un dalījumu divās daļās.

Meži pārstāv pusdabisko zaļumu grupu. To uzbūve un struktūra liecina par cilvēka darbības ietekmi (stādīšana, ceļu tīkls, būves, meža vides bojājumi u.c.), bet vienlaikus saglabājušās pazīmes, kas raksturīgas mežiem jūras krastā (vēja priedes, īpatnējas formas vainagi, veci koki, smiltāju laukumi).

Meži pilda šādas funkcijas:
- ✓ ainavas estētika,
- ✓ vides aizsardzība,
- ✓ dabas aizsardzība,
- ✓ rekreācija.

Pēc vairāku mežaudžu pazīmju kombinācijām mežos nodalīti atšķirīgi areāli (koku sugas, vecuma struktūra u.c.) Pēc pašreizējām un arī perspektīvajām funkcijām atšķiras:
- ✓ Zaļkalna mežs un
- ✓ *Raķešu mežs* (tam ir lielāka nozīme pilsētas nākotnes struktūras veidošanā).

3) *Zaļumi jūras piekrastē (ZJ).* Šajā grupā ietilpst visi zaļumi, kas atrodas jūras krastā ārpus apbūvētajām teritorijām. Tie ir (1) dabiski vai *pusdabiski* (to veidošanās saistīta ar cilvēka darbību dažādos laikos), kā arī (2) speciāli iekārtoti. Visi šīs grupas zaļumi ir īpaši vērtīgi, jo atspoguļo jūras Piekrastes dabas raksturīgās iezīmes. Tie pakļauti arī lielām atpūtnieku un tuvējās apbūves radītajām slodzēm.

Zaļumu funkcijas:
- ✓ īpašā dabas aizsardzība,
- ✓ biotopu un ainavu aizsardzība,

- ✓ aizsardzība no vēja,
- ✓ rekreācija un
- ✓ ekoloģiska izglītošana.

Atkarībā no zaļumu veida, novietojuma, dabiskuma pakāpes un zinātniskās vērtības nodalāmi šādi zaļumu tipi:

- ✓ piekrastes biotopi un ainavu fragmenti, perspektīvā – īpaši aizsargājamās teritorijas:
  - *pelēkā kāpa* smiltāju līdzenumā (kopš 30.10.2007. dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa") ;
  - priekškāpu sērija upes kreisajā krastā;
- ✓ pludmale;
- ✓ kāpu valnis jūras krastā aiz muzeja;
- ✓ publiskās atpūtas vietas:
  - iekārtotās (apsaimniekojamās);
  - neformālās;
- ✓ vēja aizsargstādījumi.

4) *Zaļumi upes ielejā (ZU) jeb Sakas upes un pieteku ieleju zaļumi*, kas kopā ar ūdenstecēm veido vienu no nozīmīgākajiem Pāvilostas telpiskās struktūras elementiem. Visi zaļumi atrodas upes ielejā, tās nogāzēs, terasēs un sāngravās ārpus pašreiz apbūvētajām teritorijām, kā arī ārpus ostas teritorijas.

Zaļumu funkcijas:

- ✓ ūdens aizsardzība,
- ✓ vides aizsardzība,
- ✓ biotopu aizsardzība,
- ✓ tikai Pāvilostai piemītošās ainavas aizsardzība.

Atkarībā no zaļumu veida un novietojuma upes ielejā, pašreizējās vai perspektīvās funkcijas, izdalāmi šādi *zaļumu tipi*:

- ✓ koku un krūmu rindas upes krastos,
- ✓ atraktīvi savrupi koki;
- ✓ koku grupas un puduri;
- ✓ atmatu zālāji aramzemju vietās,
- ✓ pusdabiskās pļavas gravu nogāzēs,
- ✓ lapu koku meži gravās.

5) *Parki un citi īpašas nozīmes zaļumi (ZĪ).* Šajā grupā apvienoti stādījumi ar īpašu kultūrvēsturisku nozīmi un specifiskām funkcijām.

Šajā grupā ietilpst šādi stādījumi:

- ✓ Upesmuižas parks un alejas;
- ✓ Ostbahas parka stādījumi;
- ✓ Pāvilostas kapsēta;
- ✓ Simtgades parks;
- ✓ Piecdesmitgades parks.

6) *Zaļumi apbūves teritorijās (ZA)* – *Vecā Pāvilosta*, *Jaunais ciems*, *līvānietes* – izdalās no pārējām ar lielāku cilvēka līdzdarbību to veidolā. Šajā grupā ietilpst zaļumi, kas atrodas pašreiz apbūvētajās teritorijās, kā arī funkcionāli un saturiski līdzīgi būtu arī nākotnē veidojamie zaļumi perspektīvā ieplānotajās jaunās apbūves teritorijās.

Zaļumu funkcijas:

- ✓ vides veidošana un aizsardzība,
- ✓ vides estētika,
- ✓ ikdienas atpūta pilsētvidē,
- ✓ reprezentācija.

Atkarībā no zaļumu veida un novietojuma, pašreizējās vai perspektīvās funkcijas, izdalāmi šādi *zaļumu tipi*:

- ✓ parki, skvēri (kalpo arī reprezentācija – kā pilsētas *seja*);

- ✓ ielu stādījumi, koku rindas;
- ✓ atsevišķi koki vai to grupas;
- ✓ dārzi un stādījumi pagalmos;
- ✓ mazdārziņi;
- ✓ rotaļu laukumi;
- ✓ sporta laukumi pie skolām;
- ✓ atklātie sporta laukumi;
- ✓ zaļumi pie iestāžu un organizāciju ēkām (ar ierobežotu pieejamību);
- ✓ publiskās atpūtas vietas (iekārtotās un neiekārtotās, kas izveidojušās stihiski, bet nav arī vajadzības tās iekārtot);
- ✓ zaļumi pie sabiedriskām ēkām (reprezentācijas funkcija).

7) ***Pārējās neapbūvējamo zaļumu teritorijas (ZN)****,* kuru pašreizējā izmantošana ir atmatu zālāji, krūmāji un mežu puduri (kādreizējo sakņu dārzu platības). Perspektīvā tās būs jāplāno kā pilsētvidei nepieciešamie zaļumi ar to atbilstīgajām funkcijām.

9.1.2. Apbūves teritorijas

Apbūves teritorijas ir svarīgākās pilsētas teritorijas (blakus zaļumu teritorijām), kurās telpiskās struktūras pamatu veido dažāda veida apbūve. Apbūves teritorijas iedala atsevišķos teritorijas izmantošanas veidos pēc katras atsevišķas grupas atšķirīgajām funkcijām un būvju apjoma .

*Dzīvojamās apbūves teritorija (Dz)***.** Nosakot dzīvojamās apbūves klasifikāciju un iedalot to mazstāvu un vairākstāvu dzīvojamajā apbūvē, ņemti vērā divi galvenie kritēriji: (1) teritorijas izmantošana un (2) apbūves un ar to saistītās teritorijas loma pilsētas telpiskajā struktūrā. Tas liek nošķirt divus pilsētas struktūrā atšķirīgus apbūves tipus un ar tiem saistītās teritorijas izmantošanas:

1) ***Mazstāvu dzīvojamā apbūve (DzM),*** kur galvenais teritorijas izmantošanas veids ir savrupmājas – ģimeņu dzīvojamās mājas (šobrīd normatīvajos aktos atkal tiek lietots termins: individuālās dzīvojamās mājas), vasarnīcas, rindu un dvīņu mājas, kurās katram dzīvoklim ir savs jumts, sava atsevišķa ieeja, divdzīvokļu mājas, kā arī vienstāva un divstāvu daudzdzīvokļu mājas, kurās ir trīs un vairāk dzīvokļi.

2) ***Vairākstāvu dzīvojamā apbūve (DzV)*** – daudzdzīvokļu mājas, kurām ir 3 un vairāk stāvi un kurās ir trīs un vairāk dzīvokļi. Pāvilostas gadījumā tās ir 3 līdz 4 stāvu dzīvojamās mājas.

Publiskās apbūves teritorija (P). Šo apbūves grupu raksturo teritoriju un ēku pieejamība sabiedrībai un tās kā atvērtas, publiskas telpas statuss pilsētas struktūrā. Teritoriju un apbūves pieejamības raksturs (pilsētas iedzīvotāju un citu tās apmeklētāju interese par tām) un to telpiskā loma pilsētas struktūrā ir publiskās apbūves teritorijas klasifikācijas galvenie kritēriji. Šī izmantošana tiek iedalīta:

3) ***Sabiedrisko un komerciestāžu apbūve (P).*** Tās neatšķiras pēc to lomas pilsētas struktūrā, taču tām ir dažādas funkcijas, kas atšķiras pēc tā, kas ir tajās veikto darbību galvenais mērķis – noteiktu pakalpojumu sniegšana vai peļņas gūšana. Pašreizējās teritorijas izmantošanas noteikšanā tika atšķirīgi grafiski parādītas sabiedrisko iestāžu apbūve (PS) un komerciestāžu apbūve (PK). Taču plānotajā teritorijas izmantošanā šie veidi tiek apvienoti vienā, pieļaujot, ka gan sabiedriskās, gan arī dažādas komerciestādes ir šo teritoriju izmantošanas veidi.

Atkarībā no būves pašreizējās vai perspektīvās funkcijas un novietojuma pilsētas struktūrā, izdalāmi šādi *būvju tipi*:

Sabiedrisko iestāžu apbūve:

- ✓ valsts un pašvaldību iestādes;
- ✓ izglītības un zinātnes iestādes: pirmsskolas izglītības iestādes, vispārizglītojošās skolas, vidējās speciālās skolas, mūzikas un mākslas skolas, u.c.;
- ✓ ārstniecības, veselības un sociālās aprūpes iestādes: ambulatorās ārstniecības un fizioterapijas iestādes, slimnīcas, medicīniskās vai sociālās rehabilitācijas iestādes, pansionāti un citas sociālās aprūpes iestādes;
- ✓ kultūras iestādes: teātri, kinoteātri, koncertzāles, cirki, muzeji, arhīvi, bibliotēkas, izstāžu zāles un galerijas;

- ✓ klubi, mūzikas, deju un citu izklaides pasākumu ēkas;
- ✓ kulta ēkas;
- ✓ hidrometeoroloģiskās stacijas;
- ✓ ēkas sporta pasākumiem telpās (basketbola zāles un apjumtie tenisa korti, peldbaseini, vingrošanas zāles, ledus laukumi u.c.) ar aprīkojumu skatītājiem (tribīnēm, balkoniem u.tml.) un dalībniekiem (ģērbtuvēm, dušām u.c.);
- ✓ aizsardzības spēku, policijas un ugunsdzēsības dienestu ēkas un kazarmas;
- ✓ u.c.

Komerciestāžu apbūve:

- ✓ bankas,
- ✓ viesnīcas, moteļi, pansijas, viesu mājas un citas īslaicīgas apmešanās mītnes,
- ✓ restorāni un citas sabiedriskās ēdināšanas ēkas,
- ✓ mazumtirdzniecības un pakalpojumu objekti,
- ✓ aptiekas,
- ✓ konferenču un biroju ēkas,
- ✓ azartspēļu ēkas,
- ✓ automobiļu tehniskās apkopes un remonta ēkas,
- ✓ degvielas uzpildes staciju ēkas,
- ✓ citi ar komercdarbību saistīti objekti.

4) *Rekreācijas objekti (PR)* savukārt spēlē pavisam citādu lomu pilsētas struktūrā un pēc tās, kā arī pēc to novietojuma, apbūves rakstura, ir tuvāki dabas teritorijām, šajās teritorijās vizuāli noteicošā loma nav ēkā un būvēm.

Atkarībā no būves pašreizējās vai perspektīvās funkcijas un novietojuma pilsētas struktūrā, kā arī teritorijas izmantošanas, galvenokārt, atpūtas vajadzībām, izdalāmi šādi *būvju tipi*:

- ✓ kempingi,
- ✓ labiekārtotas telšu vietas,
- ✓ brīvdabas estrādes un citas brīvdabas izklaides būves,
- ✓ dažādas īslaicīgas apmešanās ēkas,
- ✓ brīvdabas sporta laukumi (atklātie tenisa korti, baseini, sporta spēļu laukumi u.c.) un rotaļu laukumi,
- ✓ mazās atpūtas vietas – iekārtotas, neiekārtotas,
- ✓ skatu vietas un laukumi,
- ✓ telšu celšanas vietas,
- ✓ atrakciju un atpūtas parki,
- ✓ masu pasākumu laukumi,
- ✓ u.c.

Ražošanas apbūves teritorija (R)

5) *Ražošanas objekti un noliktavas (RR)* – teritorijas, kurās paredzēts izvietot ražošanas un noliktavu objektus, arī tādus, kam ir noteiktas sanitārās vai cita veida aizsargjoslas.

Atkarībā no būves pašreizējās vai perspektīvās funkcijas un novietojuma pilsētas struktūrā, kā arī teritorijas izmantošanas, galvenokārt, ražošanas vajadzībām, izdalāmi šādi *būvju tipi*:

- ✓ pārtikas ražošanas un pārstrādes ēkas,
- ✓ kokapstrādes ēkas,
- ✓ būvmateriālu un sanitārtehnisko iekārtu ražošanas ēkas,
- ✓ rūpniecības, transporta un citu uzņēmumu noliktavas,
- ✓ metāla izstrādājumu, mašīnu un iekārtu ražošanas un remonta ēkas,
- ✓ dažādu uzņēmumu saldētavu ēkas,
- ✓ tekstilizstrādājumu, apģērbu un ādas izstrādājumu ražošanas ēkas,
- ✓ poligrāfijas uzņēmumu ražošanas ēkas,
- ✓ lauksaimnieciskās ražošanas produkcijas noliktavas un glabātavas,
- ✓ lauksaimniecības nozares uzņēmumu saldētavas un leduspagrabi,
- ✓ stiklotas siltumnīcas un apkalpes ēkas,

- ✓ zivsaimniecības ēkas,
- ✓ graudu, sēklu, dārzeņu un augļu pirmapstrādes ēkas,
- ✓ u.c.

6) *Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas*. Pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras 2006.gadā sniegtās informācijas Pāvilostas pilsētas teritorija atrodas minerālo ūdeņu (sāļūdeņu) „Ziemeļu-Liepājas" atradnes robežās (ierobežojošā līnija Jūrkalne–Kuldīga–Aizpute–Durbe–Grobiņa–Liepāja–jūras krasts). Atradne ir saistīta ar kembrija ūdenshorizontu. Šī horizonta augstas mineralizācijas pakāpes hlorīdu – nātrija ūdeņos konstatēts rūpniecisks broma saturs. Pāvilostas pilsētas teritorijā pārējo derīgo izrakteņu rūpnieciskas nozīmes atradnes nav sastopamas.

Tehniskās apbūves teritorija (T)

7) *Satiksmes infrastruktūra.* Šajās teritorijās galvenais zemes un būvju izmantošanas veids ir autotransporta, gājēju un velosipēdistu satiksme, maģistrālo inženierkomunikāciju izvietošana.

Atkarībā no būves pašreizējās vai perspektīvās funkcijas un novietojuma pilsētas struktūrā, kā arī teritorijas izmantošanas, izdalāmi šādi *būvju tipi*:

- ✓ ielas, ceļi, laukumi;
- ✓ jūras ostas un jūras ostu termināļu apbūve,- ostas un kuģojamie kanāli (piestātnes un piestātņu krastmalas, ostu akvatoriju būves, kuģu būvētavu;
- ✓ autoostu apbūve;
- ✓ transporta līdzekļu garāžu apbūve;
- ✓ atsevišķi nodalītas atklātas autostāvvietas;
- ✓ satiksmes un sakaru ēkas – pasta, sakaru nodaļu, radiostaciju un televīzijas centru-studiju ēkas, telefona centrāļu un līniju pastiprināšanas punktu ēkas;
- ✓ autostaciju un ūdenstransporta staciju ēkas;
- ✓ autobusu pieturu paviljoni;
- ✓ dzelzceļa staciju apbūve.

8) *Inženiertehniskās apgādes objekti.* Šīs teritorijas, galvenokārt, paredzētas valsts un pašvaldības inženierkomunikāciju būvju izvietošanai.

Atkarībā no būves pašreizējās vai perspektīvās funkcijas un novietojuma pilsētas struktūrā, kā arī teritorijas izmantošanas, izdalāmi šādi *būvju tipi*:

- ✓ ar maģistrālajām elektropārvades un sakaru līnijām un maģistrālajiem naftas, naftas produktu, ķīmisko produktu, gāzes un ūdens cauruļvadiem saistīto būvju, ūdens ņemšanas un notekūdeņu attīrīšanas būvju apbūve;
- ✓ atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu apbūve;
- ✓ inženiertehniskās un energoapgādes ēkas;
- ✓ katlumājas;
- ✓ elektroenerģijas apgādes ēkas un citas inženierbūves.

9.2. Plānojuma risinājumi un pamatojumi

9.2.1. Galvenie plānotie risinājumi

Zaļumu teritorijas plānotajā situācijā paredzētas kā pilsētas telpiskās struktūras karkass un nepabūvējamas teritorijas, kur svarīgi saglabāt vizuālo skatu un publisko pieejamību. Pilsētas zaļumvietas, kuras iecerēts saglabāt ir:

1) Meži: *Zaļkalna mežs, Raķešu mežs* un citi meži *Otrā pusē* (Sakas kreisajā krastā) kā nemainīgākais lielums pilsētas telpiskajā struktūrā – „smilšu pulksteņa" ietvars.

2) Zaļumi jūras piekrastē gan *Otrā pusē* (Sakas kreisajā krastā), gan arī *Vecās Pāvilostas* pusē līdz pilsētas apbūvei un kā *Veco Pāvilostu* nodalošā pelēkās kāpas josla starp Smilšu un Brīvības ielu (reizē uzsverot

Dzirnavu ielai perpendikulāro virzienu uz jūru), kurās tiek plānotas aizsargājamās dabas teritorijas; to vērtība ir tā, ka šīs zemes ir neapbūvētas.
3) Zaļumi upes ielejā – Sakas un tās pieteku ielejas, īpaši Sakas labā un kreisā krasta līkumi, pie tilta.
4) Parki un citi kultūrvēsturiskie zaļumi – visi pilsētas vēsturiskie parki: Piecdesmitgades, Simtgades, īpaši Upesmuižas parks un Ostbahas bijušās muižas teritorija.
5) Zaļumi apbūves teritorijās – visas zaļumu teritorijas, kas tiek plānotas saistībā ar perspektīvām apbūves teritorijām.
6) Pārējās neapbūvējamo zaļumu teritorijas – pilsētas struktūrai nepieciešamās brīvās teritorijas.

Apbūves teritorijas kā „smilšu pulksteņa" paplašinājums plānotas pie Liepājas–Ventspils autoceļa, veidojot jaunu apbūvi perpendikulāri Dzintaru ielai abpus Malduguņu strautam (*Orgai)*, kur paredzēta galvenā jaunas dzīvojamās apbūves attīstība pilsētā – mazstāvu dzīvojamā apbūve starp Dzintaru ielu un Zaļkalna mežu, kā arī jauna vairākstāvu dzīvojamā apbūve – starp Dzintaru ielu un veco dzelzceļu jeb *čukatiņa* ceļu. Telpisko noformējumu iebraukšanai Pāvilostā paredzēts veidot ar publisko apbūvi pie Dzintaru ielas un Ventspils–Liepāja autoceļa krustojuma.

Vecās *Spirtnīcas* teritorijas attīstība plānota ar publiskās apbūves funkcijām vēsturiskajām ēkām un teritorijai gar Saku līdz pat bijušajam dzelzceļam, bet teritoriju no ražošanas teritorijas līdz iesāktajām attīrīšanas ierīcēm paredzēts turpināt attīstīt kā ražošanas apbūves teritoriju.

Ostas perspektīvās attīstības teritorijas tiek paredzētas kreisajā krastā. Teritorijas pie Dzintaru ielas jāsaglabā pārsvarā brīvas un publiski pieejamas. Ostā bez tam tiek iecerēta arī publiskā apbūve saistībā ar ostas funkcijām.

Sakas upes kreisajā krastā jeb *Otrā pusē* plānotas publiskās apbūves teritorijas, rekreācijas objekti un vasarnīcu teritorijas. Teritorijās gar Sakas upes palienu pļavām un gravām, saglabājot zaļumu teritoriju (pļavas un meži) raksturu, iecerētas publiskās, t.i., rekreācijas teritorijas. Neliela mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija paredzēta kreisajā krastā – vietā, kur vēsturiski plānotas vasarnīcas pie Atpūtas ielas, un savrupmāju apbūve ar papildus funkcijām tūrisma un atpūtas iespēju nodrošināšanai pie Ostbahas- Meža un Cīruļu ielās.

Vecās Pāvilostas un *Jaunā ciema* sadurvietas („smilšu pulksteņa" šaurākās vietas) risinājums ir telpiski organizēta plūsma uz jūru perpendikulāri Dzintaru ielai un arhitektoniski augstvērtīgs akcents (publiskā apbūve) trīsstūrī, ko veido Dzintaru iela un vecā dzelzceļa trase pie Zaļkalna meža.

9.2.2. Precizētie atsevišķu teritoriju izmantošanas risinājumi

Zaļumu teritorijas. Papildus izstrādāta karte „Pāvilostas zaļumu teritorijas (zaļumvietas) m 1:10000". Tajā attēlotas lielākas telpiskās vienības jeb *zaļumu iecirkņi*, kas pamatvilcienos atbilst pilsētas telpas struktūrai (pašreizējai un perspektīvajai), bet to robežās nodalītas tās *zaļumvietas,* kam jānonāk pašvaldības uzmanības lokā un turpmāk jāizstrādā gan zaļumsaimniecības plāni, gan arī īpaši dabas aizsardzības plāni (aizsargājamām dabas teritorijām – liegumiem un mikroliegumiem).

Zaļumu telpiskās vienības un īpašās zaļumvietas ir šādas *(sk. II.sējumā karti „ Plānotās zaļumu teritorijas (zaļumvietas)" m 1:10000)*:

1) *Zaļkalna mežs* (72., 73. un 74. kvartāls);

2) *Raķešu mežs* (75. kvartāls), kurā nozīmīgās zaļumvietas ir:
- ✓ kvartāla daļa ar pārsvarā mežsaimniecisko funkciju,
- ✓ kvartāla daļa ar rekreācijas, dabas aizsardzības un izglītojošo funkciju, perspektīvā – mežaparks.

3) A*izsargājamās dabas teritorijas(pašreiz aizsargātās un perspektīvās)*:
- ✓ smiltāju līdzenums ar pelēkās kāpas biotopiem- dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa";
- ✓ priekškāpu vaļņu sērija ar raksturīgo biotopu kompleksu – perspektīvais mikroliegums;
- ✓ 16.nogabals – perspektīvs pelēkās kāpas mikroliegums.

4) *Stādījumi apbūvētajās teritorijās* (kopumā – ielu stādījumi, dārzi pagalmos, skvēri pie sabiedriskām ēkām u.c.), tajā skaitā šādas zaļumvietas:

- ✓ parki un skvēri,
- ✓ vēja aizsargstādījumi jūras krastā (pastāvošie un plānotie),
- ✓ laukums pie muzeja un Āķugala restorāna (masu pasākumi, ikdienas atpūta);
- ✓ sporta laukumi.

5) *Senie lauku parki un alejas* (kultūrvēsturiskas nozīmes)

- ✓ Upesmuižas parks- aizsargājamā dabas teritorija
- ✓ bijušās Ostbahas muižas teritorija;
- ✓ alejas.

6) Pļavu parki Sakas ielejā un Cīruļu ainavā:

- ✓ saudzējamie pļavu un gravu biotopi;
- ✓ atpūtai un sportam izmantojamās vietas.

7) *Pilsētas struktūrai nepieciešamās atklātās platības*, lai skaidrāk parādītu zaļumvietas, kas nepieciešamas pilsētas telpiskās struktūras un pilsētas vizuālā tēla veidošanai, neatkarīgi no telpiskās situācijas.

8) plānotās perspektīvās apbūves teritorijas (reizē ar ēku būvniecību jāveido gan publiski pieejamie, gan pilsētvidei nepieciešamie un individuāli lietojamie stādījumi, tajā skaitā – dārzi). Tas notiks atšķirīgi:

- ✓ klajās atmatu platībās ap Malduguņu strautu,
- ✓ gar Atpūtas ielu mežā,
- ✓ starp Zeltenes un Vētru ielu mežā;
- ✓ starp Brīvības un Smilšu ielu;
- ✓ pārējās apbūves teritorijās.

9) sanitāras un vides aizsardzības nozīmes stādījumi:

- ✓ perspektīvās ražošanas objektu teritorijās un ap tām;
- ✓ osta
- ✓ autoceļš Ventspils- Liepāja aizsargstādījumi.

Dzīvojamās apbūves teritorijas. Pašreiz iegūstamie dati nav pietiekoši vispusīgai mājokļa analīzei un precīzai prognozei, tomēr ar rīcībā esošiem datiem iespējams noteikt tendences un pieņēmumus plānošanai:

- ✓ iedzīvotāju nodrošinājumam ar mājokli jātuvojas rietumu standartam, kas ir 35–50 m^2/iedzīvotāju ar vidējo mājokļa lielumu ~ 100 m^2;
- ✓ mājsaimniecību skaits (2000) ir 464, mājokļu skaits – 454, tātad tas ir nepietiekams;
- ✓ vajadzīga dzīvojamā fonda papildināšana, galvenokārt, ar savrupmājām vai 3–4 stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku apbūvi;
- ✓ palielinās tā iedzīvotāju daļa, kas dzīvo pilsētā tikai sezonāli – pārsvarā tikai vasarā.

Pašreiz dzīvojamā fonda kopējās platības rādītājs uz 1 iedzīvotāju daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās ir aptuveni 25,7 m^2, kas atpaliek no attīstīto valstu pašreizējā līmeņa, kura sasniegšanai, būs vajadzīgas papildus dzīvojamās teritorijas. Lai nodrošinātu dzīvojamās platības pieaugumu līdz 35 m^2 uz vienu iedzīvotāju pašreizējā brīdī, nepieciešama 10,5 (14) ha papildus dzīvojamās apbūves teritorija, pieņemot, ka, galvenokārt, tiks būvētas savrupmājas ar zemesgabala vidējo platību 900 (1200) m^2. Lai nodrošinātu ar mājokli prognozēto iedzīvotāju skaita pieaugumu par 766 cilvēkiem, sasniedzot 2019.gadā 2025, būs nepieciešami vēl aptuveni 24 (32) ha teritorijas mājokļiem. Ņemot vērā optimistiskākās iedzīvotāju skaita pieauguma prognozes, nekustamā īpašuma tirgus un būvniecības attīstības tendences, teritorijas plānojuma aprēķina periodā dzīvojamās apbūves teritoriju pieaugums varētu būt par aptuveni 35 (46) ha. Pāvilostā ir pietiekami daudz piemērotu teritoriju prognozētajai dzīvojamās apbūves teritoriju attīstībai ar nosacījumu, ka tiek atrisināta ielu, kā arī nepieciešamo inženierkomunikāciju un inženiertehniskās apgādes objektu izbūve.

Atbilstoši iedzīvotāju iesniegtajiem iesniegumiem, pašreiz vēlme transformēt par dzīvojamās apbūves teritorijām ir 19 ha pilsētas zemes. Ja pieņem, ka dzīvojamās ēkas tiks būvētas uz 900 (1200) m^2 lieliem zemes gabaliem, tad papildus iecerēts uzbūvēt 211 (158) savrupmājas (ģimeņu dzīvojamās mājas). Tajā

pašā laikā jāapzinās, ka Pāvilostā ir tendence pašreizējo dzīvojamo apbūvi izmantot sezonas dzīvošanai, kā arī būvēt jaunas dzīvojamās mājas tikai dzīvošanai vasaras sezonā.

Mazstāvu dzīvojamā apbūve, galvenokārt, savrupmājas tiek paredzētas šādās teritorijās:

- ✓ Ievērojot pilsētas vēsturisko kvartālu uzbūves principus un iepriekšējā Pāvilostas Attīstības plāna 1996.–2005. ieceri, kā arī ņemot vērā Aizsargjoslu likuma 36.panta 2.daļas 3.apakšpunktu, krasta kāpu aizsargjoslā pilsētas vēsturiskās apbūves daļā paredzēta pašreiz nepabūvēto teritoriju apbūve, aizpildot apbūves robus kvartālos tikai plānotajās dzīvojamās apbūves zonās, tādējādi pabeidzot apbūvi *Vecās Pāvilostas* teritorijā. Apbūve Vītolu ielā un Kalnu ielā ir radusies, nekonsekventi realizējot iepriekšējo attīstības plānu 1996.–2005. (Detālplānojums (2002) paredzēja grozījumus šajā attīstības plānā, bet netika pabeigts – netika apstiprināts likuma noteiktajā kārtībā – *sk. 1.3.6. Citi plānošanas dokumenti un detālplānojumi*. Šajā vietā dabai ir neatgriezeniski atņemtas teritorijas. Tajā pašā laikā dzīvojamā apbūve iekļaujas vēsturisko kvartālu uzbūves struktūrā, tāpēc jaunajā teritorijas plāna risinājumos šo teritoriju atļautais izmantojums noteikts kā dzīvojamās apbūves teritorijām. Apbūvi plānots pabeigt arī kvartālos starp Brīvības, Avotu, Torņu un Smilšu ielām, kuras kalpo kā nodalošās robežas, nošķirot dzīvojamo apbūvi no plānotā lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa".
- ✓ *Jaunais ciems* ir stabila struktūra, kas izveidojusies pēc 1955.gadā izstrādātā ģenerālplāna. Tajā ar mazstāvu dzīvojamo apbūvi tiek papildinātas brīvās teritorijas starp Parka ielu un stadiona teritoriju. Teritorijas pie Sakas upes līkumiem, tās labajā pusē paredz saglabāt kā sabiedriski pieejamas zaļumu teritorijas. Savrupmāju apbūve tiek plānota aiz skolas teritorijas un ārpus pilsētas notekūdeņu attīrīšanas ietaišu sanitārās aizsargjoslas. Nekonsekventi realizēts iepriekšējā attīstības plāna risinājums ir otrajā, ietekai jūrā tuvākajā, Sakas upes līkumā. Lai gan pastāv pašvaldības apstiprināts detālplānojums un līdz ar to grozījumi Pāvilostas Attīstības plānā 1995.–2006., kas paredz mazstāvu dzīvojamo (savrupmāju) apbūvi, tomēr faktiskā izmantošana šajā teritorijā un arī izdotā būvatļauja ir zivju kūpinātavai un dzīvojamajai apbūvei. Teritorijas plānotajā izmantošanā šī vieta ir atstāta kā mazstāvu dzīvojamā apbūve.
- ✓ Plānota mazstāvu dzīvojamā apbūve ap Malduguņu strautu (*Orgu*) starp Zaļkalna mežu, turpinot apbūvi aiz Līvānu mājām un otrā pusē *Orgai* līdz vecajam dzelzceļam, plānojuma struktūrai izmantojot ielām rezervētās teritorijas.
- ✓ *Otrā pusē* (Sakas kreisajā krastā) bez esošās dzīvojamās apbūves jauna – mazstāvu – apbūve vasarnīcām tiek paredzēta kādreiz jau vasarnīcām paredzētā teritorija pie Atpūtas ielas, arī, nelielā teritorijā starp Vētras un Zeltenes ielām un savrupmāju apbūve ar papildus funkcijām tūrisma un atpūtas iespēju nodrošināšanai pie Ostbahas- Meža un Cīruļu ielās.

Vairākstāvu dzīvojamo apbūve ar trīs un četrstāvu daudzdzīvokļu dzīvojamām ēkām plānota kvartālā *Jaunā ciema* teritorijā, pabeidzot šāda tipa apbūvi esošajā daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku kvartāla brīvajās teritorijās, un veidojot jaunu vairākstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju starp veco dzelzceļu un Dzintaru ielu pretī Upesmuižas parkam.

Publiskās apbūves teritorijas – *jauna sabiedrisko un komerciestāžu apbūve* plānota *Jaunajā ciemā* kā akcents uz Dzintara ielas pagrieziena. Tiek plānots papildināt publisko apbūvi arī pie iebraukšanas Pāvilostā no Liepājas–Ventspils ceļa, lai šajā vietā nav tikai pašreiz iecerētā degvielas uzpildes stacija kā pilsētas vārti. Šeit varētu būt augstāks akcents kvartālā, kas turpinātu kāpjošo vertikālo pilsētas struktūru virzienā no jūras uz Liepājas–Ventspils autoceļu, kā tā jau vēsturiski veidojusies ar bijušās *Spirtnīcas* ķieģeļu skursteņiem.

Sabiedrisko iestāžu apbūve tiek saglabāta *Vecās Pāvilostas* un *Jaunā ciema* teritorijās skolām, bērnu dārzam, stadionam, pašvaldības un citām iestādēm.

Bijusī *Spirtnīca* paredzēta kā publiskā apbūve un līdz ar to arī kā publiski izmantojamas teritorijas līdz bijušajam dzelzceļam (pilsētas robežai).

Otrā pusē plānota liela publiskās apbūves teritorija plānota pie ostas. Ostas teritorijā plānotā publiskā apbūve paredzēta tikai saistībā ar jahtu ostu un zvejniecības produktu tirdzniecību. Ostas teritorijā esošo zivju pārstrādi perspektīvā paredzēts pārcelt no Dzintaru ielas uz *Otru pusi*.

Rekreācijas jeb atpūtas saimniecība. Plānojot rekreāciju, jārēķinās ar to, ka būs cilvēki, kas izvēlēsies Pāvilostu kā vienīgo atpūtas vietu, kā arī cilvēki, kam Pāvilosta ir tikai pieturvieta ceļojumā gar jūras krastu vai no Ventspils uz Liepāju (un pretēji). Tādējādi jābūt ļoti dažādam piedāvājumam – dažādām nodarbību vietām un iespējām, labai informācijai un pakalpojumiem.

Galvenās jaunās rekreācijas objektu teritorijas plānotas *Otrā pusē* (Sakas kreisajā krastā) pie ostas starp Vētras un Zeltenes ielām, bijušajās armijas objektu teritorijās pie Zeltenes un Sēņu ielām un pie Meža ielas.

Atpūtas saimniecības stratēģija paredz izveidot sistēmu, kurā saistīti šādi elementi:
- ✓ nodarbību/atpūtas vietas dabā ar nepieciešamo aprīkojumu (takas, telšu vietas, skatu laukumi, jūra un upe, pludmale ar *Zilo karogu* kā kvalitātes zīmi, u.c.);
- ✓ organizētas/vadītas nodarbības – dažādas demonstrācijas, treniņi, nometnes, semināri, pētījumi (par dabas aizsardzību un kultūras mantojuma aizsardzību), tajā skaitā, ar gidiem un instruktoriem;
- ✓ atpūtas/tūrisma uzņēmumi, t.sk. viesu mājas, moteļi, *mācību poligoni* dabā, treileru laukumi u.c.;
- ✓ atpūtas saimniecības lielā infrastruktūra – ielas un ceļi, auto stāvvietas, sporta laukumi un halle, tenisa laukumi, spēļu laukumi, veloceliņi, zirgu izjādes vietas, masu pasākumu laukumi;
- ✓ informācijas infrastruktūra – zīmes dabā, stendi, internets, bukleti un kartes;
- ✓ aprūpes sistēma – atkritumu saimniecība, slodžu kontrole, monitorings, aprīkojumu remonti u.c.

Lai Pāvilosta varētu pēc iespējas pilnīgāk izmantot tās priekšrocības, ko tai devusi daba un kultūrvēsture, jāizstrādā koncepcija, kas atbildētu uz vienu jautājumu – kā labāk ne tikai atpūtniekiem, tūristiem un attīstītājiem, bet arī vietējiem iedzīvotājiem izstāstīt stāstu par Pāvilostas vietu – tās attīstības gaitu gadsimtu garumā, par *Vecās Pāvilostas* kā pilsētbūvniecības pieminekļa un apkārtējās piejūras dabas vērtībām.

Ja pašreiz *pelēkās kāpas* aizsardzības nepieciešamība šķiet kā ierobežojums attīstībai, tad ar laiku tā var kļūt par attīstības veicinātāju. Patiesībā *Vecā Pāvilosta* un *pelēkās kāpas* ir visai cieši saistītas gan telpiski, gan attīstības skatījumā.

Ražošanas apbūves teritorija. Jau esošo noliktavu izmantošana pie bijušās *Spirtnīcas* tiek papildināta ar jaunu ražošanas apbūves teritoriju līdz iesāktajām attīrīšanas ierīcēm. *Jaunajā ciemā* tiek saglabāta esošā ražotne.

Tehniskās apbūves teritorijā tiek plānota *satiksmes infrastruktūra* un *inženiertehniskās apgādes objekti*.

S*atiksmes infrastruktūrā Osta* ir galvenais Pāvilostas ekonomiskais potenciāls, ko paredzēts izmantot zvejsaimniecības, jahtu, tūrisma un rekreācijas vajadzībām, kā arī ražošanas attīstībai, sekmējot jaunu zivju pārstrādes uzņēmumu izveidošanu ostas teritorijā.

Viss Sakas labais krasts jāveido kā publiski pieejama teritorija: visa ar ostas ražošanu un satiksmes infrastruktūru saistītā apbūve jāpārvieto uz kreiso krastu (tas jāparedz jau šajā plānā, lai arī notiktu tikai pēc projektētā 12 gadu perioda). Nostiprinot iepriekšējā pilsētas Attīstības plāna 1996.–2005. risinājumu, un paredzot krastmalas labiekārtošanu, jāsaglabā Sakas labajā krastā brīvā zaļumu teritorija ar laivu un kuģu piestātnēm, publisko pasākumu laukumu, zivju tirdzniecības vietām bez būvēm, kas aizsedz Dzintara ielas apbūvi, kas ir galvenais nosacījums atklātas skatu perspektīvas saglabāšana no *Vecās Pāvilostas* uz ostu un otrādi.

Ņemot vērā vēsturiskā centra *Vecā Pāvilosta* tuvumu un ierobežotās teritoriālās iespējas ostas attīstībai Sakas labajā krastā, tās galvenā attīstība plānota Sakas kreisajā krastā (Dienvidu pusē). Atbilstoši Liepājas rajona teritorijas plānojuma prasībām, parādītas arī ostas iespējamās attīstības teritorijas Sakas kreisajā krastā starp Ostmalas un Jūras ielām.

Ostas attīstībai nepieciešams izstrādāt jaunu koncepciju un detālplānojumu, kurā vienlaicīgi tiktu risināti tās turpmākās attīstības un pilsētas teritoriju saskares jautājumi (publiskās apbūves un publiski pieejamu teritoriju izvietojumu, ostas inženierbūvju izvietojumu, inženiertehniskais nodrošinājums u.tml.).

Transporta komunikācijām un objektiem – ielu un ceļu tīkla racionālam izvietojumam, tā kvalitātei un satiksmes drošībai ir arvien nozīmīgāka loma konkrētās teritorijas attīstībā. Plānojuma priekšlikumi

galvenokārt saistīti ar perspektīvo ielu trasējumiem un to sadalīšanu pēc nozīmes. Plānojumā ir veikta pilsētas ielu klasifikācija, nosakot galvenās (maģistrālās) ielas, pilsētas nozīmes un vietējās ielas. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos doti ielu šķērsprofili, ņemot vērā šo ielu klasifikāciju. *(sk. ielu klasifikāciju un šķērsprofilus III.sējumā „Pāvilostas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi")* Ielu atsevišķu elementu: ietvju un zaļumu joslu platumi jāprecizē detālplānojumos. Plānojumā arī noteiktas perspektīvās veloceliņu un gājēju ceļu trases.

Teritorijas plānojuma priekšlikumi ielu un ceļu tīkla izveidošanai un transporta organizācijai ir šādi:

- ✓ Pēc patreizējās izmantošanas valsts 2. šķiras autoceļš V1187 Pievedceļš Pāvilostai (Dzintaru iela) atbilst ielas statusam un nākotnē būtu nododams pašvaldības pārziņā.
- ✓ Lai atslogotu Dzintaru ielu no transporta kustības, paralēli tai izbūvējama Dzelzceļa iela vecās dzelzceļa trases vietā.
- ✓ Saistībā ar jauno, plānoto dzīvojamās apbūves teritoriju abpus Malduguņu strautam (*Orgai*), Zaļkalna iela plānota kā viena no pilsētas galvenajām ielām un kā papildus iebrauktuve pilsētā no autoceļa P111 Ventspils (Leči) – Grobiņa.
- ✓ Sakas kreisajā krastā – *Otrā pusē* – plānots organizēt satiksmi, izbūvējot jaunu pievedceļu no tilta pār Saku līdz autoceļam P111 Ventspils (Leči) – Grobiņa, kas ir nozīmīga satiksmes infrastruktūra ostas perspektīvai attīstībai. Pievadceļš Pāvilostas teritorijai Sakas kreisajā pusē tiek paredzēts no autoceļa P111 Ventspils (Leči) – Grobiņa bijušās Sakas dzelzceļa stacijas rajonā, šķērsojot Sakas novada lauku teritorijas un pievienojoties Meža ielai *(sk.35 .attēlu)*
- ✓ Valsts 1. šķiras autoceļam P111 Ventspils (Leči) – Grobiņa paredzēta Aizsargjoslu likumā noteiktā ekspluatācijas aizsargjosla, izvietojot pilsētā jaunās apbūves teritorijas tādā attālumā no autoceļiem, kas neprasa tehniskus risinājumus to aizsardzībai pret autotransporta radīto troksni un izplūdes gāzēm. Šo jauno apbūves teritoriju sasaiste pilsētas teritorijā plānota ar pilsētas ielām bez tieša pieslēguma šim autoceļam.
- ✓ Lai autotransporta kustība nešķērsotu Upesmuižas parka teritoriju, plānotas jaunas ielas no Dzintaru ielas līdz *Spirtnīcas* alejai, apejot parku, un līdz jaunajai ražošanas un noliktavu apbūves teritorijai blakus *Spirtnīcai.*
- ✓ Gājēju ceļi un veloceliņu trases tiek paredzētas pilsētas ielās, parādot to novietojumu ielu šķērsprofilos. Galvenās gājēju un veloceliņu plūsmas plānotas Dzintaru, Dzelzceļa (vecā dzelzceļa trase), Zaļkalna, Meža ielās. Paredzēts arī autotransporta kustībai slēgt Upesmuižas parka teritoriju, izveidojot tajā gājēju un veloceliņus. Gājēju un veloceliņi plānoti arī pa vecā dzelzceļa trasi no Celtnieku ielas cauri Simtgades parkam līdz tiltam pāri Sakai. Veloceliņa izbūve iecerēta arī caur Zaļkalna mežam, kas ziemeļaustrumu virzienā savienotu Brīvības ielu Pāvilostā ar autoceļu P111 Ventspils (Leči) – Grobiņa pie *Bendorfiem.*
- ✓ Lai regulētu transporta kustību vēsturiskajā pilsētas daļā *Vecā Pāvilostā* un apturētu to pirms tās, īpaši tūrisma sezonas laikā, paredzēts izveidot jaunas atklātas autostāvvietas pie Torņa ielas pretī Sakas novada domes ēkai. Otra lielāka teritorija rezervēta autostāvvietām pie masu pasākumu vietas – Upesmuižas parka. Tās paredzēts izveidot kā īpaši sagatavotus zālāju laukumus.

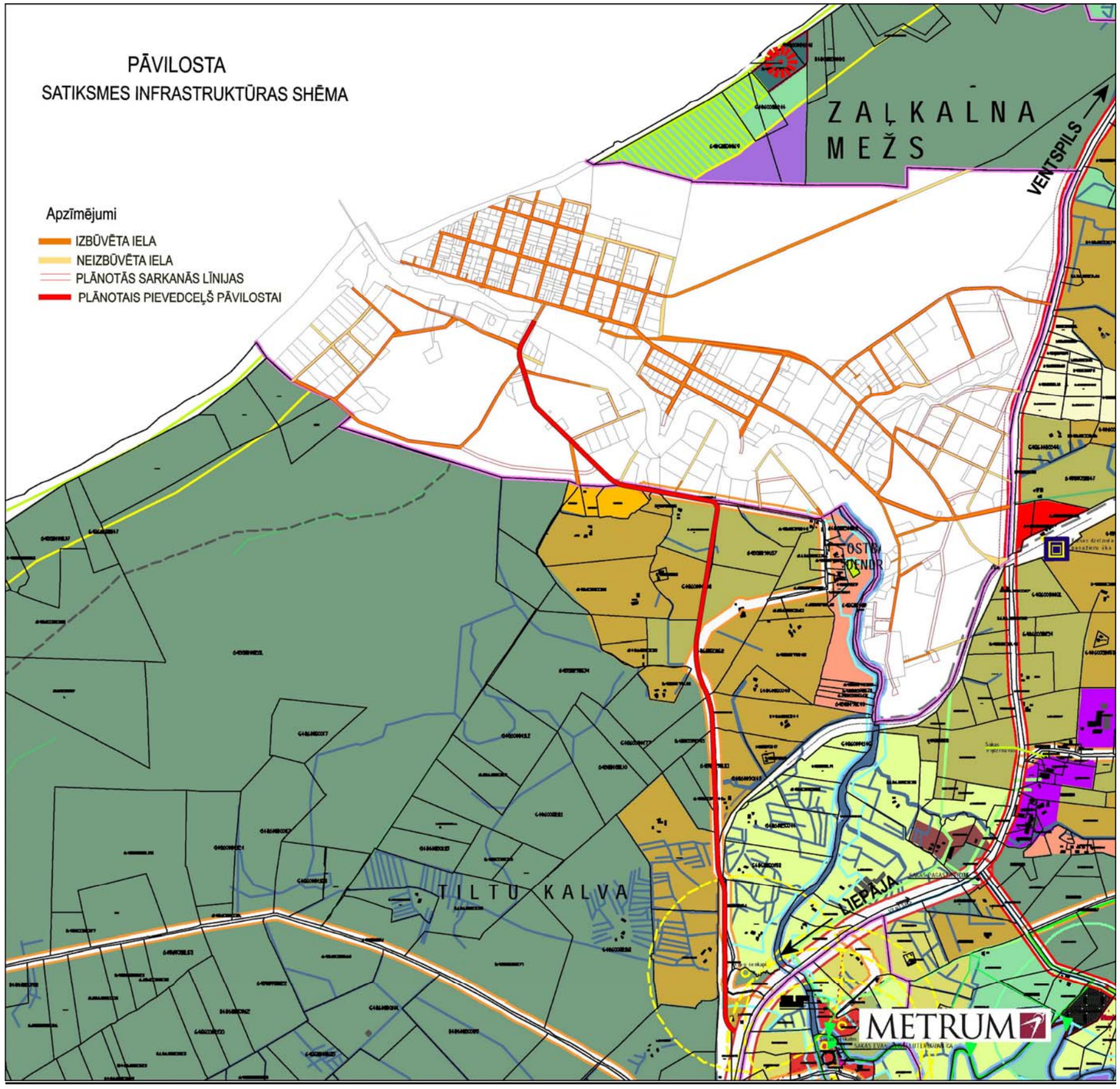

35.attēlu. ***Pievadceļa risinājums Pāvilostas teritorijai Sakas upes kreisajā krastā***
Avots: SIA „Metrum", 2006.

Inženiertehniskās apgādes objekti. Diemžēl trūkst digitālas informācijas par ūdensvada, kanalizācijas un siltumtīklu, kā arī telekomunikāciju līniju izvietojumu pilsētas teritorijā. Visa šī informācija attēlota shēmas precizitātes līmenī. To nav iespējams izmantot aizsargjoslu atzīmēšanai. Perspektīvā nepieciešams veikt inženierkomunikāciju uzmērīšanu, kā arī izstrādāt atsevišķas inženiertehniskās apgādes shēmas jaunajām apbūves teritorijām.

Ūdensapgāde. Plānojumā uzrādīti pašreizējie un perspektīvie ūdensapgādes tīkli un objekti. *(Sk. karti II.sējumā „Inženiettehniskās apgādes objekti" m 1:5000.)* Pilsētā ir esoša ūdensapgādes sistēma, kas jārekonstruē atbilstoši mūsdienu prasībām un jāattīsta atkarībā no tās izaugsmes tempiem. Papildu artēzisko aku ierīkošana, jaunu ūdensvadu izbūve un rekonstrukcija risināmas ūdensapgādes shēmā, kas būtu izstrādājama, ņemot vērā plānojuma priekšlikumus plānotajā teritorijas izmantošanas jomā.

Pašreiz vidējais ūdens ieguves apjoms gadā ir 22 tūkst.m^3 (pašvaldības dati, 2006). Ņemot vērā pilsētai nepieciešamo ūdens daudzumu uz 2010.gadu (250 tūkst.m^3/ gadā jeb 685 m^3/diennaktī), kuru noteica pašvaldība, 1999.gadā Valsts ģeoloģijas dienesta izstrādātajā Pāvilostas ūdensapgādes avotu izpētē norādīts, ka blakus 2926. un 2927.urbumam (Torņu ielā) tiek paredzēta turpmākā pilsētas ūdensapgādes infrastruktūras attīstība. Šajā izpētē atzīmēts, ka nepieciešamo ūdens daudzumu uz 2010.gadu, var nodrošināt viens ūdens apgādes urbums, ieskaitot arī eksistējošos 2926. un 2927.urbumu. Pazemes ūdeņu atradnes „Pāvilosta" pasē noteiktie un Valsts ģeoloģijas dienestā akceptētie dzeramo ūdeņu A kategorijas krājumi ir 864 m^3/diennaktī, kurus var iegūt no Gaujas horizonta, izmantojot jauno ar atgriezeniskās skalošanas metodi izurbto urbumu 2926. vai 2927. urbuma vietā Torņu ielā.

Perspektīvā jāizvērtē iespēja pilsētas centralizētai ūdensapgādes sistēmai pieslēgt visas jaunās dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijas. Šajās teritorijās izstrādājot detālplānojumus, ielu šķērsprofilos jāuzrāda esošie un jāparedz vieta perspektīvajiem centralizētas ūdensapgādes ūdensvadiem, ja nepieciešams, nosakot jaunas ūdens ņemšanas vietas.

Sakas upes kreisā krasta un *Spirtnīcas* apbūves teritorijās paredzēts saglabāt autonomu ūdensapgādes sistēmu, lai gan ir jāizvērtē arī iespēja pievienoties pilsētas sistēmai.

Kanalizācija. Valsts investīciju programmas (800+) „Ūdensapgāde un notekūdeņu attīrīšana Latvijas mazpilsētās" ietvaros, pilsētā ir izbūvēta centralizēta kanalizācijas notekūdeņu sistēma *Jaunā ciema, Vecās Pāvilostas* teritorijās un Parka ielas rajona apbūves teritorijās.

Uz 1983.gada pilsētas Ģenerālplāna kanalizācijas shēmas pamata, tika iesāktas divu jaunu bioloģisko attīrīšanu iekārtu būvniecība pie *Upesmuižas* un Sakas kreisajā krastā – pie Atpūtas ielas. Pašreiz šīs teritorijas ir pamestas.

Plānojumā uzrādīti pašreizējie un perspektīvie kanalizācijas tīkli un objekti.*(Sk. karti II.sējumā „Inženiettehniskās apgādes objekti" m 1:5000.)* Lai noteiktu optimālākos risinājumus, kas atbilstu plānotajai teritorijas izmantošanai, nepieciešams izstrādāt detalizētus pilsētas kanalizācijas sistēmas variantus. izvērtējot 1983.gadā izstrādātās kanalizācijas shēmas priekšlikumus. Ņemot vērā apbūves izvietojumu, veidojamas autonomas centralizētas vai arī lokālas kanalizācijas sistēmas. Pilsētas teritorijā nav pieļaujama neattīrītu notekūdeņu iefiltrēšanās gruntī vai ievadīšana ūdenstecēs un ūdenskrātuvēs.

Plānojumā paredzēts:

- ✓ Pašreizējo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu Krasta ielā tehnoloģisko iekārtu rekonstrukcija, ņemot vērā tās atrašanos tiešā tuvumā dzīvojamai un publiskajai apbūvei, lai samazinātu tās sanitāro aizsargjoslu.
- ✓ Jaunu notekūdeņu attīrīšanas iekārtu būvniecība iepriekšējo vietā pie *Upesmuižas,* lai radītu iespēju pieslēgt mazstāvu, publiskās un ražošanas apbūves teritorijas.
- ✓ Esošo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu rekonstrukcija vai jaunu būvniecība ostas teritorijā, lai nodrošinātu notekūdeņu attīrīšanu Sakas kreisā krasta ostas teritorijas apbūvei, kā arī plānotajai publiskajai, mazstāvu apbūvei un rekreācijas objektiem Vētras, Zeltenes un Sēņu ielas rajonā.

Variants dod iespēju maksimāli izmantot kanalizācijas iekārtas, pakāpeniski palielinot apkalpes zonu.

- ✓ Izstrādājot detālplānojumu teritorijā pie Atpūtas ielas, šajā teritorijā jāparedz slēgta tipa bioloģisko notekūdeņu attīrīšanas iekārtu ar jaudu, kas nepārsniedz 15 m^3 diennaktī būvniecība.
- ✓ Plānotajai mazstāvu dzīvojamai apbūvei Sakas kreisajā krastā (pie Meža un Cīruļu ielām) kanalizācijas tīku izbūve uz pansionāta notekūdeņu attīrīšanas iekārtām Ostbahā, nepalielinot to pašreizējo jaudu un līdz ar to aizsargjoslu ap tām.

Izstrādājot detālplānojumus, ielu šķērsprofilos jāuzrāda pašreizējie un jāparedz vieta perspektīvajiem centralizētas kanalizācijas vadiem.

Lietus ūdens novadīšana un teritorijas meliorācija. Pilsētā lietus ūdeņu novadīšanas sistēmu pamatā veido atklāti grāvji. *Vecā Pāvilostā* no E.Šneidera laukuma pa Brīvības un Vītolu ielām izbūvēta slēgta meliorācijas sistēma. Lietus ūdeņi tiek novadīti Sakas upē.

Plānojumā paredzēts:

- ✓ Uzturēt kārtībā un, ja nepieciešams atjaunot lietus ūdeņu noteču sistēmu – grāvjus, caurteces un slēgto meliorāciju.
- ✓ Apbūvējot teritorijas pilsētas austrumu daļā abpus *Orgai* (Malduguņu strautam), jāizbūvē meliorācija gruntsūdens līmeņa pazemināšanai.

Siltumapgādes objektu un inženierkomunikāciju izvietojums, kas atbilstu plānotajai teritorijas izmantošanai, risināms pilsētas siltumapgādes shēmā.

Plānojumā parādīta pašreizējā katlu māja un pašvaldības organizētās centralizētās siltumapgādes sistēmas aptvertā teritorija.

Paredzēts turpināt pašvaldības organizētu siltumapgādi pašreizējai un perspektīvajai vairākstāvu dzīvojamai apbūvei. Pakāpeniski jāveic siltumtrašu rekonstrukcija un ēku fasāžu renovācija, ārsienu izolēšana *Jaunā ciemā*.

Nākotnē pieļaujama arī autonomas siltumapgādes izbūve jaunveidojamajam vairākstāvu dzīvojamās apbūves kvartālam pie Upesmuižas parka. Savrupmāju apbūvei, galvenokārt, paredzēta autonoma siltumapgāde.

Ņemot vērā apbūves izvietojumu, un, ja nepieciešams, katlu māju un siltumtrašu izvietojums jāprecizē detālplānojumos.

Elektroapgādi pilsētā nodrošina VAS „Latvenergo" pa 20 kV un 0,4 kV elektropārvades līniju tīklu. Elektroapgādes sistēmas esošais stāvoklis pilsētā fiksēts saskaņā ar VAS „Latvenergo" RET sniegto digitālo informāciju un precizēts saskaņā ar veiktajiem topogrāfiskajiem uzmērījumiem.

Perspektīvā pilsētā tiek paredzēts izbūvēt vēl 3 transformatoru apakšstacijas, kuras tiks pieslēgtas pa 20 kW kabeļiem ar garumu aptuveni 2 km un izejošiem 0,4 kW kabeļu līnijām – ar aptuveni 5 km kopējo garumu, samazinot attiecīgi gaisvadu līniju garumu un uzlabojot sprieguma kvalitāti *(VAS „Latvenergo" informācija, 2006).*

Transformatoru apakšstacijām jāparedz atsevišķus zemesgabalus (~100 m^2), nepieciešamības gadījumā jāieplāno piebraucamo ceļu servitūti piekļūšanai transformatoru apakšstacijām.

Izstrādājot detālplānojumus, ielu un ceļu šķērsprofilos jāuzrāda esošās un jāparedz vieta perspektīvajām elektroapgādes kabeļu un gaisvadu līnijām. Jānosaka šo elektrotīklu ekspluatācijas aizsargjoslas.

Liepājas rajona teritorijas plānojums nenosaka jaunu *gāzes vadu* būvniecību un uzskatot, ka centralizētas gāzes apgādes sistēmas izveidošana Pāvilostā ir ļoti tāla perspektīva, pilsētas teritorijas plānojumā netiek parādītas perspektīvā izbūvējamo gāzes vadu trases.

Rajona teritorijas plānojumā ir parādīti esošie *vēja ģeneratori*, kā arī tas nenosaka jaunu vēja ģeneratoru būvniecību. Tajā pašā laikā rajona plānojumā tiek noteikts, ka nav pieļaujama vēja

ģeneratoru izbūve īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, Baltijas jūras aizsargjoslā un krasta kāpu aizsargjoslā. Teritorijas plānojumā netiek paredzēta vēja ģeneratoru būvniecība Pāvilostā.

Rajona teritorijas plānojumā ir norādītas upes (upju posmi), uz kurām attiecas LR MK noteikumi Nr.27 „Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādus mehāniskus šķēršļus" (15.01.2002). *Mazo hidroelektrostaciju* būvniecība ir aizliegta arī Sakā.

Telekomunikācijas (elektronisko sakaru būves). Teritorijas plānojumā parādīti mobilo sakaru torņi un esošās telekomunikāciju līnijas shēmas precizitātes līmenī, jo trūkst digitālas informācijas par telekomunikāciju līniju un kabeļu izvietojumu pilsētas teritorijā. Gan plānojuma kartes mērogs, gan arī iegūtās informācijas precizitāte neatļauj aizsargjoslu noteikšanu telekomunikācijām.

Izstrādājot detālplānojumus, ielu šķērsprofilos jāuzrāda esošie un jāparedz vieta perspektīvajām elektronisko sakaru komunikācijām. Jānosaka šo komunikāciju ekspluatācijas aizsargjoslas.

Atkritumu savākšana. Pašvaldībai jāizstrādā atkritumu apsaimniekošanas noteikumi, nosakot kompleksus pasākumus šķidro un cieto saimniecisko un sadzīves atkritumu savākšanai, utilizācijai un likvidācijai, un izstrādājot pilsētas teritorijas sanitārās attīrīšanas no cietajiem sadzīves atkritumiem shēmu: vākšanas vietas, maršrutus no ciemata centra, kā arī no privātā sektora teritorijas un to transportēšanu uz izgāztuvi.

9.2.3. Mezglu un problēmu vietas plānojumā

Pāvilostā pastāv vairākas problēmu vietas, kurās sadurās dažādas intereses un kuras ir svarīgas no pilsētas telpiskās struktūras, vizuālās uztveres, dabas vai kultūrvēsturisko vērtību viedokļa. Plānojumā risinot šīs vietas, jārealizē princips, ka primāras šeit ir visu pilsētas iedzīvotāju, nevis atsevišķu zemes īpašnieku intereses.

Vēsturiskā pilsētas apbūve „Vecā Pāvilosta" un Ostas attīstība ir cieši saistīta**.** No telpiskā aspekta vēsturiskā pilsētas apbūve ir savdabīgs, Latvijā vienīgais tāda veida pilsētbūvniecības piemērs ar izteikti regulāru plānojumu, kur ap taisnstūra laukumu centrā (bijušo tirgus laukumu) grupējas perimetrāla (atklāta veida) apbūve ar pareizi veidotiem taisnstūra kvartāliem, ar ielām, kuru gala perspektīvās paveras jūras skats. Neskatoties uz laika ritējumu, šī pilsētas daļa saglabājusi praktiski nemainīgu telpisko struktūru.

Vecās Pāvilostas savdabību nosaka arī dabas apstākļi un reljefs – teritoriju šķērso Litorīnas jūras krasts. Šī pilsētas daļa būvēta kāpā un tās teritorijā arī pašreiz skaidri jaušami kāpas elementi.....

Ostas attīstībai Sakas labajā krastā pie vēsturiskās apbūves nav pietiekamas teritorijas attīstībai. Tajā pašā laikā, īstenojot ostas akvatorija paplašināšanu saskaņā ar 1996.gadā izstrādāto „Pāvilostas ostas attīstības koncepciju", jaunā būve būtiski ietekmētu un tās tuvumā mainītu *Vecās Pāvilostas* telpiskās struktūras elementus: plānojumu, apbūvi un vizuālo izteiksmi, kā arī apgrūtinātu šīs pilsētas daļas saikni ar jūru. Tādējādi tiktu ievērojami samazināta *Vecās Pāvilostas* pilsētbūvnieciskā un visas pilsētas kopumā vērtība.

Pilsētas iepriekšējais attīstības plāns (1996–2005) kā plānošanas dokuments paredz vēsturiskās apbūves saglabāšanu, nosakot šai teritorijai robežas, un ostas attīstībai nepieciešamās teritorijas, kā arī ostas akvatorija paplašināšanu plāno uz dienvidiem no Sakas upes kreisā krasta.

Ņemot vērā pašreizējās mazo ostu attīstības konsekvences, Pāvilosta tiek iezīmēta kā zvejas flotes bāzēšanās vieta, kur iespējams attīstīt un paplašināt zivju pieņemšanu un pārstrādi, jahtu tūrismu, kā arī plašas iespējas attīstīt zvejniecības un jahtu apkalpojošās un servisa nozares. Tālāka Pāvilostas ostas attīstība nav iespējama bez jaunas attīstības koncepcijas un detālplānojuma.

Dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" robežas pilsētas teritorija ir robeža starp aizsargājamo dabas vidi un apbūvēto pilsētas daļu. Tādēļ svarīgi ir:

- ✓ kā aizsargājamā teritorija iekļausies pilsētas funkcionālajā struktūrā, rēķinoties ar esošo pilsētvidi;

- ✓ kādi pasākumi jāplāno tās uzturēšanai un kopšanai, ņemot vērā pilsētas antropogēno ietekmi;
- ✓ kā šī aizsargājamā teritorija kalpos pilsētas attīstībai, jo faktiski Pāvilosta ir pilsēta uz pelēkās kāpas, īpaši, *Vecā Pāvilosta*.

Plānojuma 1.redakcijas izstrādes laikā tika ierosināti divi robežu risinājumu varianti (visā dabas lieguma izveidošanas laika posmā ir bijuši aptuveni pieci šīs teritorijas robežu risinājumi pilsētā), ar divām atšķirīgām pieejām.

Pašvaldības priekšlikuma pamatā bija 1) plānotā dabas lieguma paplašināšana teritorijā starp *Veco Pāvilostu* un jūru un 2) princips, ka pelēkās kāpas un apbūves robežu veido esošās vai plānotās ielas. Pašvaldība ierosina lieguma robežu noteikt pilsētas ziemeļu daļā – līdz ar pašreizējām apbūves teritorijām, piekļaujoties vēsturiskās apbūves teritorijas robežām, un pa perspektīvo apbūves teritoriju robežām, plānojot lieguma robežu pa ielu tīklu: Sporta–Smilšu–Torņa ielām.

Kā argumenti par labu šādai aizsargājamās teritorijas robežai un ieguvumi tika minēti:

- ✓ *Vecā Pāvilosta* ir aizsargājama kultūrvēsturiska teritorija uz pelēkās kāpas, kuras robežas sakļaujas ar plānotā dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" robežām. Tādējādi aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskās teritorijas viena otru papildina, saglabājot tajā pašā laikā aizsargājamās pelēkās kāpas teritorijas un vēsturiskā apbūves ansambļa pietiekamu telpisko autonomiju.
- ✓ Dabas liegumā palielinās pelēkās kāpas dažādība. Šajā pilsētas teritorijā tā ir smiltāju līdzenums, kas ietver divas daļas: senākā Baltijas ledus ezera un jaunākās Litorīnas jūras līdzenums.
- ✓ Tiek atrisināts aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas aspekts. Pašreizējā auto stāvlaukuma esamība plānotajā dabas liegumā, neradīs vajadzību jaunu atpūtas vietu iekārtošanai, bez kurām neiztikt pilsētā, lai aizsargājamā teritorijā organizētu atpūtnieku plūsmu. Tāpat arī telpiski skaidra apbūves un aizsargājamās pelēkās kāpas teritorijas nodalīšana (ar ielām), ļauj optimāli aizsargājamo teritoriju apsaimniekot, organizējot cilvēku plūsmu, apbūves un kāpas sadurvietās.

Otrs aizsargājamās teritorijas robežas noteikšanas priekšlikums bija atšķirīgs no pašvaldības ierosinātā. Tas paredz plānotā dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" robežu pilsētas teritorijā noteikt gar Kluso ielu līdz pašreizējai apbūvei pie Brīvības ielas, šķērsojot neapbūvētos zemes īpašumus pie Brīvības ielas, un tālāk pa Torņa ielu, gar meža malu to turpināt ārpus pilsētas robežām. Šis priekšlikums neietver papildus teritorijas uz jūras pusi gar vēsturiskās apbūves *Vecā Pāvilosta* teritoriju un dabas lieguma robeža ar apbūvi tiek veidota, nerēķinoties ar Pāvilostas vēsturiskā plānojuma principiem, kas nosaka, ka apbūves gabali veido taisnstūrveida kvartālus, ko ietver ielas. Pēc šī robežu varianta tika noteikta dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" teritorija ar 30.10.2007. Ministru kabineta noteikumiem Nr.730 „Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumos Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem" *(sk.4.1.Aizsargājamās dabas teritorijas un 4.pielikumu)*

Iepriekšējā Pāvilostas attīstības plāna (1996–2001) risinājums paredzēja turpmākās izpētes teritorijas mazstāvu dzīvojamai apbūvei kvartālos starp Avotu, Smilšu un Torņa ielām, kas šajā priekšlikumā tiek noteikta kā plānotā dabas lieguma teritorija. Arī Valsts vēstures arhīva materiālos ir plāns, kurā jau 1926.–1928.gadā šajās teritorijās plāno dzīvojamo ēku apbūvi. Pašvaldībai īstenojot zemes reformu pilsētā, šobrīd šeit ir izveidoti 25 fizisko un juridisko personu zemes īpašumi, par kuriem nekustamā īpašuma nodoklis tiek maksāts kā par apbūves zemēm. Šo teritoriju iekļaujot dabas lieguma teritorijā, pašreizējā likumdošana neparedz nekustamo īpašumu īpašniekiem izmaksāt kompensācijas. Arī pašvaldībai nav šādu līdzvērtīgu zemju, lai kompensētu šīs teritorijas.

Lai nesamazinātu dabas lieguma teritoriju (pašvaldības priekšlikumā jaunās dabas lieguma teritorijas ir par 8359,5 m^2 mazākas), dabas liegumu iespējams palielināt uz Zaļkalna meža pusi līdz valsts meža īpašuma robežām, ietverot bioloģiski vērtīgās teritorijas.

Pāvilostas teritorijas plānojuma izstrādes laikā Sakas upes kreisajā krastā pie jūras atklātas bioloģiski un ainaviski vērtīgas teritorijas, kuras tiek plānotas arī kā aizsargājamas dabas teritorijas (perspektīvais mikroliegums – priekškāpu vaļņu sērija ar raksturīgo biotopu kompleksu 300 m joslā no jūras krasta līdz Vētras ielai uz dienvidiem no ostas, un perspektīvais pelēkās kāpas mikroliegums valsts mežā 75. kvartālā, 16. nogabals).

Neapbūvētas Sakas upes ielejas teritorijas (īpaši teritorija Sakas upes kreisajā krastā pie tilta) ar tās raksturīgajiem elementiem – palieni, terasēm, stāvo krastu kraujām, pieteku ielejām, sāngravām – ir viena no galvenajām Pāvilostas dabas vērtībām blakus mežiem un jūrai ar tai piegulošajām piekrastes teritorijām. Tā ir relatīvi maz pārveidota.

No telpiskās struktūras aspekta Sakas upe ir viens galvenajiem pilsētas atraktīvajiem ainavas elementiem, kas piešķir visai Pāvilostas ainavai savdabīgus vaibstus. Pašreiz šīs teritorijas vērtība ir tajā, ka tā ir neapbūvēta un publiski pieejama. Nozīmīga ir ielejas īpatnējās telpas ainavas saglabāšana, lai tā no nozīmīgākajām skatu vietām būtu labi pārskatāma, kā arī saglabātu tās funkcijas: vizuālās uztvere, vides kvalitātes uzturēšana, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana. *Eiropas Ainavu konvencijā (2000)* uzsvērts, ka Eiropas ainavu kvalitāte un daudzveidība ir kopīgs resurss, kā arī ainavas ir galvenais indivīdu un sabiedrības labklājības elements un ka to aizsardzība, apsaimniekošana un plānošana ikvienam piešķir tiesības un atbildību *(sk. I.daļu 1.1. Tiesiskais satvars).*

Arī izstrādes stadijā esošajā *Kurzemes plānošanas reģiona telpiskajā (teritorijas) plānojumā 2006.–2026.* kā ainaviski nozīmīga teritorija nodalīta Sakas ieleja ar pieupju joslām, norādot, ka upju ielejās un to malās jāierobežo aktivitātes, kas apdraud to dabas un ainavu daudzveidības resursus, it sevišķi ainaviski vērtīgajās teritorijās, kur var attīstīties jaunā apbūve *(sk. 7.1.2. Reģionālais un rajona konteksts).*

Iepriekšējā attīstības plānā (1996–2005) Sakas upes ieleju kā nozīmīgu pilsētas telpiskās struktūras karkasa elementu netiek plānots pakļaut apbūvei, tā nav pat izpētes teritorija (tikai pie Ostbahas – kā atpūtas centra teritorija, kas nav domāta apbūvei). Arī vēsturiski tās ir bijušas sīkdārzsaimniecību zemes bez apbūves un lauksaimniecības zemes – sakņu dārzi, pļavas.

No inženierģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā aspekta Sakas upes ielejas un tās pieteku teritorijas ir būvniecībai nelabvēlīgas *(sk. I.daļu 2.1.1. Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve)*.

Vizuāli telpiskajā skatījumā Pāvilostā viena no nozīmīgākajām skatu/uztveres vietām jeb stājvietām ir tilts pār Sakas upi, kur vienlaikus pārskatāma *jūras* un *upes* ainava. *(Sk. I.daļu 3. Ainavas.)* Šī ir atvērta vieta, kur vislabāk tiek uztverta upe (viena no pilsētas vizītkartēm). No telpiskās struktūras aspekta šī ir pabeigta vieta pilsētā, apbūves attīstība šajā vizuāli jutīgajā vietā, var to padarīt tikai sliktāku no telpiskās uztveres viedokļa un radīt ainavas elementu bojājumus. Tajā pašā laikā jāuzsver, ka pilsētā ir pietiekamas zemju rezerves apbūvei, kur jaunā apbūve saistītos ar jau esošajām apbūves teritorijām.

Savukārt, šobrīd izstrādātajā plānojumā, šajā nozīmīgajā skatu uztveres vietā paredzēts veidot vienotu pilsētas zaļumu struktūru, ko veido Simtgades parks, Sakas ieleja un kapu mežs.

Sadurvieta starp veco Pāvilostas daļu un Jauno ciemu (pie Zaļkalna meža stūra) pilsētas telpiskās struktūras aspektā ir viena no svarīgākajām pilsētas vietām. Šajā teritorijā, kur ir šaurākā vieta pilsētas plānā (iežmauga starp mežu masīviem), jābūt nopietnam telpiskam risinājumam ar publisko apbūvi. Tas nevar tikt balstīts tikai atsevišķu zemes īpašnieku privātās intereses būvēt privātās dzīvojamās mājas, jo tā var kļūt par akcenta vietu starp atšķirīgām *Vecās Pāvilostas un Jaunā ciema* telpiskajām struktūrām.

Iepriekšējā attīstības plānā (1996–2005) šajā vietā ir pamatā zaļumu teritorijas, kas paredzētas izpētei atpūtas un tūrisma objektiem.

Plānojuma aspektā šajā vietā paredzēta publiskā funkcija: tūrisms, rekreācijas, viesnīca un atklātas autostāvvietas, organizējot atpūtnieku plūsmu virzienā uz jūru.

Otrajā pusē, starp jūras krastu un Vētras ielu, kur pēdējos simts gados izveidojies dažāda vecuma priekšāpu valnis un redzamas dažādas kāpu aizzelšanas stadijas (no baltās kāpas līdz priežu mežam) ierosināts izveidot mikroliegumu. Šiem atraktīvajiem ainavas elementiem – īpatnējām priedēm (vēja priedes, žuburainās priedes), piekrastes priežu mežiem, kādreizējo smiltāju klajumiem (pašreiz klāti ar *pelēko kāpu* veģetāciju, kam ES ir noteikts *prioritāras aizsardzības statuss), priekšāpu valnim

– ir svarīga nozīme pilsētas vizuālā tēla un telpiskās struktūras veidošanā. Šī teritorija ir viena no īpaši aizsargājamām Pāvilostas vērtībām.

Šī teritorija līdz Vētras ielai, 300 m platā joslā tiek noteikta kā Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjosla, kurā netiek plānota apbūve. Attīstot dzīvojamo apbūvi pie jūras, tiktu radīta dabas teritorijas pārveidojoša telpiskās struktūra, kas būtiski ietekmētu īpaši vērtīgu biotopu saglabāšanu un aizsardzību.

Arī vēsturiski šī vieta nebija paredzēta apbūvei. Pagājušā gadsimta pirmajā pusē šeit bija sakņu dārzi *(sk. 5.1. Zemes īpašumu struktūras un izmantošanas vēsturiskais konteksts).* Teritorijā starp jūras krastu un Vētras ielu apbūve netika plānota arī iepriekšējā Pāvilostas attīstības plānā 1996.–2005.

Teritorijās gar Sakas upes palienu pļavām un gravām, tās kreisajā krastā (pie Meža ielas), saglabājot esošo dzīvojamo apbūvi un paredzot jaunu rekreācijas objektu būvniecību pie Meža ielas, tiek attīstīta rekreācijas funkcija Sakas upes kreisajā krastā, kas, ņemot vērā ostas attīstību šajā upes krastā un neapbūvēto brīvo piekļuvi Sakas upei, ir loģisks risinājums no pilsētas funkcionālā zonējuma viedokļa.

Vēsturiski tās ir bijušas sīkdārzsaimniecību zemes un lauksaimniecības zemes – sakņu dārzi, pļavas – bez apbūves, kurās tā laika zemesgabalu izvietojums un konfigurācija ir neatbilstošs pļavu un gravu telpiskajam novietojumam. *(Sk. I.daļu 5.1. Zemes īpašumu struktūras un izmantošanas vēsturiskais konteksts.)* Arī zemes reformas laikā īstenotā zemes gabalu robežu atjaunošana iepriekšējā vēsturiskajā sistēmā, neievēro gravu un pļavu telpisko struktūru. Jāuzsver, ka šajās teritorijās ir ES prioritāras aizsardzības biotopi. *(Sk. I.daļu 3.3.2. Biotopi pārējā teritorijā.)* No telpiskās struktūras aspekta šie biotopi vienlaikus ir atraktīvi ainavas elementi.

Iepriekšējā Pāvilostas attīstības plāna (1996–2005) risinājums šeit paredz tikai turpmākās izpētes teritorijas mazstāvu dzīvojamai apbūvei. Pāvilostai ir vietas jaunajai apbūvei (Sakas upes labajā krastā pie Malduguņu strauta), kas veidojama kompleksi, izstrādājot jaunajai apbūvei detālplānojumus, nevis izvietojot to fragmentāri atsevišķās pilsētas vietās. Tādējādi tiktu arī efektīvi risināti ar apbūvi saistītie inženierkomunikāciju un citi apgādes jautājumi. Tādēļ tikai teritorijas daļā pie Ostbahas (Meža un Cīruļu ielās) tiek paredzēta savrupmāju apbūve ar papildus funkcijām tūrisma un atpūtas iespēju nodrošināšanai, kurai noteikts 2500 m^2 liels minimālais zemes gabals un samazināts apbūves blīvuma rādītājs, kā arī šajā apbūvē jānodrošina kanalizācijas inženierkomunikāciju izbūve. Šajā teritorijā, izstrādājot detālplānojumu, jāveic arī sugu un biotopu izpēte, ņemot vērā, ka Sakas krasta senkrasta nogāzēs un pļavās konstatētas īpaši aizsargājamie biotopi *(sk.3.pielikumu)*

Dzīvojamā teritorija Vītolu ielā, ***jaunajā ielā paralēli Smilšu ielai no Kalna līdz Klusajai ielai***, kas Pāvilostas ostas un piegulošās krastu teritorijas detālajā plānojumā (2002) no dabas pamatnes teritorijas mainīta uz savrupmāju apbūves teritoriju ar īpašām prasībām. Lai arī Pāvilostas attīstības plānā (1996–2005) tās ir sabiedrisko zaļumu teritorijas un 2002.gada detālplānojums maina šo teritoriju izmantošanu *(sk. 1.3.6. Citi plānošanas dokumenti un detālplānojumi)*.

Izvērtējot situāciju, jaunajā teritorijas plānojumā šīm vietām netiek mainīts tās pašreizējais izmantojums, jo 1) šobrīd teritorijā atrodas dzīvojamā apbūve, 2) kā zaļā teritorija tā ir neatgriezeniski zaudēta, 3) dzīvojamā apbūve noslēdz Vecās Pāvilostas kvartālu atbilstoši vēsturiskās apbūves strukturējuma principiem. Tajā pašā laikā, ņemot vērā šīs apbūves atrašanās vietas gan vēsturiskā centra *Vecā Pāvilosta* teritorijā, gan arī pie šīs teritorijas robežas, šīm vietām tiek noteiktas īpašas izmantošanas prasības.

Neapbūvētais gabals Smilšu un Klusās ielas stūrī. Šajā gadījumā Pāvilostas attīstības plānā (1996–2005) vērojama nekonsekvence – teritorija kartē apzīmēta dzeltenā krāsā kā dzīvojamā mazstāvu (1–2 stāvu) apbūve, bet tajā kā atsevišķs objekts paredzēta sērfinga sporta bāze. Izstrādātajā teritorijas plānojumā tā atstāta kā dzīvojamās apbūves teritorija, jo tā 1) atrodas paredzētā pilsētbūvniecības pieminekļa zonā, 2) blakus jau atrodas vēl viens publiskās apbūves objekts – „Vēju paradīze", kas iepriekšējā attīstības plānā (1996–2005) nav paredzēts, un publiskās apbūves zonas

turpināšana ar neizbēgamajām konsekvencēm telpiskajā un plānojuma struktūrā sagrautu vēsturisko Pāvilostas apbūves raksturu.

9.2.4. Teritorijas izmantošanas bilance plānotajā situācijā

Atbilstoši noteiktajiem teritorijas izmantošanas veidiem, kartē „Pāvilostas pilsētas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" m1:5000 *(Sk. II.sējumā)*, iegūstama informācija par zemju platību maiņu, salīdzinot ar noteikto pašreizējo izmantošanu *(Sk. 5.5.4. Teritorijas izmantošanas bilance)*. Plānotajā situācijā pieaug apbūves teritoriju īpatsvars par 34,6 ha, kas kopā sastāda 104,2 ha. Galvenokārt, šīs apbūves teritorijas plānotas bijušo sakņu dārzu teritorijā,- pašreizējās atmatu zālāju, krūmāju un mežu puduru zemes, kā arī meža teritorijās *Otrā pusē*- Vētras, Zeltenes, Sēņu un Atpūtas ielu rajonā. Mazstāvu dzīvojamai apbūvei papildus jaunas teritorijas tiek paredzētas 27 ha platībā, bet pārējai, galvenokārt publiskajai un ražošanas apbūvei,- 7,3 ha platībā.

9.3. Aizsargjoslas un tauvas joslas

Teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros, sadarbībā ar pašvaldības un valsts institūciju atbildīgajiem speciālistiem, ir apzināti objekti, kuriem, atbilstoši aizsargjoslu regulējošo normatīvo aktu prasībām, ir nosakāmas aizsargjoslas.

Teritorijas plānojuma sadaļa „Aizsargjoslas un tauvas joslas", „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" un grafiskā daļa (kartes) izstrādātas atbilstoši LR Ministru Kabineta noteikumu Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi", „Aizsargjoslu likuma" un ar MK noteikumiem apstiprināto aizsargjoslu noteikšanas metodiku prasībām.

Aizsargjoslu parametri ir noteikti III. sējumā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" un II.sējumā –kartēs *„Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana m 1:5000" un „Pāvilostas teritorijas tehniskās apgādes objekti" m 1:5000"*. Ņemot vērā gan plānojuma mērogu, gan digitālas informācijas trūkumu par inženierkomunikācijām (izņemot elektriskajiem tīkliem – gaisa līnijām), grafiski tiek parādītas tās aizsargjoslas, kuras ar nepieciešamo precizitāti ir iespējams attēlot un kas ir lielākas par 5 metriem.

Pāvilostas teritorijā neatrodas un netiek plānoti šādi objekti, kuriem saskaņā ar Aizsargjosl likumu ((1997) nosakāmas šādas aizsargjoslas:

- ✓ ap purviem;
- ✓ ap dzīvnieku kapsētām;
- ✓ atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm, ap izmantošanai pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu lieljaudas sadedzināšanas uzņēmumiem vai pārstrādes uzņēmumiem;
- ✓ ap ogļūdeņražu ieguves vietām, naftas, naftas produktu, bīstamu ķīmisko vielu un produktu cauruļvadiem, tilpnēm, krātuvēm, pārstrādes un pārkraušanas uzņēmumiem;
- ✓ ap aizsprostiem;
- ✓ ap vēja ģeneratoriem;
- ✓ ap gāzes vadiem ar spiedienu virs 1,6 megapaskāliem, gāzes regulēšanas stacijām, gāzes mērīšanas stacijām, dabasgāzes kompresoru stacijām, dabasgāzes savākšanas punktiem, gāzes krātuvju urbumiem, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes noliktavām, krātuvēm un uzpildes stacijām, sašķidrinātās ogļūdeņražu gāzes balonu noliktavām un tirdzniecības punktiem, automobiļu gāzes uzpildes stacijām,
- ✓ gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus,- kopš 1997.gada dzelzceļa līnija gar Pāvilostu ir slēgta.

- ✓ gar virszemes siltumvadiem, kuru diametrs ir 400 mm un lielāks.

9.3.1. Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas

Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas tiek noteiktas ap objektiem un teritorijām, kas ir nozīmīgas no vides un dabas resursu aizsardzības un racionālas izmantošanas viedokļa. To galvenais uzdevums ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās iedarbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas aizsargjoslas.

Baltijas jūras piekrastes aizsargjosla izveidota, lai samazinātu piesārņojuma ietekmi uz Baltijas jūru, saglabātu meža aizsargfunkcijas, novērstu erozijas procesu attīstību, aizsargātu piekrastes ainavas, nodrošinātu piekrastes dabas resursu, arī atpūtai un tūrismam nepieciešamo resursu un citu sabiedrībai nozīmīgu teritoriju saglabāšanu un aizsardzību, to līdzsvarotu un ilgstošu izmantošanu.

Pilsētas teritorijas plānojumā parādīta Baltijas jūras piekrastes *krasta kāpu aizsargjosla*, ievērojot "Aizsargjoslu likumu" (05.02.1997, ar grozījumiem) un LR MK noteikumu Nr.283 "Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas noteikšanas metodika" (04.08.1998) prasības. Pilsētā tās platums tiek noteikts ne mazāk kā 150 m, iekļaujot tajā īpaši aizsargājamos biotopus.

Tiek noteikta arī *jūras aizsargjosla*, ieskaitot pludmali un zemūdens šelfa daļu no vienlaidus dabiskās sauszemes veģetācijas sākuma līdz 10 metru izobatai.

Visas Pāvilostas teritorija atrodas *ierobežotas saimnieciskās darbības joslā*, kas tiek noteikta, ņemot vērā dabiskos apstākļus, platumā līdz 5 kilometriem.

(Sk. III. sējumā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" ; II.sējumā –kartēs „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana m 1:5000").

Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas Sakas upei un Malduguņu strautam noteiktas, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, kā arī saglabātu raksturīgo ainavu.

(Sk. III. sējumā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" ; II.sējumā –kartēs „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana m 1:5000").

Aizsargjosla (aizsardzības zona) ap valsts nozīmes arheoloģijas pieminekli *– Pāvilostas apmetne (Baznīckalns)* (valsts aizsardzības Nr.1381) un ***vietējās nozīmes arhitektūras pieminekli****- bijusī Pāvilostas Loču māja ar laivu novietni un Sakas upes krasta bruģi*, Dzintaru ielā 1 (valsts aizsardzības Nr.8661), – tiek noteiktas, lai nodrošinātu kultūras pieminekļu aizsardzību un saglabāšanu, kā arī samazinātu dažāda veida negatīvu ietekmi uz pieminekli.

(Sk. III. sējumā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" ; II.sējumā –kartēs „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana m 1:5000").

Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām noteiktas, lai nodrošinātu ūdens resursu saglabāšanos un atjaunošanos, kā arī samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz iegūstamo ūdensresursu kvalitāti visā ūdensgūtnes ekspluatācijas laikā (ne mazāk kā uz 25 gadiem).

Pāvilostas centralizētas ūdensapgādes pazemes ūdeņu atradnē visiem urbumiem ir noteikta stingra režīma aizsargjosla. Saskaņā ar Valsts ģeoloģijas dienesta 1999.gada Pāvilostas ūdensapgādes avotu izpētes materiāliem, pazemes ūdeņu atradnei „Pāvilosta" nav jānodrošina bakterioloģiskā aizsargjosla, jo šajā teritorijā artēziskie ūdeņi ir ļoti labi aizsargāti no piesārņojuma infiltrācijas un vertikālās filtrācijas (laiks pārsniedz 200 diennaktis; mazcaurlaidīgo nogulumu biezums horizonta virsmā ir lielāks par 20 m).

Tajā pašā laikā ir jānosaka ķīmiskā aizsargjosla, kurā jāievēro saimnieciskās darbības ierobežojumi atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Ķīmiskā aizsargjosla noteikta ar mērķi novērst ūdensgūtnē iegūstamā ūdens ķīmiskā piesārņojuma iespēju visā tās ekspluatācijas laikā (25 gados – ekspluatācijas garantijas laikā). Ķīmiskā aizsargjosla aptver lielu daļu Pāvilostas teritorijas. Īpaša

uzmanība jāpievērš šajā teritorijā esošajiem urbumiem un to sanitārajam stāvoklim, jo caur tiem vistiešākajā ceļā var piesārņoties pazemes ūdeņi. Liela daļa pilsētas ūdensapgādes urbumu atrodas pazemes ūdeņu atradnes „Pāvilosta" ķīmiskajā aizsargjoslā.

(Sk. III. sējumā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" ; II.sējumā –kartēs „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana m 1:5000").

Mežu aizsargjosla ap pilsētu noteikta, lai nodrošinātu pilsētas iedzīvotājiem atpūtai un veselībai nepieciešamos apstākļus, kā arī lai samazinātu un kompensētu pilsētu negatīvo ietekmi uz vidi. Teritorijas plānojumā parādīta mežu aizsargjosla ap pilsētu. *(Sk. Paskaidrojuma rakstā 5.attēlu-2.1.5.Meži)*

9.3.2. Ekspluatācijas aizsargjoslas

Ekspluatācijas aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt minēto komunikāciju un objektu efektīvu un drošu ekspluatāciju un attīstības iespējas.

Ekspluatācijas aizsargjoslas Pāvilostā noteiktas:
- ✓ gar ielām, autoceļiem,
- ✓ ap valsts meteoroloģisko novērojumu staciju,
- ✓ ap gāzapgādes iekārtām vairākstāvu dzīvojamā kvartālā,
- ✓ aizsargjosla ap valsts aizsardzības objektu Ostmalas ielā.

(Sk. III. sējumā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" ; II.sējumā –kartēs „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana m 1:5000").

Tās jāprecizē detālplānojumos, zemesgabalu sadalīšanas projektos, ka arī nekustamo īpašumu zemes robežu plānos, veicot precīzu uzmērīšanu.

Ekspluatācijas aizsargjoslas ap elektronisko sakaru tīkliem, gar elektriskajiem tīkliem, ap siltumtīkliem, ap meliorācijas būvēm un ierīcēm, ap ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem, ap ģeodēziskajiem punktiem, ap navigācijas tehniskajiem līdzekļiem noteiktas orientējoši, jo vairums inženierkomunikāciju nav precīzi uzmērītas, kā arī kartes mēroga dēļ netiek attēlotas aizsargjoslas mazākas par 5 metriem.

(Sk. III. sējumā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi")

Šīs aizsargjoslas nosakāmas detālplānojumu projektos un zemesgabalu sadalīšanas projektos, visas aizsargjoslas uzrādāmas nekustamo īpašumu zemes robežu plānos.

9.3.3. Drošības aizsargjoslas

Drošības aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt vides un cilvēku drošību šo objektu ekspluatācijas laikā un iespējamo avāriju gadījumā, kā arī pašu objektu un to tuvumā esošo objektu drošību.

Drošības aizsargjosla tiek noteikta ap degvielas uzpildes stacijai ostas teritorijā un Dzintaru ielā 113.

(Sk. III. sējumā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" ; II.sējumā –kartēs „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana m 1:5000")

9.3.4. Sanitārās aizsargjoslas

Sanitārās aizsargjoslas tiek noteiktas ap objektiem, kuriem ir noteiktas paaugstinātas sanitārās prasības. To galvenais uzdevums ir sanitāro prasību nodrošināšana.

Sanitārās aizsargjoslas tiek noteiktas ap Pāvilostas kapsētu Sakas kreisajā krastā un ap notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm: pašreiz esošām Krasta ielā un plānotajām – ostas teritorijā, pie Upesmuižas, ņemot vērā tajās izmantotās un plānotās tehnoloģijas raksturojumu.

(Sk. III. sējumā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" ; II.sējumā –kartēs „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana m 1:5000")

9.3.5. Tauvas joslas

Ievērojot Zvejniecības likuma (1995) prasības, Pāvilostas teritorijā gar jūras piekrasti, gar Sakas upi un Malduguņu strautu noteikta tauvas josla, kas tiek paredzēta ar zveju vai kuģošanu un citu ar to saistīto darbību vajadzībām.

Piekrastes zemes īpašniekiem ir tiesības lietot tauvas joslu, ciktāl šīs tiesības neierobežo šis likums un citi normatīvie akti. Tauvas joslas bezmaksas lietošana bez iepriekšējas saskaņošanas ar zemes īpašnieku paredzēta kājāmgājējiem, zivju resursu un ūdeņu uzraudzībai un izpētei, robežapsardzībai, vides aizsardzības, ugunsdrošības un glābšanas pasākumu veikšanai.

Tauvas joslas platums tiek skaitīts: gar upju lēzeniem krastiem – no normālās ūdenslīnijas, bet gar upju kraujiem krastiem – no krasta nogāžu augšmalas, turklāt tauvas joslas platumā ietilpst arī zeme no ūdenslīmeņa līdz krasta nogāzei un pati nogāze. Jūras piekrastē tās platums tiek skaitīts no tās vietas, kuru sasniedz jūras augstākās bangas.

Tajā pašā laikā piekrastes pilsētās zvejošanai un kuģošanai (ja tāda tur atļauta) tauvas joslu lieto, ievērojot tādus pašus noteikumus kā neapdzīvotās vietās, bet, ja krastmalas apbūvētas ar ēkām tādā mērā, ka nav iespējams izmantot Zvejniecības likumā noteikto platumu, gar ūdeņu krastu atstājama tik plata tauvas josla, lai nodrošinātu ērtu braukšanu pa krastu, ja nepieciešams, izvērtējot atsevišķi katru konkrēto apbūvi. *Vecās Pāvilostas* teritorijā tauvas josla tiek noteikta pa nekustamo īpašumu robežām, nešķērsojot tos, jo šajā pilsētas daļā piekļūšana piekrastei nodrošina vēsturiskā pilsētas plānojuma struktūra (visas ielas stiepjas līdz jūras krastam).

10. Pilsētas teritorijas administratīvās robežas

Pāvilostas pilsētas teritorijas administratīvās robežas stiepjas: ziemeļrietumos 1,85 km gar Baltijas jūru, ziemeļos 2,65 km pa mežiem (t.sk. Zaļkalna mežu), austrumos 2,0 km gar autoceļu Liepāja–Ventspils, dienvidaustrumos 1,15 km gar bijušo dzelzceļu Liepāja–Ventspils, dienvidos 1,25 km gar Sakas upi, 1,80 km gar zemnieku saimniecībām un 1,45 km pa mežiem. Tās noteiktas 1981.gadā, kad Liepājas rajona Tautas deputātu padomes izpildkomiteja, izskatot LPSR Valsts zemes ierīcības projektēšanas institūta iesniegtos materiālus, nolemj piekrist Pāvilostas ciemata administratīvo robežu aprakstam un shēmām, kā arī pieņemt to par pamatu attiecīga LPSR Augstākās Padomes Prezidija dekrēta pieņemšanai (17.04.1981. sēdes lēmums Nr.99 „Par Liepājas rajona ciematu un ciemu administratīvo robežu aprakstu un shēmu saskaņošanu"). Diemžēl nav informācija, kāds bijis pamatojums šādu robežu izveidošanai.

1983.gadā izstrādātajā Pāvilostas ciemata ģenerālplānā (1983–2010) tika ierosināts no Pāvilostas teritorijas izslēgt tās ziemeļos esošos mežus – Zaļkalna mežu. Taču šāds plānojuma piedāvājums nav īstenots.

Jaunā Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojumā 2008.–2020.gadam netiek plānota pilsētas administratīvo robežu korekcija.

11. Norādes turpmākajai pilsētas attīstības plānošanai un plāna īstenošanai

Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojums piedāvā iespējas vēlamajai telpiskajai attīstībai nākotnē. Tādejādi, tas nodrošina bāzi tādu lēmumu sagatavošanai kam ir telpiska nozīme, to novērtēšanai un īstenošanai. Paketē būs pietiekami daudz līdzekļu veidi, lai veicinātu telpiskās politikas tālāku attīstību. Teritorijas plānojumā, ņemot vērā tā risinājumus, arī noteikti zemes gabali, kuri nepieciešami pašvaldības funkciju (atbilstoši likumam „Par pašvaldībām", 1994) īstenošanai, akcentējot pašvaldības lomu pilsētas attīstības procesu vadīšanā *(sk.5.pielikumu)*.

Teritorijas plānojums kā plānošanas dokuments veic vairākas funkcijas. Kā nozīmīgākās jāmin,- stabilizējošo, regulējošo un proaktīvo.

Stabilizējošā funkcija nodrošina, ka teritorijas plānojums rada zināmus „spēles noteikumus" jeb tiesisko stabilitāti attiecīgās teritorijas izmantošanā ilgākā laika posmā.

Regulējošā funkcija savukārt nodrošina teritorijas plānojuma kā normatīva rakstura dokumenta vispārsaistošo spēku attiecīgās vietējās pašvaldības teritorijā. Likuma „Par pašvaldībām" (19.05.1994.) 43.pantā noteikti virkne jautājumu, kuros vietējā pašvaldība ir tiesīga izdot saistošos noteikumus. Kā pirmais tiek minēts jautājums par pilsētas, novada vai pagasta teritorijas apbūvi. Saskaņā ar normatīvo aktu prasībām arī teritorijas plānojums tiek apstiprināts kā pašvaldības saistošie noteikumi, vārdu sakot, iegūst likuma spēku konkrētās pašvaldības teritorijā. Kā saistošs normatīvs dokuments teritorijas plānojums veido saikni starp vēlamās telpiskās struktūras vīziju un šīs vīzijas efektīvu īstenošanu. Šīs vispārīgās tiesību normas ir saistošas katrai fiziskai vai juridiskai personai pašvaldības teritorijā.

Proaktīvā funkcija īpašu nozīmi iegūst, kad notiek pilsētas infrastruktūras paplašināšana vai atjaunošana, kas galvenokārt tiek īstenota, pašvaldībai iegādājoties īpašumā atsevišķus zemes gabalus. Šādā gadījumā pati pašvaldība pilnībā spēj kontrolēt pilsētas attīstību. Proaktīvā plānošana ietver sevī pasīvās plānošanas, kas veicina privātu attīstību, nomaiņu pret dinamiskāku stratēģiju, kas līdzsvarotu dažādu grupu intereses (kā, piemēram, pašvaldības, zemes īpašnieku, kompāniju, attīstības plānotāju u.c.).

Ikdienu telpa piedāvā iespējas jaunu ekonomisko aktivitāšu un nodarbinātības attīstībai. Tā arī palīdz noteikt vides kvalitāti, kā arī ir svarīgs elements sociālā un vēsturiskā mantojuma pareizai izmantošanai. Šo iemeslu dēļ visi lēmumi ir jāpieņem paturot prātā to, kur notiks jauna attīstība un kā tā tiks īstenota. Ņemot vērā potenciālo konfliktējošo interešu apjomu, nav iespējams bez saprātīgas kompromisa pieejas apmierināt visu iedzīvotāju slāņu vajadzības, kā arī sasniegt kaut vai nelielu daļu no vēlamās telpiskās struktūras. Tā būtu kļūda koncentrēties tikai uz noteikta skaita projektiem, nemeklējot saiknes ar citām darbības jomām un neesot pārliecinātiem par ekonomiskās, sociālās attīstības un vides ilgtspēju.

Teritorijas plānojums ir dokuments, kas piedāvā noteiktu telpisku vīziju konkrētam laika posmam, piedāvājot koncepcijas vēlamai pilsētas telpiskajai struktūrai, vadlīnijas īstenošanas rīcībām un prasības ikdienas darbībām, kā arī garantē telpiskās attīstības kontrolēšanu. Plānošanas procesā ir jāiestrādā plāna monitorings un izvērtēšana, kas ir ciešā saskaņā ar pašu plānošanas procesu

Plānošanas pabeigtība vienmēr būs relatīva,- tas ir nepārtraukts darba process. Nepārtrauktības un pēctecības principi garantē, ka plānošanas dokumentiem jāreaģē uz mainīgo situāciju, bet tajā pašā laikā , mainoties spēkā esošajam plānojuma pamatojumam, plānojuma dokuments tiek grozīts, saglabājot tās daļas, kuru pamatojums nav mainījies.

11.1. Kopīgās interešu teritorijas

Liepājas rajona teritorijas plānojumā paredzētas vairākas turpmākās izpētes un plānošanas teritorijas, kurās teritoriju izmantošana precizējama pēc attīstības interešu saskaņošanas ar citām iesaistītajām pašvaldībām. Šādas kopīgās interešu teritorijas, kas skar Pāvilostas teritoriju ir:

- ✓ izpēte par slēgtās dzelzceļa līnijas Liepāja – Ventspils turpmākās izmantošanas iespējām
- ✓ perspektīvā maģistrālā gāzes vada Rīga – Liepāja atzara uz Aizputes pilsētu un citu apdzīvoto vietu perspektīvo gāzes vadu turpmākās izpētes un plānošanas teritorijas;

- ✓ perspektīvo veloceļu turpmākās izpētes un plānošanas teritorijas;
- ✓ perspektīvo ūdens ņemšanas vietu ugunsdzēsības vajadzībām turpmākās izpētes un plānošanas teritorijas;
- ✓ Eirovelo 10 "Baltijas jūras loks" attīstība;
- ✓ piekrastes tūrisma maršrutu attīstība ("Dzintara taka").

11.2. Rekomendācijas turpmākajam plānošanas procesam

Turpinot pilsētas teritorijas plānojuma īstenošanu, nepieciešams veikt:

- ✓ Detālplānojumu izstrādi prioritāri teritorijām, kurās apbūve plānota pašreizējās zaļumu teritorijās. Šādas teritorijas parādītas II.sējumā, kartē „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" m 1:5000. Tik pat aktuāli ir ielu teritoriju detalizācija, precizējot ielu sarkanās līnijas un to šķērsprofilos uzrādot esošās un rezervējot vietu perspektīvajām inženiertehniskās apgādes komunikācijām. Ja kartē noteiktās detālplānojumu teritorijas tiek sadalītas sīkākās detālplānojumu teritoriju vienībās, un, lai nodrošinātu ielu un ceļu tīklu dzīvojamo apbūves teritoriju attīstībai, pašvaldībai prioritāri jāizstrādā detālplānojums šo ielu un ceļu precizēšanai visai norādītajai detālplānojuma teritorijai. Kā obligātai prasībai jābūt inženiertehniskās apgādes nodrošinājums (centralizēta ūdensapgāde un, kanalizācija) visos jaunos dzīvojamās un publiskās apbūves kvartālos.
- ✓ Līdzsvarojot pilsētas un tai pieguļošo teritoriju intereses, nepieciešams izstrādāt transporta shēmu, satiksmi organizējot tā, lai atļautu dažādu satiksmes formu līdzāspastāvēšanu, dodot priekšroku velotransportam un gājējiem, kā arī plānotā piebraucamā ceļa projektu Sakas upes kreisā krasta teritorijām no autoceļa Ventspils- Liepāja ar pieslēgumu Meža ielai.
- ✓ Ņemot vērā, ka pašvaldības rīcībā nav precīza informācija par inženierkomunikāciju, īpaši apakšzemes izvietojumu pilsētas teritorijā, nepieciešama inženierkomunikāciju apzināšana un precizēšana detalizētās shēmās.
- ✓ Būtu jāturpina plānojumā izstrādāšanas procesā uzsāktā saruna ar iedzīvotājiem par pilsētas attīstības jautājumiem, noskaidrojot iedzīvotāju intereses, vēlmes un problēmas un savlaicīgi informējot viņus par projektiem un to rezultātiem, tādējādi aktīvāk iesaistot iedzīvotājus plānošanas procesā un nodrošinot iedzīvotājiem iespēju izteikt ierosinājumus un aizstāvēt savas tiesības. Iedzīvotājiem jānodrošina iespēja izteikt savas idejas un ietekmēt lēmumu izstrādāšanu un pieņemšanu attiecībā uz savas apkārtnes veidu un jebkādām iespējamām tās izmaiņām.

11.3. Teritorijas plānojuma grozīšanas

Teritorijas plānojuma grozīšana veicama LR MK noteikumu Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi" noteiktajā kārtībā.

11.4.Teritorijas plānojuma īstenošana

Plānojuma īstenošanas galvenie instrumenti ir teritorijas izmantošanas zonējums, tās izmantošanas un apbūves noteikumi. Katrai vietai – gan zaļumu, gan apbūves teritorijām – atbilstoši teritorijas plānojuma zonējumam ir noteiktas telpiskās iespējas. Pilsētas attīstība telpiskajā aspektā notiek, realizējot šīs iespējas, kas reizē veido pilsētas struktūras pamatu un palīdz saglabāt gan dabas, gan kultūrvēsturiskās vērtības. Izmantošanas un apbūves noteikumos tiek konkretizētas gan atsevišķu vietu, gan teritoriju tipu izmantošanas iespējas atbilstoši teritorijas plānojuma redzējumam un pilsētas attīstības koncepcijai. Tā kā pilsēta līdzīgi dzīvam organismam atrodas nepārtrauktā attīstībā, tad plānojuma īstenošana nav kāda vienreizēja atsevišķa darbība, bet process, kurā teritorijas izmantošanas plāns un noteikumi spēlē ikdienas darbarīku lomu.

11.5. Civilā aizsardzība un ugunsdrošība

Liepājas rajonā, kā arī Pāvilostā ir iespējamas avārijas, kas saistītas ar sprādzieniem, ugunsgrēkiem, konstrukciju sagruvumiem, energosistēmu un inženiertehnisko komunikāciju bojājumiem, ūdensvadu un gāzes vadu avārijām, virszemes sašķidrinātās gāzes un benzīna tvertņu bojājumiem. Naftas uzpildes kuģu avārijas gadījumā iespējama naftas produktu izplūde un piekrastes piesārņojums.

Kā atzīts Liepājas rajona plānojumā (2004), Liepājas rajons var nokļūt radioaktīvā saindējuma zonā Zviedrijas AES maksimālās radioaktīvo vielu izplūdes gadījumā to avārijas rezultātā, ar kodolenerģijas dzinēju nodrošinātu kosmisko aparātu krišanas gadījumā, kā arī radioaktīvo vielu izplūdes gadījumā, transportējot tās caur Liepājas ostu vai dzelzceļa staciju. Ķīmiskā saindējuma zonā Liepājas rajona teritorija var nokļūt avāriju rezultātā ķīmiski bīstamos rūpniecības objektos, no kuriem 1 objekts SIA "N-Stars" atrodas Pāvilostā ostas teritorijā, kā arī transportējot stipras iedarbības ķīmiskās vielas pa autoceļu vai ar jūras transportu.

Avārijas enerģētikas un iedzīvotāju dzīves nodrošināšanas sistēmās var skart šādus pilsētas teritorijas objektus: transformatoru punktus, ūdensapgādes dziļurbumus un sistēmas, kā arī transportējot šķidrināto gāzi autocisternās, pārvadājot gāzu balonus iespējami ugunsgrēki un sprādzieni autotransporta avārijas gadījumā.

Pāvilostai tiešus draudus var radīt mežu ugunsgrēki.

Pilsētas ģeogrāfiskais izvietojums un klimatiskie parametri rada labvēlīgus apstākļus, lai izceltos pēkšņas dabas stihijas, spējīgas negatīvi ietekmēt iedzīvotāju normālo dzīves ritmu, rūpniecisko uzņēmumu, transporta un iestāžu darbību. Tās var būt viesuļvētras jūras piekrastē, kas var izpostīt un nojaukt atsevišķas ēkas, energoapgādes objektus, sabojāt transporta maģistrāles un tiltus.

Ārkārtēju situāciju var arī piejūras un pludmales zonas piesārņošana ar naftas produktiem un citām ķīmiskām vielām. Tās var izplūst no jūras, avarējot kuģiem jūrā, vai Klaipēdas un Ventspils ostās, kā arī avārijas gadījumā Būtiņģes naftas terminālā. Rietumu vai dienvidrietumu vēja gadījumā izplūdusī naftas masa var sasniegt rajona piekrasti, iznīcinot floru un faunu, nodarot lielus zaudējumus apkārtējai videi.

Civilās aizsardzības un ugunsdrošības nodrošināšanai ārkārtējās situācijās Liepājas rajonā ar LRP 2000.gada 26.maija lēmumu (protokols nr.5, 3§) ir izveidota Liepājas rajona ārkārtējo situāciju komisija. Tās mērķis ir veikt preventīvo pasākumu, glābšanas un ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidēšanas pasākumu organizāciju rajonā.

Liepājas rajonam ir izstrādāts "Civilās aizsardzības plāns ārkārtēju situāciju gadījumos", kas saskaņots 2000.gada 27.jūnijā, un, kuram jānodrošina civiliedzīvotāju, tautsaimniecības un vides aizsardzība no iespējamo ārkārtējo situāciju potenciālajām briesmām. Saskaņā ar LR likumdošanu, par rajona civilās aizsardzības uzdevumu izpildi atbild Valsts Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Liepājas brigāde.

Saskaņā ar "Civilās aizsardzības likumu", Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam sadarbībā ar pašvaldību ir jāizstrādā pašvaldības civilās aizsardzības plāns. Ja komersanta objekts vai iestāde ir paaugstinātas bīstamības objekts, vai tajā var atrasties vienlaikus vairāk nekā 50 cilvēku, saskaņā ar "Civilās aizsardzības likumu" jāizstrādā objekta vai iestādes civilās aizsardzības plāns.

Ugunsdzēsības vajadzībām pašvaldībā ir noteiktas ūdenskrātuves, ūdensteces vai citi ūdensieguves vietas, kas jau šobrīd tiek izmantotas un varētu tikt izmatotas arī perspektīvā ugunsdzēsības vajadzībām. Ūdens ņemšanas vietas ir ierīkotas pilsētas vēsturiskā centra *Vecā Pāvilosta* teritorijā- pretī muzeja ēkai Sakas upes krastā un Kalna ielā 15A (aiz Luterāņu baznīcas), kā arī Stadiona ielas galā pie Sakas un pie Dzelzceļa- Parka ielu krustojuma dīķa (meniķa) krastā. Hidranti izbūvēti Torņa- Brīvības ielas krustojumā, Krasta- Dzintaru ielas krustojumā un Stadiona ielā (pretī pirmsskolas izglītības iestādei) (*sk. Grafiskās daļas karti „ Pāvilostas teritorijas inženiertehniskās apgādes objekti" m 1:5000)*.

Rekonstruējot pilsētas ūdensapgādes sistēmu, tīklu rekonstrukcijas teritorijas tiks nodrošinātas ar ugunsdzēsības vajadzībām nepieciešamajiem hidrantiem. Pārējās teritorijās, izstrādājot detālplānojumus, jāparedz pasākumi pietiekama ūdens daudzuma nodrošināšanai ugunsdzēsības vajadzībām. Ārējo ugunsdzēsības ūdensapgādi jānodrošina atbilstoši Ministru kabinets 01.02.2000. noteikumu Nr.38 Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 222-99 "Ūdensapgādes ārējie tīkli un būves" prasībām.

Plānojuma ietvaros ir izstrādāta transporta (ielu un ceļu) shēma, kas paredz nodrošināt piekļūšanu visiem nekustamiem īpašumiem pilsētas teritorijā.

IZMANTOTIE AVOTI

Nozīmīgi normatīvie akti

1. Aizsargjoslu likums (1997, ar grozījumiem)
2. Būvniecības likums (1995, ar grozījumiem)
3. Eiropas Ainavu konvencija (2000)
4. Likums "Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos" (2005, ar grozījumiem)
5. Likums „Par autoceļiem" (1992, ar grozījumiem)
6. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" (1993)
7. Likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" (1992, ar grozījumiem)
8. likums „Par pašvaldībām" (1994, ar grozījumiem)
9. Likums „Par vides aizsardzību" (1991.)
10. Likums par ostām (1994, ar grozījumiem),
11. Meža likums (2000, ar grozījumiem)
12. Ministru kabineta 03.10.2006. noteikumi Nr.819 „Parku ierīkošanas kārtība un apsaimniekošanas pamatprincipi".
13. Ministru kabineta 11.08.1998. noteikumu Nr.300 „Peldvietu iekārtošanas un higiēnas noteikumi"
14. Ministru kabineta 13.07.2004. noteikumiem Nr.597 „Vides trokšņa novērtēšanas kārtība" un Ministru kabineta 23.04. 2002. noteikumiem Nr.163 „Noteikumi par trokšņa emisiju no iekārtām, kuras izmanto ārpus telpām" .
15. Ministru kabineta 19.09.2006. noteikumos Nr.776 „Valsts meža zemes atsavināšanas kārtība"
16. Ministru kabineta 28.12.2004. noteikumos Nr.1069 „Noteikumi par ārējo inženierkomunikāciju izvietojumu pilsētās, ciemos un lauku teritorijās"
17. Ministru kabineta noteikumi Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi" (01.04.1997.).
18. Ministru kabineta noteikumi Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi" (19.10.2004.)
19. Reģionālās attīstības likums (2005., grozījumiem)
20. Sugu un biotopu aizsardzības likums (2000, ar grozījumiem),
21. Teritorijas plānošanas likums (2002, ar grozījumiem)
22. Zemes ierīcības likums (2006)
23. Zvejniecības likums (1995, ar grozījumiem)

Plānošanas dokumenti

24. Detālais plānojums nekustamā īpašumā Celtnieku ielā, 1B teritorijai. – Arhitekts G.Jurjāns, 2004.
25. Detālplānojums jahtu servisa centra izveidei (nekustamā īpašumā Pāvilostā, Ostmalas ielā 1a un Ostmalas ielā 4, teritorijā,. – SIA „EgG", 2004.

26. Ģenerālplāns zvejnieku kolhoza „Dzintarjūra" ciematam (1961)// Pāvilostas muzeja materiāls
27. Jūrmalas attīstības plāns - teritorijas plānojums (ģenerālplāns)//II sējums I daļa Jūrmalas pilsētas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi (būvnoteikumi)/ Jūrmalas pilsētas dome-1996. gada janvāris, grozījumi- 2006. gada marts
28. Kurzemes plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums 2006-2026/ Kurzemes reģiona attīstības aģentūra, autoru kolektīvs, 2006.gada decembris.
29. Lapmežciema novada teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi// Projekts- Lapmežciema novada dome, 2006.
30. Latvijas nacionālā tūrisma attīstības programma 2001.–2010.gadam
31. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007 – 2013/ Gala redakcija
32. Latvijas Ostu attīstības programma 1995.–2010.gadam.
33. Liepājas rajona plānojums līdz 2012.gadam. – Liepājas rajona padome, 2002.
34. Limbažu pilsētas teritorijas plānojums 2004-2016// Limbažu pilsētas apbūves noteikumi./ Limbažu pilsētas dome, 2004.
35. Nacionālā programma „Latvijas mazo ostu kopējo hidrotehnisko būvju rekonstrukcija un attīstība (2004.–2006.)
36. NACIONĀLĀ PROGRAMMA. LATVIJAS MAZO OSTU KOPĒJO HIDROTEHNISKO BŪVJU REKONSTRUKCIJA UN ATTĪSTĪBA (2004.–2006.G.)// ERAF- RĪGA, 2004.
37. Pāvilostas Attīstības plāns (1996.- 2005.)// Pāvilostas pilsētas apbūves noteikumi./ Pāvilostas pilsētas dome. Pāvilosta, 1998.gada marts
38. Pāvilostas attīstības plāns 1996.–2005. -- arhitektu birojs „GINTS & Co", 1996.
39. Pāvilostas ostas attīstības koncepcija. – Rīga:SIA „Jūras projekts", 1996.
40. Pāvilostas ostas un piegulošās krastu teritorijas detālais plānojums. – SIA „Reģionālo Studiju Centrs", 2002..
41. Pāvilostas pilsētas attīstības programma 2006- 2013.- Sakas novada dome, 2006.
42. Sakas novada Sakas pagasta teritorijas plānojuma 2.redakcija—Sakas novada dome, 2006.
43. Sakas novada tūrisma attīstības stratēģija (plāns) 2006.- 2016.gadam- Sakas novads, 2006.
44. Velotransporta attīstības valsts programma 1999.–2015.
45. Zvejnieku ciemata „Dzintarjūra" projekts (1955)// Pāvilostas muzeja materiāls
46. Генеральный план посёлка городского типа Павилоста. ЛАТГИПРОГОРСТРОЙ. – Рига, 1983. – 214 стр.

Arhīvu un citi materiāli

47. Apdzīvojuma struktūras attīstība. Nozares pārskats rajona plānojuma izstrādāšanai. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2001. -144 lpp.
48. Bērziņš V. Pāvilostas apmetne (Baznīckalns). Pieminekļa izpētes vēsture un nozīmība.//Izpēte - 2006.
49. Šneiders E.. Pāvilostas ciema īsa vēsture. 1935./Rokraksts, 21 lpp. Glabājas Pāvilostas novadpētniecības muzejā

50. Īss pārskats par Pāvilostas pilsētas ģeoloģisko uzbūvi un zemes dzīļu resursiem. – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra, 2006.

51. Latvijas mazpilsētu ūdensapgādes avotu izpēte un ekspluatācijai pieejamo krājumu izvērtēšana un akcepts, ūdensapgādes avotu tehniskā izpēte, 2.kārta. – Valsts ģeoloģijas dienests, 1999.

52. Limbažu pilsētas saistošie būvnoteikumi.// Izsludināti valdības vēstnesī 1936.g. Nr.215. (pieņemti Limbažu pilsētas valdes 1936.g. 17.aprīļa sēdē (valdes 8.prot.) un apstiprināti ar Iekšlietu ministrijas Būvniecības pārvaldes 1936.g. 12.septembra 76743.rakstu)/ J.Paucīša apgāds, Limbažos,1937.- 15.lpp.

53. Lūsis-Grīnbergs G.// Personīgā arhīva materiāli.

54. Nekustamā īpašuma tirgus pārskats.- SIA „LATIO", 2006.

55. Sakas (Upes) muižas un Pāvilostas biezi apdzīvotas vietas sadalīšanas lieta. (20.gs. 20tie gadi). – LVVA, fonds 1679, 172. apraksts, lietas Nr.74 (1.daļa) un 75 (2.daļa).

56. Upesmuižas apbūves noteikumi (19.gs.b.-20.gs.s.)// Pāvilostas muzeja materiāls.

57. Vize I. Kultūrvēsturiskā mantojuma izpēte Sakas novada Pāvilostas pilsētā.- 2006.

58. Zemes vienību kadastrālās uzmērīšanas robeždatu, zemes vienību sarakstu un eksplikāciju lieta (no 1924.līdz 1954.gadam). – Valsts Zemes dienesta arhīvs.

59. Latvijas 2000.gada tautas skaitīšanas rezultāti. Statistikas datu krājums.- Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, -288 lpp.

Publikācijas

60. Aizputes apriņķis// Konversācijas vārdnīca, 1. sēj. – Rīga, 1906.

61. Antipovs V., Zvirgzds A. Latvijas PSR vecie parki (kopšana un atjaunošana).Latvijas PSR Zinātņu Akadēmijas Botāniskais dārzs- „Zinātne" Rīgā, 1967,- 147 lpp.

62. Čepāne I., Statkus S. Pašvaldības teritorijas plānojums kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums// Jurista Vārds, 25.01.2005, Nr.3 (358).

63. Dunsdorfs E. Kurzemes karakartes (17. un18. gadsimtenī). – Melburna, 1984.

64. Eberhards G. Latvijas jūras krasti. – Rīga: Latvijas Universitāte, 2003.

65. Holcmanis A. Vecrīga- pilsētbūvniecības ansamblis- Rīga: Zinātne, 1992.- 254 lpp.

66. Jansons G. Kurzemes pilsētu senās koka ēkas.17.gs.- 19.gs.vidus- Rīga: Zinātne, 1982.- 183.lpp.

67. Juškevičs J. Hercoga laikmets Kurzemē. – Rīga: Vērtspapīru spiestuve, 1932.

68. Knaps R. Molu efekts un piemērotība ostu ārējām būvēm smilšainās piekrastēs. –Arhitektūras un celtniecības institūts. (Rokraksts). – 1950.

69. Kurzeme un kurzemnieki. Kurzeme. 2. grāmata// Latvijas enciklopēdija, 1995.

70. Kurzemes bīskapija// Konversācijas vārdnīca, 10. sēj. – Rīga. – 19117.–19123. lpp.

71. Latvijas 2000.gada tautas skaitīšanas rezultāti. Statistikas datu krājums./ Rīga: Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde, -288 lpp.

72. Latvijas mežu vēsture līdz 1940.gadam. – Rīga: WWF, 1999.

73. Latvijas Nacionālais ziņojums ANO konferencei „Istambul +5"/ Rīga: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2001.

74. Latvijas nacionālais ziņojums ANO pasaules konferencei par cilvēkapmetnēm „HABITAT II-1996"./ Rīga: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 1996.

75. Laumane B. Zeme, jūra, zvejvietas. Zvejniecības leksika Latvijas piekrastē. – Rīga: Zinātne, 1996.
76. Lejnieks J. Rīga, kuras nav. - Rīga: Zinātne, 1998.- 399 lpp.
77. Pāvilosta// Konversācijas vārdnīca, 16. sēj. – Rīga. – 31344.–31345. lpp.
78. Pāvilosta// Latvijas pilsētas. Enciklopēdija. – Rīga: Preses nams, 1999.
79. Veldre V. Dzīve pie jūras. – Latvijas Kultūras fonds, 1991. (Atkārtots 1938.gada izdevums).
80. Кнап Р. Перемещение наносов у берегов Восточной Балтики.- Рига: Латгипропром, 1965.
81. Пастор А. Нагон воды в Балтйском море при ураганном ветре 18 ноября 1967// Сборник работ Рижской обсерватории. Но.12, 1969.

Kartes

82. Barnikela Kurzemes karte (1747)// LNB karšu nodaļa.
83. Kart von Kurland. Mittau (1833). – Verlag von G.A. Reyher// LNB karšu nodaļa.
84. Kurzemes, Piltenes un Zemgales 1702.gada karakarte (parakstījis Kurzemes gubernātors Kārlis Magnuss Stuarts)// Dunsdorfs, 1984.
85. Latvijas latviešu zemes karte, M.Siliņa, pēc visjaunākajiem materiāliem (1911)// LNB karšu nodaļa.
86. Liv- Est- und Kurland von C.G.Rücker. – Reval, 1854// LNB karšu nodaļa.
87. Pāvilosta. – Latvijas kartes 1:75000// 30to gadu LR Armijas Galvenā štāba Ģeodēzijas-topogrāfijas daļas izdevuma rastra attēli.
88. Pāvilosta. – LR topogrāfiskā karte mērogā 1:50000. Lapa Nr. 4112// LR Valsts zemes dienesta kartogrāfijas pārvalde, 2001.
89. Pāvilostas (Paulshafen) un apkārtnes karte (mērogs 1:50000). 1917.gads// LVVA, 6828. fonds, 6.apraksts, 2173. lieta.

Interneta resursi

http:// www.likumi.lv

http:// www.dabasretumi.lv

http:// www.metro.lv

http:// www.vidm.gov.lv

http:// www.bef.lv.

PIELIKUMI

1.pielikums

Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma 2008.-2020.gadam satura atbilstība Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumu Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi" prasībām

Prasība	Punkts MK not. Nr.883	Piezīme par prasību izpildi
Vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā nosaka:		
teritorijas pašreizējo izmantošanu	**4.1.**	1.sēj. Paskaidrojuma raksts I daļa „Pāvilostas pilsētas pašreizējās situācijas raksturojums, priekšnoteikumi un attīstības iespējas"; Karte „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000
rekreācijas, tūrisma, izglītības, kultūras, sporta, zinātnes un sociālās infrastruktūras teritorijas un objektus	**4.2.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 2.3. „Publiskās apbūves teritorijas" , 5.4. „Atpūtas saimniecība", 9.1. "Teritoriju izmantošanas veidu iedalījums, 9.2. „Plānojuma risinājumi un pamatojumi"; Karte „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000
zemes dzīļu nogabalu, derīgo izrakteņu un atradņu teritorijas	**4.3.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 2.1.1. „Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve", 9.1.2. „Apbūves teritorijas" (6). „Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas"
īpaši aizsargājamās kultūrvēsturiskās teritorijas un kultūras piemineklus	**4.4.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 4. „Aizsargājamie dabas un kultūrvēsturiskie objekti", 8.2.2. „Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības"; Kartēs „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000, „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000
īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumus un saudzējamās ainaviskās teritorijas	**4.5.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 3. „Ainavas", 4. „Aizsargājamie dabas un kultūrvēsturiskie objekti", 8.2.2. „Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības"; Kartes „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000, „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000
valsts aizsardzības teritorijas un objektus, civilās aizsardzības objektus	**4.6.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts" 2.3.3. „Valsts aizsardzības teritorijas un objekti", 9.3.2. „Ekspluatācijas aizsargjoslas"; 3. sēj. Pāvilostas pilsētas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi 2. nod. 8. „Aizsargjoslas"; Kartes „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000, „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000
riska teritorijas un objektus	**4.7.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 2.7.4. „Vides kvalitātes karstie punkti", 2.8. „Īpašumu apdraudējuma riski", 11.5. „Civilā aizsardzība un ugunsdrošība"; 3. sēj. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi 2. nod. 8. „Aizsargjoslas"", 3. nod.191. p.; Karte „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000
nacionālas nozīmes l/s teritorijas, meliorētās zemes, polderus, hidrotehniskās būves un apmežošanas teritorijas	**4.8.**	Nacionālas nozīmes l/s teritorijas un polderi Pāvilostas teritorijā nav, par meliorētām zemēm nav informācijas, hidrotehniskās būves – ostas teritorijā (skatīt. 1. sēj. Paskaidrojuma raksts; 3. sēj. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi; Kartes „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000, „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000; Pāvilostas teritorijā nav plānota teritoriju apmežošana
būvniecībai nelabvēlīgās teritorijas, kā arī teritorijas, kurām nepieciešama īpaša inženiertehniskā sagatavošana	**4.9.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 4. att. „Informācija par Pāvilostas pilsētas inženierģeoloģisko un hidroloģisko situāciju", 2.9. „Būvniecībai nelabvēlīgās teritorijas", 3. sēj. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi 4. nod. 5. „Teritorijas inženiertehniskā sagatavošana"
inženierkomunikāciju un transporta teritorijas (trases), objektus, maģistrālos tīklus, ostu	**4.10.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 2.5. „Inženiertehniskā apgāde", 2.7. „Vides stāvoklis", 5.3.1. „Osta", 9. „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana"; 3. sēj. Teritorijas izmantošanas un apbūves

teritorijas, trokšņu zonas, prasības satiksmes organizācijas pilnveidošanai un ceļu satiksmes drošības uzlabošanai, 330 kV un 110 kV elektroenerģijas pārvades tīklus un 20 kV elektroenerģijas sadales tīklus		noteikumi 3. nod. 5.5. „Tehniskās apbūves teritorija"; Kartes „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000, „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000, „Pāvilostas inženiertehniskās apgādes objekti" M1:5000
objektu teritorijas, kuru izvietojumam atbilstoši normatīvajiem aktiem ir noteiktas īpašas prasības vai kuriem ir nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums, un rūpnieciskās ražošanas teritorijas, kas rada paaugstinātu piesārņojumu vidē, troksni vai cita veida traucējumus, kas kaitīgi videi un cilvēkiem	**4.11.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 2.7.4. „Vides kvalitātes karstie punkti"; 3. sēj. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi 91., 92., 93. un 196.5.5.p., 3.nod. 5.4. „Ražošanas apbūves teritorija"; Kartes „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000, „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000
virszemes ūdeņu pirmās pakāpes pieteku sateces baseinus, ūdenstilpju izvietojumu, ūdens ņemšanas un notekūdeņu novadīšanas vietu, ūdens attīrīšanas būvju un organizēto peldvietu izvietojumu, pazemes ūdeņu aizsardzības teritorijas un plūdu riska teritorijas	**4.12.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 2.1. „Dabas apstākļi", 2.5. „Inženiertehniskā apgāde", 9.2. „Plānojuma risinājumi un pamatojumi"; 3. sēj. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi 3. nod.; Kartes „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000, „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000. Piezīme: saskaņā ar pašreizējiem datiem plūdu riska teritorijas Pāvilostā nav.
citas teritorijas, objektus un prasības saskaņā ar nacionālo plānojumu, plānošanas reģiona vai rajona pašvaldības plānojumu un vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma darba uzdevumu	**4.13.**	Valsts aizsargājamās dabas teritorijas un objekti, kultūrvēsturiskie piemineklļi, kā arī plānotās aizsargājamās dabas teritorijas un kultūrvēsturiskie objekti; plānotās ostas attīstības teritorijas Sakas upes kreisajā krastā; pievedceļš Pāvilostas teritorijai Sakas upes kreisajā pusē no autoceļa Ventspils - (Lenči) Grobiņa (skatīt.1.sēj. Paskaidrojuma raksts, 35. att. „Pievadceļa risinājums Pāvilostas teritorijai Sakas upes kreisajā krastā"); Kartes „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000
tauvas joslas	**4.14.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 9.3.5. „Tauvas joslas" 3. sēj. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi 2. nod. 7. „Tauvas joslas"; Kartes „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000
aizsargjoslas (aizsardzības zonas) atbilstoši vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma mēroga noteiktībai	**4.15.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts 9.3. „Aizsargjoslas un tauvas joslas" 3. sēj. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi 2. nod. 8. „Aizsargjoslas", ; Kartes „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000
Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma vai tā grozījumu kartēs (plānos) norāda: • koordinātu sistēmu; • koordinātu tīklu; • nosaukumu; • mērogu; • lietotos apzīmējumus; • izstrādātāju; ja kartes izdruka ir veikta citā mērogā nekā kartogrāfiskā pamatne, papildus mērogam norāda arī pamatnes noteiktību	**18.p.**	Skatīt. kartes „Pāvilostas teritorijas topogrāfiskais plāns" M1:5000, „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana" M1:5000, „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana" M1:5000. Piezīme: kartogrāfiskās pamatnes noteiktība M1:2000
Paskaidrojuma rakstā ietilpst vismaz šāda informācija: • teritorijas pašreizējās izmantošanas apraksts un teritorijas attīstības priekšnoteikumi; • teritorijas attīstības mērķi un	**23.p. 23.1., 23.2,23. 3.**	1. sēj. Paskaidrojuma raksts I daļa „Pāvilostas pilsētas pašreizējās situācijas raksturojums, priekšnoteikumi un attīstības iespējas", II daļa „Pāvilostas perspektīvā atttīstība", 8. nod. „Teritorijas attīstības mērķi un virzieni", 9. nod. „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana"

virzieni; • vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma risinājumu apraksts un pamatojums.		
Grafiskajā daļā ietilpst: • topogrāfiskā karte; • karte, kurā parādīta teritorijas pašreizējā izmantošana; • karte, kurā parādīta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana, nosakot: - plānoto maģistrālo inženiertehnisko komunikāciju un satiksmes infrastruktūras izvietojumi; - aizsargjoslas (aizsardzības zonas) un riska teritorijas, kuru attēlošana iespējama izvēlētajā kartes (plāna0 mērogā); - teritorijas, kurām izstrādājami detaļplānojumi; citas kartes.	**24.p. 24.1.,24 .2., 24.3., 24.3.1., 24.3.2., 24.3.3., 24.4.**	Skatīt. kartes „Pāvilostas teritorijas topogrāfiskais plāns” M1:5000, „Pāvilostas teritorijas pašreizējā izmantošana” M1:5000, „Pāvilostas teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” M1:5000, „Pāvilostas teritoirjas inženiertehniskās apgādes objekti” M1:10000, „Pāvilostas plānotās zaļumu teritorijas (zaļumvietas)” M1:10000
Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos iekļauj:	**25.p.**	**3. sēj. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi:**
Informāciju par atļauto un aizliegto teritorijas izmantošanu;	**25.1.**	2. nod. 1. “Visās teritorijās atļautā izmantošana”, 2. “Visās teritorijās aizliegtā izmantošana”
piekļūšanas noteikumus;	**25.2.**	2. nod. 4. “Piekļūšanas noteikumi un vides pieejamības nodrošināšana”
zemes vienību sadalīšanas, apvienošanas un robežu pārkārtošanas noteikumus	**25.3.**	2. nod. 5. „Zemes vienību sadalīšanas, apvienošanas un robežu pārkārtošana”
prasības apbūves intensitātei un blīvuma rādītājiem	**25.4.**	3. nod. 185.p. „Apbūves blīvuma, apbūves intensitātes un brīvas zaļumu teritorijas rādītāji” un katras teritorijas izmantošanas veida noteikumos
prasības augstuma ierobežojumiem	**25.5.**	3. nod. 188.p. „Būvju augstuma ierobežojumi” un katras teritorijas izmantošanas veida noteikumos
pagalma noteikumus	**25.6.**	3. nod. 186.p. „Pagalmu veidošana” un katras teritorijas izmantošanas veida noteikumos, pielikums Nr.5
prasības redzamības nodrošinājumam	**25.7.**	2. nod. 9. „Redzamības nodrošināšana pie ielu un ceļu krustojumiem”, pielikums Nr.3
prasības attālumiem starp būvēm, inženierkomunikācijām	**25.8.**	3. nod. 187.p. „Būvju novietojums zemes gabalā, būvlaide un apbūves līnija, attālumi starp ēkām un būvēm”, 204. „Inženiertehniskās apgādes objekti”
prasības būvju atbilstībai zemes vienības robežām	**25.9.**	3. nod. 187.p. „Būvju novietojums zemes gabalā, būvlaide un apbūves līnija, attālums starp ēkām un būvēm”
prasības jaunveidojamo zemes vienību minimālajām platībām	**25.10.**	2. nod. 6. „Zemes gabalu minimālās platības” un katras teritorijas izmantošanas veida noteikumos
Prasības ēku un būvju konstruktīvajām daļām un elementiem	**25.11.**	3. nod. 189.p. „Ēku un būvju konstruktīvās daļas un elementi”
prasības ārtelpas elementiem	**25.12.**	2. nod. 11. „Teritorijas labiekārtojuma un ārtelpas elementi”
prasības inženierkomunikāciju	**25.13.**	3. nod. 203.p. „Inženiertehniskās apgādes objekti”

būvniecībai, rekonstrukcijai, ekspluatācijai		
prasības jaunai satiksmes infrastruktūrai un esošās infrastruktūras rekonstrukcijai	**25.14.**	3. nod. 204.p. „Inženiertehniskās apgādes objekti", pielikumi Nr.2 un Nr.6
prasības degvielas un gāzes uzpildes stacijām un citiem riska objektiem	**25.15.**	3. nod. 191.p. „Degvielas un gāzes uzpildes stacijas, un citi riska objekti"
prasības automašīnu un velosipēdu novietošanai	**25.16.**	2. nod. 10. „Autostāvvietas un velosipēdu novietošana"
prasības saimniecības ēkām un būvēm, kas paredzētas mājlopiem	**25.17.**	3. nod. 193.p. „Garāžas, saimniecības ēkas un būves mājlopu novietošanai"
prasības ēku un būvju rekonstrukcijai, restaurācijai un remontam	**25.18.**	3. nod. 5. „Apbūves teritoriju izmantošana", 4. nod. 3. „Būvtiesību īstenošanas kārtība"
prasības teritorijas, ēku un būvju uzturēšanai	**25.19.**	4. nod. 7. „Teritoriju, ēku un būvju uzturēšana"
prasības ēkas un būves vai to daļu funkcionalitātes maiņai	**25.20.**	4. nod. 3. „Būvtiesību īstenošanas kārtība", 3. nod. 232.p.
izmantošanai un apstādījumu ierīkošanai	**25.21.**	3. nod. 3. „Teritorijas, uz kurām apbūve nav galvenais to izmantošanas veids"
prasības teritorijas labiekārtojumam un elementiem, to vizuālajam un mākslinieciskajam noformējumam	**25.22**	2. nod. 11. „Teritorijas labiekārtojuma un ārtelpas elementi", 3. nod. 3. „Teritorijas, uz kurām apbūve nav galvenais to izmantošanas veids"
prasības īpaši aizsargājamo kultūrvēsturisko teritoriju un kultūras pieminekļu aizsardzībai	**25.23.**	3. nod. 4. „Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas", 6. „Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi un citi kultūrvēsturiskie objekti"
prasības īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanai	**25.24.**	3. nod. 4. „Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas"
prasības lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemēs, kurām nepieciešama transformācija	**25.25.**	3. nod. 168.p. „Zaļumu teritorijas", 173.p. „Meži"
derīgo izrakteņu atradnes	**25.26.**	Pāvilostas teritorijā netiek plānotas
tauvas joslas	**25.27.**	2. nod. 7. „Tauvas joslas"
aizsargjoslas	**25.28.**	2. nod. 8. „Aizsargjoslas"
prasības, ko nosaka upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns (ja tāds ir), tai skaitā pasākumu programmu	**25.29.**	Šāds plāns nav izstrādāts
ūdenstilpju apsaimniekošanas noteikumus (ja tādi ir)	**25.30.**	Šādi noteikumi nav izstrādāti
prasības zemes vienībām, uz kurām iesāktā apbūve vai saimnieciskā darbība nav	**25.31.**	2. nod. 3. „Zemes gabali ar neatbilstošu izmantošanas statusu"

atbilstoša teritorijas plānotajai (atļautajai) izmantošanai		
prasības būvprojektēšanai, kas uzsākta līdz jauna vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma spēkā stāšanās dienai	**25.32.**	2. nod. 98.p.
būvtiesību īstenošanas kārtību	**25.33.**	4. nod. 3. „Būvtiesību īstenošanas kārtība”
prasības detālplānojumiem	**25.34.**	4. nod. 1. „Prasības detālplānojumiem”
spēkā esošo detālplānojumu sarakstu, kura papildinājumi nav grozījumi teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos	**25.35.**	Pielikums Nr.12
citas prasības un aprobežojumus	**25.36.**	Vietas ar īpašiem noteikumiem un 3. nod. 6.1. „Īpaši noteikumi pilsētas vēsturiskā centra *Vecā Pāvilosta* teritorijā”
Pārskatā par vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādi ietilpst:	**26.**	**Skatīt. 4. sēj. „Pārskats par pašvaldība steritorijas plānojuma izstrādi”:**
vietējās pašvaldības lēmumi par vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu, darba uzdevuma apstiprināšanu, sabiedriskās apspriešanas organizēšanu un vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma apstiprināšanu	**26.1.**	1.daļa 1. nod. „Vietējās pašvaldības lēmumi”
sabiedriskās apspriešanas materiāli	**26.2.**	1.daļa 2. nod. „Sabiedriskās apspriešanas materiāli”
ziņojums par vērā ņemtajiem un noraidītajiem fizisko un juridisko personu priekšlikumiem un iebildumiem	**26.3.**	2.daļa 4. nod. 4.2. „ Ziņojums par vērā ņemtajiem un noraidītajiem fizisko un juridisko personu priekšlikumiem un iebildumiem, kas saņemti, uzsākot teritorijas plānojumu”; 3.daļa 4.nod. 4.5. „Ziņojums par vērā ņemtajiem un noraidītajiem fizisko un juridisko personu priekšlikumiem un iebildumiem, kas saņemti 1.redakcijas sabiedriskās apspriešanas laikā”
institūciju sniegtā informācija, nosacījumi un atzinumi	**26.4.**	1.daļa. 3. nod. 3.1. „Institūcijusniegtie nosacījumi un informācija”; 3.3. „Institūciju sniegtie atzinumi”
ziņojums par institūciju nosacījumu ievērošanu	**26.5.**	1.daļa. 3. nod. 3.2. „Ziņojums par institūciju sniegtajiem nosacījumiem”; 3.4. „Ziņojums par institūciju sniegtajiem nosacījumiem (t.sk. to izvērtējums) par Sakas novada Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma 2007. – 2019. gadam 1.redakciju”
ziņojums par vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma atbilstību augstāka līmeņa teritorijas plānojuma prasībām	**26.6.**	4.daļa 11.nod. „Ziņojums par teritorijas plānojuma atbilstību augstāka līmeņa teritorijas plānojuma prasībām”
cita informācija, kas izmantota vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādei	**26.7.**	Skatīt. 1. sēj. Paskaidrojuma raksts „Izmantotās informācijas avoti”
Vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu izstrādā, ņemot	**27.p.**	

vērā:		
spēkā esošo teritorijas plānojumu (ja tāds ir)	**27.1.**	Pāvilostas attīstības plāns 1996. – 2005. gadam (arhitektu birojs „Gints & Co")
attiecīgās vietējās pašvaldības politiskas dokumentus, t.i. pašvaldības teritorijas plānojumu attīstības programmu	**27.2.**	Pāvilostas pilsētas attīstības programma 2006. – 2013. gadam (Sakas novada dome)
zemes īpašumu struktūru	**27.3.**	Izmantota VZD kadastra informācija un dati, plašāka analīze 1. sēj. Paskaidrojuma raksts 5. nod. 5.5. „Zemes izmantošana un īpašumu struktūra"
darba uzdevumu plānojuma izstrādei	**27.4.**	Skatīt. 4. sēj. 1. daļa 1. nod. „Vietējās pašvaldības lēmumi"
augstāka plānošanas līmeņa teritorijas plānojumu, nacionālās programmas un nozaru attīstības plānus	**27.5.**	Skatīt. 1. sēj. Paskaidrojuma raksts 7. nod. „Pāvilostas attīstības redzējums"
to vietējo pašvaldību teritorijas plānojumus un attīstības programmas, kuras robežojas ar plānojamo teritoriju	**27.6.**	Pāvilostas pilsēta atrodas Sakas novada teritorijā, kuras lauku teritorijas daļai teritorijas plānojums ir izstrādes stadijā
valsts institūciju un pašvaldību plānošanas dokumentus, kuri attiecas uz plānojamo teritoriju	**27.7.**	Skatīt. 1. sēj. Paskaidrojuma raksts 7. nod. „Pāvilostas attīstības redzējums"
īpaši aizsargājamo dabas un kultūrvēsturisko teritoriju, kultūras pieminekļu aizsardzības un izmantošanas noteikumus un dabas aizsardzības plānus	**27.8.**	Īpaši aizsargājamām dabas teritorijām nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni, kā arī individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi
vides pārskatu un kompetentās institūcijas atzinumu par vides pārskatu saskaņā ar likumu	**27.9.**	Skatīt 1.sēj. Paskaidrojuma raksts 3.nod. „Ietekmes uz vidi novērtējums (vides pārskats)"; 4.sēj.4.daļa.10.nod. „LR Vides pārraudzības valsts biroja atzinums par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskatu (t.sk.iesniegums par SIVN un lēmums par SIVN piemērošanu)"
Upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānus (ja tādi ir)	**27.10.**	Tādu nav
Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādei izmanto Latvijas ģeodēziskajā koordinātu sistēmā LKS 92 izstrādātu pilnu topogrāfisko karti (ne vecāku par 5 gadiem) ar mēroga noteiktību 1:10000, bet atsevišķām pašvaldības teritorijas daļām, ja nepieciešams, mērogā 1:5000 vai 1:2000.	**28.p.**	Karte „Pāvilostas teritorijas topogrāfiskais plāns" M1:5000, ar mēroga noteiktību M1:2000 (izstrādātājs SIA „Metrum")

2.pielikums

Valsts aizsargājamie kultūras piemineķļi

Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis Pāvilostas apmetne (Baznīckalns) (valsts aizsardzības nr.1381)

Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis Pāvilostas apmetne (Baznīckalns) (valsts aizsardzības nr.1381)

Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis Pāvilostas apmetne (Baznīckalns) (valsts aizsardzības nr.1381)

Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis Pāvilostas apmetne (Baznīckalns) (valsts aizsardzības nr.1381)

Vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis bijusī Pāvilostas Loču māja ar laivu novietni un Sakas upes krasta bruģi, Dzintaru ielā 1 (valsts aizsardzības Nr. 8661)

Vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis bijusī Pāvilostas Loču māja ar laivu novietni un Sakas upes krasta bruģi, Dzintaru ielā 1 (valsts aizsardzības Nr. 8661)

Kultūrvēsturiskie objekti

Dzintaru ielas apbūve

Klusās ielas apbūve

Vītolu ielas apbūve

Vītolu ielas apbūve

Brīvības ielas apbūve

E.Šneidera laukuma apbūve

Ziemeļu mols

Ziemeļu mols

Luterāņu baznīca ar valsts aizsargājamiem mākslas piemineķiem (1930.g.)

Baptistu baznīca (1906.g.)

Koka dzīvojamā ēka ar pagalma bruģa ieklājumu, E.Šneidera laukums 10

Koka dzīvojamā ēka, Kalnu iela 23

Dzīvojamā ēka, Viļņu iela 15

Dzīvojamā ēka, Viļņu iela 1

Dzīvojamā ēka, Viļņu iela 8

Dzīvojamā ēka, Dzintaru iela 9

Dzīvojamā ēka, Dzintaru iela 11

Dzīvojamā ēka, Dzintaru iela 15

Dzīvojamā ēka, Dzintaru iela 19

Mūzikas skola, Dzintaru iela 23

Dzīvojamā un sabiedriskā ēka, Dzintaru iela 31

Dzīvojamā ēka, Dzintaru iela 41

Dzīvojamā ēka, Dzintaru iela 53

Koka dzīvojamā ēka ar saimniecības ēkām, Dzintaru iela 59

Dzīvojamā ēka (bijusī dzelzceļa stacijas ēka), Dzintaru iela 57

Dzīvojamā ēka (bijusī dzelzceļa stacijas ēka), Dzintaru iela 57

Upesmuižas (Sakas) apbūve (18/19gs.). Pārvaldnieka māja, Upesmuižas ielā 3, ar durvju komplektu un bijušo kalpu māju

Upesmuižas (Sakas) apbūve (18/19gs.). Upesmuižas mežsarga ēka (1837.g.)

Upesmuižas (Sakas) apbūve (18/19gs.). Pārvaldnieka māja, Upesmuižas ielā 3, ar durvju komplektu.

Bijušā kroga ēka, Dzintaru ielā 127a

Pāvilostas spirta brūzis(1880.g.), Sakas iela 1 - *Spirtnīca*

Pāvilostas spirta brūzis(1880.g.), Sakas iela 1 - *Spirtnīca*

Pāvilostas spirta brūzis(1880.g.), Sakas iela 1 - *Spirtnīca*

Pāvilostas spirta brūzis(1880.g.), Sakas iela 1 - *Spirtnīca*

3.pielikums

Bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgu biotopu vērtējums Sakas upes kreisajā krastā Pāvilostas pilsētas teritorijā

Pāvilostas pilsēta atrodas Rīgas līča Kurzemes piekrastē un ir viena no gleznainākajām un savdabīgākajām Latvijas mazajām pilsētām. Veiksmīgai pilsētas turpmākai attīstībai šobrīd tiek izstrādāts Pāvilostas teritorijas plānojums (2007.-2019.g.). Par vienu no Pāvilostas vērtībām, līdz ar pilsētas vecās daļas apbūvi un jūras piekrasti atzīstama arī pilsētai cauri plūstošās Sakas upe ieleja. Sakas upe būtiski ietekmē apvidus noskaņu, klimatu un ainavu, vienlaikus ir nozīmīgu savdabīgu biotopu (dzīvotņu) komplekss.

Pāvilostas teritorijas plānojumu variantos Sakas upes ieleja pilsētas teritorijā tiek saistīta ar mazstāvu apbūvi, kā arī viesnīcu, viesu māju, kempingu ienākšanu šajā vidē (http://www.pavilosta.lv/metrums.html). No ainaviskā un bioloģiskās daudzveidības viedokļa īpaši interesants ir Sakas upes ielejas kreisais krasts, kur aiz palieņu teritorijas plānota mazstāvu dzīvojamā apbūve un salīdzinoši plaša rekreācijas zona.

Apsekojot Sakas upes kreiso krastu par bioloģiski un botāniski ļoti vērtīgām atzīstamas vismaz 4 teritorijas, kurās nav pieļaujama apbūve. Mežu un zālāju platības Sakas upes piekrastē un lokos (arī tad, ja nav izdalāmas īpaši aizsargājamo biotopu kategorijas un nav konstatējamas īpaši aizsargājamo sugu atradnes) saglabājamas kā nozīmīgi (neaizstājami) sugu migrāciju ceļi.

Botāniski interesantākās un sugām bagātākās ir **kailās pļavauzītes pļavas** gravu nogāzēs un terasēs. Kailās pļavauzītes *Helictetrichon pratense* pļavas Latvijā sastopamas reti – galvenokārt Daugavas, Ventas un to pieteku ielejās. Apsekotajās pļavās (1. att. P1., P2) konstatēta augsta sugu daudzveidība – 9 m^2 uzskaitītas 50 sugas, bagātīgi sastopamas dabisko pļavu indikatorsugas: ziemeļu madara *Galium boreale*, gaiļbiksīte *Primula veris*, lielā dzelzene *Centaurea scabiosa*, bezstumbra usne *Cirsium acaule*, zilganā seslērija *Sesleria caerulea*, sāres grīslis *Carex panicea*, zilganais grīslis *C. flacca*, spradzene *Fragaria viridis*. Mozaīkveidā šajās pļavās konstatētas zilganās seslērijas *Sesleria caerulea* sabiedrības.

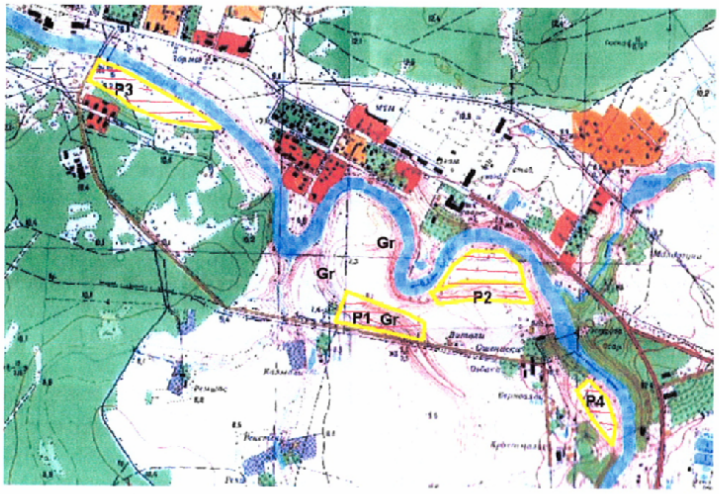

1. att. Bioloģiski un ainaviski vērtīgas teritorijas sakas upes kreisajā krastā

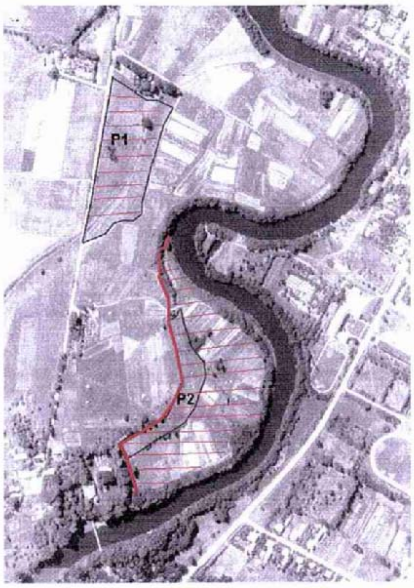

2. att. Teritorijas vizualizācija

Pļavā (att. P2) uz Sakas upes senkrasta nogāzes vairākās vietās konstatēta īpaši aizsargājamā sīpoliņu gundega *Ranunculus bulbosus.* Sīpoliņu gundega ir ierakstīta Latvijas sarkanās grāmatas 3. kategorijā un Baltijas reģiona Sarkanajā grāmatā, Latvijā aug tuvu areāla robežai, izplatība saistīta galvenokārt ar Piejūras zemieni un Rietumlatviju, iekļauta LR MK 2000.14.11. (grozījumi 27.07.2004.) noteikumos Nr. 396. "Par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu". Vides apstākļi liecina, ka potenciāli, pavasara-vasaras sezonā šeit būtu sastopamas arī citas retas un aizsargājamas augu sugas. Pļavu struktūra un sugu sastāvs pilnībā atbilst nosacījumiem, lai šos biotopus atzītu par īpaši aizsargājamiem Latvijas un Eiropas mērogā. Atbilstošais biotopu veids "Sausas pļavas kaļķainās augsnēs" iekļauts LR MK 09.12.2000., Nr. 421. noteikumu "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" 25.01.2005. apstiprinātajos grozījumos (iepriekš: Kailās pļavauzītes *Helictotrichon pratense* pļavas), vienlaikus tas ir Eiropā prioritārs īpaši aizsargājams biotops – Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu kods 6210, kā arī Latvijā īpaši aizsargājamais pļavu biotops „Zilganās seslērijas *Sesleria caerulea* pļavas". Pašu upes (skat 1.att.) ieloku šeit šobrīd aizņem lauksaimniecības zemju atmatas, ruderālas jeb antropogēni stipri pārveidotas (ietekmētas) teritorijas, iekopti sakņu dārzi. Daļu platību veido nezālienes ar usnēm *Cirsium arvense*, lielo nātri *Urtica dioica* utt. Tomēr nebūtu pieļaujama šo platību apbūvēšana, jo tā izraisītu vērtīgo nogāzes biotopu izzušanu, būtiski pazeminātu apvidus vēsturiskās ainavas pieejamību. No bioloģiskās daudzveidības viedokļa, teritorija apsaimniekojama to regulāri pļaujot, izvācot nopļauto materiālu.

Pļavās P3 un P4 eitroficēšanās un pļavu degradēšanās procesi ir izteiktāki, veģetācija vienveidīga, kopējais sugu sastāvs neliels. Pļavā P3. dominē parastā smilga, lielākas monodominantas audzes veido slotiņu ciesa. Līdzīgi arī pļava P4 ir

veidojusies vecu atmatu vietā, ir sugām samērā nabadzīga, tajā vietām izveidoti dārziņi, dominē mēreni mitru auglīgu pļavu graudzāles – kamolzāle *Dactylis glomerata,* timotiņš *Phleum pratense* u.c. Abām pļavām ir saglabājusies augsta ainaviskā vērtība, jo skatam atsedzas senkrasta nogāze. Veiksmīga apsaimniekošana (pļaušana) veicinās dabisko pļavu sugu ieviešanos un sugu sastāva bagātināšanos.

Īpašas uzmanības vērti ir Sakas upes krasta un senkrasta nogāzes, kas apaugušas ar vilkābelēm, veidojot Latvijā mazizplatītus un mazpētītus krūmāju (mežu) biotopus. Teritoriju starp upi un autoceļu vairākās vietās saposmo nelielas, tomēr dziļas graviņas (1.att. Gr), kas ir apaugušas ar mežu. Daļēji tās atbilst Eiropas Savienības aizsargājamam biotopam „Nogāžu un gravu meži" (kods 9180). Dominējošā koku suga ir baltalksnis, kas liecina, ka kādreiz gravu nogāzes ir bijušas atklātas, un joprojām notiek aktīva veģetācijas sukcesija (nomaiņa). Pašlaik koku stāvā bez baltalkšņiem ir atsevišķas vecas priedes un egles, kā arī daži oši, zemsedzē sastopami jauni kļavas un ozola sējeņi. Pieaugot gravu mežu vecumam, to struktūra un sugu sastāvs arvien bagātināsies. Šīs gravas būtiski palielina teritorijas bioloģisko un ainavisko vērtību.

Minētās teritorijas saglabājamas kā dabas pamatnes, vai kā publiskas rekreācijas zonas.

Ekspertes:
Dr. ģeogr. Solvita Rūsiņa,
M. ģeogr. Inese Silamiķele
(*Latvijas botāniķu biedrība*)

Atmatu pļava pie tilta pāri Sakas upei (pļava Nr.3)

Zālāji neapsaimniekotās lauksaimniecības zemēs Sakas upes krastos

Sausas pļavas kalķainās augsnēs (pļava Nr.2)

Sugām bagātas nogāzes

Sugām nabadzīga atmatu pļava (pļava Nr.4)

4.pielikums

Ministru kabineta noteikumi Nr.730

Rīgā 2007.gada 30.oktobrī (prot. Nr.61 37.§)

Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumos Nr.212 "Noteikumi par dabas liegumiem"

Izdoti saskaņā ar likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 13.panta otro daļu

Izdarīt Ministru kabineta 1999.gada 15.jūnija noteikumos Nr.212 "Noteikumi par dabas liegumiem" (Latvijas Vēstnesis, 1999, 200./207.nr.; 2001, 101.nr.; 2003, 151.nr.; 2004, 64., 128., 192.nr.; 2005, 189.nr.; 2006, 45.nr.) šādus grozījumus:

1. Papildināt noteikumus ar 1.300.apakšpunktu šādā redakcijā:

"1.300.	Pāvilostas pelēkā kāpa	Liepājas rajons	Sakas novads	300.pielikums"

2. Papildināt noteikumus ar 300.pielikumu šādā redakcijā:

"300.pielikums
Ministru kabineta
1999.gada 15.jūnija noteikumiem Nr.212

Dabas lieguma "Pāvilostas pelēkā kāpa" shēma

Dabas lieguma "Pāvilostas pelēkā kāpa" robežpunktu koordinātas

Nr. p.k.	Robežpunkts	X koordināta	Y koordināta
1.	1	328612	308641
2.	2	328675	308873
3.	3	328682	308915
4.	4	328695	309123
5.	5	329264	309444
6.	6	329388	309519
7.	7	329505	309598
8.	8	329591	309493
9.	9	329433	309372
10.	10	329524	309239
11.	11	329200	309037

12.	12	329172	308884
13.	13	329070	308912
14.	14	329041	308765
15.	15	329019	308673
16.	16	328971	308507
17.	17	328850	308551
18.	18	328728	308611"

Ministru prezidenta vietā – finanšu ministrs O.Spurdziņš

Vides ministrs R.Vējonis

6.pielikums

Zemes gabali, kas ir nepieciešami pašvaldību funkciju veikšanai

Nr.	Kadastra nr.	Adrese	Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana[1]	Pašvaldības funkcija	Likuma „Par pašvaldībām" pants
TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJAS /T/					
1.	64130060201	Akmeņu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
2.	64130060203	Atpūtas iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
3.	64130020264	Austrumu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
4.	64130020262	Avotu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
5.	64130030007	Bendorfu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
6.	64130060202	Bērzu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
7.	64130010296	Brīvības iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
8.	64130020259	Celtnieku iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
9.	64130060107	Cīruļu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
10.	64130060212	Dienvidu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
11.	64130020260	Dzelzceļa iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas	15.2.

[1] SASKAŅĀ AR PĀVILOSTAS PILSĒTAS TERITORIJAS PLĀNOJUMA 2008.-2020.GADAM GALĪGĀS REDAKCIJAS PROJEKTA *II SĒJUMA GRAFISKĀS DAĻAS* KARTI „PĀVILOSTAS TERITORIJAS PLĀNOTĀ (ATĻAUTĀ) IZMANTOŠANA"

				labiekārtošanu un sanitāro tīrību	
12.	64130010130	Dzintaru iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
13.	64130040056	Graudu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
14.	64130060209	Jūras iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
15.	64130010269	Kalna iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
16.	64130060213	Kāpu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
17.	64130010278	Klusā iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
18.	64130020258	Krasta iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
19.	64130040065	Ķīvīšu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
20.	64130020257	Lašu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
21.	64130010298	Lejas iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
22.	64130040059	Malduguns iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
23.	64130060205	Meža iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
24.	64130010270	Oļu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
25.	64130060208	Ostmalas iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas	15.2.

				labiekārtošanu un sanitāro tīrību	
26.	64130020256	Parka iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
27.	64130020252	Pļavu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
28.	64130060204	Priežu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
29.	64130050039	Sakas iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
30.	64130060206	Sēņu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
31.	64130040061	Siena iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
32.	64130040057	Sila iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
33.	64130040080	Silvīru iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
34.	64130010268	Smilšu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
35.	64130020261	Sporta iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
36.	64130020255	Stadiona iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
37.	64130040058	Strautu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
38.	64130010299	Tirgus iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
39.	64130020263	Torņa iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas	15.2.

				labiekārtošanu un sanitāro tīrību	
40.	64130050040	Upesmuižas iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
41.	64130050041	Upes iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
42.	64130060211	Vētras iela	Satiksmes infrastruktūra /TSI/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
43.	64130010301	Viļņu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
44.	64130060207	Viršu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
45.	64130010300	Vītolu iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
46.	64130020254	Zaļkalna iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
47.	64130060210	Zeltenes iela	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
48.	64130010199	Dzintaru iela 1a	Satiksmes infrastruktūra /TS-1/	Sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu, kā arī parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.10. 15.2.
49.	64130010171	Dzintaru iela 2	Satiksmes infrastruktūra /TS-1/	Sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu	15.10.
50.	64130010139	Dzintaru iela 7A	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
51.	64130020196	Krasta iela 16	Inženiertehniskās apgādes objekti /TI/	Organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus	15.1.
52.	64130060072	Ostmalas iela 14	Satiksmes infrastruktūra /TS-1/	Sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu	15.10.
53.	64130060051	Ostmalas iela	Satiksmes	Sekmēt saimniecisko darbību	15.10.

		4a	infrastruktūra /TS-1/	attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu, kā arī parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
54.	64130020148	Stadiona iela 8	Inženiertehniskās apgādes objekti /TI/	Organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus	15.1.
55.	64130020163	Stadiona iela 7	Inženiertehniskās apgādes objekti /TI/	Organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus	15.1.
56	64130010222	Tilts	Satiksmes infrastruktūra /TS/	Gādāt par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību	15.2.
57.	64130020180	Torņa iela 15	Inženiertehniskās apgādes objekti /TI/, Meži /ZM/ un Zaļumi jūras piekrastē /ZJ/	Organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus	15.1.
58.	64130010158	Vītolu iela 2	Inženiertehniskās apgādes objekti /TI/	Organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.1. 15.2.
ŪDEŅI /Ū/ UN ZAĻUMU TERITORIJAS /Z/					
1.	64130060075	Akmeņu iela 8	Zaļumi upes ielejās /ZU-2/, Pārējās neapbūvējamo zaļumu teritorijas /ZN-1/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
2.	64130060013	Akmeņu iela 4	Zaļumi upes ielejās /ZU-2/, Pārējās neapbūvējamo zaļumu teritorijas /ZN-1/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
3.	64130020179	Avotu iela 15	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-1/ (Dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa")	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
4.	64130060106	Bērzu iela 2	Zaļumi upes ielejās /ZU-2/, Pārējās neapbūvējamo zaļumu teritorijas /ZN-1/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
5.	64130060301	Cīruļu iela 4	Zaļumi upes ielejās /ZU-2/, Zaļumi apbūves teritorijās /ZA/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
6.	64130060097	Dienvidu iela 20A	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-2/, priekšāpu biotopu kompleksa mikroliegums	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
7.	64130040042	Dzelzceļa iela 52	Ūdeņi (Ū), Zaļumi upes ielejās /ZU/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.

8.	64130040045	Dzelzceļa iela 50	Ūdeņi (Ū), Zaļumi upes ielejās /ZU-2/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
9.	64130010131	Dzintaru iela 33	Zaļumi apbūves teritorijās /ZA/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
10.	64130010266	Dzintaru iela 2c	Zaļumi apbūves teritorijās /ZA/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
11.	64130010210	Dzintaru iela 1b	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-4/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
12.	64130020186	Dzintaru iela 8	Parki un citas īpašas nozīmes zaļumi /ZI -1/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
13.	64130010204	Dzintaru iela 4a	Zaļumi apbūves teritorijās /ZA/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
14.	64130050023	Dzintaru iela 60	Parki un citas īpašas nozīmes zaļumi /ZI/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
15.	64130050028	Dzintaru iela 58	Parki un citas īpašas nozīmes zaļumi /ZI/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
16.	64130040028	Dzintaru iela 115	Parki un citas īpašas nozīmes zaļumi /ZI/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
17.	64130010129	Dzintaru iela 49	Parki un citas īpašas nozīmes zaļumi /ZI/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
18.	64130020226	Dzintaru iela 52A	Zaļumi apbūves teritorijās /ZA/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana un organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus	15.2. 15.1.
19.	64130010216	Ernesta Šneidera laukums	Parki un citas īpašas nozīmes zaļumi /ZI/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
20.	64130010012	Dzintaru iela 23	Zaļumi apbūves teritorijās /ZA/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
21.	64130020184	Dzintaru iela 107A	Zaļumi apbūves teritorijās /ZA/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
22.	64130010303	Kalna iela 43	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
23.	64130020173	Klusā iela 14	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-1/ (Dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa”)	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
24.	64130010223	Klusā iela 20	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-1/ (Dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa”)	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
25.	64130020399	Krasta iela 31	Zaļumi apbūves teritorijās /ZA/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana un organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus	15.2. 15.1.
26.	64130010211	Lejas iela 23	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
27.	64130010208	Lejas iela 22	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.

28.	64130060035	Meža iela 10	Meži /ZM/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana un organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus	15.2. 15.1.
29.	64130040052	Parka iela 28A	Ūdeņi (Ū), Zaļumi upes ielejās /ZU-2/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
30.	64130020178	Parka iela 14a	Zaļumi upes ielejās /ZU-2/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
31.	64130060098	Priežu iela 2	Zaļumi upes ielejās /ZU-1/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana, kapsētu izveidošana un uzturēšana	15.2.
32.	64130050016	Sakas iela 20	Parki un citas īpašas nozīmes zaļumi /Zl/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana un organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus	15.2. 15.1.
33.	64130050030	Sakas iela 2	Meži /ZM/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
34.	64130010249	Smilšu iela 21	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-1/ (Dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa”)	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
35.	64130010230	Smilšu iela 17A	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-1/ (Dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa”)	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
36.	64130010214	Tirgus iela 18	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
37.	64130010197	Tirgus iela 16	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
38.	64130060095	Vētras iela 10	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-2/ (Priekškāpu biotopu kompleksa mikroliegums)	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
39.	64130060058	Vētras iela 4	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-2/ (Priekškāpu biotopu kompleksa mikroliegums)	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
40.	64130060114	Vētras iela 16	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-2/ (Priekškāpu biotopu kompleksa mikroliegums)	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
41.	64130060111	Vētras iela 20	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ-2/ (Priekškāpu biotopu kompleksa mikroliegums)	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
42.	64130010200	Viļņu iela 24	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
43.	64130010134	Viļņu iela 15b	Zaļumi jūras piekrastē /ZJ/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana un	15.2. 15.1.

				organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus	
Šobrīd valstij piekrītošās zemes, kuras nepieciešamas pašvaldības funkciju īstenošanai					
44.	64130060099	Meža iela 8	Meži /ZM/, Parki un citas īpašas nozīmes zaļumi /ZI/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana, kapsētu izveidošana un uzturēšana	15.2.
45.	64130060101	Sēņu iela 2	Meži /ZM-1/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana – meža parka ierīkošanai	15.2.
PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJAS /P/					
1.	64130020169	Austrumu iela 3	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P-2/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
2.	64130020198	Avotu iela 1A	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
3.	64130060096	Cīruļu iela 6	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību	15.7.
5.	64130010244	Dzintaru iela 27	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Pašvaldības iestāžu uzturēšana	14.1.
6.	64130010212	Dzintaru iela 47	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību	15.5.
7.	64130020165	Dzintaru iela 52	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P-5/	Gādāt par iedzīvotāju izglītību	15.4.
8.	64130020155	Dzintaru iela 71	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Pašvaldības iestāžu uzturēšana	14.1.
9.	64130010255	Dzintaru iela 1	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību	15.5.
10.	64130010220	Dzintaru iela 2D	Rekreācijas objekti /PR-5/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
11.	64130020168	Dzintaru iela 73	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Pašvaldības iestāžu uzturēšana	14.1.
12.	64130020204	Dzintaru iela 107	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Gādāt par iedzīvotāju izglītību	15.4.
13.	64130010207	Ernesta Šneidera laukums 11	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu	Nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu	15.6.

			apbūve /P/	dzīvesveidu	
14.	64130010173	Ernesta Šneidera laukums 2	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Gādāt par iedzīvotāju izglītību	15.4.
15.	64130060053	Jūras iela 2A	Rekreācijas objekti /PR-4/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
16.	64130040041	Malduguns iela 15	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana	15.2.
17.	64130020095	Stadiona iela 6	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P-6/	Gādāt par iedzīvotāju izglītību	15.4.
18.	64130020302	Torņa iela 4	Sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūve /P/	Pašvaldības iestāžu uzturēšana	14.1.
19.	64130060219	Zeltenes iela 5	Rekreācijas objekti /PR-2/		
RAŽOŠANAS APBŪVES TERITORIJA /R/					
1.	64130050031	Sakas iela 9	Ražošanas objekti un noliktavas /PR/, Zaļumi apbūves teritorijās /ZA/, Meži /ZM/ un Pārējās neapbūvējamo zaļumu teritorijas /ZN/	Organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, kā arī sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu	15.1. 15.10.
2.	64130050120	Sakas iela 3A	Ražošanas objekti un noliktavas /PR/	Organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus, kā arī sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu	15.1. 15.10.
DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJAS /DZ/					
1.	64130020146	Avotu iela 2	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM/	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
2.	64130060113	Dienvidu iela 8	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM -4/	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
3.	64130020202	Dzelzceļa iela 20	Vairākstāvu dzīvojamā apbūve /DzV/	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
4.	64130020127	Dzintaru iela 111	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM /	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
5.	64130020182	Dzintaru iela 109a	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM /	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
6.	64130010042	Dzintaru iela 61a	Mazstāvu dzīvojamā apbūve	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.

			/DzM /		
7.	64130040049	Dzintaru iela 125	Vairākstāvu dzīvojamā apbūve /DzV/	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
8.	64130040046	Dzintaru iela 127	Vairākstāvu dzīvojamā apbūve /DzV/	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
9.	64130040050	Ķīvīšu iela 12	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM /	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
10.	64130040038	Sila iela 5	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM /	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
11.	64130020151	Stadiona iela 1	Vairākstāvu dzīvojamā apbūve /DzV/	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
12.	64130010307	Tirgus iela 2A	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM /	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
13.	64130050019	Upes iela 2	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM /	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.
14.	64130060109	Viršu iela 7	Mazstāvu dzīvojamā apbūve /DzM /	Sniegt palīdzību iedzīvotājiem dzīvokļa jautājumu risināšanā	5.9.

III daļa
Ietekmes uz vidi novērtējums (Vides pārskats)

12. Vides pārskata sagatavošanas procedūra, principi un metodes

12.1. Vides pārskata izstrādes gaita

Vides pārskats ir „Sakas novada Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma 2008. - 2020. gadam" stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma sastāvdaļa, kura mērķis ir teritorijas plānojumā paredzēto darbību un teritorijas izmantošanas ietekmes uz vidi analīze.
Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) nepieciešamība noteikta likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu". Sakas novada teritorijas plānojumam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra piemērota saskaņā ar Vides pārraudzības valsts biroja (VPVB) 19.05.2006. lēmumu Nr.78-p. „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu".
„Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums ļauj izvērtēt plānojumā paredzēto pasākumu atbilstību aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanas mērķiem un apsaimniekošanas prasībām un izstrādāt priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes uz vidi, tai skaitā Baltijas jūras piekrasti novēršanai vai samazināšanai. Bez tam ar stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesu tiek nodrošināta sabiedrības līdzdalība plānošanas dokumenta izstrādē."

Sakas novada teritoriju veido Sakas pagasts un Pāvilostas pilsēta. Sakas pagasta teritorijas plānojums un Vides pārskats tika izstrādāti 2006. gadā, un pozitīvs VPVB atzinums par vides pārskatu saņemts 28.12.2006. Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma vides pārskats veido otro daļu Sakas novada teritorijas plānojuma vides pārskatam.

Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" izpratnē ar jēdzienu „ietekme uz vidi" tiek saprasta „paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta īstenošanas izraisītas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē, kuras ietekmē vai var ietekmēt cilvēku, viņa veselību un drošību, kā arī bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, klimatu, ainavu, materiālās vērtības, kultūras un dabas mantojumu un visu minēto jomu mijiedarbību."

12.2. SIVN principi un metodes

Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums veikts saskaņā ar MK Noteikumiem Nr.157 (2004) „Kārtība, kāda veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" un likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu", lietojot sekojošus ***principus:***

- novērtējuma process veikts pamatojoties uz plānotāju un novada domes sniegto informāciju, kā arī informāciju, kas iegūta no ieinteresētajām valsts institūcijām un ievērojot sabiedriskajā apspriešanā izteiktos priekšlikumus;
- ilgtspējīgas attīstības, "piesārņotājs maksā" un piesardzības principu.

un ***metodes***:

- informācijas analīze – tika analizēta **<u>plānojuma II redakcijā</u>** un citos publiski pieejamos dokumentos ietvertā informācija attiecībā uz tās pilnīgumu un nozīmīgumu;
- salīdzinošā analīze – tika izmantota iepriekšējā pieredze, kas iegūta citos stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesos;
- diskusijas - tika veiktas pārrunas ar novada amatpersonām, teritorijas plānojuma izstrādātājiem, NVO un atbildīgo valsts institūciju pārstāvjiem un dažādu jomu ekspertiem;
- lauka pētījumi - apskatāmās teritorijas un potenciālo vides problēmu apsekošana *uz vietas*;
- kartogrāfisko materiālu, ainavas un aerofoto analīze.

Vides pārskats veido Pāvilostas teritorijas plānojuma 2008.-2020.gadam I sējuma „Paskaidrojuma raksta" III sadaļu. Esošā vides stāvokļa raksturojums sniegts pārējās paskaidrojuma raksta sadaļās (skat.18.sadaļa Kopsavilkums).

12.3. Sabiedrības iesaistīšana un vides pārskata apspriešanas gaita

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanas laikā notika konsultācijas ar Vides pārraudzības valsts biroju. Tika ņemti vērā arī nosacījumi teritorijas plānojuma izstrādei un analizēti atzinumi par to no šādām institūcijām:

- VVD Liepājas reģionālās vides pārvaldes;
- LR Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija;
- Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra;
- VA „Sabiedrības veselības aģentūra" Liepājas filiāle;
- Valsts Meža dienests Dienvidkurzemes virsmežniecība.

SIVN laikā notika konsultācijas arī ar biedrību „Zemes draugi".
Sakas novada Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma 2008. - 2020. gadam Vides pārskata sadaļa tika nodota sabiedriskai apspriešanai ar Sakas novada domes 27.12.2007. lēmumu. Sabiedriskās apspriešanas termiņš tika noteikts no 08.01.2008. līdz 18.02.2008. Sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika 01.02.2008. plkst. 16:00 Sakas novada domes zālē. Tajā piedalījās 2 sabiedrības pārstāvji, un arī cita veida sabiedrības interese par vides pārskatu bija zema, atšķirībā no intereses par plānojuma izstrādi. Galvenie sabiedrību interesējošie jautājumi vides pārskata sadaļas apspriešanas laikā bija: dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" statuss, mežu teritoriju nākotne un autotransporta organizēšana dabas parka „Upesmuižas parks" tuvumā.
teritorijas plānojums un tā vides pārskata sadaļa atsauksmju un priekšlikumu saņemšanai tika iesniegts šādām institūcijām:

- VVD Liepājas reģionālajai vides pārvaldei (07.02.2008.);
- VA „Sabiedrības veselības aģentūra" Liepājas filiālei (atbilde 01.02.2008.);
- Kurzemes plānošanas reģiona administrācijai (atbilde netika saņemta);
- Lauku atbalsta dienesta Dienvidkurzemes reģionālajai lauksaimniecības pārvaldei (atbilde 05.02.2008.);
- Valsts mežu dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecībai (atbilde 15.01.2008.);
- Dabas aizsardzības pārvaldei (atbilde 21.01.2008.).

Nevienā institūciju atzinumā netikta izteikti priekšlikumi vai negatīvas piezīmes par plānojuma vides pārskata sadaļu. Par cik arī sabiedriskās apspriešanas sanāksmē netika izteikti priekšlikumi, kas tieši attiektos uz vides pārskata saturu vai SIVN procedūru, tad vides pārskata sadaļa netika labota. Teritorijas plānojums un tā vides pārskata sadaļa tika iesniegti atzinuma saņemšanai Vides pārraudzības valsts birojam, kas tika saņemts 18.03.2008.
Atzinuma 1. rekomendācija tieši attiecas uz vides pārskata saturu un komentārs par tās ņemšanu vērā izstrādājot vides pārskata gala redakciju skatāms sekojošā tabulā nākošajā lappusē. Pārējās rekomendācijas attiecas uz citām teritorijas plānojuma daļām vai turpmāko teritorijas plānošanas procesu un tika ņemtas vērā izstrādājot plānojuma gala redakciju vai arī tiks ņemtas vērā pieņemot lēmumus par turpmāko plānošanas procesu.

1. tabula

Pārskats par vides pārskata pilnveidošanu pēc VPVB atzinuma saņemšanas

VPVB rekomendācija	Komentārs un labojumi vides pārskatā
Sakas novada Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma Vides pārskats jāpilnveido, ņemot vērā šajā atzinumā ietvertos ieteikumu, īpašu vērību pievēršot esošā vides stāvokļa izvērtējumam un iespējamām ar plānošanas dokumentu saistītām vides problēmām Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā saistībā ar plānoto ostas teritorijas paplašināšanu.	Vides pārskats papildināts ar esošā vides stāvokļa raksturojumu teritorijā, kuru paredzēts pievienot Pāvilostas ostas teritorijai. Vienlaikus jāatzīmē, ka ostas attīstība tiks noteikta ostas attīstības programmā, kura izstrādes gaitā būtu jāizvērtē attīstības ietekme uz vidi. Bez tam ostas teritorijas attīstība tiks plānota izstrādājot tās detālplānojumu, kurā būtu jāparedz optimālākais attīstības risinājums ņemot vērā vides aizsardzības prasības Pārējie atzinumā paustie priekšlikumi, t.sk. par precīzāku plānojuma ietekmes uz krasta kāpu aizsargjoslu izvērtējumu un plānojuma ietekmes uz vidi monitoringu, tika ņemti vērā un iestrādāti vides pārskatā.

Piezīme: Visi vides pārskata sadaļas sabiedriskās apspriešanas materiāli: paziņojumi un sludinājumi; sabiedriskās apspriešanas sanāksmes prezentācija un protokols, institūciju atzinumi un priekšlikumi u.c. dokumenti ir apkopoti Sakas novada Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma 2008. - 2020.gadam IV sējumā „Pārskats par pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādi".

13. Teritorijas plānojuma īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums

13.1. Plānojumā paredzēto darbību raksturojums

13.1.1. Dzīvojamās apbūves teritoriju noteikšana

Dzīvojamās apbūves teritoriju noteikšana ir viens no svarīgākajiem teritorijas plānošanas uzdevumiem. Neplānota būvniecības attīstība ne tikai veicina haotisku teritorijas attīstību, bet arī atstāj negatīvu ietekmi uz apkārtējo vidi. Pilsētas apbūves platībām ir jābūt pietiekoši koncentrētām, jo atvieglina pašvaldības iestāžu iespējas nodrošināt iedzīvotājus ar nepieciešamajiem pakalpojumiem, ļauj organizēt atkritumu savākšanu, nodrošināt ar ceļiem un inženiertehnisko infrastruktūru, kā arī citādi organizēt ikdienas dzīvi.
Pāvilostas teritorijas plānojums paredz divu veidu dzīvojamās apbūves teritorijas: mazstāvu dzīvojamā apbūve un vairākstāvu dzīvojamā apbūve. Lielākas jaunas mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas ir paredzētas abpus Malduguņu strauta; Vecās Pāvilostas teritorijā: kvartālā ko ierobežo Klusā, Brīvības un Torņu ielas un dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" robeža un kvartālā starp Kalna un Kluso ielu; Sakas upes kreisajā krastā: Atpūtas ielā un kvartālā ap Meža un Cīruļu ielām; kā arī vienā teritorijā starp Upesmuižas ceļu un Sakas upi. Savukārt jaunas vairākstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas (maksimālais stāvu skaits – 4) tiek paredzētas Jaunajā Pāvilostā Dzelzceļa ielas tuvumā un teritorijā, ko ierobežo Brīvības, Dzelzceļa un Malduguns iela. Jaunās apbūves teritorijas tiek paredzētas prognozējot plānošanas periodā iedzīvotāju skaita pieaugumu par ~ 760 iedzīvotājiem (60 % no esošā iedzīvotāju skaita), kā arī ņemot vērā vajadzību pēc lielākas apdzīvojamās platības uz vienu iedzīvotāju. Tomēr jau šobrīd, un paredzams arī turpmāk, vērojama tendence, ka daļa ēku (apmēram 1/3) tiek izmantotas tikai vasaras sezonā, tāpēc pārējā laikā iedzīvotāju skaits pilsētā ir mazāks.
Plānojuma apbūves noteikumi nosaka, ka mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijās minimālā jaunizveidojama zemesgabala platība var būt 1200 m^2, ar maksimālo apbūves blīvumu – 30%. Apbūves noteikumos gan tiek diferencēti minētie rādītāji dažādās teritorijās. Līdz ar to minimālā jaunizveidojama zemesgabala platība mazstāvu dzīvojamā teritorijā variē no 900 – 2500 m^2, bet maksimālais apbūves blīvums atsevišķās vietās tiek samazināts līdz 15%. Savukārt vairākstāvu dzīvojamās apbūves teritorijās to maksimālais apbūves blīvums noteikts 40%.

13.1.2. Publiskās apbūves teritoriju paredzēšana

Pāvilostas teritorijas plānojums paredz divu veidu publiskās apbūves teritorijas - sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu apbūves teritorijas un rekreācijas objektu apbūve. Plānojumā jaunas sabiedrisko iestāžu un komerciestāžu teritorijas ir paredzētas kvartālos: starp Vētras un Zeltenes ielām; starp Torņu un Austrumu ielām; starp Dzelzceļa, Dzintara un Celtnieku ielām; starp Dzintara, Dzelzceļa, Siena ielām un Ventspils - Liepājas šoseju un Spirtnīcas rajonā.
Jaunas rekreācijas objektu apbūve paredzēta kvartālos starp Vētras un Zeltenes ielu; Raķešu meža rajonā; teritorijā starp Pludmali un Vītolu ielu; Pāvilostas ostas teritorijā starp Dzintaru ielu un Sakas upi un starp Bērzu, Meža ielām un Sakas upi.
Sabiedriskās apbūves un komerciestāžu teritorijās saskaņā ar plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem ir atļauta dažādu sabiedrisku un komerciālu objektu būvniecība, t.sk. dažādu tūrisma infrastruktūras iestāžu. Bet rekreācijas objektu apbūves teritorijā tiek atļauta tikai šo teritoriju labiekārtojumu izveide.

13.1.3. Ražošanas un ostas teritorijas

Ražošanas teritorijas tiek paredzētas ostas teritorijā un spirta brūža rajonā. Ostas teritorijā ražošanas teritorijas nepieciešamas ostas komercdarbības attīstībai. Ar teritorijas plānojumu tiek mainītas arī esošās ostas robežas, iekļaujot tajā jau šobrīd ostas darbībā izmantotu teritoriju starp Zeltenes, Ostmalas un Jūras ielām un jūras piekrastes teritoriju Sakas upes kreisajā krastā, kurā nav sastopami

īpaši aizsargājamu biotopu vai augu atradnes. Ostas attīstību paredzēts noteikt izstrādājot tās attīstības programmu un teritorijas detālplānojumu.
Bijušā spirta brūža rajonā ražošanas teritorijas paredzētas vietā ar pamestām ražošanas ēkām un ievērojamu vizuālo piesārņojumu.

13.2. Plānojuma ietekmes uz vidi izvērtējums

13.2.1. Ietekme uz vides kvalitāti

Esošās situācijas analīze parāda, ka centralizētai ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmai ir pieslēgtas 6 daudzdzīvokļu mājas ar kopējo lietotāju skaitu – 416. Abām sistēmām pieslēgtas ir arī visas privātmājas pilsētas jaunajā daļā, 43 privātmājas pilsētas vecajā daļā, kā arī 24 mājas Parka un Pļavu ielu rajonā. Kopumā ar centralizētu ūdensapgādi ir nodrošināti ap 590 pilsētas iedzīvotāji, bet centralizētiem kanalizācijas pakalpojumiem - 824 iedzīvotāji. Lielākā iedzīvotāju daļa, kam netiek nodrošināta centralizēta ūdensapgāde un kanalizācija, dzīvo privātmājās Vecajā Pāvilostā. Daļa kanalizācijas ūdeņu no šīm mājām tiek savākti un izvesti uz NAI, bet daļa nonāk grunts slānī, tādejādi radot vides piesārņojumu. Visās jauni plānotajās apbūves teritorijās ir vai nu esošas centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas, vai arī tādās tiks projektētas un izveidotas pirms apbūves uzsākšanas. Izņēmums ir apbūves teritorijas Sakas upes kreisajā krastā: Atpūtas ielā un kvartālā ap Meža un Cīruļu ielām, kurā nodrošinājums ar ūdensapgādi un notekūdeņu attīrīšana jāparedz izstrādājot visas teritorijas detālplānojumu un paredzot lokālas NAI.

1. attēls. NAI Krasta ielā

Esošajiem ūdensapgādes urbumiem ir noteikts ūdens ieguves limits – 60`000 $m^3$/gadā, bet vidēji gadā tiek iegūti ap 47`000 m^3. Savukārt esošo NAI jauda ir 200 m^3/dnn, bet reālā situācija parāda, ka vidēji dienā uz NAI tiek novadīti 93,5 m^3/dnn, tas nozīmē, ka NAI ir noslogotas vidēji mazāk kā 50%. Ņemot vērā iedzīvotāju skaita pieauguma prognozes var secināt, ka NAI jauda var būt nepietiekoša. Tāpēc plānojumā tiek paredzēta vieta jaunu NAI būvniecība vecā spirta brūža teritorijā, kas nodrošinās vajadzīgo kanalizācijas ūdeņu attīrīšanas kapacitāti. Var secināt, ka pie nosacījuma, ja pie esošām un plānotām ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmām tiek pieslēgta lielākā daļa esošo un plānoto apbūves teritoriju, tad paredzētā apbūves attīstība kopumā nepasliktinās vides kvalitāti, tomēr var pasliktināties Sakas upes ekoloģiskais stāvoklis. Problēmas varētu radīt arī iedzīvotāju skaita, un līdz ar to arī patērētā ūdens un novadīto notekūdeņu daudzuma, pieaugums vasaras sezonā, un kritums pārējā laikā.
Šobrīd atkritumi pilnībā tiek savākti no daudzdzīvokļu mājām *Jaunās Pāvilostas daļā*, bet no 150 savrupmājām līgums par sadzīves atkritumu savākšanu ir noslēgts ar 124 mājām (83% no kopskaita). Centralizētai atkritumu savākšanas sistēmai ir pietiekama kapacitāte pakalpojuma nodrošināšanai jaunajās apbūves teritorijās.
Plānojums neparedz tādu ražošanas teritoriju attīstību, kas varētu būtiski ietekmēt vides kvalitāti pilsētā. Paredzēto būvdarbu veikšana varētu īslaicīgi pasliktināt vides kvalitāti būvniecības vietās; radīsies pastiprināts trokšņu līmenis un gaisa piesārņojums. Gaisa kvalitāti lokālā līmenī (piemēram, Dzintara ielas rajonā) varētu pasliktināt arī pieaugošais automašīnu skaits.

Plānojumā netiek paredzēta lauksaimnieciskās ražošanas attīstība pilsētas teritorijā.

13.2.2. Ietekme uz mežu un lauksaimniecības zemju teritorijām

Esošu mežu transformācija par dažāda veida apbūves zemēm plānojumā tiek paredzēta teritorijā starp Vētras un Zeltenes ielu un kvartālā Atpūtas ielā. Pārējā jaunās apbūves teritorijas tiek paredzētas vietās, kur šobrīd ir pļavas, neizmantota lauksaimniecības zeme, apmežoties sākusies lauksaimniecības zeme, atmata un dārziņi. Pirms zemes transformācijas veikšanas tiek paredzēta detaļplānojumu izstrāde attiecīgām teritorijām
Plānojums saglabā kā neapbūvējamas teritorijas augstvērtīgākās un no dabas aizsardzības nozīmīgākā mežu teritorijas: Zaļkalnu mežu, mežus Sakas upes krastos un Malduguņu strauta krastos.

13.2.3. Ietekme uz Baltijas jūras piekrastes teritoriju

Pāvilostas pilsētā jūras piekrastes teritoriju veido divas daļas, kuras atdala Sakas upe. Baltijas jūras piekrastes aizsardzībai saskaņā ar Aizsargjoslu likuma prasībām pilsētas teritorijā tiek noteikta 150m krasta kāpu joslas aizsargjosla. Piekrastes daļā Sakas upes kreisajā krastā atrodas ostas teritorija un zaļumu teritorija. Savukārt piekrastes daļā Sakas upes labajā krastā atrodas Vecās Pāvilostas daļa, pludmale un piekrastes zaļuma zona.

2. attēls. Baltijas jūras piekraste Pāvilostas apkārtnē

Krasta kāpu aizsargjoslā Sakas upes kreisajā krastā tiek paredzēts veidot jaunu „Priekškāpu biotopu kompleksa mikroliegumu", ko ierobežo jūras krasts, ostas robeža, Vētras iela un pilsētas robeža tādējādi pilnībā nodrošinot kāpu ekosistēmas aizsardzību. Ostas teritorijas plānotā paplašināšana, iekļaujot tajā ražošanas zonu starp Ostmalas un Jūras ielām, un tikai sakārtos esošo situāciju un nodrošinās normālu ar ostu saistīto ražotņu darbību..
Sakas upes labajā krastā krasta kāpu aizsargjosla ietver lielu daļu Vecās Pāvilostas teritorijas. Plānojuma rezultātā tiek sakārtota apbūves struktūra kvartālos starp Tirgus, Smilšu un Kalna ielām apredzot arī jaunu apbūvi dažos neapbūvētos zemes gabalos, kas ir pieļaujams saskaņā ar Aizsargjoslu likumu, ja šīs darbības ir saskaņotas ar Vides ministriju vai tās pilnvarotu institūciju. Plānojumā noteiktā kārtība paredz šādos gadījumos detaļplānojumu izstrādi, kuras gaitā notiek darbības sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtēšana un biotopu detalizēta izpēte.
Tālāk krasta kāpu aizsargjosla sakrīt ar dabas lieguma „Pāvilostas pelēkā kāpa" robežu.
Jāsecina, ka krasta kāpu aizsargjosla ir noteikta saskaņā ar Aizsargjoslu likuma prasībām, un tajā ir ietvertas visas piekrastes aizsargājamo biotopu atradnes.

13.2.4. Ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām

Dabas liegums „Pāvilostas pelēkā kāpa"

3. attēls. Skats uz Pāvilostas vecpilsētu un pelēkās kāpas teritoriju 20.gs sākumā

Dabas lieguma „Pāvilostas pelēkās kāpa" teritorijās esošais pelēkās kāpas areāls veidojies salīdzinoši nesen. Kāpas izveidi būtiski ietekmēja apkārtējā saimnieciskā darbība (skat. Paskaidrojuma raksts 1.daļa 3.2 sadaļa. Ainavu veidošanās vēsture). Līdz ar Pāvilostas kā apdzīvotas vietas rašanos 19.gs 70-jos gados uzsākās mērķtiecīga mežu stādīšana un mežu masīvu veidošanās bijušo smiltāju vietā. Vēl 20 gados (skat. 3.attēlu) uz austrumiem no Klusās ielas redzamas kāpu pļavas, kurās Pāvilostas iedzīvotāji ganīja lopus. 20 gadu beigās gan šī teritorija tika saparcilēta apbūvei (skat. 19.attēls Pāvilostas bieži apdzīvotās vietas paplašināšanai izdalītās zemes 1926-1928). Tomēr šie apbūves plāni „Pāvilostas pelēkās kāpa" teritorijā netika realizēti un tālākajos gados kāpu pļavas pamazām aizaug, veidojot to ainavu ko mēs tur redzam šodien. Pašlaik mēs redzam procesu, kā saimniecisko darbību pārtraukšanas rezultātā pelēko kāpu pārņem priežu audzes, tādejādi pakāpeniski zūd bioloģiskās daudzveidības vērtības. Teritoriju veido jūtīgi un dinamiski biotopi, no kuriem pelēkās kāpas spēj pastāvēt tikai zināmā antropogēnā ietekmē, proti, to pastāvēšanu labvēlīgi ietekmē noganīšana vai citas darbības, kas kāpām neļauj aizaugt ar priedēm, bet vienlaicīgi saglabā zemsedzi. Par to ir nopietni jādomā izstrādājot šai teritorijai paredzētos individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus un dabas aizsardzības plānu.
Robežas dabas liegumam „Pāvilostas pelēkā kāpa" tika apstiprinātas 30.10.2007. ar grozījumiem MK not. Nr.212 "Noteikumi par dabas liegumiem"", un teritorijas plānojums tajās neparedz nekādu apbūvi. Jaunas apbūves teritorijas un pilsētas tālāka attīstība šajā virzienā tiek ierobežota ar dabas lieguma robežām, tādejādi nodrošinot minimālu ietekmi uz jaunizveidoto dabas liegumu.

Dabas piemineklis „Upesmuižas parks"

Dabas pieminekļī tiek saglabāta esošā teritorijas izmantošana, neparedzot apbūves vai citas saimnieciskās darbības aktivitātes, līdz ar to var secināt, ka plānojums neatstās negatīvu ietekmi uz dabas pieminekļa bioloģiskās daudzveidības, ainaviskajām un kultūrvēsturiskajām vērtībām.

13.3. Problēmas neīstenojot teritorijas plānojumu

Normatīvie akti nepieļauj tādu situāciju, ka teritorijas plānojums netiek izstrādāts un īstenots. Pilsētas iepriekšējā teritorijas plānojuma termiņš ir beidzies, tāpēc izstrādā plānojuma pieņemšana ir obligāta. Situācijā, kad plānojums netiek pieņemts un īstenots, pilsētā nebūs iespējama attīstība, jo teritorijas plānojums ir pamats, tādas vai citādas darbības īstenošanai ņemot vērā atļauto zemes izmantošanas veidu.

13.4. Iespējamo plānojuma alternatīvu ietekmes uz vidi novērtējums

Izvērtējot teritorijas plānojumu, iespējamas šādas tā alternatīvas:

- mazstāvu apbūves teritoriju paredzēšana Vētras ielas labajā malā Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslā;
- mazstāvu apbūves teritoriju paredzēšana atsevišķās teritorijās Sakas upes kreisajā krastā.

Iespēja paredzēt mazstāvu apbūvi Vētras ielas labajā malā vērtējama negatīvi, jo šajā teritorijā ir īpaši aizsargājami un vērtīgi piekrastes biotopi, teritorija kalpo arī rekreācijai. Plānojumā šajā teritorijā paredzētā mikrolieguma izveide, viennozīmīgi vērtējama pozitīvi, un uzskatāma par labāku alternatīvu nekā mazstāvu apbūve.
Iespējamā mazstāvu apbūve atsevišķās teritorijās Sakas upes kreisajā krastā (upes palienē) var negatīvi ietekmēt vidi un nav vēlama. Šajā teritorijās netiek plānota centralizēta kanalizācijas sistēma, bet lokālu NAI izmantošana (ar notekūdeņu novadīšanu Sakas upē) ir apgrūtināta augsto gruntsūdeņu līmeņa dēļ. Tiks zaudētas arī pilsētai nozīmīgas rekreācijas teritorijas un negatīvi ietekmēta arī Sakas upes raksturīgā ielejas ainava un palienes bioloģiskā daudzveidība. Plānojumā šajās palienes teritorijās paredzētās tūrisma attīstības un zaļumu teritorijas vērtējamas kā labākā alternatīva mazstāvu apbūvei.

13.5. Risinājumi būtiskāko ietekmju uz vidi samazināšanai

Jebkurā plānošanas dokumentā var izdalīt divu veidu pasākumu grupas, kas var mazināt šī plānojuma dokumenta ietekmi uz vidi. Pirmo pasākumu grupu veido prasības, kurus nosaka spēkā esošie normatīvie akti un dažāda līmeņa institūciju izvirzīto nosacījumu ievērošana. Otro grupu veido plānojuma izstrādes gaitā noteiktie pasākumi, kas noteikti, lai mazinātu ietekmi uz apkārtējo vidi. Pamatā attiecībā uz teritorijas plānojumu izstrādi, jāņem vērā tie normatīvie akti, kas regulē teritorijas plānošanas, būvniecības un vides aizsardzības jautājumus. Kā vieni no svarīgākiem šīs grupas pasākumiem būtu minami: apbūves blīvuma un brīvās teritorijas noteikšana; aizsargjoslu iezīmēšana, detālplānojumu izstrādes teritoriju paredzēšana, zemesgabalu sadalīšanas ierobežojumi u.c. dažādi noteikumi katram zemes izmantošanas veidam. Šie ir pasākumi, kuri saskaņā ar normatīvajiem aktiem tik iestrādāti plānojumos. Savukārt ar plānojumu var paredzēt vēl dažādus pasākumus, kas tieši vai netieši samazina ietekmi uz vidi. Piemēram, lauksaimnieciskās ražošanas teritoriju plānošana tā, lai tās neatrastos tiešu ūdeņu tuvumā, ražošanas teritoriju noteikšana atstatus no blīvi apdzīvotām vietām, apbūves slodzes samazināšana ūdens objektu vai piekrastes tuvumā, jauktas izmantošanas teritoriju noteikšana u.c. darbības. Tikai normatīvu ievērošana plānojumā, sasaistē ar plānotāju rīcībā esošo instrumentu izmantošanu saprātīgu zemes izmantošanas veidu noteikšanā, var dot vēlamo rezultātu pilsētas ilgtspējīgai attīstībai.
Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojumā paredzēti sekojoši pasākumi ietekmes uz vidi mazināšanā:

- <u>Pasākumi apbūves teritoriju ietekmes samazināšanai</u>**:**

Apbūves teritorijas netiek paredzētas jūras piekrastes teritorijā, tādejādi saglabājot piekrastes zaļumu teritorijas un nodrošinot piekrastes biotopu aizsardzību. Tāpat apbūves teritorijas, lielākoties, netiek, paredzētas Sakas upes kreisajā, saglabājot upes palienes ainaviskās un bioloģiskās daudzveidības vērtības.
Jaunas apbūves teritorijas, lielākoties, tiek plānotas vietās, kur iespējama centralizēta ūdensapgāde un notekūdeņu savākšana.

- <u>Pasākumi ietekmes samazināšanai piekrastes teritorijā</u>**:**

Plānojums neparedz jaunu apbūves teritoriju izveidi jūtīgajā Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslas teritorijā, šeit saglabāti esošie teritorijas izmantošanas veidi. Piekrastes biotopu aizsardzībai paredzēts veidot jaunu mikroliegumu teritorijā starp Vētras ielu un jūras krastu.

Plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 219.punkts nosaka, ka pirms jaunas būvniecības kāpu zonā obligāti ir jāizstrādā detaļplānojums.

- Pasākumi ietekmes samazināšanai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un aizsargājamo biotopu saglabāšanā**:**

Plānojumā paredzētās darbības būtiski neietekmēs īpaši aizsargājamo teritoriju bioloģiskās daudzveidības, ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības. Plānojums paredz jauna mikrolieguma veidošanu Raķešu mežā pelēkās kāpas aizsardzībai.

- Aizsargjoslu noteikšana**:**

Teritorijas plānojumā noteiktas aizsargjoslas saskaņā ar esošajiem normatīvajiem aktiem, t.i. "Aizsargjoslu likuma" (11.07.1997), atbilstošajām aizsargjoslu noteikšanas metodikām un citiem normatīvajiem aktiem, kas regulē aizsargjoslas.
Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas tiek noteiktas ap objektiem un teritorijām, kas ir nozīmīgas no vides un dabas resursu aizsardzības un racionālas izmantošanas viedokļa. To galvenais uzdevums ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās darbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas aizsargjoslas.

- Detālplānojumu teritoriju noteikšana**:**

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 219.punktā tiek noteikti gadījumi, kad ir obligāti jāizstrādā detaļplānojumi, uzsverot krasta kāpu aizsargjoslu, meža un lauksaimniecības zemju transformāciju un plānojumā paredzētām teritorijām.

13.6. Ietekmes uz vidi novērtējuma apkopojums

Plānojuma darbība	Ietekme	Ilgums: Īstermiņa	Ilgums: Ilgtermiņa	Tiešā/ netieša ietekme	Plānojumā paredzētie un ieteicamie pasākumi ietekmes samazināšanai
		P - pozitīva			
		N - negatīva			
Jaunu dažāda veida apbūves teritoriju paredzēšana	Iegūtā ūdens un novadīto notekūdeņu daudzuma pieaugums	N		T	Apbūves teritorijas, pamatā, tiek paredzētās vietās, kur ir esošas centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas, vai arī tādas tiek plānotas. Tiek plānota jaunu NAI izbūve. Atkritumu savākšanas sistēmai arī ir pietiekoša kapacitāte. Daļa apbūves teritorijas tiek paredzētas vietās, kur ir esošs mežs.
	Radīto atkritumu skaita pieaugums	N		T	
	Meža un lauksaimniecībā izmantojamu zemju transformācija	N		T	
Tūrisma attīstības un rekreācijas teritoriju paredzēšana	Organizēta dabas resursu izmantošana tūrisma un rekreācijas vajadzībām		P	N	Rekreācijai atvēlētas teritorijas, kas veido Pāvilostas dabas un ainaviskās pamatvērtības: jūras piekraste, parki, Sakas upes krasti, Zaļkalnu mežs u.c.
Jaunu mikroliegumu veidošana	Tiek nodrošināta aizsargājamo biotopu vietēja līmeņa aizsardzība		P	T	*Nepieciešams paredzēt pasākumus mikroliegumu uzturēšanai, lai saglabātos esošie biotopi.*
KOPĒJAIS NOVĒRTĒJUMS:	Plānojuma 1.redakcija izstrādāta vienlīdzīgi izvērtējot ekonomiskās, sociālās un vides faktorus, kas nodrošina tā ilgtspējību plānošanas periodā. Plānojums neparedz tādas darbības, kas var būtiski pasliktināt vides kvalitāti un ietekmēt bioloģiskās daudzveidības vērtības, pie tam tas paredz vairākas darbības, kuru ietekme uz vidi vērtējama kā pozitīva.				

14. Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi

14.1. Starptautiskie vides aizsardzības mērķi

Vides aizsardzības jomā pastāv starptautiskie mērķi, kuri parādās noslēgtajās starpvalstu konvencijās un Eiropas Savienības Direktīvās. Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojumam būtu svarīgi mērķi, kas noteikti sekojošos dokumentos:

- Konvencija „Par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem"- Orhūsas konvencija (1998),
- Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu - Bernes konvencija (1979),
- Konvencija par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi - Ramsāres konvencija (1971),
- Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību – UNESCO konvencija. (1972),
- Eiropas Padomes Vispārējā Konvencija par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai. (2005),
- Konvencija par bioloģisko daudzveidību – Riodežaneiro konvencija(1992),
- Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību – Bonnas konvencija.

Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību – Biotopu direktīva (1992).Konvencija par bioloģisko daudzveidību – Riodežaneiro konvencija(1992), Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību – Bonnas konvencija, Padomes Direktīva 92/43/EEK (*Natura 2000*) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (Biotopu direktīva).

Kā būtisks faktors Pāvilostas teritorijas attīstībai minama tās atrašanās pie Baltijas jūras. Latvijas valstij ir saistošas vairākas starptautiskās vienošanās par Baltijas jūras piekrastes aizsardzību. Piemēram, ar 1994. gada 3. marta likumu **„Par 1974.gada un 1992.gada Helsinku konvencijām par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību"** Latvija pievienojās 1974. gada Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencijai (turpmāk – Helsinku konvencija). Tās 3. panta (pamatprincipi un saistības) pirmā daļa noteic, ka „līgumslēdzējas Puses individuāli vai kopīgi veic visus pienākošos likumdošanas, administratīvos vai citus vajadzīgos pasākumus, lai nepieļautu vai likvidētu piesārņojumu, kā arī lai aizsargātu Baltijas jūras reģiona jūras vidi un uzlabotu tās stāvokli". Helsinku konvencija paredz, ka tās mērķu īstenošanai tiek nodibināta Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības komisija. Šī Komisija ir pieņēmusi vairākas rekomendācijas (ieteikumus), arī rekomendācijas 15/1 – 1994. gada 8. martā un rekomendāciju 16/3 – 1995.gada 15.martā, kas iesaka izveidot piekrastes aizsargjoslas un pēc iespējas nepieļaut pasākumus, kas varētu radīt paliekošas pārmaiņas dabā un ainavā.

Baltijas jūras reģiona par telpisko plānošanu un attīstību atbildīgo ministru 4.konferencē (Stokholma 22.10.1996.) pieņemtajā dokumentā **„Kopīgas rekomendācijas piekrastes zonas teritorijas plānošanai Baltijas jūras reģionā"** tiek uzsvērts, ka „paredzamā pilsētu, tūrisma, transporta un tehnisko būvju ekspansija, sevišķi Baltijas jūras dienvidu un austrumu piekrastē, jāvada un jāregulē ar reģionāli līdzsvarotu ilgtspējīgu attīstību un piekrastes zona jāplāno, uzmanīgi līdzsvarojot attīstību un aizsardzību". Bet arī „vienlaicīgi jāveic ekonomiskā un sociālā attīstība, kā arī jānodrošina dabas, ainavu un bioloģiskās daudzveidības, kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzība un cilvēkiem netraucēta piekļūšana pie krasta un pārvietošanās gar to". Šīs rekomendācijas Latvijai teritorijas plānošanas jomā izvirza vairākus mērķus.

Eiropas Reģionālās plānošanas ministru konferencē ir pieņemtas Vadlīnijas Eiropas kontinenta ilgtspējīgai telpiskajai attīstībai (12.sesija Hannovere, 2000.gada septembris). Šim dokumentam ir rekomendējošs raksturs, kura mērķis ir definēt telpiskās attīstības politikas pasākumus, ar kuru palīdzību cilvēki visās Eiropas Padomes dalībvalstīs var sasniegt pieņemamu dzīves līmeni.

Šajos dokumentos izvirzītie mērķi veido valstu nacionālās vides likumdošanas pamatus. Tāpēc plānojot vietējo teritoriju izmantošanu jāvadās pēc nacionālajiem vides aizsardzības mērķiem.

14.2. Nacionālie vides aizsardzības mērķi

„Par Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnēm" (MK 15.08.2002. rīkojums Nr. 436) ir dokuments, kas nosaka valsts līmeņa rīcības ilgtspējības nodrošināšanai visās galvenajās nozarēs. Ilgtspējīgas attīstības politikas principi vides aizsardzības jomā, kas ņemti vērā arī veicot Pāvilostas teritorijas plānojuma stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu, ir:

- Latvijai jānodrošina droša un **veselību neapdraudoša vide** pašreizējai un nākamajām paaudzēm;
- Latvijai jānodrošina pietiekami pasākumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai;
- Latvijai sabiedrībā jāattīsta atbildīga attieksme pret dabas resursiem un nepārtraukti jāpaaugstina resursu izmantošanas efektivitāte;
- Latvijai jānodrošina vides jautājumu integrācija un jāattīsta plašs vides politikas līdzekļu pielietojums visās citās nozaru politikās.

„Nacionālais vides politikas plāns 2004. – 2008. gadam" ir visaptverošs, stratēģisks un ar citiem atbilstoša līmeņa plāniem integrēts dokuments. Tajā tiek formulēti vides aizsardzības principi, galvenie politikas mērķi un rīcības to sasniegšanai, par galveno uzdevumu nosakot - jānodrošina cilvēku veselībai labvēlīgi dzīves apstākļi, kas gala rezultātā palielinās mūža garumu un uzlabos iedzīvotāju veselības un labsajūtas stāvokli. Vides politikas plāns nosaka būtiskākās problēmas un vides politikas mērķus nacionālā līmenī, kuri ir aktuāli arī Pāvilostas pilsētai. Zemāk sniegti Nacionālā vides politikas plānā noteiktie dažādu sfēru vides mērķi, kas ir attiecināmi arī uz Pāvilostas teritorijas plānojumu, un apskatīta šo mērķu integrācija plānojumā.

√	Nodrošināt normatīviem un ilgtermiņa mērķiem atbilstošu gaisa kvalitāti, uzlabot to vietās, kur tā nav apmierinoša, īpašu uzmanību veltot ražošanas uzņēmumiem.

Plānojums neparedz iespējas attīstīties tādiem rūpniecības uzņēmumiem, kas varētu radīt būtisku gaisa piesārņojumu. Var prognozēt, ka tūrisma attīstības ietekmē, pieaugs autotransporta radītais piesārņojums.

√	Veicināt ilgtspējīgu un racionālu ūdens lietošanu, īpašu uzmanību pievēršot pazemes ūdens resursu saglabāšanai un eitrofikācijas apdraudētiem ezeriem un ūdenstilpēm.

Plānojums lielā mērā neparedz, necentralizētu ūdens ieguvu un notekūdeņu novadīšanu, tādejādi netiks intensificēti ūdens resursu iegūšanas apjomi un ūdenstilpņu eitrofikācija.

√	Nodrošināt racionālu, vidi saudzējošu un ilgtspējīgu zemes dziļu izmantošanu.

Plānojums neparedz derīgo izrakteņu ieguves vietu attīstīšanu

√	Ierobežot atkritumu rašanos un samazināt apglabājamo atkritumu daudzumu, veicinot to pārstrādi vai atkārtotu izmantošanu.

Esošai pilsētas atkritumu apsaimniekošanas sistēmai ir pietiekoša kapacitāte, lai tiktu nodrošināta pietiekama atkritumu savākšanas pakāpe jaunajās apbūves un tūrisma infrastruktūras teritorijās.

√	Teritoriju plānošanā ņemt vērā esošo vides piesārņojumu.

Pilsētā ir dažas potenciāli piesārņotas vietas, bet plānojums nerada priekšnoteikumus, lai to skaits varētu palielināties.

√	Samazināt troksni vidē, it īpaši vietās, kur tas var apdraudēt cilvēku veselību.

Pilsētā nav būtisku trokšņu avotu, bet paredzams, ka pieaugot tūrisma plūsmai, palielināsies

autotransporta radītais troksnis.

√ Izmantojot plānošanas metodes un saprātīgu zemes apsaimniekošanu, nepieļaut bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un ainavas degradēšanos.

Plānojums neparedz bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un ainavas degradēšanos. Tieši otrādi, plānojumā paredzēts izveidot divus jaunus mikroliegumus. Izstrādāts ir arī zaļumu sistēmas risinājums.

√ Saglabāt meža bioloģisko daudzveidību un ekoloģisko funkciju kvalitāti klimata un ūdens režīma regulācijā, kā arī augsnes aizsardzībā.

Teritorijas plānojumā netiek paredzētās tādas darbības mežu teritorijās, kas varētu mazināt to bioloģisko daudzveidību un ekoloģiskās funkcijas. Atsevišķas mežu teritorijas ir paredzēts transformēt par apbūves teritorijām.

√ Nodrošināt vides informācijas izmantošanu un analīzi normatīvo aktu izstrādes un politisku lēmumu pieņemšanas procesā un politikas efektivitātes izvērtēšanā.

Gan izstrādājot pilsētas teritorijas plānojumu, gan vērtējot tā ietekmi uz vidi, plaši tiek izmantota pieejamā vides informācija, kā arī nodrošināta sabiedrības iesaistīšana.

Latvijas **Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma** (1999.), kuras „uzdevums Latvijā ir veicināt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu vienlaikus aizsargājot dabu" izvirza arī nepieciešamību izstrādāt kritērijus un metodiku bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prasību iestrādāšanai visu līmeņu teritoriju plānojumos. Programmas sadaļa „32. Teritorijas plānošana" izvirza sekojošas prasības: „

- √ izstrādāt kritērijus un metodiku bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prasību iestrādāšanai visu līmeņu teritoriju plānojumos;
- √ nodrošināt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības un sugu aizsardzības plānu prasību ietveršanu teritoriju plānojumos;
- √ izplatīt pašvaldībām metodiskos materiālus par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu;
- √ veicināt nacionālā plānojuma dabas pamatnes informācijas pieejamību pašvaldību plānotājiem."

15. Kompensēšanas pasākumi

Saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" X daļas 43. pantu „paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas *(Natura 2000)* ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju *(Natura 2000),* darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju *(Natura 2000)* tīklam".
Pāvilostas pilsētā neatrodas Natura 2000 īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojums neparedz tādas darbības, kuru rezultātā tiktu tiešā veidā negatīvi ietekmētas pārējās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Teritorijas plānojums ir izstrādāts balstoties uz prasībām, ko izvirza normatīvie akti un vides aizsardzības valsts institūcijas.
Līdz ar to specifiski dabai nodarīto kaitējumu kompensēšanas pasākumi teritorijas plānojumā nav paredzēti.

16. Iespējamās pārrobežu ietekmes novērtējums

Likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" ar jēdzienu **pārrobežu ietekme** tiek saprasta jebkura paredzētās darbības izraisīta ietekme teritorijā, kas pakļauta ietekmētās valsts jurisdikcijai, ja šīs ietekmes fiziskais cēlonis pilnībā vai daļēji atrodas Latvijas jurisdikcijā esošā teritorijā.

Pāvilostai nav robežas ar kādu citu valsti (tā ZR robežojas ar Baltijas jūru), kā arī tā neatrodas tiešā citas valsts tuvumā. Pie tam pilsētā nav un netiek plānota tāda apjoma saimnieciskā darbība, ka pat pie noteiktiem klimatiskiem faktoriem, kā arī ņemot vērā fizioģeogrāfisko izvietojumu, būtu paredzama jebkāda pārrobežu ietekme.

17. Pasākumi teritorijas plānojuma īstenošanas monitoringam

Lai konstatētu teritorijas plānojuma īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, vides pārskatā iepriekš neparedzētu ietekmi uz vidi, kā arī, ja nepieciešams, izdarītu grozījumus plānojumā, pašvaldība, ņemot vērā Vides pārraudzības valsts biroja atzinumu par vides pārskatu, veic plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringu.
Monitoringam var izmantot valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta, veicot vides monitoringu (sk. 1.tabulu), kā arī citu informāciju, kas ir pieejama. Ieteicamie rādītāji, kas izmantojami teritorijas plānojuma īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējuma monitoringam:

Ietekmes indikatori

- lauksaimniecības un mežu teritoriju platības, kas transformētas apbūvei;
- centralizētajā atkritumu savākšanas sistēmā iesaistīto mājsaimniecību skaits (procentuāli);
- centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmās iesaistīto mājsaimniecību skaits (procentuāli);
- ekspluatācijā nodotu ēku skaits un to kopējā apbūves platība;
- jaunu tūrisma infrastruktūras objektu skaits;
- labiekārtotu atpūtas vietu skaits;
- tūristu skaits.

Nepieciešamības gadījumā pašvaldība var konsultēties ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Valsts vides dienesta Liepājas reģionālo pārvaldi.

2. tabula

Valsts vides monitoringa punkti Pāvilostas pilsētā

Monitoringa veids	Stacijas nosaukums	Koordinātes	
		X	Y
Piekrastes (kāpu) biotopu un sugu monitorings	Pāvilosta	328616	308420
Jūras krasta riska zonu monitorings	Pāvilosta	327120	308150

2014. un 2020.gadā pašvaldībai jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz tas VPVB. Monitoringa ziņojumā tiek apkopota pieejamā informāciju un ietverts ar teritorijas plānojuma īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojums.

Monitoringa pārskatam būtu jāsniedz pamatinformācija jaunam plānošanas ciklam.

18. Kopsavilkums

Vides pārskats ir „Sakas novada Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma 2007. - 2019. gadam" stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma sastāvdaļa, kura mērķis ir teritorijas plānojumā paredzēto darbību un teritorijas izmantošanas ietekmes uz vidi analīze.

Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra paredzēta likumā „Par ietekmes uz vidi novērtējums" un tā veikšanas kārtība noteikta ar Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" (23.03.2004.). Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojumam SIVN procedūra piemērota ar Vides pārraudzības valsts biroja (VPVB) lēmumu ar mērķi izvērtēt plānojumā paredzēto pasākumu atbilstību aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanas mērķiem un apsaimniekošanas prasībām un izstrādāt priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes uz vidi, tai skaitā Baltijas jūras piekrasti novēršanai vai samazināšanai.

Pāvilostas pilsēta ir Sakas novada, kur ietilpst arī Sakas pagasts, administratīva daļa. Sakas novada Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojuma un tā vides pārskats ir daļa no Sakas novada teritorijas plānojuma un vides pārskata. Sakas novada Sakas pagasta teritorijas plānojums un vides pārskats tika izstrādāti 2006. gadā un par to saņemts Vides pārraudzības valsts biroja atzinums 2006. gada nogalē.

Pilsēta atrodas Baltijas jūras piekrastē, to divās daļās sadala Sakas upe. Pamatā visa pilsētas attīstība notiek upes labajā krastā, kur vēsturiski veidojusies Vecās Pāvilostas daļa, kurai ir augsta kultūrvēsturiskā vērtība. Savukārt piekrastes daļā uz ziemeļiem no vecpilsētas atrodas pelēkās kāpas biotops, kas veido dabas liegumu „Pāvilostas pelēkā kāpa", piekrastē notiek aktīvi krasta erozijas procesi. Padomju gados pilsētas attīstība notikusi atstatumā no jūras piekrastes, kur veidojies pilsētas rajons. Netālu no pilsētas robežas ar autoceļu Ventspils – Grobiņa (Liepāja) pie Sakas upes atrodas dabas piemineklis „Upesmuižas parks".

Upes kreisais krasts ir mazapdzīvots, tas vairāk tiek izmantots iedzīvotāju rekreācijai. Īpaša nozīme ir piekrastes teritorijai, kur atrodas pelēkās kāpas.

Plānojums paredz pamatā dzīvojamās apbūves attīstību Sakas upes labajā krastā – abpus Malduguņu strautam u.c. vietās. Šajās vietās lielākoties ir esošas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas vai arī tās tiek plānotas. Tiek plānota arī vieta jaunu NAI būvniecībai. Esošai atkritumu savākšanas sistēmai arī ir pietiekoša kapacitāte. Tāpēc var secināt, ka šī plānojuma daļa būtiski neietekmēs vides kvalitāti.

Piekrastes teritorijās netiek plānotas jaunas apbūves teritorijas, piekrastes daļā Sakas upes kreisajā krastā aiz ostas teritorijas tiek paredzēts izveidot jaunu mikroliegumu pelēkās kāpas biotopa aizsardzībai. Līdzīgs pasākums tiek plānots arī Raķešu mežā. Esošā teritorijas izmantošana tiek saglabāta gan dabas liegumā „Pāvilostas pelēkā kāpa" un dabas piemineklī „Upesmuižas parks". Plānojums paredz pilsētbūvniecības statusa atjaunošanu Vecās Pāvilostas teritorijai. Var secināt, ka kopumā plānojumā paredzētās darbības neietekmēs negatīvi pilsētā esošās bioloģiskās daudzveidības, ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības.

Vērtējot plānojuma gala redakciju tika veikts ietekmes uz vidi novērtējums divām iespējamām alternatīvām: mazstāvu apbūves teritoriju paredzēšana Vētras ielas labajā malā un atsevišķās teritorijās Sakas upes kreisajā krastā. Iespējamā mazstāvu apbūves paredzēšana Vētras ielas labajā malā vērtējama negatīvi, jo tā būtiski ietekmēs piekrastes īpaši aizsargājamos biotopus un sugas. Mazstāvu apbūves paredzēšana atsevišķās teritorijās Sakas upes kreisajā krastā nav vēlama, jo šajās teritorijās netiek plānota centralizēta kanalizācijas sistēma, kā arī tas ietekmēs Sakas upes ielejas ainavu un, vietām, palienes bioloģiskās daudzveidības vērtības.

Teritorijas plānojums paredz vairākus pasākumus, kas mazina iespējamo plānojuma negatīvo ietekmi uz vidi, kā arī optimizē pozitīvās ietekmes, tāpēc SIVN procesā netika noteiktas papildus rekomendācijas ietekmes uz vidi mazināšanā.

Pilsētas ģeogrāfiskā atrašanās vieta nevar izraisīt pārrobežu piesārņojumu, t.sk. ar plānojumā paredzētām darbībām. Plānojuma monitoringam paredzēts izmantot datus no nacionālās monitoringa programmas, tomēr tiek piedāvāti arī specifiski indikatori, plānojuma ietekmes uz vidi noteikšanai.

Vides pārskata satura atbilstība MK not. Nr. 157 (23.03.2004.) „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais ietekmes uz novērtējums" IV sadaļai „Vides pārskatā iekļaujamā informācija".

Noteikumu punkts	**Teritorijas plānojuma sējums: sadaļa**
8.1. plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	1.sējums: Ievads, 7.1.1., 7.1.2., 7.1.3.
8.2. vides pārskata sagatavošanas procedūra un iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti	1.sējums: 12.3
8.3. esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	1.sējums: 2.1., 2.5., 2.6., 2.7., 3., 4.,
8.4. vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt	1.sējums: 3.3., 4.
8.5. ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, īpaši tās, kuras attiecas uz jebkurām vides aizsardzībai būtiskām teritorijām, arī uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mitrājiem, mikroliegumiem, īpaši aizsargājamām sugām, to dzīvotnēm un Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu	1.sējums: 2.8., 4.1.
8.6. starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi, īpaši tie, kas attiecas uz ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanu un plānošanas dokumenta saturu, un veids, kā šie mērķi vai apsvērumi, kas saistīti ar vidi, ir ņemti vērā, izstrādājot plānošanas dokumentu	1.sējums: 14.
8.7. plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums, arī ietekme uz cilvēkiem, viņu veselību, materiālajām vērtībām, kultūras, arhitektūras un arheoloģisko mantojumu, dabas un ainavu daudzveidību, augsnes kvalitāti, ūdens kvalitāti, gaisa kvalitāti, klimatiskajiem faktoriem, kā arī minēto jomu mijiedarbības novērtējums	1.sējums: 13.1., 13.2., 13.5.
8.8. risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi	1.sējums: 13.4.
8.9. plānošanas dokumenta iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums	1.sējums: 8.4., 13.3., 4.sējums: 2.1.8.
8.10. iespējamie kompensēšanas pasākumi	1.sējums: 15.
8.11. plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes novērtējums	1.sējums: 16.
8.12. plānošanas dokumenta stratēģiskā novērtējuma veikšanai lietoto galveno pamatprincipu un metožu apraksts	1.sējums: 12.2
8.13. paredzētie pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai	1.sējums: 17.
8.14. kopsavilkums	1.sējums: 18.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN INFORMĀCIJAS AVOTU SARAKSTS

Nacionālie plānošanas un normatīvie dokumenti

1. Nacionālais vides politikas plāns 2004.-2008., Rīga, 2003.
2. Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma. Rīga, 1999.
3. Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu", 30.10.1998.
4. Sugu un biotopu aizsardzības likums, 16.03.2000.
5. Teritorijas plānošanas likums, 22.05.2002.
6. MK noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums", 23.03.2004.
7. MK noteikumi Nr. 883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi", 19.10.2004.
8. MK noteikumi Nr.415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", 22.07.2003.
9. MK noteikumi Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem", 15.06.1999.
10. MK noteikumi Nr.45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi", 30.01.2001.
11. MK noteikumi Nr.483. „Piesārņoto vietu apzināšanas un reģistrācijas kārtība", 20.11.2001.
12. MK noteikumi Nr.619 "Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamo zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas", 20.07.2004.

Publikācijas un nepublicētie materiāli

13. CD „Meža statistika 2005." (2004., „Valsts meža dienests").
14. Liepājas rajona ainavu inventarizācija un vērtējums. (Prof. O.Nikodemusa red. 2003., Liepāja).
15. Pāvilostas novadpētniecības muzeja materiāli
16. Bērziņš E., Laime B. Teritoriālā plānošana un jūras piekrastes biotopu aizsardzība (Aktuāli savvaļas sugu un biotopu apsaimniekošanas piemēri Latvijā. O.Opermaņa red. 2002., Rīga)
17. Sakas novada Pāvilostas pilsētas teritorijas plānojums 2008.-2020.gadam. Gala redakcija. (2007., SIA „Metrum", Sakas novada dome").